

Georgii Ribay 1797.

~~13, 9, 19.~~

Oct. Szék.

Patr.

710

R M K T.

480.

Selyes.

(A könyvtárással több levél
kissé megszenkult.)

480

~~St. B.~~

S. 7.

HIERONYMVS

Sz. Hieronymus Szava-
narolanak,

ISTENNEK
FO MARTYROMNAK,

az b. David 51. 31. és 80. Sól-
tariban való aítatos, hasznos és melységes
Elmelkedesi és magyarazati, Déak
nyelvűl magyar nyelvre
fordítator.

BELLENI SIGMOND

Abauyvarmegyenek Vice Ispannya által.

Es az

MINDENNAPI

Imadságban, az mi Attyank-
ban, be foglalt rövid keréseknek, rend és csik-
kelenkent való bővséges magyarazati, igaz er-
telem szerent, tanúsagra és lelki épületre, ugyan
ezen autorbul fedegettetet, és Déakbul ma-
gyar nyelvre fordítator, Azon meg
magyarazo által.

CASSAN, Nyomtattator Festue

Ianos által. 1618.

R MKI
480

Ad
**GENEROSVM DOM.
BELENIVM.**

Si fabri tractant fabrilia, nonne, BELENI,
Pertinet ad Mystas & labor iste suos?
Nobilium regere est pagis, non scribere libros,
Armis & parvis rem gerit Hunnus Eques.
Eloquar, hoc præstes quonam, Generose BELENI.
Est aeterna tibi gratior ipsa Salus.
Quà tecum PERENI se magnificatq; perennis,
Cui liber hic sacer est, sed labor ille DEO.

F. Ioan. Bocarius Consularis
Cassoviens.

AZ

AGYSA-

GOS PERENY

GEORGINÉK ABAVYVARMÉ-
gyének, Fő Ispannyanak, és azon
Varmegyében levő nemzetes és

hítes Assessor Atiamfiainak nékem jo

akaro Vraimnak. Istennek kegyel-

mes aldafeának bővűget

kivanom.

OK REND-

BELI SZORGAL-

matos gondaim és

foglalatossagim kö-

zöt, akada Déak nyel-

ven egy kis könyveczke kezembe,

(2)

és az

és az Olvasására alkalmatosfagha-
adatatan: latek sok szép tanulá-
gra, és lelki épületre való dólgo-
kot benne. Es annak authoranak
HieronymusSavanorolanevű ba-
ratnak ki ezekért az meditatio-
kért Martyromfagot-is bevedet:
az 6. Dávid 51. 31. és 80. Sólta-
ban való hasznos elmelkedesit és
melységes magyarázatit olvas-
uan, ltelem magamban nem ha-
sontalan munkának lenni, ha an-
nak ki magyarázására, és az Déak
nyelvből, magyar nyelvre való ki-
tolmalczolásra, egyéb gondaim
közöt, naponként rendelek, egy
vagy két oracskat, mint hogy an-
nak az könyveczkenek mi nyel-
vűnkre való ki magyarázatát, még
sohul nem lattam, Déakot sem
ennél többet, Inditattam annak-
okaért

okaért elsőben , ennek az kis
munkának felvetelére magam jó
akarattyaúl: Annak utanna több
jó Vraimislátván, és olvasván ez
munkaczkamnak kezdetit és eb-
ben befoglalt tanuságos lelki vi-
gasztalásra való dőlgeket, kérte-
nek, hogy ha elindítottam, tel-
lyességgel mint egy punctig az mi
nyelvünkre ki fordítani ne is re-
stellyem, hogy az kik az Déaki
nyelvben nem annira tudosok,
azokis olvasván véheffenek ebben
be famlalt vdvösséges ighekből
magoknak lelki tanuságot és e-
pületet.

Elsőben annakokaért Nagk.
mint fő Ispanomnak, és kegyes
fautoromnak, és ez Nevezetes
Varmegyében levő Nemzetes hi-
tes Assessor Atiamfiainak, nékem
(3) jó aka-

jo akaro Vraimnak akarvan ked-
veskedni. Nagdgoz és kegyel-
metekhez beretetbül való Indula-
tombül, fel veven ebben való
munkalkodasomnak terheczke-
jet, akartam ez könyvecsket Nag-
sagtoknak és thi kegyelmeteknek
emlekezetre dedicalni. Kérem
Nagdott és thi kegyelmeteket ve-
gye jo neven tülem, ez kis mun-
kacskat, és ha oly kedves dölgo-
kot talaland benne, mely valami
gyönyörűséget indithat, azt ör-
vendetes füllel kivanom hallani.
Igyekeztem penig tellyes tehetsé-
gemmel azon, hogy sohul az Dé-
ak textustul el ne tavozzam, hogy
az kik az versioval conferalni aka-
riak, lassak hogy mindenüt az Dé-
ak nyelvnek folyásat követtem az
meg magyarázafabanniss, és nem
akar-

4
akartam, hog az más religion va-
ló mostoha atyafiak azt mond-
hassak felőlünk, hogy az régi Do-
ktoroknak irasit Corrupallyuk,
az mint ebbül nílvan meg tetzik,
és ugyan megh itilhetik ha ertel-
mek vagyon, hogy ha ez Martyr,
ezekért az meditatiokért avagy el-
melkedesekért, melto löt legye-
ne, elsőben az meg foytasra, s an-
nak vtanna meg hólt testenek, ket
Martyr tarsaival való meg égetese
Florentiaban. Melybül minden
ember efeben veheti ha jól gon-
dolkodik felöle, az Istennek bent
emberi, és bent igejenek igaz ma-
gyarazoi s az Ecclesiaban való vi-
gyazo Pastori, eleinten és mo-
stanis mit bentvettenek és bentveg-
gyenek, kivaltképen az mi fejük
az Vr Iesus Christus, ki az ő hivei-

ben mind ez mai napig benved az
ördögnek tagyaitul: kik bintelen
az Christusnak aklaban be sam-
lalt Iuhoczkakot, mint az Sivo
Oroßlany eyel nappal kerülük, és
meghis reßegednek az Iesus Mar-
tyrominak verektül.

Summajat penig mind ez egész
könyvecskének, rövideden min-
denik reßenek, ez elől jaro beßed-
ben rendeltem, hogy az kereßtyen
olvasót az olvasasara inkab fel in-
dithassam: melybül meg értven,
mirül tractallyon, mivel biztas-
son, és mire tanicson hogy annak
utana nagyob vidamsaggal és se-
rinßeggel, az derek magarazatnak
olvasasahoz-is hozza nyulhasson.

Ez könyveczkenek első réßé-
ben, ez Isten embere és Martyro-
ma, az b. Davidnak 51. Sóltarat elő-
veßi,

5
veſi, és azt verſenkent megh ma-
gyarazvan, nagy buzgoſaggal ra-
gaſzkodik az Iſtennek Irgalmaſſá-
gához, elő ſámlallya méltatlanſá-
gat, és bűneinek ſulioſſagát mint
egy ſerpenyőben be teven erős bi-
zodalommal az Iſtennek irgalmaſ-
ſagaval ugyan meg ſuntollya, ſok
ſántalan ſent irasbeli peldackal
meg erőſödven, magat az Iſten-
nek veghetetlen és meg merhetet-
len Irgalmaſſagavai fel fegyver-
kezteti: Es könyörög Iſtennek
hogy az ő nyomoruſagit, az az,
ſántalan ſok bűneit, az feneket-
len melyſéggel az pokollal ugyan
elis nyeleſſe. Tellyes reménſéggel
csak az Chriſtus erdeméből var-
van bűneiből való meg tiſtulaſat.
Eſedezik Iſtennek annak utanna,
hogy vy ſűvet lelket teremtven ő

(5)

benne

benne, és ez testi vérből, az bűn-
ből ki szabaditvan, ne vesse el be-
mei elől, és kegyelmében béve-
vén adgya megh vdvösséges örö-
möt-is. Mely Istennek véle töt jó-
tetemenjért, igéri magat arra, hog-
míg ez gyarló testben vitézkedik,
az Istennek ki jelentet akarattya
mind ez világh előtt nagy bátor-
gossan palástolas nélkül igyekezik
ki hirdetni. Vegezetre könyörög
Istennek az Anyafentegyháznak
épüleyért, hogy abban való hi-
veit megh erősitven, keőicze fel-
mennyei erejével, és bent lelkenek
tűzet fel gerieőtvén benne, Indi-
czia őket lelki aldozatokra. Mivel
(ugymond) az Vr nem külső al-
dozatokban *hanem* töredelmes, alazatos
és megh keferedet bivekben győ-
nyörködik és lakozik, és soha meg-
sem utallya azokat. Ma-

Psa 67.
Pl. 1. 34
verf. 8.
Psal. 51.
verf. 17.

6
Masodik részében, az 6. David
31. Söltaranak első két versczke-
jét véski eleiben, és semminek itel-
ven az törvének czelekedetiből
való meg igazulásban helyhezre-
tet bizodalmat, bizik az Istennek
ingyen való irgalmasságában, és
abban immár megh erősödven:
az maga lelkében, az lelki kifirtó
somorúsággal mint egyhatalmas
ellenféggel szemben fál, és mint
egy Pajst, az Istentől boczattatot
biztató jó reménseget kár jara vé-
ski, és egynihani izben véle megh
hártzólvan, győzödelmetis vében,
és megh batorodvan, az Istennek
sönt lelke által, nagy lelki öröm-
mel való hálaadóssal magos-
tallya Istent.

Tovabba mindezekből az lel-
ki hárczolásokból esében véski,
hogy

hogy semmi háson nem vólt az
maga erejében való bizodalom-
ban, hanem minden jó reménység
és segítség onnan felül az világos-
ságnak attyarul legyen, annal in-
kab el tavozik ez földi reménseg-
tül, és az magassagbeli reménseg-
ben és bizodalomban öltözik fel,
és mind azokért az jó tetemenye-
kért, mellyeket vele czelekedet,
halakat ad Istennek: és le borul-
van labai előtt könyörögh azon,
hogy csak az Vr ne tavozzek el
tüle, ha binten taborban állis az
kísirtő bomorusagh ellene, de u-
gyan nem lében néki semmi rette-
gese és felelme attul.

Harmadik részében, az 80. Sól-
tarnak részeit feitegeti, melyben az
Izrael népenek allapattyat fam-
lallya elő, kiknek Isten törvént és
paran-

paranczolatokat adot vala ki, és
kiket oltalmaval, mint egy erős
palankal ugyan környül vöt vala,
hasonlittya ökök az fépen megh
epitetet földhöz, mely földben
való földtöveket az Vr Ægyptus-
bul hozot völt és be plantalta
völt (ki üzven az poganyokat)
az Chanan földébe: tudni illik az
fent Királyokat és Prophetakat.
De efében veven ez fent ember
ez mostani vödöben való allapat-
tyat az Istennek Anyafentegyha-
zanak, egyben veti és hasonlittya
ackorbelyvel, és nagy fép világos
magyarazattal, mint egy vyaval,
ugyan ki mutattya ki legyen az az
vadkan, az mely az Istennek föld-
jében való földtöveket ki turta,
(irtotta, gyomlalta) és mostanis
turia, irtia, és gyomlallya, és kik
legyé-

legyenek azok az kik annak gye-
püjet elvontak.

Annak utanna Imadságaban
könyörög Istennek, hogy minden
ellenfégi ellen erősicse megh eze
az bölöt, mellyet az Christus érde-
mében plantalt maganak, és ab-
ban való bölő töveket, s annak
veßböit bent lelkek mennyei har-
mattyaval öntözze, nevellye, epi-
cze és gyaporiczia: és ne enged-
gye azt ez világhi hiaban való ha-
mis emberi talalmányokkal meg-
ögyelitet bölczelkedésekkel és
nyajas fin mutató hizelkedő, be-
bedeckel megh mocskoltatni és
ocsmánitatni.

Mind ezeckel mi nekünk pél-
datad, hogy jozanak legyünk, és
úgy vigyazzunk, minden rendbe-
li külső belső ellenfégek ellen, az
kik

kik az mi igaz vallásunk és tudomanyunk ellen, az Luciper tabo-
rabúl, és mihelyeből jötsök rend-
beli bin mutató kovaczoknak, és
tarafarazo Eßtergáros Mesterek-
nek, ki faragot róß talalmanyak-
nak, és tanításoknak közöttünk
való hintegetesektül, meg ne csa-
lattassunk, és el ne terítésünk az
igaz utrúl, hogy kárhozatra ne
mennyünk.

Megh tetzik pedig irasabúl, ez
Martyr az setetsegnék vdejeben-
is, minemű tündöklő volt az fent
Írásnak igaz értelmében, és vilá-
gos megh magyarázásban, mert
az ő tanítása, mely akkoris foka-
nak búvekbe behatott, mostanis
fénlik, semmi homa'y be nem fog-
hatta, s-az tűznek ereje sem tehet-
te semmi, az ördög, sem ez világ
annak

annak tagyai meg nem emesthet-
te; mostan-is világoskodik tudo-
mánya, megh marat tanitasanak
ereie, mostis munkalkodik és épít
hasznosan az Vr dólgaiban, ron-
tya megh marat irasival az ördög
eszközit bódog emlekezeti^s megh
maratt, Testet, illyen szép munkal-
kodasiért az tűz megh emestette,
annak porát az fel el futta, léle-
ke pedig az Vr kezeiben vagy on, pal-
lya futását el veghezte, az girakot
mellyeket nyert, az Vr eleiben
tötte, és letetetet ő néki az igaz-
ságnak Coronaia az Christusban.

Hogy penigh tanitasanak, és
emlekezetre megh marat lelki
munkalkodásinak hasznát az ke-
restyen olvasó eszében vehesse, ez
három Psalmusokban való elmél-
kedési és hasznos tanítási, meg ta-
nityak

9
nityak arra az keresztényeknek: hogy
az Istennek irgalmassági, mellyek
felül haladtak mind ez világ bűne-
it, az meg haborodot lelki alaza-
tos és töredelmes hívő embernek
mindenkoron kézen tartattnak,
es valamelly oraban ő b. felsége-
től könyörges által kivantatnak je-
lenis vadnak. Mely kegyelmes jo-
tetemeni Istenünknek kézen le-
ven: semmi felelmünk nem lehet
az büntül, sem az ördögtől halál-
tul es pokoltul.

Masodik részében, az kétségbe-
eső embernek, ez Martyr szép ta-
nufagot ad eleiben, hogy ha bűn-
miat retteg lelkünk, b. Daviddal
bizosit, és meg erősödven lelké-
ben, azt mondgya: Te benned
biztam Vram, soha meg sem gya-
lazzattam, melyben arra tanit, ha
(1) lelked

lelked ismereti tantorgat folya-
moggi az Vrhoz, s-talab ő nala
lelki czendesseget, erős biztato
lelket, kiben meg sem czalatko-
zol, és ved elődben ennek az Sol-
tárnak magyarázatit, az mint ez
könyvben fel találod, ha jól rea-
vigyasz: olvasd, higgyed sok szép
sönt irasbeli bizonylagokat talál
ott, ha sivedből olvasod, kivel vi-
gaztalhad magadot az kettségben
csesnek és lelki haborusagodnak
idejen.

Hármadik részében, szép Isten-
hez valo könyörgéseknek példája
adatik előnkben, kiváltképen pe-
nig az Istennek anyasönt egyhaza-
ért: és ugyan ot megtanulhad azt-
is, kik legyenek az beresek, az kik
az Vr aklaban begyűtöt Iuhocska-
kot az Farkasoknak haggyak: Es
ugyan

ugyan uyaval főrin ki mutattya a-
 zokat: kik legyenek azok, kik cza-
 lardul alnokul munkalkodnak az
 Vr dolgaiban, és az kik munkal-
 kodnanak is azokat sem engedik
 hogy epiczenek az Vr hazában,
 eyel nappal olalkodnak, és kerü-
 lik mint az Farkasok, Oroslanok,
 kegyetlenek, az Vr kevesnyáját:
 Tanaczo tartanak az Vr ellen, és
 az ő Christussa ellen: és azon me-
 sterkednek hogy lerontsyak az Je-
 rusalem kö falait, az Istennek A-
 nya bentegy hazat, azon vadnak
 hogy az Vr főlöiet tellyes séggel el-
 puszticzyak, töveit ki irtczyak, az
 főlö vef főkört le tapoggyak, ugy
 annira hogy abban semmi nyerse-
 ség meg ne maraggyon, minden
 tehetségeckel azon igyekeznek,
 hogy az Vrnak főlöie ördögöknek

Éölője legyen, és kiralya tegyek ab-
ban az Tabealt az az, az balvant.

Esaï. 7

v. 6.

De nem lében az, nem megyen ve-
ghez, azt mondgya az Vr, nem a-
lufik, reank vigyaz, meg oltalmaz
varakozással varyuk: ha egy keves-
se el röyti orczáját előtted ketség-
ben ne essel, reménfégedben meg
ne fogyatkozzal, ugyan mégis va-
rjad, zörgéfs: megh bolal s- azt

Apocal.

3. v. 20.

mondgya, ime az ayto előt allok,
velünk voczoralik, és mi ő vele, és
mikor ingyen sem velned akkor
lében jelen mennyei oltalmaval.

Miert hogy keves beßéddel ez
kis munkának, kiváltképen ez ha-
rom Psalmusokban valo munkal-
kodásának summáját ez ő ember-
nek be nem foglalhattam, oka az
hogy az kereßtyén olvasot, ennek
figyelmetesb olvasására és tanula-

sára

11
sara inkább fel indithassam, azért
teryefttettem irasomot is tova, és
hogy ennek summáját, mind gya-
rast elsőben is az kezdetiben meg
mutathassam azon igyekeztem;
s- azt meg olvasuan az derek ma-
gyarazatban valo tanusagok- is,
hogy inkább az olvasónak elméje-
ben ferkefhesse nek azon elmel-
kedtem.

Mind ezeknek utanna, abban
az Deak könyveczkében az Tiz
Paranczolatnak: Az bent kereft-
ségben, mire köteleftük magun-
kot Istennek: és az Credonak rend
berint valo agazatinak és czikkeli-
nek, szép értelmes és hasznos ma-
gyarazati meg voltanak, mellye-
ket azon igikkel és értelemmel,
magyarul az Psalmusoknak ma-
gyarazati utan rendeltem, az be-

rint az mint az Deakban voltanak
meg írva.

Mivel pedig az Deakban ez ha-
rom rendbeli Psalmusoknak elöt-
te, az Vrtul bereztetet mindenna-
pi Imadsagnak az Miatyanknak i-
gen szép csikkelenkent, és igenkint
való bővséges meg magyarázása
volt, sok szép könyörgéseckel es I-
madsgockal egyetembe helyhez-
tetve: és annak utanna ismet azon
Mi Atyanknak rövidebben való
meg magyarázása volt más érte-
lemmel előtte. En azokat, ez
könyveczkének utolsó részében
helyheztettem és rendeltem: oka
pedig ez volt, hogy az Deak tex-
tusban az Credonak meg magya-
rázása után, az autor, ugyan azon
Mi atyanknak meg magyarázást
ketképpen szép és rövid tanúságos
értelem

12
értelemmel helyheftette volt; Es
mivel ekesebnek ítéltem, hogy
mind az negy rendbeli magyara-
zati az Mi Atyanknak egy mas u-
tan rendberint legyen, egyben vet-
ven egyyiket az masikkal, hogy az
kereftyen olvaso inkab nagyob
lelki epuletet és tanusagot vehes-
sen belöle.

Masik oka pedig hogy az utol-
jara rendeltem, miért hogy vele-
kettem magamban, és mostis: ha
ez Mi Atyanknak magyarázati, u-
gyan azon Hieronymus Martyr
munkalkodasi voltanak, vagy mas
rendbeli iras tudo ember addalta
legyen. De az mint az Psalmusok
ban valo igiknek folyasa vagyon,
kivaltképen az Déak könyvben,
nem mas ember munkájának ítél-
tem lenni, hanem aztis ugyā azon
(4) Martyr

Martyr vitette végben. De akár ki
✓ legyen (arra nekem keves gon-
dom) mert az magyarazatok, bé-
pek, igazak, jok és kedvesek, az
olvasonak pedig lelke épületire
felette hasznosok és tanusagosok.

Abbulis itélem pedig, hogy az
Mi Atyanknak magyarazati ugyá
ő munkai lesznek, miért hogy min-
denik értelmének, és meg magya-
razásának folyása, és az el végezé-
seis az Mi Atyanknak csak addig
vagyon: De szabadicz minket az
gonosztul, Amen: Mivel mind ak-
kor, és ez mostani üdöbenis, az
Papistak, nem akaryak az f. Mate
irása bérint az többit utana mon-
dani; Mert tied az orsag &c. Ehez
képest, az Mi Atyanknak meg ma-
gyarazásának utanna, kivaliképen
az bővebbik magyarazatnak uto-
lyaban

lyaban, aztis meg magyaráztam,
 bép értelemmel, és mind az egész
 Mi Atyanknak Summáját mind a-
 zokkal az be foglalo és be peczet-
 lö igeckele egyben kötöttem: Es az
 töb magyarázatoknakis, ugy mint
 az utolsonak utolyaban jegyzet-
 tem egy nehany igeket azoknakis
 be foglalásara.

Az Credonakis az utolyaban
 egy nehany intő tanusagos igiket,
 és az Tiz Paranczolatnakis meg
 magyarázafaban valami külömb-
 séget töttem, melyeket azoknakis
 az utollya, az kegyes olvasónak
 meg mutat, mi legyen az oka:
 Legh utollyaban, egy bép könyör-
 gést berzettem, és aztis ha kedveli
 az ki el olvasa tanulja meg, azzal
 munkamot akartam, meg bővite-
 ni es be foglalni.

Az három rendbeli Psal-
moknak magyarazati pedig, vala-
mint az Déák textus vólt, az meg
forditafais az ferint vagyon, ahoz
femmit nem akartam ragaſtani,
ha ki ketelkedik benne conſeralya
az hul rea talal, az Déákra nem ba-
nom: ha külömben talallya, és ol-
lyat talal ott, mellyet az Déák
Textus kivel ſuper addaltam le-
gyen, el kel ſenvednem az mit
mond, ha irafomban és beſédem-
ben megtapaſtal.

Ha pedig Nagysagodat: ti ke-
gyelmeteket, és minden rendbeli
kereſtyén olvasot, beſédemnek
ſaporaſagaval, ez könyveczkének
előljaro beſédében, az derek mun-
kanak es magyarazatnak olvaſa-
ſatul valamenire megh tartozta-
tom: Kérem Nagſag: mint kegyes
fauto-

14
fautoromot, és ti kegyelmeteket
mint jó akaro Vraimot, atyamfia-
it, arrul nekem legyen boczanat,
és az derek munkaczkamot meg
olvassan, efében veheti Nagyság:
és ti kegyelmetek, ha ennek elől
jaro befédében, bűkséges vólt va-
lamit, az belső magyarázatókrul
emlekeznem vagy nem.

Annakokaért Nagy: és ti ke-
gyelmetek s-mind azok az kik ol-
vassak ez könyvben befoglalt bép
magyarázatokat (meg gondól-
van azt, hogy az Isten, az lelki vak-
sagnak idejebennis, mindenkor
munkalkodot az ő hűveiben b. lel-
kének általa, és mostanis: az mint
ez Martyrnak emlekezetre meg
marad bép vallása és irása megmu-
tattya) vegye jó neven tőlem, ez
kis munkamot, és tartsa megis em-
leke-

lekezetre Ha pedig valami fogyat-
kozást talál mind az meg fordita-
sabán, és az magyar nyelvűnek is fo-
lyásban, meg gondolván, azt hog-
en bennem is lehetett fogatkozás,
és nem lehet akar kis mindenre
elegendő magában: ne legyen ére-
te gonosz ítéletben felőlem. Igye-
keztem jó bivel azon, hogy Nag-
sagodnak és ti kegyelmeiteknek
ebben kedveskegyem, és az ke-
rebtynön olyafonak is adhaszak va-
lami tanúságot eleiben, mellyet
kivanom az Vrtul ő b. felsége től,
hogy az ő b. lelke által tegyen fo-
gonatolsa, b. nevének dicziretire
tisztességre s-annak fel magó bta-
lasára, minden kerestynének bivek-
ben lelkekben, és mind azoknak
valakik olvássanak ez könyveczké-
ben be foglalt bép tanúságos ma-
gyara-

15
gyarazatokot, Imadságokat, és
könyörgéseket. Valetc. Datum
in Possessione Deveczer
die 13. Augusti Anno
Domini 1616.

Belleny Sigmond Abauy-
varmegyénck Vice
Ispannia.

AZ

AZ KEGYES OLVA- SONAK.

Kegyelem és békeség az Iesus
Christusban.

 Nnek az ſzent embernek, Hieronymus
Savanorola nevű Férfinak, ki az Do-
monkos barati ſerzet között Prädica-
tor völt: az ſzent David 51 31, és 30
Soltariban való haſſnos melyſeges elmélkedéſi, te-
neked kegyes olvaso adatik elödben, melybül mint egy
tükröbül meg tekinthed, és ugyan világosan meg lat-
hatod minemü, jeles, bölcz, igaz, és Iſtennek utaira
tanito és igazgato Férſiakot ſokot, az Iſtennek A-
nya ſentegyházából ki törteni és irtani, amaz veſe-
delemnek ſeki, és utalatofſágnak feſſke, amaz lel-
ki parazna Babylon, s-abbán uralkodo fertelmes
Aſſzonyálat, mely az hét fejű beſtian ülven, meg
réſegedik az Iesus Martyromnak véretül. Touabba
aztis eſedben veheted ennek az ſzent embernek, eyje-
li és nappali lelki vigyazafi közt való elmélkedéſi-
bül, minemü heában való diczékedeſe lehet az cze-
lekedetnek, az Iſtennek tekinteti elöt, melyben bi-
zodal munkot helyhez tethetnek halálunk orájan az
Iſtennek itelő ſeki elöt: és minemü ſükséges le-
gyen, az Iſtennek Irgalmaſſágában való tekelletes
és al-

és alhatatos bittel való bizodalom, akkor szinten:
 mikor az bütet, magában buskodni, tufakodni, és
 nehezen meg győzteni latod, az Istennek igejének
 általa: melyből e sebben veheted, hogy az czeleke-
 detben semmi bizodalmad nemis lehet. Nohamind a-
 zonaltal, neha, neha az emberi tudomannak sara
 még ugyan labain lévén, melytaiban latta hogy ha-
 szontalanul sok üdörös vestett legyen el. Mert ki le-
 hetet valoban tística akkorbeli üdöben ettül az un-
 doksagtul, mindazonaltal, hinni, bizni, remenleni az
 Istennek Irgalmassagában: ketelkedni, és nem bizni
 mi magunkban, és az mi erőkben ele samlállyá
 tanításában: az Evangelionnakis penig szép tudos-
 manyat, és az keresztényi kegyességnek ezekben, szép
 példáját, mutatya meg te neked kegyes olvaso.
 Mert ötöt, nem az magában, eleb el tekellert szer-
 zetben, sem sin mutato kapájában, miszereseben, és
 az ő rendinek czelekedetiben latod maga viseletet és
 jarasat, hanem az Evangelioni békeségnek szerzesé-
 ben: fel öltözvén az igasságnak panczelában, az
 bütnök paizában, az üdvösségnek sisakjában fel
 fegyverkezvén állani nilvan latod. Nem Domonkos
 Prædicatori szerzetibül, de közönséges keresztényi
 rendbül ismeried ötöt lenni ez utanna való irasibul ha
 meg olvasod minden czeledetir, és munkalkodasit az
 Istennek dolgaiban. Ved jo neven: Vale.

Belleny Sigmond Abayvvarme-
 gyenek Vice Ispanna.

****

HIERONYMVS

SAVANOROLA NEVŰ,

BARATNAK FERRARIABELINEK,

ki az Domonkos barati avagy

ferzeti közzül valo Prædicator

volt. Florentiában: az S. David LI.

Soltaraban valo tanuságos és

hasznos elmélkedési.

PSALMO LI. Vers. I.

Könyörűly raitam Istenem, az te
nagy irgalmasságod berént

H EN NYAVALYAS BO-
dogtalan, és minden segít
segtül meg fojtator ember,
ki az Eget és az Földet meg
botrankoštattam, hova
mennyeek, hova téryek, kis
A hez

hez folyamíam : kí könyörűly raitam : Az
Eghekre ssemeim fel emelni nem mérem, mert
annakis felette vétettem. Ez földön óltalmat
nem talalok, mert annakis botrankozására
voltam. Mit cselekedgyem tehat : kessegben
essemé : Tavul legyen az. Irgalmas az Isten,
hű az én megh váltom. Tehát csak egyedül
Isten az en oltalmam, nem utallya meg az ő
munkáit, nem űzi el előle az ő képet. An-
nakokaért te hozzád hűsleges Istenemhez, for-
moruvan és keseregve megyek: mert csak te
egyedül vagy az én reménységem, te egyedül
vagy oltalmam, (avagy segedelmem.) Mit
mongyak tehat Vram te neked, holot sseme-
imet sem mérem fel emelni. Az én keserves
besédimet élődben öntöm, és az te Irgalmas-
ságodot hívom segítségvel s: azt mondom:

V. 1. Könyörűly raitam Istenem,
az te nagy Irgalmaffágod berint.

1. Tim.
6. v. 16.

Isten ki hozza meheretlen vilagosságbán
lakol: Isten ki elrőitve vagy, kí testi ssemnek
lathatatlan vagy, teremtet értelemnek (avagy
okosságnak) foghatatlan, sem emberi sem
Angyali nyelvel megh nem magyarázható,
En Istenem teged meg foghatatlant kereslek,
teged kí mondhatatlant hűlak segítségül, va-
lami vagy, az kí mindenűt vagy. Tudom fe-
lette nagy dolog vagy, ha pedig dolog vagy,
és lőt.

18
és sőt nem minden dolognak oka, ha penig
oka vagy Mert nem találok nevet, miképen
az te ki mondhatatlan felséges voltodot ki
nevezhessem; Istenem, mondom, ki vagy, va-
lami te benned vagy; Mert te vagy az te
magad böltsége, magad Iosaga, magad has-
talma, és felette való magad bódogsaga. Mi-
vel annakókaért Irgalmas vagy, mi vagy?
csak amaz Irgalmaffag. En penig mi vagyok
csak amaz nyomorúsag? Ime azért: O Irgal-
mas Isten, im előtted az nyomorúsag? Mit
tselekedél Irgalmaffag? bizonyára te munkad,
vallyons el taveszhatolé az te természetüül?
miért hogy te munkad? nyomorúságot el ves-
zed, szegény embereket fel emelsz. Annakoka-
ért Istenem légy Irgalmas nekem. Mondom
Irgalmaffagnak Istene ved el az én nyomor-
rúságimot, ved el az én bűneimet, mert bi-
zonyára azok az én nyomorúságim. Emely
fel engem nyomorultat, mutasd meg én bű-
nem az te munkadot, és gyakorollyad én bű-
nem az te Ioságidot. Az melység az melysé-
get hia segítéégül, az az, az nyomorúságnak
melysége hia az Irgalmaffagnak fenekerlen
melységet segítéégül. Az bűnnek melysége
hia segítéégül, az kégyelemnek melységet (az
vagy Ioskát.) Nagyob az Irgalmaffagnak
melysége, hogy sem á nyomorúságnak: nyel-
lye el tehat az melység az melységet, az az,

nyelve el az Irgalmasságnak melysége az nyos-
morúságnak melysége. Könyörűly raytam
Istenem az te nagy Irgalmasságod szerint, nem
az emberek Irgalmassága szerint az mely csak
kiezín, de amaz tied szerint az mely nagy, és
az mely megmerhetetlen, megfoghatatlan,
mely felette igen minden véghetetlen bűnös-
ket fölül halad. Amaz te nagy Irgalmassá-
god szerint, mellyel vgy szerinted ez világot,
hogy az te eggyetlen egy sülőt fiadot attad és
rette. Mi lehet nagyobb Irgalmasság és szeretet
enél? vallyons ki eshetik kétségben, s ki nem
bizhatik: az Isten emberre lőtt, és emberek-
ért fektetett meg. Annakokáért Istenem kö-
nyörűly raytam az te nagy Irgalmasságod szer-
sint, mellyel a te fiadot éretünk attad, mellyel
ő általa az mi bűneinket el vetted, mely ő ke-
reltivel minden embereket meg világosított
tal, és mellyel azokat kik az Egben, és az föld-
dön vadnak fel építetted. Most meg Vram
engem az ő vérében. Világosított engem az ő
alazatoságában, építet fel engem az ő fel-
madalában könyörűly raytam Istenem, nem
az te kiezín Irgalmasságod szerint: mert kitsin
Vram az te Irgalmasságod, mikor az ember-
eket csak testi nyomorúságból emeled fel.

Nagy pedig mikor az bűnőket meg bortsz-
rod, és az embereket az te kegyelmed által ez
földnek bűnen (avagy magasságon) fel eme-
led,

19
led. Illyen módon könyörűly Vram én ray-
tam az te Irgalmaffágodnak bókása bérént,
vgy hogy engem hozzád teríts, bűneimet
meg borsafad és az te kegyelmed által engem
meg igazíts.

V. 2. Es az te sokfagu Irgalmas-
fágod bérént töröld el az én alnok-
fágomat.

Vram az te Irgalmaffágod, az te kegyeffés-
gednek bővölködése, mellyel az nyomorula-
takot kegyeffen nézed, az te bánakodásid pee-
nig, az te Irgalmaffágodnak munkai és bók-
kot rendi.

El jót Maria Magdalena labáidhoz borult.
Oh jó Iesus, azokat könyhullatással moso-
gatta, hajauat törölte: kedveztel neki, és bés-
keségben borsatad vísát: csak ez egy Irgalmas-
fágod Vram. Peter esküessel és atokkal taga-
dot meg, rea tekintettel, keservessen lirt: keds-
vezzel neki, és az Apostoloknak mint egy es-
löttet. Valót meg erősítetted: Ez ísmet maso-
dik Irgalmaffágod Vram.

Az Tolvay egy bók által az kereszfán üdvös-
seget talala. Pal az üldözésnek buzgólabán
hivatatvan, mingyarást és Lélekkel be tellyes-
sedék: Ezek Vram az te Irgalmaffágid, és ha-
az te könyörületességedet akarnam elő bama-
lalni, üdőt sem találnék eleget neki. Mert vas-
lamenin az igazak, anní az könyörületessé-

gis. Senki magában nem dűtsekedhetik: Istenek ele műyajan az igazak akar ez földön akar az Ebben és kergjük meg ököte előtt ed, ha a magok erejébē idvőzülhettenek. Bizőjára egy szívvel sájal azt felelik: nem nekünk

Pfal. 113.

Vram nem nekünk, hanem csak a te nagy nevednek ad az dűtselēget: a te Irgalmaffagod és Igasságod felet. Sem nem az te külső fegvered

Pfal. 43

által birtak ez földet, és az ő karyok nē idvőzētette ököte: hanem a te job karod, és ortzadnak vilagositafa: miért hogy gőnyörködte ő benne: az az, nem az ő érdemek által, sem nē az ő tselekedetek által űdvőšűltenek, hogy

Eph. 2.

senki ne dűtsekedhessek, mint hogy így tetzet te előtted. És az mint nīlvabban a Propheta fe-

Pfal. 17.

lőled mondotta, mikor így šol űdvőzitet engem, mert akartis engem (az az űdvőziteni)

Ian. 1.

Mivel annakokaért azonlsten vagy, kīnel valtozas nints, sem valtoztatásnak be arnikozása: és mi teremtet állatid vagyunk, mikent az mi atyaink, kījk testnek indulatibul, (avagy kívánságibul) šűletettenek, bűnőšők mint šin-

1. Tim.

ten mi: és egy az közben jaro, Isten, és ember

2. v. 5.

közöt az Iesus Christus ki őrökke meg marad: miért az te Irgalmaffagidot reánk nem őntöd, mikēpen az mi Atyainkra őntötted: ne talam el felekezettel rolunk: csak mi vagyunk ké bűnőšők: Nem mi érettünk holté meg az Christus: avagy talam meg fogyatkoztal Irgalmaffag

20
galmasságidbár Vram mi Istenünk, téged kérs-
lek, neked könyörgök, töröld el az én alnoklás-
gimot, á te sokfagu könyörületességed szerint:
mert sok és véghetetlen Irgalmasságid vadnak
neked vgy tudni illik, hogy az te sokfagu Irg-
galmasságod szerint töröld el az én alnoklás-
gimot: miképen hogy Santalan sok bűnösök
köt vontal hozzád: fel vőtted, meg igazított-
tad: Igy engem is vonni, vegy fel, és méltos-
tassal az te kegyelmed által megh igazítani.
Annakokaért az te sokfagu könyörületessé-
ged szerint töröld el az én alnoklás gimotis. Az
én szívemet is töröld meg, hogy minden al-
noklástul és undoklástul tista és üres léven,
legyen mint egy tista feyér tábla, melyire az
Istennek vya az ő törvényének szerelmet írja
rea, kívül semmi alnoklás nem lakozhatik.

V. 3. Moss meg engem többsör-
is az én alnoklágimbul, és az én
bűneimbul tiszticz meg engem.

Meg vallom Vram, el töröltted egy szer az
én alnoklágimot; Másodszor is el töröltted: Ez-
zer szer mostal meg engemet: megis moss ki
engemet alnoklágimbul, mert ismet el estem.
Vallyon bizonyos sam szerint kedvesse á bű-
nös embernek: ki Peternek kérdésére (men-
ni szer kellesek atyáfiának ellene valo vétke-

Matt.

meg bozatatni, hetſeré?) azt felelted, nem
hetſer, hanem hetvenhetſer, bizonyos ſá-
mon, bizonytalan ſámost értvén. Vallyons az-
zert engedelmeſſéggel győzetteſel meg az em-
bertől, nem nagyobbé: nem jobbé: az Iſten
az embernek: ſőt inkább nagy Vra az Iſten, és
minden elő ember csak heabavalofag: csak

Pſal. 31. egyedül az Iſten jo, minden ember hazug.

Pſal. 115. Nemde te mondtadé, valamely nap az ſe-

Pſal. 37. gény bűnös ember fel ſohazkodik, minden ő

Ezech. alnokſágiról meg nē emlekezzel: jme én bű-

18. 33. nős ſohazkodom, mert meg veſtenék az én

ſelhelyeim, az magam tudatlanſágának ſi-

vétel. Nyomorulta lőtem és meg görbül-

tem mind talpig, tellyes egész napon ſomorú-

van megyek be hozzád: feletté meg nyomoris-

tattam és alaztattam, ſívemnek ſohazkodáſi

mia ugyan ordítok. Előted Vram minden kis-

vanſágom és ſohazkodáſom tőled el nē rőſe-

ret. Szívem meg haborodot én bennem min-

den erőmel hagyot, ſemeimnek vilagoſſága

ſincz nalam. Miért tehát Vram hogy az én

alnokſágimot el nem töröld: és ha immár el

törülted az te ſokſágu Irgalmaſſágod ſerint,

tőbſörös moſs ki engemet alnokſágimból,

Mert még tőkéletelen és valóban meg nem

tiſtultam, végezd el az te munkádot, véd el

minden vétkeimet, ved el abban való leledé-

zéſemet, öregbicz vilagoſſágod, gyűcz fel az

én ſívét.

21
én szívemet az te szeretettel, űzd ki az félel-
met, mert az tőkéletes szeretet ki űzi az félel-
met. Ez világ szereti, az testnek szereti, az dis-
csekedésének szereti, tulajdó szerettem tellye Ioan. 4
ségel tőlem tavozzonak el. Többőris és annal
inkab mos ki engemet az én alnokságimból,
mert verkeztem fele barátom ellen: és az én
bűneimből mellyel Istenemet meg bantottam
tízúcs megh engem, Es nem csak verkeim
és abban való leledéssem, de sőt verkeimnek
taplatoiat töröld el. Mos megh engem az te
kegyelmednek vízevel: azzal az vízzel,
melyből ha ki jár ő őcke meg nem bomlú Ioan. 4
hózik, es legyen ő benne ki forró kut viz az
ő ők eleire. Mos megh engem az en köny-
hullatással. Mos megh engem az te sent
Irasodnak vízevel, hogy famlaltathassam
azok kőbiben, az kiknek ezt mondotrad: Im Ioan. 15
mar ti tibrak vagytok az en bebedimert,

V. 4. Mert az en alnokságimat
en magam jsmérem, Es az en bű-
nöm, mindenkoron en ellenem
vagyom.

Mind azon által Vram, az te Irgal-
massagodnak es könyörületességednek rekin-
tetiből, bűfodalmassan te hozzád folyamom.

A 5.

Nem

Nem vgy azért mint az Pharíseus, ki magát
santnek tettetven, magában imarkozik vala,
főt inkább magát dűczíri vala, és felebaráttat
utallya vala. De mint az Publicanus, ki nem
meri vala sèmeit az égre emelni. Mert az ma-
gam alnokságát ésmerem: miűg pedig az én
bűneimet mérteklek, nem mérém sèmeimet
fel emelni, de az Publicanussal egyűt alazas-
tosan mondom: Isten legy Irgalmas nekem
bűnőnek. Mert az reménység és félelem közt
az én lelkem csak haboz: és néha bűneimnek
félalma miatt mellyet magamban ésmerék len-
ni, ketelkedem: néha az te Irgalmaffágodban
valo reménységben fel emeltetem. Bizonyara
nagyobb az te Irgalmaffágod az én nyomorus-
ságommal, mindenkor te bűnöd bízom Vram,
es az te könyörűletességedet öröcké dűczeret-
tel enklek. Tudom Vram hogy nem akarod
az bűnös embernek halalat, de hogy meg-
terjen, es alnokságot megh ésmerje: bűneit el-
hadgya: es te hozzád mennyen, s ellyen. En
Istenem, adgyad nekem is hogy te benned
elleyek; mert az én alnokságomat magam és-
merem, tudom minemű folyosok, mely
fokak és mely veszedelmek, jól ésmerem
el sem rőtöm: de sémern eleiben allatom,
hogy ötet könyhullatásimmal meg mossam,
es hogy az én hamisságomat az VR előtt
megh valljam. Az én bűneim is pedig, mel-
lyel

lyel ellened kevelyen czelekettem mindenkör
ellenkeşik velem ezért ellenkeşik penig, mert
éltened vetkeztem: bisonyara éllenem vagyō,
lelkem ellen az ſerent, mert te élőtted, biro es
lőt, vadol; mindenkör és mindenűt karhoza
tat: es vgy añira ellenem vagyon, hogy min
denkör élőttem, ſemben ál velem, hogy az en
jmagagim elődben ne haſſonak: hogy jrgala
maſſagidot tőlem el rekeſſet: es hogy azt ugy
meg bancza, hogy hozzam ne jűheſſen: Ezes
kert megh rettenek, ezért fohazkodom, jrgala
maſſagidot ezért kerem ſegetſégűl. Mikeppen
Vram hogy alnokſagimot meg engerted jſe
mernem, es bűneimet ſiratnom: Igy vegezdel
az en törődelmeſſeghimet vid vegben az en
~~éleghitelemet~~, mert minden ſo adomány es
minden tőkelleres ajandek, onnet fölyűl
vagyon, es le ſál, az világoffagnak atyatul.

Iac. 1.

v. 17.

engedel
memer

V. 5. Czak teneked vetkeztem,
és gonozſagot czelekettem te é
lőtted, hogy megh jgazitaffal az
te beſedidben, es győz~~del~~ megh
mikor jtel~~del~~

Főlőtte jgen czak neked égyedűl vetettem:
mert nekem megh paranczold, hogy teged
magadert ſereſſelek, es teremtet allathoz valo
ſeretetem te hozzád vigiem: (anagy teri
czem

czem) én pedig az teremtet alatot inkább szeretem
hog sem teged szeretuen öter magaért. Mi-
csoda pedig bünt tenni, nem egyéb, hanem
magaért teremte tallatnak szeretetihez ragas-
zkodni. Miczoda pedig ez, nem egyéb hanem
te ellened cselekedni? Bizony valaki szereti az
teremtet allatot magaért, az Isten teremtet allat-
ta testi magának. En aſnakokaért csak egyedül
neked verkeztem, mert az én Istenemet teremtet
allata rendeltem, azért teged tülem el vetet-
lek, egyedül csak neked tettem boſufagot.
Mert nem valami teremtet allat ellen vetetem,
hogy ha teremtet dologban rendeltem dolgoz-
imnak veget, mert nem nekem paranczoltat
vólt az, hogy valamely teremtet allatot be-
reſsek magaért.

Ha pedig nékem azt paranczoltad vólt
na, hogy én csak Angyalc szeretsek magaért,
így én az péntzís magaért szerettem volna,
ígyis mindenképen az Angyalnak vetettem
volna; de mint hogy csak egyedül te vagy,
az kit szeretni kel de magadért, és az teremtet
allatid csak te benned és te hozzád képest sze-
retetre méltó, nyilván csak te néked verkez-
tem, mivel hogy az teremtet allatot magaért
szerettem. De az mi veséteb: **T**előtted go-
nozt cselekedtem. Mert nem fegyenlettem
előtted verkezni. O Isten, menni bünt törtém
előtted, mellyet semmiképen emberek előt-
nem cselekedtem volna, sőt akartam volna
ember

emberek se tettek vőltam, inkább feltem embes
rektől hogy sem tőled; mert vak vőltam, és
az vakfagot berettem, ezért nem latam, te ru-
lad sem gondolkodtam: csak testi semeim
vőltak, azért csak embereket, kik testek néz-
tem és azokat feltem. Bizonyára VRam te
minden verkeimet nézed és sámlalod vala;
Annakokaért azokat előtted el nem titköl-
hattam, ellened sem vískodhattam, ^{Psalm 139} ~~sin~~ előt el sem futhatok. Hova mennek az te
lelked előt: hova fűllak orczaed előt: Mit
czelekedgyem tehát: hova fordítsam ma-
gam: Oltalmamnak kit talályak: kit ker-
jek könyörgesem által: Csak tegedet én lste-
nemet. Kiczoda anníra jó: Kiczoda olyan
kegyes: Kiczoda oly Irgalmas: Mintki ke-
gyességgel minden teremtet allatokat megh-
foghatatlanul felől halad. Tulaydonod te
néked kedvezni és könyörűlni, ki az te min-
denhatóságodot kedvezessel, és sámlalodasa-
sal jelented ki. Meg vallom VRam hogy egye-
dül te néked verkeztem, és csak te előtted
czelekedtem gonossagot, könyörűly raytam,
és az te mindenhatóságodot jelencz ki én
bennem, hogy az te befeditben meg igazis-
tással. ^{Matf. 9.} Mert te mondtad: Nem jöttem hogy ^{Marc. 2.}
az igazakat hiam, de, bűnösöket az po-
nitentiara. Igazics meg VRam engem az te be-
feditben, hijengem, vegy fel engem, és en-
ged

Ioan. 12
Canti 1.

Matt. 11

Pfal. 3.
70.

ged melto gyümölcsed az poenitentianak cse-
lekednem: Mert ezért fésítettel megh: ezért
hóltal meg, ezért remettetel el. Az i. mon-
dottad: mikor fel magofaltatól ez földről
mindeneket hozzád vonás. Igazítással tes-
hat az te befedidben. Vonni viannad en-
gem: és futunk az te, kenerednek gyönyörű
illatyahoz. Ismét te mondottad: lőjétek ho-
zam minnyafan, az kik munkalkodtok és
terhelve vattok, és én ti titeket meg könnyeb-
sítlek. Ime én bűnnel megh terheltetven les-
ven, te hozzád megyek, gyótródven eyel és
nappal az én szívemnek fo háskodásimba,
vyes meg engem Vram, hogy az te befedid-
ben meg igazítással, és győzd meg mikor ite-
~~l~~ Mert noha sokan mongyak, nincz nés-
ki az ő Isteneben vdvőssege: el hana Isten ő-
ter: Géozd meg Vram ezeket, mivel hogy
így ítélettel tölök, ne hadgy el engem min-
den felől. Adgy nekem irgalmassagot es vdv-
vősseget, és így meg géőfetternek.

Mert azt mondgyak hogy nem könyörül-
rayram, otczad elől ei vecz, töbör fel sem ve-
tes. Így ítéletel az emberektől, így főlnak te
felőled, illyetenek az ítéletek: de te kegyes
vagy, Irgalmas vagy, könyörűly rayram, és
győzd meg az ő ítéleteket: Mutasd meg én-
benem az te irgalmassagodat, hogy az te
kegyes vólod én bennem dúczintellek. En-
ged

ged megh hogy eggyik lehettek az te irtal-
massagidnak edeny közzül, hogy igazítás-
tal meg az te befédidben, és győzd meg mi-
kor iteltetel. Mert az emberek teged kemény-
nek es kegyetlennek itelnek lenni: győzd meg
kegyességeddel, és edességeddel az ő itele-
ket, hogy tanullynak az emberek az bűnös-
főkön könyörülni, és ebreggyenek fel az ves-
tekben estek az poenitentiara, latvan én ben-
nem az te kegyességedet és Igalmassagodat:

V. 6. Mert; Ime alnokságban
fogontattam, Es bűnben foga-
dot engem az én Anyam.

Ne nezd Vram az én bűncimnek sulios
vóltat, ne gondold sokságot, de élmerd meg
az te czinalmanyod, Emlekezzel megh rula,
mert por vagyok, és minden test olyan mint
az fena, Ime bizonyara alnokságban foga-
tattam; és bűnben fogadot engem az én A-
nyam, mondom az én testi Anyam, testi kéz-
vánfagból fogadot engem, és abban von-
tam ream az eredendő bűnt. Miczoda azért
az eredendő bűn? Nem egyéb hanem az
eredet, avagy kezdetet igazságnak, és az
egész embernek minden tekelletességének el-
főtala. Annakokaért az ember ilyen
bűn:

Gal. 5.

bűnben fogontatvan és fűlettetven, tellyes
haylando, tellyes geörbe, Az test az lelek el-
len kévan, az okosság és az akaratis erőtlen,
az ember gyarló, és hasonlo az hiabavalos
sághoz, az erzekenségek megh czallyak ötet,
elmelkedeseis meg czallya, az tudatlanfagh,
Vt nélkül való, avagy jaratlan helyen hors-
dozza: vegheterlen akadali vadnak, mellyek-
kel az jó tullel vonattatik, és az gonofia hais-
tatik. Az eredendő bűn penig, minden bű-
nöknek gyökere, és minden alnokfagnak ta-
plaloja (avagy izploja.) Noha mind azon
által minden emberben, maga természetibul
egy legyen az bűn, erejevel penigh minden
bűn. Latod Vram annakokaért mi vagyok,
és honnét való vagyok, mert az eredendő
bűnben (az mely minden alnokfagot és bű-
nököt be foglal) fogontattam, és abban fo-
gadot engem az én Anyam. Tellyes va-
gyokhat bűnnel, és törrel környül vetettem,

Rom. 7 miképen kerülhetem el? Mert nem az jót
mellyet akarok, czelekesem, hanem az go-
noft mellyet nem akarok czelekesem, mert
latok más törvént az én taghíajinban, az
mely ellenkezik az én elmémnek törvénye-
vel, és rabba teszi engemet, az bűnnek és
halálnak törvényében. Annal inkább tehat
az te kegyelleged emellemen fel engem, hova
gyarlobnak és enni törrel meg környikeztet-
setnek

kedvééne az erőtlennek : Iőy el, jőy el én
édes Samaritanusom, és felígh eleven megh
sebesfetteret emeld föl : gyogics sebejmet,
bort és olajt tölcs belő, helyheztes az te bar-
modra, vígy az fálas fogado hazban; ajánli
az fálas fogado Gásdanak, adgy ket pénzt,
es mondgyad neki, ha mit ezen felől költes,
mikor en megh terék, megh adom teneked.

V.7. Mert jme fteretted az jgaz-
fagot, az te bölcsefegednek bi-
sontalan és ell titkolt voltat, meg
nilatkoztattad ennekem.

Iőy el en edés Samaritanusom: mert jme
fteretted az jgazfagot: mondom jgerétidnek
Igazfagot, melyeket tőttel az emberi nemzet-
tel, kiket felette fterettel, mert azokat te al-
kottad, és meg is tártottad; mert az tiédet fte-
retni, anni mint vélek jól czelekedni. Mert
thé magadban változhatatlan vagy, nem
vgy mint mi, ha fteretz, ha nem fteretz, hogy
az te fteretetédnek czelekedeti el mullyon, és
és meg vissza terjen. De te tellyes fterelmű
vagy az mely soha meg nem változik. Mert
az Isten tőkellerés fteretet. Tied annakokaert Ioh: 4:
hogy fteressed az teremtet allatot, az anni,
mint yelek jól tenni, és az kikkel jobban
czelekošel azokat inkábbis fteretéd, Miczoda

B

tehat

tehat az magad igazságot szeréni: az, hogy,
 czelekedni és meg tartani az igazságot: Abra-
 hamnak fiat igertel, mikor jmmat vñ volna;
 Gen. 13. Sarának meddenek és elemetesnek ígeretés-
 det meg tellyesítetted, mert szeretted az igaz-
 Exod. 3 got. Az Ísrael fiainak tejel és mezkel folyo
 földet fogadasod szerent igertel és vegezetre
 megh is adrad, mert szeretted az igazságot.
 Davidnak fogadasd tettel mondván, az the
 Psal. 132 mehednek gyümölcsébül vetek az te fekedre,
 megh lőt, mert szeretted az igazságot. Szam-
 lalhátatlan ígeretid voltak, mellyekben min-
 denkor tökeletes voltál, mert szeretted az i-
 gazságot: minden the hozzád terő bűnösök-
 Mátt. 11 nek bocsánatot és kegyelmet igertel, és soha
 senkit megh nem czaltál, mert szeretted az I-
 Luc. 7 gazságot: Amaz tekozlo fiu, ki méssé valo
 tartományokban ment vala, és minden ő
 Luc. 15 marháiat el tekozlotta vala, bujaságban és
 tobbsódasban elven; magában tervén te hoz-
 zad jóvé mondván: Anyám verkeztem az
 Egh ellen, és te ellőttem, Immar nem vagyok
 méltó hogy fiadnak hívataffam, czeleked,
 legyek egyik az te beresid között: Mikor
 megh tavul volna, az te kegyes femeiddel
 rea tekinttel, eleiben menel nyakara esel és
 megh csokolgarad őtet: jobbik fölő ruhadat
 eleiben vived, gyűrőt adal kezieben, és sarut
 adal lábaibā, bizlalt boriudot meg őled, egeš
 haza-

26
hazadot megh örvendezetteted mondván:
örvendezsünk és lakozzunk, mert ez az én fia
am ki meg holt vala meg eledet: el veset va-
la es meg talaltator. Miért lőt ez Vram Isten?
Tudni illik mert szeretted az igazságot. Szeres-
ted annakokaert irgalmasnagnak atya, ezt az
igazságot en bennem is, ki te hozzád megszün-
nen még térek: lőy előmbé, és adgy czo-
kot ennekem, ad megh az jobbik öltő szeretted
vony be az té hazadban: öld megh hizlalt
borjudat, hogy en bennem mindnyaian meg
örvendézzenek, kik biznak te benned, és
egyenlőkepen lakozzunk az te lőlki vendeg-
segedben. Vallyon Vram nem csak nekem
egyedül nem őrséde ezt az igazságot: ha al-
nokságinkat meg tartandot Vram, ki alhat-
tya meg. Biszonyara te meg nem tartod alnok-
ságinkat, ki szeretted az igazságot, nílvan szer-
retted veghetetlen szeretettel. Mert micsoda
Igazság az, az mellyet szeretted? Nem de az te
fiadé az: ki azt mondotta: En vagyok az Vram, Ioan. 14
az Igazság és az Elet. Eő penig az az Igazság,
az kiért, az egben és az földön minden Igaz-
ságnak nevezetik. Ezt annakokaért szeretted,
és abban neked minden kedved be tölt, ki ő-
tet macula nélkül találtad, és a bűnösökért ha-
lálra engetted. Eörizd meg tehát Vram Isten
ezt az Igazságot: Ime én nagy bűnös vagyok
az kibén te őrizd meg azt, kinek te sok bűnös

it enged meg, mellyet az te Chrístusod véres
vel mos meg, és mellyet az ő kénkenvedése
által valcz meg. VRam miért atad én nekem
ezt az te fiad felől való észmeretet és hűtet?
Vallyons azérté hogy nagyob banatban es-
sem, latvan az én valtságomat, és hogy sem-
miképen arra neis érkezhessen: tavul legyen.
De meg értven hogy nekem kében vagyon
az boczánat, meg fogom is azt az Chrístus
kegyelme által. Valcz meg tehát VRam en-
gem, mert az te bölcseségednek bizontalan és
el titkolt voltat meg jelentetted nekem, hogy
ez az te észmereted engem segéllyen, és üd-
vösségre által végyen. Bizonyara ezt meg
nem ismertek ez világi bölczek, azoknak ez-
zek bizontalanok voltak, és tellyességgel ez-
zek, azok előt el rőitve voltak, ezeket az te
fiadnak még testefűlése előt (ki vétvén egy ne-
hanyat kijeket úgy szerettel) senki az emberek
közül meg nem észmerte. Ez vilagnak nyug-
haratlan vizsgálói, (ez világi bölczeket mon-
dom) az eghen által eméltek fel semeket, de
ezt az te bölcseségedet meg nem találhattak:
Mert ezt az esefektől és bölczektől el titkoltad
és meg jelentetted azokat az kisdedeknek, az
az, az alazatosoknak, halasoknak és fentek-
nek az te Prophetaidnak, az kik ísmet mi ne-
künk attak. Annakokaért ha bizontalan és
titkos bölczelégedet és irasodot ki jelentetted
nekem

nekem: miért hat, hogy azokat hiában és mes-
rem hiában ismerem pedig azokat, ha engem
47
üdvösségre nem vezetnének. Mert mikor ez
világi bölczők is meg ismertek volna az Istent
nem úgy dűczőitettek mint Istent, halakot sem
úgy attak neki, azért az ő gondolattokban
mind semmire lőttének: magokor bölczeknek
ítélven bolonda lőttének.

Vallyon engem is ezek között valónak is-
merés: Tavul legyen. Te vagy amaz Irgal-
masság, ki soha tellyességgel el nem hagyoz.
Kedves Vram a nákokakért, kedves az te föl-
gadnak, és paranczold őket lenni az kisdédék
fama között, hogy az te bölczeségednek bi-
zontalan és el titkolt voltat, mellyeket neki
meg jelentettel, vezessék őket az te bölczesé-
gednek kuc fejehez mely az magossággban
vagyont: hogy az te Irgalmasságodnak czele-
kedésben dűczítessél, mellyet czelekedéssel V-
ram segény fölgyaddal, ki soha az te benned
bizokor el nem hagyod.

V. 8 Hincz meg Vram engem
hysoppal, s- meg titkulok: Moso-
gás meg és feyerb lések az honal:

Mivel Vram az Igasságot szeretted, és
az te bölczeségednek bizontalan és tit-
kosságot nékem meg tiltakoztattad: Nagy

reménseget vöttem, és bízom hogy orcsad es
löl el nem üs, de hyfoppal meg hintes és meg
tistulok (az hyfop alazatos meleg termésetü
és ságos fű) mely nem egyebet jelent, hanem
Phil. 2 az te fiadot az mi VRunk Iesus Christust, ki
meg alazta magát mind halalaig, az keresz-
nek halalaig penig, ki az ő nagy szerelmének
buzgóságával szeretet minket, és meg moso-
gatót minket bűneinkbül az ő vérében, ki az
ő jo illatu ságaua, alazatossággal, és Igas-
sággal mind ez vilagot kedvesen bé töltö-
te. Ezzel azért az hyfoppal hinteges engem-
is, mikor az ő vérének erejét, és hasznat ream-
Phil. 3 öntöd, mikor hűt által lakozik az Christus
én bennem, mikor az szeretet által vele egyes-
sülök, mikor az ő alazatosságot és szenvedé-
set követem, akkor én meg tisztulok minden
undokságimból: akkor meg mos az Chris-
tus szeretéből, ki folyó könyhullatással:
akkor műkalkodom fohazkodásimban, min-
den éyel agyamat meg mosom, és az én nyo-
solyamat meg asztatom könyhullatással.
Akkor azért meg mos engemet, és fejerb lé-
siek az honal.

Az ho fejer és hideg, bizonyara ugy lé-
sen Vram ha engem hyfoppal meg hinteges-
fejerb lések az honal, mert á te nagy világos-
sággal öntöztem, mely minden testi fe-
jerseget felül halad, s az által mennyei loknak
szeretet

28
sejeteivel fel geryedvén, minden testi indul
latot el hagyok, ez földihez idegen lések, és
az mennyekre ugyan fel geryedek, (avagy
fel indulok)

V. 9. Az én hallasomnak örö
met és vigasságot adsz, és örüen
dezni fognak az én meg alazot te
temim.

Akkoron VRam imadkozom néked: Psal. 84
reggel, az az, az te világosságodnak kezdeté
ben meg halgattod az én beszédemet, és meg
hallom mit szól az VR Isten én bennem:
mert békeséget szól az ő népének, és nekem is
békeséget ad, VRam békeséget adsz en nekem
mert bízom te benned. Az én hallasomnak
is örömet és vigasságot adsz, mikor azt hallom
az mit Maria hallot. De mit hallot Maria (az Luc. 7.
felől szól az mely labaid eleiben eset) mit
hallot azért ez. Az te hűted üdvözíte téged,
menné el békeségben. Hallyamé az is az mit
az Tolvay hallot: Ma paradicsombán lések
velém. Annakokaért bűnöm boczanatyarul Luc. 13
valo öröm lészen ez énnekem, s az joknak igé
retirül valo vigasság. Vallyon s nem örülöké,
s nem vigadoké mikor neké az én bűneimért
duplával (az az sok jóval) fizet: Ackor kez
dem izit

ízit érzeni, mivel hogyédes és gyönyörűleges
vagy VRam. Akkoron meg tanulom az meny-
nyeiekben való lakozást, és akkor mondom
az Prophetával: Mely nagy soksága VRam az
Psal. 30. te édeslegidnek, melyet el rőitettel az réges-
det feiőknék? Akkoron örűlők és vigadok,
és tombolnak az én meg alazot tetemim. Mi-
czoda tetemek, mellyek testemet viselik, azok
mellyek az én okos lelkemnek erei, mellyek
az mí testűnknek gyarloságot viselik, hogy
minden vétekre ne hajollyon, hogy az egész
ember teste ne legyen, és tellyességgel meg se
eméltőggyen. Ezek azért az tetemek meg a-
laztattak, mert az okosságis felette meg erő-
leneder, az akaratis az gonosra felette hailan-
do. Immar nem az test enged az okosságnak
de az okosság az testnek. Az vétkeknek elles-
ne nem alhatok, mert az én czontaim meg a-
laztattak. De miért alaztattot meg? Mert el
Hier. 2. hattanak téged elő kút főt, és ástának magok-
nak be omlot szaraz kútakat kikben ninczen
viz: mert az te kegyelmeddel meg nem tellyes-
sedték, mely nélkül senki igazan nem élhet:
mert te nalad nélkül semmit sem czelekedhet-
tünk. Biznak vala erejekben, az mely nem erő
vala: Annakokaért el fogytanak az ő bolond-
ságokban. Iőjön el tehát az te erőd VRam, és
meg örvendeznek az én meg alazot tetemim:
Iőjön el az te kegyelmed: Iőjön el az hűt,
mely

mely az szeretet által munkálkodik. Istenek el
az erők és ajándékok és örvendeznek az meg
alazotttetemek. Örövendez az okosságis, vi-
gad az elme, örül az akarat. Bizonyával ör-
vendeznek de hogy csak magok kívül még
az jó cselekedetre ele mennek, nagy jószágos
cselekedettel gyakoroltatnak ő benne, el sem
fogyatkoznak, de az te segítségedből szinten
végben víternek.

V. 10. Fordicz el az te orcza-
dot az én bűneimről, és minden
én alnokságimot töröld el.

Miért nézed VRam az én bűneimet? miért
sámlálod azokat? Vgy annyira ilyen bors-
galmatossan miért gődölöd azokat. Vallyon
nem tudodé hogy az ember mint szinten az
mezei virág? Sőt inkább miért nem néz az te
Christusod abrazattyára? Oh nekem nyos-
morulnak. Miért harágszol ream? vétkeztem,
meg vallom, de te kegyelmes, könyörűly rays-
tam. Az én bűneimről fordicz el az te orcza-
dot, az te abrazatod az te ismereted. Fordicz
el annakokaért az te ismeretedet az én bűne-
imről.

Nem szólok az ismeretnek egyű meg
fogásáru, mellyel mindenkor mindeneket
latz, de az ismeretnek javallásáru, és meg

vetelerül, mellyel az igazaknak cselekedetén
 ket javallod, és az hűtlenének bűnököt
 meg vetessel karhoztátod. Ne észmerd így az
 az én bűneimet hogy azokat nékem tulajdo-
 nítzad: de ved el orczádot az én bűneimről,
 hogy az te Irgalmaid által el tőrültesse nek. Tes-
 kincz meg VRam az te teremtet állatodot,
 mellyet teremtetél, nézed az te képedet, és én
 nyomorult segény, ime az ördög képet öl-
 töttem fel. Fordicz el orczádot az ördög az
 brazanyáru, és ne haragudgyal ream, és néz-
 zed az te képedet hogy könyörülhes raitam.
 O könyörülő Vr, emlekezzel meg ki az Szes-
 derű fara fel hago Zachæusra nézted, és ha-
 zában állottal, mellyet egy altalában soha
 nem cselekedtet volna, ha az ördög képet néz-
 ted volna ő benne, de lattad az te személye-
 det ő rayta, meg esek súved rayta, és üdvös-
 séget tulajdonital neki. Eő penig minden ha-
 missan el vőttet, négy ánnit, és fele marhá-
 jat el ostra fra igere az segényeknek, és Irgal-
 masságot nyere üdvösségre. En éppen magam
 mot adom te néked, semmit magamnak sem
 tartok, te néked mindenkor tística bível fogad-
 dom hogy szolgálak, és fogadásomat tellyes
 életemben néked meg tellyestem. Miért rehat
 VRam én bennem is hogy meg nem tekinted
 az te abracatodot: megis az én bűneimről
 gondolkodolék: kérlek VRam fordicz el or-
 czádor

Luc. 19

ez adot az én bűneimről, és töröld el minden
 alnoklágimot. Mind el töröld kérlek, hogy
 abban semmi ne maradjon. Mert meg va-
 gyon írva, valaki az egész törvént meg tar-
 tyá, és eggyikben meg botrankozik mindenik
 ellen vetet, az az, az Gehennara méltó, mely
 minden bűnnek büntetése, és mely az halálra
 vésen. Töröld el annakokaért minden alnok-
 lágimot, úgy hogy téged eggyik se banczon
 meg, és engemet is méltóva az büntetésre ne
 tegyen. Iac. 2

V. 11. Teremcz tífsta fővet én
 bennem Istenem: Es az te jora ve-
 zerlő lelkedet vicz meg az én tag-
 gyaimban.

El tavozot az én fővem én túlem, soha
 nemis gondolkodik felőlem, tellyességgel el-
 felelkezet üdvösségérül, fel fele való uton, bu-
 doslik, idegen földre ment, hiabavalóságot
 követ, és az ő semei mind az földnek hatara-
 íg, hittam őtet, és nemis felelt nékem, el ment
 el veset bűneimben, aruban adatot el. Mit
 mongyak tehát VRam? Tífsta fővet teremcz
 én bennem Istenem, alazatos fővet, felid fő-
 vet, békefegyes fővet, kegyes fővet, tekélleres
 fővet, hogy senkinek gonost ne tegyen, hog-
 gonost gonostért ne adgyon, de az gonostért
 jort.

jot: hogy téged mindeneknek felette szeretten,
mindenkor felőled gondolkodgyék, felőled
beszélgeffen, néked hálaadhadhassó, lelki éne-
kekben és Isteni dicsziretekben gyönyörköd-
gyék, és az egekben nyafaskodgyék. Illyen
szüvet teremcz én bennem Istenem, semmiből
szerzed azt, hogy az minemű az természet
által nem lehet, legyen kegyelmedből olyan.
Ez pedig csak egyedül tőled, az teremtes ál-
tal szarmazor lelkemben, ez az istia szüvnek
formája, ez minden jószágos czelekedeteket
vele viselven, egyenlő képpen minden vét-
keket ki kerget.

Annakokaért Istenem, az te kegyelmed
által teremcz istia szüvet én bennem, és teké-
letes lelket vycz az én tagyaimban: mert az te
lelked vezet engem az igaz utra, mely engem
ez földi indulatokból ki tisztít, és a mennyek-
kre emelget, az szerető és a szerettet mind egy
az ki testet szeret testí az, az ki lelket szeret lelki
az Adgy én nékem teged szerető lelket, olyas-
kivel téged mindeneknek felette valót imad-
hassalak. Mert az Isten lélek, és azoknak kívá-
rót imadgyak, szükség őtet lélekben és igaz-
ságban imadni. Adgy nékem keresőnek tes-
téletes szüvet, nem mint az magaé de az mi-
nemű az tied. Vycz meg az én tagaimban az
tekéletes lelket. Vycz meg, mert az mellyet
elsőben attal vala nékem, az én bűneim meg
oltott

oltottak: Adgy vy lelket, ki meg vyczia az
 mely meg avult, mert az én lelkem, lélek, és te
 általad úgy teremtetet, hogy magában teke-
 letesis-legyen, az te természetből pedig téged
 maga felet búvet, és te éretted mindeneket ki-
 van, mert az természet szerint való szeretet tes-
 kélletes, ezért, mert te tőled vagy on de az ő
 gonos akarattjából meg avult és az termés-
 bet szerint való szeretetet semmire teszi. Vycz
 meg annakokaért, ezt az lelket és szeretetet az
 te kegyelmed által, hogy igazán járhaſson az
 ő természeti szerint. Vycz meg az én tagaim-
 ban, és bennem gyökereit úgy meg erőltetse
 hog soha onnét többör ki ne szakazatháſſek.
 Mondom vycz meg az én tagaimban, úgy
 hogy mindēkor menyei szeretettel geryeſſen,
 mindenkor engem te hozzád fohazkodtaſ-
 son, téged bűntelen ölelgetheſſen (avagy ked-
 velheſſen) és téged soha el ne haggyaſſon.

V. 12 Ne vefs el engem az te
 ſined elöl: Es az te ſ: lelkedet ne
 ved el én tőlem

Ime VRam az te orczad előtt állok, hogy
 Irgalmaſſagod talalyak előtted. Alok pedig
 az te jo voltod és kegyelmed előtt, varvan az
 te kegyes valaſbodor, ne vefs el engem meg ha-
 bórodottat az te ſined elöl: kiczoda az V-

Ram

ram az kí té hozzád folyamot és haborodva
tért volna vissza : kí kérte bűvedet latni, és ű-
ressen ment volna el: Bizonyára az te kegyel-
segednek bűségével az könyörgőknek érde-
meket és fogadásokat felül haláddod, és több jo-
val vagy, hogy sem á mit az emberek kíván-
harnának tőled, avagy csak megis érthetnek:
Soha nemis hallatot az, hogy az te hozzád
menőköt síned elől haborodva űzted volna
el. Nem de én leszek Vram első, kí az te orcsad
elől el véttem : Avagy én ráitam kezdede
el az te hozzád folyamokot meg haborítani,
többör nem akarék könyörölni és kedvez-
ni : Tavul legyen az. Az Cananeabeli Ás-
sönyállat téged követ vala, kiált vala, kí
altafával az eghet be tölti vala az te ta-
nítványidot éanakozásra kenyeriti vala, de te
halgacz vala, ő pedig alhatatossan zörget
vala, téged imad vala, mondvan, VRam se-
gély engem, de te így sem felelsz valá. Az ta-
nítványok törekedenek mellette, mondvan,
boczaídd el őt mert utánunk kiált, mit felelsz
tel kérlek VRam néki, mit : bizonyára héas-
ban sir vala, héában esedezik vala, mert az
mondottad, nem vagyok boczattatott, hanem
csak az el veszet Iuhokhoz. Ezt halvan az Po-
gany Ássönyállat mit kellett czelekedni: min-
denképen kegyelmedben mellyet bűvből kía-
vant, kezeledik vala, de mind azonáltal sín-
sen nem esek kétségben, hanem híven az te Ira-
gala

Mat. 15

Marc: 7

gálmasságodban, és met másodikorís könyör-
 róg valá, mondvan, VRam segély engem,
 kinek alkolmatlan esedezésgre VRam azt fe-
 lletted: Nem jó az fiaknak kenyeret el venni, és
 azt az Ebeknek hanni, és ha nílvan mőndőts
 tad volna, menni el én tőlem. Ti Cananeus-
 sok (avagy Póganyok) Ebek vattok, tisztat-
 lanok vattok, baluanyozok vattok, az men-
 nyei kegyelemnek ajandeki nem ti reatok tar-
 tozok, nem kel az Sidoktul azt el venni, kők
 az igaz Istent tisztelik, és ti nektek ebeknek ad-
 ni kők őrdőg imadok vattok. O segény Po-
 gany Ásszony mıt czelekeessel: Píruly imar-
 menni el, mert meg haragut az VR, nem csak
 te read, de mind egész te nemzetedre. Vallyon
 VRam Isten ilyen beszédre, ki nem menni
 haborodva el vizsá: Vallyon s ki nem mor-
 gólodot volna magaban, ki nem ítelt volna
 téged kegyetlennek: De ez Ásszonyalat alha-
 tatos lévén könyörgésben, reménységében el
 nem fogya, kémény beszédidet nem bánta,
 meg sem haragut, sőt inkább meg alazta ma-
 gat, és könyörgésben alhatatos lévén, hie-
 delmessen mondotta. Igaz VRam az mıt mon-
 da, kenyeret nem kérek, az fiak kegyelme-
 sem kívánom, mert én mostan kőlyók va-
 gyok, csak morsaleket kérek, mellyek az te
 fiaid ástalo krul hullonak. Eők az te czuda te-
 reliddel és kegyelmeddel bővelkőgyenek:
 Ehez képest nekem csak kiczin kegyelmed
 adgy

adgy, azt hogy az én leányom az ördögűl
 szabaduljon meg. Mert lam az kőlikek és e
 nek az mofalekokban, mellyek az ő VRak
 ástalarul le hullonak. Ime minemű nagy hűt,
 miczoda nagy bizodalom és alazatosság.
 Annakokaért VRam nem haraguttal meg az
 ő vakmerő alkotmatlanfágan, főt örültel az ő
 jo indulattyan, s azt mondottad: O Athony
 állat nagy az te hűted, legyen az szerént néked
 az mint akartad. Miért irattak meg ezek VRam
 Isten? Azért hogy tanulyunk benned bizni,
 hogy az Imadságban és könyörgésben hi
 ven és alazatosan végig meg maradgyunk.
 Matt: 11 De az mennyeknek orfága erőszakot szenved
 és az erőszak tevők ragadgyak azt el (az az, az
 Luc: 19 alhatatos buzgo könyörgők) mert valamely
 lyek meg irattak az mi tanuságunkra irattak
 Rom: 15 meg, hogy az békefegyes türes, és az irasnak
 vigasztalása által reménységünk legyen. Ne ves
 el tehát VRam engem az te fíned elől, ki éyel
 és nappal sirvan az te orcza elől jaigatuan
 alok, nem úgy hogy engem az ördögnek tes
 fri meg nyomafátul szabadicz meg, de úgy
 hogy az én lelkem, az ő lelki hatalmatul sza
 badicz meg.

Ne haboricz meg én édes Iesusom, mert
 csak te benned bizom, nincz üdvösségem
 csak te benned VRam. Mert engem minnyá
 jan el hatának, fiaim és Anyamfiai el vetettek
 engem

engem, és utalatossá lőttem előttök. Nincz
senki immar segítségem te ki vólotted Ne
vess el tehát engem az te orczad elől, és az te
f. Lelked ne ved el én tőlem. Senki sem monda
hatya, VRam Iesus, hanem csak az f. Lélek
által. Annakokaért VRam Iesus, ha én tés
ged segítségre hílak, ezt csak az f. Lélek ál
tal czelekešem. Ha az én ellened vétet bűneis
met banom, ha boczánatot kérek, bizonyás
ra ezt mind az f. Lélek által czelekešem. Ezért
VRam néked könyörgök, hogy az te f. Lel
ked ne ved el én tőlem, hogy velem legyen,
velem munkalkodgyon; Mert az mit kérünk
is, az mint kellene, nem tudgyuk, de az f. Lé
lek segíti az mi erőtlenségünköt, és mi éret
tünk esedezik, az az, meg mondhatatlan fos
hazkodásokkal kiuantat velünk. Ezt azért az
f. Lelkedet ne ved el én tőlem, hogy engem is
madkozni taníczon, az én munkában engem
segéllyen, és czelekedgye azt, hogy én az
könyörgésben könyhullatással végig alha
tatossan meg maradhaslak, és végezerre talál
lyak kegyelmet előtted, és szolgálhasalak tés
gedet tellyes életemnek folyásaiban.

Rom. 8

V. 13. Az te v̄dvösséges öröme
det adgy meg én nékem: Es az te
C kivalent-

kivalképpen valo Lelkeddel, erő-
sicz meg engem.

Nagy dolgot kérek VRam tőled Miért
hogy te nagy Isten és VR vagy, és minden Is-
teñek felet valo nagy kiraly: Bőssáfogodra
jár az te néked, az ki kiczin dolgot kér tőled:
kiczinnek azok mind az mellyek el mulandok,
kiczinnek mind az testiek, nagyok és dragala-
sok az lelkiek. Ved el lélekzélésemet és lelke-
met testemtől, mi leszen, csak ganej por és ar-
nyek: Annakokaért anní külömbség az Lélek
és test között, mení az test és annak el mulo
arnyeka között: Az ki azért tőled testit kér, ki-
czin dolgot kér: Az ki pedig lelkit bizonyá-
ra nagyot kíván, nagyot pedig, az ki az te
ődvőzítő vigafogodot (avagy örömedet) kés-
ri. Mert miczoda az te ődvősséged, csak az te
fiad az Iesus Christus: ez az igaz Isten és ör-
rók élet. Miért tehát tőled végheterlen és bő-
séges adakozó Attyatul ez ődvősségest ne ki-
vannam: mellyet én érettem az kereft fara at-
tal, ha te nekem attad, miért begyénlenem ő-
tet kérni: Nagy és végheterlen ajándék ez:
Nem vagyok én ilyen nagy ajandekra méle-
to: Noha te hozzád illik ilyen nagyot ad-
ni.

Annakokaért VRam ezért az te ki monda-
hatatlan kegyességedért merek hyedelmessen
te hoza

Mat. 7.
Luc. 11.

te hozzád járulni, és az te űdvőssűges őřme-
det kėrni. Mert ha valamely fiu az ő testi Ata-
tyától halat kėrend, vallyon kígyót adé nė-
ki: és ha tyukmonyat kėr, Scorpíot adé nė-
ki: és ha kenyeret kėr, vallyon kővet adé nė-
ki. Annakokáért, ha az testi Anyak gonos-
bok lévén és bűnőfők, az te túled nekik adas-
tot jobbul az ő fiaknak, akarnak jot adni:
mentől inkább te mennyei Anyánk, ki allat fė-
rėnt (avagy termėfėt fėrėnt) jo vagy, az te
te túled kėrőknek adš jo lelket. Ime az te fiad
mėssűnнен hazá jőven, bankodva kėri az
hűnek halat: Mínt hogy az hal az vizek alatt
lappang, az hűtis azokbul valo az mellyek
nem lattatnak, mondom kėri az igaz hűtet,
hogy az te űdvőssűges voltodban őrvendez-
hessen. Nem de kígyót nyuitasé nėki: Nem
de hitetlenségnek mérget adodé nėki, az mely
amaz régi mord komor kígyótul az őrdőgiúl
farmazik. Kėrem VRam túled az reménűg-
nek, tyukmonyat, mínthogy az tyukmonbul
tyukfi reménlendő, így az reménűgbul en-
gedgyed hogy az te űdvőssűges latsodhoz
juthassak, hogy abbul az reménűgbul lats
jőjön kí: Mínt az tyukmonybul az tyukfi.
Nem de ádsé nėkem ketsűgben eselnek Scor-
píofat: mikėppen hogy az Scorpio farkának
kűlső rėsében vagyon az mėreg, így enis eles-
temnek végeíg tarczamé bűnimeit, és ez vı-

Iagnak édesgető nyajasságával hízeltkedgyes
 mé magamnak, mint az Scorpío kislő latással
 hízeltkedni avagy kedveskedni láttatik. Mert
 VRam az Christus szerelmének kenyeret kés-
 rem tőled, mellyel magát, mint egy kenyeret,
 mindennekkel közli, hogy mindenkor örül-
 hessek az te űdvősséges voltodban. Vallyon
 skővet adásé nékem: Az az süvemnek ke-
 ménséget? Tauul legyen az. Miért ketelked-
 ném rehat VRam tőled nagy dolgot kérni, és
 meg nem nyerni, az ki engem fel serkentés és
 hűs az keresre és zörgetésre mind az én alkalmatlan-
 ságomig? Mi lehet te néked kedvesb,
 s nekem űdvősségesb, ha tőled az te űdvőssé-
 ges örömedet kérem hogy nékem meg ad-
 gyad. Immar ugyan mégis kostoltam minemű
 édesléges (avagy gyönyörűléges) legyen
 az VR, minemű könnyű és kedves legyen az
 ő terhe. Meg emlékezem arrul, minemű bész-
 keséggel, meny lelkem czendességgével élek
 vala, mikor az VRban örülek vala, és vigaz-
 dok vala az én Iesus Istenemben. Annakoka-
 ért most inkább bankodom, mert tudom mit
 vesztettem el, tudom minemű nagy jókot vesz-
 tettem el: Azért alkalmatlanul kiáltok: Adgy
 meg nékem az te űdvősséges örömedet, adgy
 meg nékem az mit bűneimért tőlem el vőtél
 Adgy meg az mit vétkeim miat el vesztettem.
 Kérlek adgy meg annak érdeme által az ki
 min-

mindentkor az te jobbod felől áll és esedezik
érettünk hogy ő általa érezhessem nékem hog
meg engedtettedél, és legyen mint egy billeg
az én szívemen, és mondhasam az Apostol Gal. 2.
lal. Az Christussal egyyüt meg fektettem, és
lek pedig, többbe nem én, hanem élén ben
nem az Christus.

Mivel pedig bizonyara nagy az én gyarolá
gom, az te fellyeb való lelkeddel erősít meg
engem, ugy hogy semmi nemű haboruságat
az Christustul el ne választassam, semmi reteg
tetésekkel tőle el ne távoztassam, és sem győ
trelemmel meg ne erőlténitessm. Mert nincz
anní erőm nékem, hogy amaz regi kígyoual
az ördöggel viaskodhasam, és ő rayta erő
vehesslek:

Peter engem meg tanított, mīnemű le Peter e
gyen az mi gyarolágunk. Látot ő téged V rőtlen
Ram Iesus, és te veled barátságossan nyajaf sege, pel
kodot, az te dűczősegedet a Tabor hegyen lat da min
ta, az hűl fűned el változott való, az Arjának dennek.
sávar hallotta. Czudálatos dolgaidot látá fe
meivel, őis az te erőddel több csudákat rőt: Az Mat. 17
vizeken száraz labbal járt, az te beszédidnek
hatalmas és gyönyörűseges vőltat mindena
nap halgatta. Nagy buzgólagos hírtűnek lát
tator lenni, és veled mind az halálra, tömlőz
re kéfnek mongya való magat lenni és men
ni: Es mikor az ő meg tagadásat neki meg jó

Matth. 26
Mar. 14
Luc. 22.

vendélted volna, nem híben vala beszédnek, maga erejében bizik vala: magának (avagy magában) mint embernek, hogy sem néked Istennek inkább híben vala, de mikor az Léany meg szólta, te azok között való vagy meg rettenvén mingyáraft meg tagada. Eljövemas Leany azis meg szólta, monduan: Bizonyára te is azok között való vagy, masodszor is meg tagada. Nem alhata ez Áfonya állatok előtt, miképpen alhatott volna az Királyok és kegyetlenek előtt: Mikor észmet annakurana az ot álo szolgáktul kérdeztenék és vadoltnának, kezde eskeñi és atkozodni hogy téged nem észmet: Gondolodé mit mondd: Itélem mind Istenre semind Moyses törvényére eskeñik vala hogy téged nem észmet: Es atkozodik vala monduan: Azt reménléteké hogy en is ez Samaritanus (avagy Pogan) czalard és ördöngös tanítvanya vagyok, ki az mi törvényünköt fel bontotta: En az Moyses tanítvanya vagyok: De ez én nem tudom honnet való. Köszönnyé, hogy meg sünyek az kérdezkédestül (Deo gratias) Isten fogadgya. Mert ha meg nem sünt volna az kérdésedes, bizonyára az tagadas sem sünt volna meg. Ezer kérdezes, ezer tagadaft hozott volna: de sőt ezer hamis esküves és atkozodas lott volna: Noha ez kérdezkedések csak beszédnek voltak: De mit kérdek, ha az Sídok

verez

verekedni jöttek volna, bizony Peter sem haz-
gyot volna semmit hatra sem hamis esküf-
ben: Sem atkozodásban, sem karomlásban,
csak kezeiből magát feihette volna ki.

Te pedig kegyes VR meg tekintetted őz Luc. 22.
tet, és mingyarást meg ésmerte bűneit, es nem
mert ele ugri ani, hogy te felőled vállast tegyen
téged Isten fiaknak lenni, mert még mennyei
erővel meg nem erőssitetet vala. Ketség nél-
kül ésmert ragadaft tőt volna, ha az néki ke-
sitetet büntetésre valo ostitott latta volna, de is
dejen esében vévén magát ki mene és keser-
vessen sira.

Te pedig VRam az te fel tamadásod us-
tan meg jelenel néki, meg vígaftalad őtet, no-
ha mind azonáltal az Sidoktul valo félteben
lappang vala. Látatéged dűczősségeffen az
egben fel menni, és az Angyaloknak latafá-
val és vígaftaláfockal meg erőssődek, de még
így sem mere köszönségeffen elő jőni, maga
meg probalással tanulta vala meg gyarlosá-
gat, és erőtlen voltat, sőt inkább az meg ígért
sönt Leiket varya vala, el jőve és kegyelemet
be tölte süvett. Ackoron elő jőve, ackoron
bolni kezdé, ackoron nagy erővel bizonyita-
az te fel tamadásodot, és ackoron az Papi fe-
jedelmeket és Kiralyokat nem rettegte, sőt az
nyomorúságokban dűczekedik vala, az ke-
restet leg gyönyörűsegesbnek tartya vala.

Annakokaért VRam az te fellyeb (avagy
 kiváltképpen) valo lelkedben erősicz meg
 engem, hogy az te üdvösséges ólommedben
 büntelen maradhassak meg, külömben enni
 sok viadalban meg nem maradhatok. Az
 Gal. 5 test az lélek ellen kévan. Ez világ engem min-
 den felől borongat: Az ördög sem aluszik, ad-
 gyad az te Lelkednek erejét, hogy egy felől
 mellőlem ezere, job felől tíz ezere hullyo-
 Pál. 90 nak el hogy lehessék hűséges és erőss bizonsá-
 ga az te hűtednek. Mert ha Peter, kít énnyi a-
 jandeckal és kegyelemmel meg ajándékozta
 vala, ilyen nyaualyasul esset el, de mit czele-
 kedném VRam, mit aki téged testben sem
 láttalak, dűczösségedet sem kóstoltam meg
 az Tabor hegyen, az te czuda terelidet sem
 láttam, de sőt az te czelekedetidet tauulis csak
 alig érthettem, sódor sem hallotam soha, de
 mindenkor bűneimben heuertem. Azért az te
 kiváltképpen valo lelkeddel erősicz meg en-
 gem, hogy az te engedelmes szolgálato-
 ban, végig maradhassak meg és lelkemet is
 te éretted adhassam.

V. 14. Az hamissákat (avagy
 el tevelyedteket) az te utaidra ta-
 nitom: Es az Istentelének te hoz-
 zad meg térnek.

Nem

Nem vakmerőségemnek tulajdonícz ezt
 VRam, ha az hamisságot az te utaidra taní-
 tom: Mert nem alnok, gyalazatos, és mint
 kötözött rab lévén kívánom az hamisságot
 tanítani. De ha meg adod nekem az üdvössé-
 ges örömet, az te kiválcképpen való lelkeddel
 meg erősítesz, és ha engem szabadon bocsátasz
 akkoron az Istenteleneket az te utaidra taní-
 tom. Nem nehéz dolog ez néked, ki Abra-
 hamnak az kővekből is fiakat adhat; az bűn-
 sem alhat elődben ha azt akarod czelekedni.
 Sőt inkább az hul bővelkődött az bűn, fellyeb
 bővelkődött ott az kegyelem. Pal az VRnak
 tanítvani ellen fenyegetéssel es véreséggel tel-
 lyes lévén, hatalmat vón, hogy ha oly férfias-
 kot es Afonyállatokat találna. kik téged kö-
 vetnének, és az te hűtedet vállanak, azokat
 kötözve vinné Jerusalemben. Megyen vala
 pedig meg dühösödvén, mint az ragadozo
 farkas, hogy az te luhaidat el vessesse, ragá-
 dözza és meg öllye: Mikor pedig utaban vol-
 na az vldözésnek buzgoságában, és az bűn-
 nek czelekedésiben, mikor tégedet vldözne,
 mikor az titeidet ölni akarna, és semmi késület
 az kegyelemre ő benne nem vala, sem az
 bűnnek észmereti: Mikor tellyes erejéből néked
 ellened jár, karomol és atkoz vala: Ime az te
 kegyességednek fáva ő rayta monduan, Sau-
 le, Saule, mit üldöss engem? Mely fő miat
 föld-

az az, ha
 az bűn-
 bul fel
 szabadí-
 tás.

Matt. 3
 Rom. 5
 Act. 9

földhöz ütetek, és emelteteket: Telt
 bē földhöz ütetek, de elmejében fel emelteték:
 Almából fel serkentet, alommal meg nehezít
 tett űemeiben az te világosságot öntet, orcza
 dot meg mutattad, rea öntet ki mondhatat
 lan Irgalmaffágidot: Meg holt lévén fel kele,
 űemeit meg nita, latot téged és monda VRam
 mit akarš hogy czelekedgyem Farkast bo
 czáttal az Barányhoz, boczáttad ötet Anas
 niashoz. Meg kereseteltek, és hértelenűega
 gel ű. Lélekkel be tellyesedvén, valasztot ede
 nied lón, hogy az te nagy nevedet hordozza
 az Kíralyok előtt, Poganyok előtt, és az Iűras
 el fiait előtt. Gyorsaffággal bē mene az gyüleke
 zetekben, meg rettenhetetlen (avagy félelem
 nélkül) prædicalla téged, meg valvan hogy
 te vagy az Christus. Disputal vala, erőt veűen
 vala, és az Sídokot öűve zavarya vala (avag
 semmie teűi vala) ime VRam az űldözöbűl
 Prædicatort űerzel, ollyat és oly nagyot, hogy
 az tőb Apostoloknal leg tőbbit munkalko
 dot, Oh az te czudállatos czelekedetid, ha a
 karod az hamisbul igazat, az űldözöbűl Pre
 dicator tehet: Vallyons ki tilt meg: ki al la
 lened: és ki mondhattya, miért czelekedel így?
 mindeneket az melyeket akartal meg czele
 kedtet, mind menyen és földön, az tengerben
 és melyűegeken. Nem az én fel űualkodasom
 nak űulaidonitassék, ha nem az én erőmmel,
 hanem

hanem az tiedet kívánom az hamisságot
 ta vtaidra tanítani: Tudom pedig semmit es
 lődben nem vihetek, az mely az te kegyes és
 meidnek teéket: Ez aldozat mindeneknél hasz
 gyob, magamnak sem vehetek semmit hasz
 nosbat: Mint ha engem más férfiuva változ
 tat (az az, más tekelletesb állapotra építé
 mint eled voltam) így az hamisságot az te v
 taidra tanítam, nem az tudós Plato utait, sem
 az bölcz Aristoteles utait, nem valami egy
 ben kötelezet okoskodásokat, nem valami
 külső bölcseségnek tudományat, nem valami
 fel furaikodot ekesen bolyg nem ez világi dol
 gokot, sem valami halálra vezető utat, és nem
 héabavalóságnak ősvénit: de az te paranczo
 latidat és utaidat tanítom, mellyek az életre
 vezetnek: nem csak egy vtra pedig, de sok v
 tra, mert sokak az te paranczolatid: de mind
 ezek az te vtaid eggyen végeztenek el: Mert
 minnyájan egy szeretetben, mely annira egybe
 czatolija az híveknek lelkeket, hogy ő nekik
 egy hívek lelkek legyen az VRban. Vagy
 pedig külömb utak, avagy külömböző élet-
 nek rendi: Más vton járnak az Baratok, más
 vton az egyházirendek, más vton az küldüs
 lok: Más vtok vagyon az házasságbeliéknek,
 más vtok az özvegyeknek és magok meg tar
 toztatoknak, más vtok az szűzeknek, más v
 tat követnek az fejedelmek, más az Docto
 rok.

rok: Végezetre az embereknek külömböző
állapattyok, külömböző vton vezeretnek
az mí mennyei hazánkban. Tanítom, avagy
hírdetem az hamissáknak az te vtaidot, kit kit
az ő rendi és értelme szerént, és az Istentelenek
te hozzád meg térnek, mert predícallom nem
magamot nékik, de az meg feshitetet Christust,
de nem az én dicsiretemre, hanem hogy te
hozzad meg térjenek: Mert el hadgyak az ő
vtokot, és az tiedre mennek s azon járnak,
hogy te hozzád juthassanak.

V. Szabadicz meg engem
az testi vérekből Istenem: En vď-
vősségemnek Istene: és vigadoz-
va hirdeti az én nyelvem az te i-
gasságodot.

Psa. 130

Mayd vgyan meg fulok az fok vérben,
és annak mélségéből kiáltok VRam hozzád,
VRam halgájd meg az én sómot. Ne halo-
gájd VRam, mert igen közel vagyok az ha-
lalhoś. Az én vérem az én bűneim. Az mis
képpen hogy vérből al az testnek életi, éine-
ten vgy bűnben vagyon az bűnősnak életi:
Tölcz kí véret az elő állatnak s meg hal, az
vallas tetel által őncz el az bűnt, s meg hal az
bűnős, az az meg igazítatik. En annakokaért
nem

nem csak vérben vagyok be keverve, de va-
gyan el meritve, az vérnek örvení pokolra
vonónak engem: VRam lies segítségémre
hogy el ne vessék: Szabadicz meg engem ez
vérekből, ki mindeneket igazgat és ingats,
ki csak egyedül szabadíthat meg engem, és
kinek kezében vagyon az életnek Lelke. Szab-
adicz meg engem az vérekből, én üdvössé-
gemnek meg szerző Istene, kiből csak egye-
dül vagyon az én üdvösségem. Szabadicz
meg engem VRam, miképpen Noet az özön
viztől meg szabadítottad, és az mint Lot Pa-
triarchat az Sodomábeli gyuladásból meg
szabadítottad: Szabadicz meg engem az mi-
képpen az Izrael fiát az veres tenger mélyse-
géből meg szabadítottad: Szabadicz az mi-
képpen Ionast az Czett hal gyomrából meg
szabadítottad: Szabadicz miképpen az három
Gyermekeket az égő kemenczéből meg szabadí-
tottad, az miképpen Petert az Tenger vesze-
delméből, Palt az Tenger mélységéből, és vé-
gezere szabadicz meg engem, az miképpen
fok végetlen bűnűsöket az örökke valo ha-
lálnak, és az pokolnak kapujából meg szab-
adítottal, és az én nyelvem örüli az te Igassá-
godot, az az, az te Igasságodért: melyet ke-
gyelmed által érezhessek én bennem. Mert az
te Igasságod az mint az Apostol mondgya,
az Iesus Christus hiri által vagyon mindenek:

Gen. 7.
19.

Exo. 14

Ionæ 3.
Dan. 3.

Mat. 14
Acto. 17

avagy
örömet
hirdeti
ennekli:

beni

ben, és mindeneken az kijk híšnek ő benne.
Vigadóz annakokaért az én nyeluem, dicsérs-
ven ezt az te Igasságódot, fel emelven az te
kegyelmedet, fel magasztalvan az te kegyel-
sedet, és meg valvan minden bűneimet, hog
az te Irgalmašságod dicszírtessek én bennem,
az ki meltoztattal ilyen nagy bűnőst, meg is
gazítani, hogy minden ember észmerye meg,
hogy az te benned bizokot űdvözited és sa-
badicz meg őkot ez űorongato kezűl VRam
mi Istenűnk.

V. 16 Meg nitod VRam az én
ajakimot: És az én sám, ki hirdeti
az te dicsziretedet.

Nagy dolog VRam az te dicszireted
Mert az te kutfódból űarmazik, melyből nem
Ecl. 15. íšik az bűnős: Mert nincz ekes dicséret az bű-
nősnek űájában. Szabadicz meg tehát engem
én űdvőšségemnek Istene, ez verből, és viga-
doz az én nyelvem az te Igasságodon: Acko-
ron meg nitod VRam az én ajakimot, és az
én sám hirdeti az te dicsziretedet. Más te nálad
az David kulczya, ki be zarlod, és űenki meg
Esa. 22. nem nitya, meg nitod és űenki be nem zarya.
Psal. 8. Te penig meg nitod az én ajakimot, miké-
pen az Gyermeczkeknek és czezemőknek a-
jakokot meg nitottad, kijknek űájók által vit-
te 1

ted végben az te dicsőségedet. Bizonyára ez
 zek az prophetak voltak az Apostolok, és
 az te benteid, az kiki tégedet eggyűgyű és tisz-
 ta bível hájal diczirnek vala: Nem ez világi
 bölczek penig, és ekesen solo orátorok, kiki
 azt mondotak, az mi nyelvünköt magostal-
 lyuk, az mi ajakink magunktul valok, kiczor-
 da az mi Istenünk: Meg nittyak vala az ma-
 gok ajakait s nem te nitod vala, és nem az ő
 hájok által vitted véghez az te dicziretedet.
 Az te Czezemő Gyermekid diczérnek vala
 VRam téged, és magokat viállyak vala. Ez
 világi bölczek mikor magokat dicsziretre il-
 lendőknek vélnek, és magokat fel magostal-
 ni akarnak. Az te Czezemőid diczérik vala
 az te dicsőségedet, mellyer az mennyei kegye- Pfal. II.
 lemből észmernek vala meg. Ez világi bölczek
 penig csak az czupa terméket által észmervén
 tégedet, az te dicziretedet tekéltetesen és igaz-
 zan ki nem magyarázhattak. Az te benteid,
 hájal bível és so czelekedetekkel diczérnek
 vala téged: Az bölczek penig csak befédde-
 és fel fualkodot észlésséggel: Az te Gyerme-
 kid ez egész világon teryesítők az te dicze-
 reted: Az bölczek csak keves tanítványok-
 nak prædicallottak. Az te barátid az te dicze-
 reteddel famlalthatatlan embereket teritenek
 vala meg, az te jószágos czelekedetedre és az
 igaz bodogságra: De azok az bölczek, sem
 az

Mat. 18.

az igaz jószágos czelekedeteket, sem az igaz
bodogságot nem ismerik vala. Az te szerel-
mesid penig ki mondhatatlan kegyességedet,
mellyet az te szerelmes fiadban meg mutattal
prædicallottak. Az bölczek penig semmiképs-
pen ennek értelmére nem juthattak. Annak-
okaért az Czecz főpoknak főjok által végezd
ted el VRam az te dicséretedet. Mert minden-
kor egyedül magadnak tetzet az alazatosokat
fel magasztalni, és az kevelyeket meg alazni.
Miért hog az kevelyeknek mindenkor ellenek
allás, adgy nekem is igaz alazatosságot, hogy
az én főm által végezd el az te dicséretedet.
Adgyad nékem az kisdédet fővet, mert ha-
vgy meg nem térek mind az kisdéd gyermek
nem meherék be az mennyeknek országában.
Tégy engem ollyanna, mint az te Czeczemős-
id közzül eggik, hogy mindenkor főgyek az
bölcseségednek emelőitől mert jobbak az te
emlőid az bornal, és bölcseségid jobbak min-
den gazdagságnal, és minden kiuanatossá-
gok ehez nem hasonlithatnak. Végheretlen
kincz ez az embereknek, mellyel ha valakijk
éltenek reßesse löttenek az Istennek baratságá-
ban. Ha azért engem is kistsinded gyermeke-
téßes, dicséretedet az én főmban végezd el.
Akkor meg nitod az én ajakimot, és az én
főm hirdeti az te dicséretedet: Hirdeti penig
tekellertessen, az férént, miképpen az gyerme-
keknek

49
keknek és Czets šopoknak šájok által végeztet
ted el az te dicšéretedet.

V. 17. Mert ha áldoz^{tot}ot akar-
tal volna, bizonyára azt attam völ-
na: De az egđ aldozatokban nem
győnyörködöl.

Az én šám VRam hirdeti az te dűczű-
retedet: mert tudom azt nálad leg kedveseb-
nek lenni, mikor az Propheta által azt mon-
dod: Az dicžeretnek áldozáttya tistél engem Psal. 49
az vtais ott vagyok, mélyel meg mutattom
néki az én vđvőššeges vőltomat. Annak o-
kaért dicžeretet vőšek elődben, mondom az
kisdedeknek és Czecz šopoknak dicžeretűt
minden én bűneimért: Es mely én bűneimért
dicžeretet vőšek inkább elődben hogy sem ala-
dozator: Mert ha azt akartad volna, bizonyá-
ra mindenképpen azt attam volna, az egđš
aldozatokban nem győnyörködöl. Vallyon
bakoknak avagy borjuknak vérével enged-
telterhetelé meg: Nemde bikáknak hufat ešes-
dé, avagy bakoknak vérét išodé: avagy ra-
lam aranyat kéreš, ki az mennyet és földet bi-
rod: Vallyon s nem az magam testet akar-
de hogy néked meg aldozzam: Ki nem aka-
rod az bűnőšnek halálat, de šőt inkább meg te-
šeset hogy éllyen. Mind azonáltal mértek šes-

D

rént

Rom: 12.
Ose 6.

psal: 56
st 107

prov: 21

rént meg enhiitem testemet, hogy az te kegyel-
med által, az okosságoknak alája vetetvén legyē
és annak szolgályn: De ha ebben is az mērs-
teket ki haladom, az is bűnnek tulajdonítatik
nékem. Okos legyen az ti engedelmeslégetek,
az mint az Apostol mondgya. Te is azt mon-
dottad az Propheta által: Irgalmaffagor akas-
rok es nem aldozator. Annakokaért hirdeti
az én sám az te diczéretedet, mert ez az áldoz-
zat tisztél téged, és ez nű nekünk vűat az te vűd-
vőzirefődre. Kés az én sűvem, Istenem, kés az
én sűvem: Kés az te kegyelmed által minden
czelekedetre az mellyek néked kedvesek: Ez
eggyer találtam néked leg kedvesbnek, ezt vűs-
sem elődben, ez lēben mindenkör sűvemben
ezt zengedezik az en asakim: Mert ha testi al-
dozator akartal volna, mindenképpen azt
attam volna, mert az te kegyelmed által kés
az én sűvem, hogy be tölczé az te akaratodot
de ilyen egész aldozatokban nem győnyör-
ködöl: Mert az testet az Lélekért teremtetted,
annakokaért te Lelkieket nem testieket kéreš,
mert egyyűt azt mondod: Nyuicsnékem édes
sám az te sűvedet, az az aldozator, az mely
te néked tetszik: Az mennyei jóknak szereteti-
vel, és az bűnőknek banattyával fel gerjedtet
és fel lobbant sűv vitéssék elődben: Es semmiz-
képpen vűšsa töbšör ne téryen, ilyen aldo-
záttal győnyörködtelet,

V, 18 Az

V. 18. Az meg haborodot lélek kedves áldozat Istennek: Az töredelmes és alázatos bűvet Isten né vtállod.

Bizonyára az meg haborodot Lélek, nem az meg haborodot test tetzik tenéked. Mert az testis meg haborodik: Miért hogy földi, az mellyeket kiuan nincz néki, auagy bizonyára magabanis erzi, az mellyet gyűlöl. Az Lélek pedig bankodik az vérken, mert Isten elsen az kit szeret, czelekedte: Banya hogy az ő teremő, és meg válto Istenet meg bantotta, és az ő véret (avagy vére ki hullását) meg váltalta, és ilyen kedves édes Anyát meg unta, ez ilyen meg nyomorodot, avagy haborodot Lélek az jó illatu áldozat tenéked, mert az keferűsleges patika szerűsambul, az az, az bűnös embernek elméjéből szerzetetik. Míg pedig az bűn az bűvnek mosarában fedetterik, és törővel őve rontatik, és porra tetetik, és síralomnak vizével (avagy könyhullatással) nedvesitetik, ugy léssen jó illatu gyönyörűsleges kenet és áldozat tenéked, mely előbben vértven semmiképen meg nem vtállod: Mert az alázatos és töredelmes bűvet Isten nem vtállod. Az ki pedig az ő kőv bűvet, az bűnnek kemény kőveiből épitetter, meg tőri és

Dz

meg

Pfal: 342

V. 18:

meg rontya, hogy ebből töredelmességnek
kenetet csinállyon, siralomnak bővségében és
bűneinek sok és nehéz voltában, semmiképp
pen ketségben nem esvén, alázatosan te né-
ked, ilyen aldozatot visen elődben, te túled
az semmiképpen meg nem vtaltatik: Mert az
tűredelmes és alázatos bűvet lsten nem vial-
lod.

Luc: 7:

María Magdalena bűnös lévén, az vas-
rasban ilyen kenetet találta, bűvének alaba-
stromában helyhez tette, az Phariseus hazában
be menni nem retteget: az te labaid melle bo-
rult, és az ételközben nem begyénle sirni, ba-
nattal meg nyomot lévén nem sol vala, de az
ő bűve siralomra változek, mellyekkel mosta
labaidot, hajával meg törölte, kenettel meg
kente, és nem bűnt meg czokolásául. Ki hal-
lot valaha ilyen dolgot? vagy ki látot ehez
hasonlot? Tetzet annakokaért te néked az ő
aldozattya, és úgy annira kedves volt, hogy
amaz Phariseusnal, ki igaznak láttatik vala
lenni, őtet fellyebbőczüllőd vala, mert az te
beszédiddel oly észmeretet, (avagy berkőztetett)
attal, hogy anní közben vetés legyen az Ma-
ria meg igazulása között, és az Phariseus is-
gassága közti menni közben vetés az lábad
vizzel meg mosni, és könyhullataffal ki mos-
ni: (avagy meg mosni) Orczadot egyser meg
czokolni: Labaidot czokolni meg nem bűn-
ni, fes

ni, fejedét olájjal meg kenni, labaidot pedig
draga kenettel meg kenni. De sőt felül halatta
vala Maria az Pharisæust, mert az te néked
sem vizet, sem czokot, sem olajt nem vitt va-
la. O mely nagy Vram az te jó voltod, nagy
az te harálmad, ki kedvezéssel és bánakodással
jelenti meg magát, mert látom hogy az töre-
delmes, és alazatos szívvel nem utalod.

Annakokaért ilyen szívvel igyekezem es-
tődben vinni, nemis szükség nékem ilyen so-
kal tanaczozni, mert te vagy az Isten ki az szív-
vel és vételeket vizsgálod. Ved fel tehát ezt is az hier: 17.
én aldozatomot melyha színtem nem tekéletes Apoc: 2.
is, te csak egyedül vagy az ki egész és épp al-
dozatta tehed, az az, az te szeretnednek hősz-
gével eppen fel gyúíthatod hogy te néked tes-
sek, és hogy őtet meg se utald: Mert ha meg
nem utalod tudom hogy kegyelmet találok
előtted, és ennek utanna senki, az te szenteid
közzül, akar az menyben s-akar ez földön en-
gem meg nem utall.

V. 19. Tegye (avagy czeleked-
gyél) kegyessen Vram, az te jó a-
karatodból Sionnal: Hogy épül-
hessenek meg az Ierusalem falai.

Mert meg vagyon írva: Az szentel szente
léfés, és az artatlan férfival artatlan léfés, az
D3 vala

választottál választólésem, az vissza fordultal
 avagy gonósal, gonóslésem: Igen akarnáha az
 emberek minnyájan az időösslegre, és az Igaz-
 ságnak észmerétire jutnának: Mert az ő nekik
 szükség és nekem hasznos volna: Mert az ő
 könyörgéseikkel, példafokkal, és jó tselekedetek-
 kel felkelnek, és minden nap az meg jobbus-
 lára hívattatnam. Kérlek annakokaért VRam-
 noha bűnös vagyok, kegyessen czelekedgyél
 az te jó akaratodból Sionnal, hogy meg es-
 pülhessenek az Jerusalemnnek le omlot kő falai.
 Sion az te Anyaszentegyházad: Mert Sion tő-
 kórnek auagy tekintnek magyaráztatik,
 mert az te Anyaszentegyházad, az Szent Léleke-
 nek kegyelme által az Istennek dicsősséget, ez
 2. Cor:3 életnek értelme szerént, tekinteli. Mi fel fedet-
 orczaual nézzük az VRnak orczáját, és azon-
 abrazatra változtatunk dicsősségről dicsősé-
 gre, úgy mint az VRnak lelke által. VRam I-
 sten mely kiczin most az te Ecclesiad, immar
 ez egész világ meg fogyatkozik, mert régen,
 auagfokkal többen uadnak az hitetlenek hog-
 sem az keresztyének. Az keresztyének közt pe-
 nig hol uadnak, kők ez uilagyakot el hagy-
 Phil: 3. uan az VRnak dicsősséget uigyaznak auagy
 tekintnek: Bizonyára csak keveset hallás-
 ha egyben ueted azokkal, kők ez uilágra ahí-
 toznak, kőknek hasok Istenek, és dicszekede-
 sek is az magok esze vesesében uagyon. Kegese-
 len

sen czelekedgyel VRam az te jó akaratodban
Sional, hogy nevékédgyenek sámmal és az
Christus érdemével. Tekincz meg az egből,
és tégy kegyessen az te sokásod szerént, és az
te szerelmednek tűzet boczasd ki mi reánk az
egből, az mely emesse meg minden mi bűs
neinket. Tégy jól velünk VRam az te jó aka
ratodbul, és nem az mi bűneink szerént czele
kedgyel mi velünk, sem nem az mi alnoklá
gink szerént fizet minékünk, de az te Irgalma
sággodnak sokása szerént tégy jól velünk.

Te vagy mi VRunk és Anyánk, és az
mi meg valtonk, te vagy az mi békeségünk
és örömünk, te vagy az mi reménységünk és ös
rök életünk. (auagy vdvösségünk) A duan nés
kiek el veszik: meg nituan az te kezeidet, az te
jó voltoddal mindenek be tellyesednek. Ha
penig orczadot el fordítod fel haborodnak:
lelkeket ha el veszed, el fogynak és ésmet porra
lőnek. Boczasd ki az te Leikedet meg viul
nak, és az földnek sinesis meg újrod. Kérlek
VRam mi hásson sok enni ezer embernek el
karhozásában. Az pokol be telik. Az te Ec
clesiad vressedik Kely fel ne alugy VRam, ser
keny fel, és ne vžd el túled mind végig Tegy
kegyelmessen az te jó akaratodbul Sionnal,
hogy az Ierusalem falai epülheessenek meg.
Miczoda az Ierusalem: mely magyaráztatik
békeséges latátnak: nem egyéb, hanem az

De

bol

Psa. 103

Psal. 43

boldogok szent varása mely az mi Anyánk:
Ennek falai romlottanak le, mikor az Lucifer
az ő Angyalinal el romlot, kijkben helyekben
viternek fel az igaz emberek, Annakokaért
VRam tégy kegyelmessen Sionnal, mentül
hamarebb tellyesedhessek, be az valástottaknak
háma, hogy epülheszenek meg, és végeződ-
győnek el az Ierusalem falai uy kőekből, hog-
téged minden vődöben diczirheszenek, és ő-
röcke meg maradhállanak.

V. 20 Ackoron kedvessen ve-
sed az Igasságnak aldozáttat: Az
ajandekokat és az égeben egő al-
dozókat: Es ackoron rakjak az
te oltárodra az borjukot.

Mikor pedig kegyelmessen czelekedél az
te jó akaratodból Sionnal, kedvessen ved-
sz az Igasságnak aldozáttat: Mondom kedve-
sen vedsz, mert az te szerelmednek tűzével es-
mésted meg: Mert így volt az Moyses és Illes
aldozáttja kedves előtted, akkor vedsz pedig
az Igasságnak aldozáttat kedvessen, mikor
az lelkeket, mellyek igazán igyekeznek élni,
az te kegyelmeddel ugyan meg hizlálod. Mit
háznál aldozót vinni elődben mikor az o-
kor nem kedvelled O VR Isten, meny aldo-

zatot

45
 zatot visünk mostanis elődben, mellyek nem
 kedvesek néked, de sőt utallatosok te előtted.
 Mert nem igasságnak, hanem magunktul ta-
 lalt Ceremoniaknak aldozatit visünk előd-
 ben, s azért nem kedvesek nálad. Hol va-
 gyon most az Apostolok dicsireti? (avagy
 jó hírek nevek) Hol vagyon az Martyro-
 moknak alhatatosságok és erős voltak? Hol
 az Prædicatoroknak, avagy Tanítoknak
 tanításoknak gyümölcze? Hol az Baratok-
 nak feni együgyűségek? Hol az régi és ele-
 jtenen való keresztényeknek munkájok és jó
 czelekedetek. Mert akkor veszed kedvessen az
 ő aldozattyokat, mikor az te kegyelmeddel
 és jószágos czelekedeteikkel őket meg ekesited
 (avagy meg terheled) így VRam ha te is cze-
 lekebbel Sionnal az te jó akaratedben, akkor
 kedves leszen az Igasságnak aldozattyja, mert
 az népek jól kezdenek élni, az te paranczo-
 látidat el kezdik meg tartani, és Igasságot
 czelekefnek, és ő raitok leszen az te aldalod.
 Ackoron az Papoknak és egyházi rendek-
 nek aldozattyok kedvesek leszenek te néked,
 mert el hadgyuan ez világjakot, tekélleresb
 életben öltöznek fel, és leszen az te aldalod-
 nak keneti az ő fejeken: Akkor kedves leszen
 az Isten felőknek aldozattyok te néked kijik
 el hadgyuan az Tumaságot, és az ő sem hő
 sem hideg voltakot ki rekesztuén, az Isteni

Mint az
 Papista-
 ke.

szeretnek felgyuladással minden felől elvégeztetnek. Ackoron az te egyházi vigyázo Pastorid, és Prædicatorid borjukot visnek (avagy raknak) az te oltáridra, mert minden mennyei erővel elvégeztettek (auagy meg erősítettek) és bent Léleckel beteljesedvén, nem kérelkednek (auagy nem félnek) az ő lelküket mindenekért le tenni.

Mert az te oltárod micsoda, nem egyéb hanem az te kerésted Oén édes Iesusom, melyen meg aldoztattal vala? Mit jegyez az ízlai borju, az mi testünköt. Tchat akkor rakjak az te oltárodra az borjukot, mikor az ő testeket az keréstnek aldozatnyára visik, az az, az győtrelemre és halálra az te nevedért. Ackor viragzik az te Ecclesiad, akkor terefti ki az ő hataraít, akkor zengedeznek az te dicziserid mind az földnek hataraig, akkor foglallya el az öröm és vigaság az egész világot. Ackoron tapsolva örülnek az bentek az dúczósseggben, vigadoznak az ő agyashazokban, varvan minket az előknek földében. Kérlek VRam legyen most nekem s-ackoris úgy hogy könyörűly én raytam az te nagy Igalmasságod szerént, és hogy felvégy engem az Igasságnak aldozatnyában, az aldozatnak bentseggében, és az Istenes élernek egészben az aldozatnyában, az az, az kerésten

talált érdemedben, és az te keresnednek bora 16
fujában, mellyel mehessek által ez Nyoa
moruságnak völgyéből amaz dűz
czőségben, mellyet meg kés
sittel az réged sere
rőknek,

A M E N.

VGYAN

VGYAN AZON
HIERONYMVS BARAT-
NAK AZ SZENT DAVID,
NAK XXXI. SOLTARABAN VA-
LO ÉLMELKEDESI.

V. 1. Te benned biztam Vram,

Zomoruság szállot meg en-
gem, nagy és erős vitézlő se-
reggel fanczolt meg engem,
az én szívemet kiáltással fog-
lalta el éjél és nappal fegver-
rel tufakodni (auag harczo-
ni) ellenem meg nem bűnik. Az én barátim
uadnak az ó taboraban, kők nekem ellenfe-
gimmel lötenek. Valamiket latok, valamiket
hallok somoruságnak zablóját hordozzak:
Barátimrul való meg emlekezes somorkod-
tat, fiaim felől való elmélkedes nyomorgat,
az kalasstromrul és abban való éllak felől va-
lo gondolkodas borongat engem, az én bor-
gálmatos tanulásim barátai illetnek, bűne-
imnek esemben való jutasa nyomor meg en-
gem. Mint bűnten az hideg lelő betegeknek
minden édes, keferűnek tezik. Szinten ugy
nekem

nekem is mindenek banatra és késerűségre fordulnak. Bizonyára nagy teher ez az ōmorus
sag, az ōvnek: Aspis kigyónak mérge, ves
fedelmes dög halál mely Isten ellen dörgölő
dik (auagy morgolodik) karomlodzi meg
nem ōvnik, ketségben esetre kénserit. En bo
dogtalan ember, kiczoda ōabadit meg engem
az ō ōentőség törő kezeiből. Ha mind azok az
mellyeket látok és hallok, mint az zázlok kőa
vetnek, és erőssen harczolnak ellenem, ki lés
ōen az én oltalmazom? ki lésen fejedelmem?
houa mennyek, miképpen fűssak el előtte? tu
dom mit czelekedgyem, az lathatatlanhoz tés
rek, az lathatonak, ellene hozom: De ki lés
ōen vezere ez ilyen magosságbelinek, és ez
ilyen réttenezes hadvívélő feregnek? Az res
menség mely az lathatatlantul vagyon, mon
dom az Remenség a ōmorusag ellen jó el, vis
adattal meg veszi (auagy semmie teszi) ki alhat
meg az Remenség ellen. Hallo dé hogy mond
az Propheia: Te vagy VRam az én remenl
gem, az magosságban helyheztetted az te se
gítseged. Ki alhat az VR ellen? ki győzhetne
meg viaddal az ō magosságbeli segítseget (a
uagy oltalmat) Hívom annakokaért őtet, bi
zonyára elis jó, meg sem vet engem: Ime elis
jót immar, örömet hozot, harczolni tanitor,
és monda en nekem: Kialcz, meg se ōünnjel.
Es mondek, mit kialczak? monda, batorfas
gőf

gossan tellyes süvbül mondgyad.

V. 1. Te benned biztam V-
ram soha meg sem gyalasztattam,
az te Igasságodban szabadicz meg
engem.

O az én reménységnek czudállatos hatal-
ma, mellynek abrazáttat az somoruság el-
nem fenvedhetett. Immar el jő az Vigasztalas.
Noha kiálczon és zafogyon most az somo-
ruság mind az ő seregével egygyűt. Szorons-
gásson ez világ, kellyen fel bator az ellenfeg,
semmit sem félek, mert te benned biztam V-
Ram, te vagy az én reménységem, mert ma-
gosságbeli oltalmazót rendelted, immar ve-
gyan bele mentem, az reménység vitt be en-
gem, nem semtelenül mentem én be, ő maga
meg ment engem te előtted: Ime monda az
reménység, O ember, magosságbeli az Isten-
nek segítsege, (avagy oltalma) nőd fel az te
femeidet, és lásd: Czak egyedül az Isten, czak
egyedül az melysleges tengernek véghetetlen
allatu el hatorozója. Egyebek binten ugy
vadnak, mint ha nemis volnának; Mert min-
denekő tüle fűdgyőnek, és ha ő nem raplál-
na azokat, hértelenséggel mind semmie len-
nének, mert semmiből lörcenek, Gondolha-

tza meg az ő hatalmat, az ki kezdetben az
 mennyet földöt teremte. Nemde nem ő cze-
 lekesíké (avagy munkalósíké) mindeneket
 mindenekben? ki mozdíthatna meg csak ke-
 zetis nála nélkül? ki gondolhat magatul va-
 lamit ő nála nélkül? Vísgalhatja meg ma-
 gadban az ő bölcseséget, az ki mindeneket
 czendésségben igazgasson, ki mindeneket lat,
 és kinek semei élőt mindenek nílvan vad-
 nak. Egyedül csak ez, az ki téged meg tud sa-
 badítani, megis szabadíthat, egyedül vígá-
 talhat, egyedül üdvözíthet.

Ne bizzal az emberek fiaiban, kikben
 nincz üdvösség. Az embereknek főve az ő
 kezében vagyon, és valahova akarja, oda for-
 dítja azt: Ez az kívül meg lehet, és megis tud
 szabadítani téged. (avagy meg segélleni) Tas-
 lam megis kételkedel akarattyan? gondol-
 hatza meg az ő jó voltát és szerelmét. Nem
 ője az embereknek szeretője, az ki az emberek
 kért emberre lőt, és az bűnösökért megis fe-
 bütetet. Bizonyára ez az te Attyád ki téged ter-
 metet, ki téged meg váltott, és az ki te veled
 mindenkor jolt tót. Nemde az Attya el hagy-
 hatyaé az ő fiat? Vessd reate magadot, jó ked-
 vel fogad és üdvözít téged; Vísгалd az irást
 és meg találod mely fogalmatossan ínt téged
 ez nagy Isten kegyessége hogy ő benne bizzal.

Psa. 145

De miért vagyon ez? Tudni illik azért,
 mert

mert v̄dvőziteni akar. Mit mond azért az
 Psal. 90. Propheta által? Miért hogy én bennem bizot
 meg szabaditom őtet. Ime semmi egyéb ockal
 nem akarja őtet meg szabadítani, hanem hog
 csak ő benne bizot. De az Prophetak, az A
 postolok, végezetre az Apostoloknak VRok,
 mit prædicallottonak, nem egyebet hanem
 hogy az emberek az VRban bizonak. Aldo
 Psal. 4. zatok annakokaért emberek az Igasságnak
 aldozattyar, és bizzatok az VRban, ő meg
 szabadit és ki vonson minden nyomorúság
 bul. O az Reménységnek nagy ereje, n̄lvan el
 Psal. 44. ošlot: El ošlot pedig az kegyelem az te ajás
 kidban, O VRam, bizonyára magosságbeli
 az te segítséged, (auagy oltalmad) melyhez az
 somorúságnak gyötrelme nem férkezhetik.
 Ezeket meg ésmertem, és megis értettem an
 nakokaért te benned biztam VRam. Noha
 mindazonáltal bűneimnek nagy volta kemé
 nyen űorongat, de megis kétségden esni nem
 tudok, mert az te jó voltod felette kegyessen
 hű engem az te benned valo bizodalomra.
 Sőt sóha meg nem gyalaztatom. Ideig meg
 gyalaztathatom, de öröcke nem: Mert az Re
 ménység, az mely be vitt engem az te magos
 ságbeli oltalmadban, nem v̄dő űerént valo
 Reménfégre tanított engem, de öröcke valo
 ra. Mert az Reménség az lathatatlantul valo
 az mellyek pedig lathatok, v̄dő űerént valok
 azok.

azok: az mellyek penig lathatatlanok, örökre
ke valok azok.

Haluan annakokaért én az Reménység-
nek áauat, az mely jöt engem meg szabadítani
az nyomorúságnak kezeiből, te benned bíz-
tam VRam, mindeneknek előtte kiűzőnek az
bűnöktől meg szabadulni, és az te Irgalmaffas-
god, és kegyelmed által az örökre valora, (az
mellyek meg nem lathatatlanok) juthatni. Ez
leg első kiűzőségom nékem. Mert az én bűne-
im nagy nyomorúság, és cútúl farmazik min-
den rendbeli egyebfele nyomorúság: Töröld
el VRam az én bűneimet, és minden nyomor-
uságtul szabados lések. Mert az nyomorúság
és keserűség, az fővnek kútfébul, auagy for-
rásbul farmazik. Minden nyomorúság penig
az szeretetből jó Ha fiamot szeretem, és meg
hal, nyomorkodom, mert el vesztetem azt, mel-
lyet szeretek vala. Ha fogamot nem szeretem,
és meg hal, nem nyomorkodom, mert el vesz-
tettem az mellyet nem szeretek vala. Ved el te
hat VRam bűneimet az te kegyelmed által, s
mi hia, csak az hogy téged tellyes fővből se-
ressenek, és minden ez világít (auagy vőő se-
rént valor) mint héabavalóságot váallyam.
Ha penig hűt által ením vagy, az kitől remén-
ség által azt varom, az mellyet sem nem látot,
fűl sem hallot, és embernek fővében sem fál-
lot, Vallyon s'mi haboríthatna fel engem:

1 Cor. 2.
Esa 64.

E Az

Az mit Isten kívűl hatra hadgyok, el vesztetem az mit nem szeretek. Te benned bíztam Váram, miképpen az az én Reménységem megtanított engem remenleni, ezért soha meg nem gyalaztatom, mert én nékem öröcke valokot adz: Az ki peníg te benned nem reménll, az uagy nem bizik, hanem csak az maga hēabas valóságában, öröcke meg gyalaztatik, mert az öröcke valo gyalazatra hal. Meg gyalaztatatom peníg idő szerént, mind te túled, s mind egyebektől, de öröcke így meg nem gyalaztatom, mert mikor túled kérem ez idő szerént valo borongatastul valo, meg szabadulafomot, és talam meg nem halgat engemet: Akkor vődő szerént meg gyalaztatom, de öröcke nem. Nékem peníg nem hasznal, mert az erő, érődenség által végeztetik el. Az emberektől peníg csak vődő szerént gyalaztatom és én ellenem bōcsúlletesbek, mikor üldöznek engem. De mind ezis te túled engettetik, hogy öröcke meg ne gyalaztassam.

Ha annakokaért te előtted ezer estendő vagyon, sinton olyan mint az tegnapi nap mely el mult, ez világi zurzauar állapotot az uagy gyalázatot örömet el szenvedem, csak öröcke meg ne gyalaztassam. Reménlek az VRban, az miképpen az Remenség megtanított engem az VRban bízni, és hamar minden nyomorúságbul meg szabadulok. Miczo-

da ér

da érdemeckel szabadulok, nem az én érdemimel VRam, de az te igazságodban szabadícz meg engem, mondom az te Igasságodban, nem az enímben. Mert én Irgalmaffágot keresek, s nem az én Igasságom víszem ele.

De ha az te kegyelmed által engem meg igazítasz, immar ením az te Igasságod: Mert az te kegyelmed mi bennünk az te Igasságod: Az Pharisæusok bíznak vala az Igasságnak czelekedetiben: Bíznak vala pedig az magok igazságában, és ezért nem voltak az Istennek igazságának alája veterven: Mert az törvén- Rom. 3.
nek czelekedetiből Istennek előtte egytést sem Gal. 2.
igazul meg: Mert az Istennek igazsága az Iesus Christus kegyelme által jelent meg, az törvénnek czelekedeténélkül. Ez világi bölczek diczekednek vala az magok Igasságában, és ezért nem találta meg az te igazságodat, mert nem az ayton mennék vala be, Lopok és Tolvayjok voltak az kék jöttek vala, nem vdvőseggre tanítani, de el vesíteni és meg ölni az te Iuhaidot. Annakokaért VRam az te Igasságod az te kegyelmed. És így immar nem volna kegyelem, ha az mi érdemünkből adatnék: Tehat nem az én Igasságomban, hanem az te Igasságodban szabadícs meg engem az én bűneimből. Auagy bizonyára szabadícz meg engem az te igazságodban az az, az te fiadban ki csak egyedül találta az emberek között
E 2 igaz-

igaznak. Míczoda tehát az te fiad, csak amaz
Igasság, az melyben az emberek meg igazul-
nak. Az te Igasságodban igazíts tehát engem,
és szabadícz meg engem az én bűneimből,
hogy meg szabadítsam egyéb rendbeli nyo-
morúságoktulis, mellyeket azért szenvedem,
hogy annak okai el vetetvén rulam, vetessék
el erejeis. Ime VRam kértelek téged, és meg
vigasztaltattam: Az Reménység tanítot úgy
engem: örültem: Mert te benned biztam, an-
nakokaért én örökke meg nem gyalázta-
tom.

Első bai
uiadalya
az lelki
kifirtó
Somoru
faggal,
mely mi-
den ke-
restyen
ember-
nektanu
sag.

Probak
avagy ki
firtetek.

Az Szomorúság vísa tért, nagy késő-
lettel jött vísa, feguerrel és dardáual minden
felől meg erőstetett: Nagy erő sákkal (auagy
sebesen) jár, immar az mi varasunkot körül
vőtte. Meg retente engem az ő louainak nye-
ritése, kívül áluan, czendességet hirdete, és ta-
vul meg szólála, s monda. O úgy mond, Ime
ihon vagyon az ki az VRban bizot, és azzal
bistatta magát, hogy örökke meg nem gya-
lazzatik, és ki meg vigasztalo remenységet nyert
vala magának. Es mikor engem ezekre az szo-
kra, auagy beszédekre megpirulni látot vol-
na, közelgetvén hozzam s monda: Hol az
te jó remenységednek ígireti: hol az te meg vi-
gasztaltatásod: hol meg szabadításod: mit ha-
náltanak te néked keserves siralmid: mit ho-
tak könyörgésid te néked az egből: kialtottal
senki

57
senki arra valaſt nem tőt te néked: Sirtal, ki
könyorúlt raytad? Segiſſégűl hittad az te Iſte-
nedet, de ő csak halgatot: Kérted őtet és ve-
gyan könyörgöttel, de csak űo ſem adatot, és
ſemmi értelmet ſem vehettel, az ſenteket
mind ſegiſſégűl hittad, de csak egy ſem tekin-
tet read. Ime laſſad mit hoſtanak te néked az
Reménſégnek biztato beſedi, munkalkodtal,
és ſemmi haſnat ſem vőtted kezed munkájá-
nak: Talam azt gondolod, hogy az Iſten ez itt
alat valokra (auagy földjekre) Az egnek ré-
ſeiben jár ő, nemis gondolkodik mi felő-
lünk. Ezeket nagy karomláſſal mondgya
vala.

Es mikor ezeken az ő beſédin iſonyod-
nam, iſmet közelituen fűleimbe ſolála ſ-mon-
da: Talam mind igaznak veled az mellyekre
az hűt tanít: Akarodé latni hogy azok csak
emberi gondolatok? auagy csak ebbűlis meg
éſmerhed, mert ha az Iſten emberre lőrt, és az
emberekért feſítetet meg, miképpen lehetne
az hogy ilyen nagy kegyeſég az olyan nagy
keſerűſéggel kőrnűl vetetet embert, keſerűeſ
ſiralimiban hozza valo kialtaſában meg nem
halgatna, (auagy vigáſtalna) ha penig az
mint mondgyak, az ő végheretlen jo volta
vitte erre, hogy az egbűl le ſállyon, és meg
hallyon, miért nem ſállana le moſtis az ember-
rek kőziben hogy őköt meg vigáſtalna: ez

Hazud
it az ki-
ſirt ő űo-
moruſag

bizonyára könnyeb volna, és azon kegyes-
 séggel meg segíthetne. Ha az Angyalok és az
 bodog szentek olyan kegyesek, miért nem
 jönnek az te meg vigasztalásodra. Hany em-
 bert veled ha lehetne túllók hogy hozzád jő-
 nének, befédecel és czelekedetecel az mint
 nekik engettetnek, réged meg örvendeztet-
 hernének, sőt minden nyavalyatul meg szabas-
 dítanának? Miért nem czelekezik azt az bo-
 dog szentek, az kők sockal jobbaknak iteltet-
 nek az embereknel? Hídigyed mindenek csak
 történetből vadnak, és birattatnak: Semmi
 nincz hanem csak az mellyek latatnak. Az
 ti lelkek el enisik mint az parah: Kí jőt vas-
 laha vísa pokolbul hogy erről valamit hırde-
 tet volna, az lelkeknek, ki mulások utan mint
 lehen dolgok. Czak valamí Afonynepeknek
 kaba befédi azok. (auagy mesek) Kely fel an-
 nakokaért, és folyamogy az emberek segítség-
 géhez, hogy ebből az rómleczből meg szabas-
 dulvan, ilyen képpen élhess, hogy erről az
 te Reménfegedtől meg czalatuan, ne munkál-
 kodgy mindenkor héaban. Ezeket meg mon-
 dvan, oly nagy kiáltas hallaték az ő tabora-
 ban, fegyvereknek oly nagy zörgése czatto-
 gása, és trombitaknak harfogtatása, hogy csak
 alig alhattam meg, és ha az én szerelmes Re-
 ménfegem jelen nem lőt volna, az az kiserítő
 Szomorúság, lanczat meg kőrozve mint ras-
 bot,

Hazucz
 kifirtó
 Szomorú
 sag.

bot, az ő birodalmában vitt volna.

Eljőve annakokaért az Reménység, mint egy Isteni fenyeffelgessel tündökölvén, és mosolyogva monda. Nosza Christus víteze, miczoda búvel vagy? miczoda elmével maradhat ez bai viadalban? Mellyet haluan mingyáraft meg pírulék. Es ő monda: ne fély nem léßen semmi nyaualyad, semmiképpen el sem ves: Ime én veled vagyok, hogy téged meg szabadítsalak. meg sem tudodé hogy meg vagyon írva: Monda az efselen (auagy tudatlan bolond) az ő búueben, ninczen Istent: az Bomorufag búla ezeket, mint ha amaz bolond asönyállatok közzül eggik búlotta volna ezeket, nemde el hitethetye veled hogy Istent ne legyen, auagy hogy Istennek nem volna mindenre conduifélése? Az hűtben kérelkedhetél te ki enni erőffeggel és okockal erősített meg azt? Czudalom hogy az ő befédetül ennire meg fedültél. Kérlek mond meg ha búvedben az hűrül kérelkedni kéftelé? Eél az VR, és az te lelkedis él. O én édes Anyam, czak kiczin ősrönet sem érzettem az hitetlenfégnék. Mert az Christus kegyelme által, sinton oly bizonyosnak tekkellertesnek hissem, az mellyek az hűtnek tulajdoni, mint az mellyeket testi semeimmal laok. De az Bomorufag engem annira borongat vala, hogy maíd inkább az ketségben esetre vonatom va-

Itt imar
az bizta
to remé-
ség, jelé
az via-
dálnak
idejen.

Az hol
nincz é-
beri se-
gitseg, je-
len az I-
steni.
Pfal. 14.

Az bizta
to remé-
seget ne
vezi e-
des A-
nyának

Az remé
ség föl.
Gal. 2.

Abac: 2.

la, hogy sem az bíterlenségre. Fiam, tudgyad
hogy nagy ajandeka ez az Istennek: mert az
hűt Istennek ajandeka, nem az czelekedetből,
hogy senki ne diczekedgyek. Kelly fel tehat,
és ne fély, de sőt ebből élmérd meg, hogy tés
ged az VR el nem hagyott: Ki noha hamar
meg nem halgat, ugyan nem kel kecségben
esni: ha kecsendik, varyjad őtet, mert jóuen jó
és nem kélik.

Az sáento verő ember bekecségben varja
gyümölcszet (auagy haénat) az ő idejében: az
terméset az mit nemz, auagy fűl, nem min
gyárást hozza ele annak furmáját, auagy kés
pet, az mineműnek kel lenni, de elsőben an
nak materiáját, az az allattyat kecsíti meg, az
miből nemzeni kel, és lássan, lássan el rendelí,
míg az nemzetre valo be fogadása alkalmas
tollatefí. Tudgyad te is, hogy az VR min
denkor az alázatos és sántul könyörgőköt
meg halgatya, és senki soha ő tulle üressen meg
nem tér: Ezt most okockal sem igyekezem es
lőtted bizonyítani ezért mert magadban is
meg erecsheeted ezt.

Mondhatza meg nékem: ki ebrecsitette
(auagy emelte) fel az te búuedet Istenhez ez
főldről: ki vezetet téged az könyörgésre: ki
vitt tégedet búneidnek siralmas meg banasá
ra: ki adot reménseget: ki adot néked vidam
ságot könyörgésednek idején: s annak után
na is:

nais: ki erősitet meg téged mindennap a te jo
 bent igyekezetedben: nem de az VRé, az ki
 mindent mindenekben munkalkosik: ha a
 zért ez ajandekokat néked bűntelen nyuítva:
 Miért monda tehát amaz hituan Añonyál-
 lathoz hasonlo azt: hul vadnak amaz te ha-
 szontalan könyörgésid, siralmid, és annak es-
 gyeb rendbeli karomlo beűédid: Nem tudodé
 megis hogy el valóítatott az mennyei Ierusa-
 lem ez földi Ierusaleműl, avagy még sem tud-
 tadé (avagy nem tanultadé) meg hogy sem il-
 lendő, sem bűkséges, és továbbba ugyan nem
 is hasznos, hogy Isten, az Angyalok, és az ő
 bűnti lathatoképpen, az emberek köziben le-
 fályonak, es azokkal baratságoosan beűélge-
 senek: mert azoknak érdemeknek külömbfé-
 gekre és távul valóságokra nezue ugyan nem
 illendő.

Az kísir-
 tő homo
 rusagot
 hasonli-
 tyaaaz
 czaczo-
 go roff
 añonyal
 lathoz.

Micsoda közzi az vilagosságnak az seté-
 sseghez: mert vallyon s=jol alkuznaké az uton-
 jarok s=az ragadozok: (anagy fósztok) kű-
 lömb külömb fele varasokban, külömb allas-
 parbeli polgarok vadnak. De némellyeknek
 bűntsegeknek meltságaért, miért hogy imar
 hazajokhoz (az az, az örök bodogsághoz)
 közel vadnak, meg engedtetet Angyalokot
 latni, és velek beűelleni: De ez kivaliképpen
 valo Priuilegium (avagy Istennek engedel-
 me) nem minden emberi illet. Nem bűkséges

annakokaért, mert mikor az bodogfágosok
Az bo- lathatatlan képpen bírjonak, igazgassonak,
dogfago meg világosítanak, és meg vigasztálnak, nem
konaz⁸ kívántatik ahoz az külső jelenéseket rendelni.
harom- Iolleher az VR, úgy annira való jószág, hogy
fag l- az külső lathato jelenéseket, az mikor főké-
stet erti, gesek, soha túlünk el nem utkollya, hatra sem
hadgya: Mert mit nem czelekedet az mi vő-
vősségünkért, az mellyet meg czelekedhetet?
Nem hasznos, mert az felette való barátság
gyűlöföget nemiz: mert lám az Sidoknak, az
fok és nagy czudak sem használtak semmit.
Az mi ritka, avagy főkebb, kedvesb és dra-
gabbis.

Lac. 11. Legyen elég hat néked az lathatatlan
meglatogatas: mert jól tudgya az VR, mi né-
ked légy főkégesb: Avagy nem ő uigasztala-
te meg téged? tudom fővedben mit érzettel.
Serkeny fel, és téry az könyörgésre, kialcz,
kérjed, keressed alhatatos légy, mert ha nem
adgya (az az, mingyáraft:) miért hogy bar-
rattya vagy néki: az az, mihelt láttya gyar-
lóságot és erőtlenvoltot meglegit: hogy
magadnak semmit ne tulajdonicz, de az ala-
kolmatlanlágodért, mindeneket az mellyek
főkégesek megadgya. Ezeckel az befédke-
kel meg vigasztaltatvan fel kelek, és le borul-
van az Isten előtt: kővetem, és eleb menek az
én lmadlágomban mondvan.

V. 2. Haicz én hozzam füleidet; fiefs, hogy engem meg babadicz.

En VRam Istenem, te hozzad térek. Az Reménység küldött: nem magam negedségéből jövők. Az te jó voltod onból, az te Irgalmasságod vonson. O minemű böczület, tellyeséggel örülök, ninczis nekem ennél több vigasztalásom. Bizonyára dodogez az búkség, az mely engem eljöni keherit, az mely forgalmaztat, avagy erőttet vele fölni, és az mely izgat engem az könyörgésre. Szolok annakokaért az én Istenemhez, noha én por és hamu vagyok.

Haicz én hozzam füleidet.

De mit szólás én lelkem? nem de füleid vadnaké az Istennek. Avagy valami testes állate? Tavul legyen, miért hogy az lélek sokkal job az testnél, ki vallana (avagy mondana) hogy az Isten testes állat legyen, hanem ha valami éstelen. De akadozva, felipen, az mint lehet VRam, az te felséges (avagy Nagyságos) voltodot zengedezzük, megismerjük téged az teremtet állatokbul, fölunk te néked és te felőled azoknak hasonlatosságok által. Rom. i. Annakokaért VRam miczoda az te füled? avagy talam az te ismereted? mert füleink által hall

tal halljuk azokat, az mellyek nekünk mon-
datnak: Te pedig mindeneket, az mellyek
mondanak, és az emberék gondolnak, örök-
től fogva (avagy öröcke) tisztad. Nem az te
füleid által vehetjük, tehat esünkben az te
éismeretedet. Bizonyára valamit ferkefret (a-
vagy ferez) az te füled nekem elmemben,
mellyet az te éismeretednek könyű meg fogas-
sára (avagy meg értesre) nem fahatunk.
Mert némelyleknek füleidet háitod, némel-
lyektől elfordítod. Az te éismereted pedig min-
denkor vgyan azon, meg marad: Micsoda
tehat az te füled, az te javallásodnak (avagy
terzednek) és meg vetesednek ismeretir. Meg
háitod füleidet, és az igazaknak beűedeiket
meg hallod, mert te néked tetzenek és javall-
lod azokat; az Istenteleneknek beűedeiktől el-
fordítod füleidet, mert az Istentelenségből nem
akarnak ki terni, ezért nem tetzenek te néked,
és meg veted azokat. Micsoda tehat az te né-
ked szoloknak füleidet meg háítani, nem es-
gyeb, hanem az ő könyűrgéseiket, imadűago-
sokot javallani, őket kegyes fimeiddel, avagy
orczaddal nezni, meg vilagositani, és fel gers-
jesteni, hogy tégedet tellyes bizodalommal,
és fereternek buzgosagával imadgyonak, és
tégedet könyűrgéseikkel meg engedtellyenek,
mert nekik meg akarod adni, az mellyeket
alazatos Isteni felelemmel kívannak.

Mert

55
Mert há az fejedelem, avagy Király, va-
lamely segénnek, vele való beszélgetésnek, (az
vagy szólásnak) kiuanlagára vidam orczat
mutat, semeit rea forditya és szólásának meg
halgatafára fűgyelmeretlenséget mutattya, nem
örvendeze az segény ember, nem de az ki-
rállynak vidam orczája, és az meg halgatafra
való fűgyelmeretlensége, nem ade batorlágot az
szólásra ő néki? nem szereze az szólásban való
ekességet néki? Műs ez szerént értjük VRam,
hogy mikor az mi könyörgésünkben való lel-
ki buzgólagot meg engeded, akkor háitod az
te fűleidet az mi könyörgésünknek meg hal-
gatafára.

Kérlek annakokaért VRam téged, haicz
én hozzam fűleidet, javallyad az én Imadlász-
gomot, világosicz meg engem, gerjesz fel en-
gem, tancicz rea az mellyeket kellessek kérnem;
emeld fel az én fűvemét, hogy annak vianna
könyörgésfemetis meg halgassad: siels és sa-
badicz meg engemet, rövidicz meg az napo-
kot. Siels vűdő. Vgy haicz hozzam fűleidet,
hogy hamar megis halgataffam. Mert te né-
ked ki az öröcke valóságban lákozol, min-
den vűdő rövid, az tellyes öröcke valóság pe-
nig mind egyetembe be foglallya, és mind az
egész tellyes vűdőt végetetlennül felül halaggya.
En nékem penig minden nap, hoűűnak tes-
zik. Mert az vűdő mint egy mozdító avagy
folyo

Az kinek folyo barm, az ki annak mozgásat avagy fo-
lyásat nem tudgya, az v̄dõnek folyásának ala-
pattyat sem tudgya sem érzi. De az ki an-
nak folyásat tudgya az idejertis tudgya mire
csak ez valo. Felette tudgya penig annak járásat az
vilagira, ki annak reſeítis ſámlálya. En annakokaért
nincz az mivel hogy napokat és orakat ſámlálok fe-
folyo na lettebis érzem az v̄dõkõt, (avagy tudom) és
prais gõ ezért vagyok ez, hogy te nalam ezer eſtend-
gya a dõk, mint az tegnapi nap mely el mult, én
karmint nalam penig egy nap, mint ezer eſtendõk,
jaíjon, mellyek kőverkezendõk. Sies VRam tehát,
tsak neki hogy engem meg ſabadícz az én bűneimből
esek ked és minden ellenkezőimtől. Mert az halál kő-
vere. zelget, és minden helyben kéſen var engem.
Sies gyorſalággal VRam, hogy valami mo-
don történet ſerént elõl ne v̄teſsem tûle, és ne
leheſſen v̄dõm az Pœnitentia tartáſra. Ragagy
ki VRam az gonofnak kezéből, ſabadíts meg
engem az bűnnek kőteléből, ſakaſ ki az ha-
lálnak tőréből, hoz ki az pokolnak melyſz-
géből, tarcz meg és mencz meg, az ſomor-
ſágnak le nyomafátul, és kemény ſolgalattya-
tul, hogy az én lelkem fel kellyen és örven-
dezzen te benned, és aldgyon tellyes életiben
tégedet.

Halakot adok te néked VRam, az én v̄d-
võzítõ Ieſuſom által, mert az én ſoklágu ba-
natim, és ſáidalmím ſerént az te vigasztala-
ſid, az

fid, az én szívemben, meg örvendeztettek az
én lelkemet: En annakokaért mindenkor te
benned bizom, és mindeneknek felette az te
diczérétedet ahhoz rendelem. Te pedig VRam
haicz én hozzam az te fűleidet, síess és szabad
dicz meg engemet.

Iay nékem nyomorultnak, ime ismet je
len az somoruság rettenetes fegyverrel fel kés
fűlve. Az igasságnak zázloja megyen előtte,
famlalharaitlan hadi sereg követi az ő labáit,
mindeniknek darda vagyon kezében, min
den felől az halálnak edenit látom. Iay né
kem mert el vesstem, rettenetes sóval kialtya,
O nyomorult, amaz te Reménységed ezalt meg
téged; ime csak héaban munkalodtal, mert
azt mondotrad: Haicz én hozzam fűleidet, sí
ess és szabad dicz meg engemet: Vallyon az I
sten haitottaé hozza az ő fűleit, vallyon meg
halgattatotté az te Imadságod: hol meg faba
dulásod: hol vigasztalásod: vallyon sietette az
te meg szabadításodra: megis kötözve vagy,
femmi te read nevezve, (avagy éretted) meg
nem vñjtator: ha az hűter igaznak hísed len
ni, miért kedvelled csak ő magat az Remén
séget: nem tudodé hogy az Isten igaz, s nem
tudod az ő igasságát: Az ő Angyalinak sem
kedvezet, nem de meg fantaé azokor: ez va
tan sem könyörül raitok. Csak az égy bűnére
vettetek mind öröcke az karhozatra. A dama
is véte

Az kifi 2
tő somo
rusagh
masod
foris bé
ben pal
vele.

is vétkezett, és az Istennek igazsága, mind az
 egész emberi nemzetséget halállal büntette.
 Azt vélede hogy az Isten, nem vgy béríti az
 Igazságot, mint az Irgalmaaságot? Az eredens
 dő bűnben meg holt gyermekeskék, soha nem
 lattyak az Istennek bűnet: ugy annira kemény
 az Istennek igazsága, hogy az bűnért, mellyet
 ők nem czelekedtenek, de bűleteseckel, avagy
 fogontatásokkal vőttenek magokra öröcke
 valo büntetéssel terheltesse nek, pokolban pe
 nig nincz semmi valóság. Nem tudodé hogy
 az Isten nem keduez azoknak az kők vétkez
 nek. Nem de Noe idejében csak nem mind
 el vésteteje mind ez egész emberi nemzetséget?
 Nem de Sodomát és ahoz tartozó varásokot
 tűzzel nem mind meg emészteteje. Az Istennek
 Igazsága nem csak az artatlan gyermekeskék
 ben tartozot meg. Az Sídokot, vétkezven
 meníser büntette meg? Jerusalemet Nabugoz
 donozor keze által, nem de feneckel fordítáé
 fel? az maga Templomának sem kedueze,
 mellyet Titus az Romai fejedelem által czeles
 kedek, holot oly kegyetlen büntetéssel terhel
 tetének az Sídok, hogy senki nincz az ki hal
 van, meg ne retennien. De lássad me! kemény
 legyen az Isteni Igazság: az fiak mind ez maj
 napig büntette nek az Atyák vétkejért: Ime
 az Sídok mind ez egész földön folgak, és az
 ő valóságokban meg haluan öröcke valo bűn
 tetés

Hazuc
 kiserő
 Somoru
 sag it ez
 arant.

Gen. 7.
 Gen. 19.

4 Regz

ettéssel kőnoztatnak. (auagy győttretternek)
Azt reménledé, hogy nagyob legyen az Isten-
nek Irgalmaffága, az ő maga Igasságánál :
Níluan az Istenben, sem nagy, sem kicsin
nincz mert valami az Istenben vagyon az, az
maga alattya, auagy valósága. De az Igas-
ságnak és Irgalmaffágnak dolgait, auagy al-
lapattyaat gondollyuk meg: Níluan az Igas-
ságnak czelekedeti, felül haladgya az Irgal-
masságnak czelekedetit. Eő maga az Isten bi-
zonfag ebben, kí azt mondgya, sockan vad-
nak az híuatalosok kevesen penig az valás-
tottak.

Hazud
azfomo-
rufag.
Mat. 10
ct 22.

Kérlek vizsgálhatza meg magadban, me-
ni hitetlenek karhoznak el, meni gonof ke-
reftyének legyenek, mely kevesen élnek jama-
borul : és könnyen meg érthetted, hogy soc-
kal többen legyenek az Igasságnak edeni,
hogy sem az Irgalmaffágnak. Mert az Isten-
nek valástotti, az Irgalmaffágnak edeni: az
megvetettek az Igasságnak edeni: Maria Mag-
dalena ne biztasson réged, sem az Tolvai, sem
Peter, sem Pal. Mert Maria egy volt, az Tol-
vayis egy, Peter, Palis egy. Talam azt veled
hogy az keues köziben samlaltatol te is, kí
enni sok és nagy bűnököt czelekedtel: Az Ec-
clesiában botrankozas voltal, kí mind az es-
gés földet meg bantottad. Ime sñri az te bes-
med, az te sñued Irgalmaffágot kiuant, és

F

még

még sem nyert Irgalmaffágot. Enni sok kő-
nyörgési azoknak, az kik tégedet szerettek,
vallyon s meg halgattattanak? Miért lő ez?
Nálvan az Igasságnak edeni közze samlálta-
rol. Amaz te Reménféged héaban munkal-
kodtator téged.

Kövesd az én tanátsomot az eghis meg-
vtált téged, az föld sem kedvel, ki senuedhet-
ne el ez nagy lelki haboruságot? (auagy zur-
zauart) job te néked meg halnod, hogy sem
élned. Valazd magadnak az halalt, mellyet
ha senki raytad, meg nem czelekezik, te ma-
gad, öld meg magadot.

Ezt az nékem czuda alkalmatlanul ha-
nya vala előmbbe, és mind az ő egész hadi se-
rege, nagy kiáltással, kettőzteti vala, mond-
ván. Csak az halál, csak az halál az te sege-
delmed.

Az ki fir-
tő homo-
ruság.

En penig ezeket haluan, meg reműlek, és
mingyártast jaygatua orizamra essem, és mon-
dék: VRam segély meg engem: VRam ne
hadgy el engem. En Reménfégem, Remén-
fégeim jóy meg. Ime az reménfég hértelenfé-
gel, fényessen az Egből le szálla, és meg illere
az én oldalaimot, s fel émele engem, labaimra
fel állata, és monda. Míg lesseis kisdéd (auagy
mint az kis gyermek) meddig lesseis ilyen es-
rőtlen vitezke? Ennifer voltal az hadban, és
az halál arnikanak közepiben jartal, és még
sem

Itmasod
koris
meg se-
giti az I-
stenbeli
Remen-
ség.

sem tanultal harszolni: Ne haborodgyal meg az Istennek nagy Igasságaért, erősséddgyel meg te kiczin hitű. Féllyenek azok ki az VR-hoz nem térnek, kik az ő vtokon járnak, kik héabavalóságot követnek, kik az békefének vira nem ésmertek megreműyőnek meg az hitetlenek, és az kik vétkeznek, és mondgyak, mit czelekedtünk: kik nem térnek fűvekhez, (auagy magokor nem vesik esekben) kik hiuattarnak, és jőni nem akarnak, istent sem ésmertik, nem is akarjak érteni hogy jor czelekedgyenek: ezek tehat féllyenek. Mit mond az Apostol: Rettenetes az élő Isten kezében esni. Ez illyeteneket bizony meg bünteti az Istennek Igassága, ez illyeten rendbeli embernek büntetésere valo az az Igassag. De az bűnösök kik magokban tévén, fel kelnek és az Irgalmasságnak Anyahoz folyamnak, monduan: Anyam vétkéztem te előtted, és az ég ellen, de légy kegyelmes nekem bűnösnek: biznak az VRban, mert az ki őket vontata, ketség nélkül fel veszi és megis igazítja. Hozzon hasonló biztatast élő az somorúság ha lehet tőle, hogy akar minimű nagy bűnöst, ki az VRhoz meg tért, hogy ő tőle fel nem véteter és meg nem igazítator volna. Mert noha Esau felől meg vagyon írva hogy az poeniteniának helyet, meg nem találta, noha mindazonáltal azt nagy bíralommal és kes-

Heb. 10

Gen. 27

serűséggel keresté: nem mi igazgatunk az:
mert Esau nem az bűnnek czelekedetét siratta,
de az űdő szerént való jónak el vesztéseért
sír, az mellyeket víssa nem nyerhetet. Ne
vellyed hogy az Igasság úgy nézzen az Istens-
telenekre, hogy tellyességgel az Irgalma-
ságtul el választassék, sem az Irgalma-
ság nem illik) úgy az igazakra, hogy az
Igasságtul különböztesse. Mert az VRnak
minden vti Irgalma- és merő Igasság.
Mert lam az bűnűsűkkelis Irgalma-
ságot czeleke-
leke-
sik, mikor az jókért nekik, mellyeket ű-
dő szerént czeleke-
nek, űdő szerént való jo-
kot ad, és ez élet vti űköt, nem az mint ér-
demlenek, bünteti: Az választottakot, az ű
Igasságával követi, mikor az vétkekért űköt
űdő szerént ostromozza, hogy az űrűcke való
büntetéssel ne terheltessenek. Te pedig azon
közben engedelmesen tarcz (auagy fenued-
gyed) az VRat: mert vétkezél, pœnitentia-
tarcz, legyen elég te néked az ű kegyelme al-
tal való bűnűd boczanatya.

Heb. 12.
Prov. 3.

En édes fiam ne henyeld el az VR taní-
tasat, el se faradgy mikor ű tñle feddetel. Mert
a kit szeret az Isten, dorgallya valamely fiat pe-
nig hozza fogadgya ostromozza, tehát végig
meg maradgy az ő oktatásában: mint fiamnak, te
néked az Isten magát készű tartya. Es noha keuc-
sű vadnak az választottak, ha azockal egyben
vetyűk

verűk, az kők meg vertettek: De mindas-
 zonáltal számolhatatlanok azok az kők vő-
 vőzűnek: Nem csak egy Maria Magdalena
 vagyon, sem egy Tolvay, sem egy Peter, Pal,
 mert sokan követek azoknak nyomdoko-
 kot, poenitentiat tartuan fel vertettek az VR-
 tul, sok és nagy kegyelemnek ajandekival es-
 kesitettek meg. Sem nem kisebb az ő czeleke-
 deriben Irgalmaassága, mint szinten Igassága,
 mert az igazaknak oly nagy jókot ad Irgal-
 masságabul, hogy az ő czelekedeti, az Igassá-
 nak czelekedeti véghetetlenül felül haladgya:
 Nem tudodé hogy az ő Irgalmaasságául tel-
 lyes ez föld. Mely teremtet allat diczekedhe-
 tik azzal, hogy valamie volna, és azt nem az
 Irgalmaasságtul vőtte legyen: Ha pedig Istent
 igen meg bantottad, nagyobb az ő Irgalmaas-
 ga, hogy sem ez vilagnak minden bűnei: meg-
 ne haborodgyal a bűnnek soksága és súlyos-
 sága miatt: Nem jőtte immar az Irgalmaasság
 elődben: Nem czokolté meg téged: Ime el es-
 stel, és nem sérűttél meg. Miért? Nem vagyé
 te romlando edeni, az mely ha el eszik bűkség
 hogy meg romollyon, hanem ha valaki kez-
 zel oltalmazza meg? Miért tehát hogy el esstél
 és nem romlottal meg, ki tőtte kezetalad: ki
 tőtte mondóm alad, nem egyéb, csak az VR:
 Nagy jele ez az te valasztásodnak. Az valas-
 tot mikor el esik sem sérűk meg, mert az VR

Pfal. 118

Pfal. 36.

Rom. 7.

veti alája kezét. Nem írjaé az Apostol, az Isten szeretőinek, mindenek javokra szolgál: és úgy annira mindenek, hogy még vgyan az bűniszauokra fordul nekik. Nemde amaz eferis, jauokra szolgáláé nekik, az melyből alazatosba és okosabbakalőnek! (auagy teretennek) Nem de el esvén, az VR fel vesie azt, az ki az alazatosflágrul fel vétetik. Sok esztendeig szerette az VRat, az ő szeretetéért munkalkodtal, annakutanna fel emelkedtel bñuedben, és az te érzekenfegednek héabavalóságában jartal: el vontá az VR kezeit alolad, és el estel, és az Tengernek mélységében szállortal. Mind azon által az VRnak méltósága, mingyáraft alad vete kezeit, és nem rontatá meg: Mondgyad annakokaért, keberítetem, vissza (auagy meg) fordulam hogy el essem és az VR vót fel engem.

avagy
hatra ter
tem.

Dan 10.
Pál. 16.

Nem így lében hitetlenek (auagy Istenetlenek) dolgotok, nem így, kijet az Isten meg vetet: mert el esvén nem vet senki gyasmolt alarok, hogy fel kelhessetek: De auagy nagy begyénnel mentegerik bűnököt, auagybenmelen parazna orcájok lében, és immar Istent sem félük, embert sem bűczülnek. Kelyfel annakokaért, légy erős és bator sível: erős súly meg és légy vastag, varyad az VRat, és emberül czelekedgyel, meg erőssödik az te bűved, tarcz meg (auagy benued el) az VRat.

Meg

Meg probáltad az magad erejét mely semmire
 re kellő legyen: alazd meg tehát magad az I-
 stennek hatalmas kezei alatt, és ennek utanna
 okosb légy, az túres fenüedés néked fűk-
 ges, meg fűnhetetlenül imadkozái, és téges-
 der alkalmatos vődében meg halgat az VR.
 Serkeny fel tehát, és minden homorúságot vőz
 el tőled, az VRnak labait, ölelgesd, ő meg fűs-
 badit, és vődvőzít téged.

Ezeket meg monduan, fel ragattaték az
 egben, engem meg erőssítuen, és czudállatos
 képpen meg vigasztaltatván, el hagyja: mel-
 lyet mingyárást tellyes fűvemből kőuerven,
 meg allapodam az VR előtt, és az én vődvőz-
 zítómnek labaihoz borulván, hiedelmessen
 mondam: Légy én nékem oltalmazó Istenem
 és az segedelemnek hazában, vődvőzicz en-
 gem. Mert te mindeneknek felette nagy erős
 Isten vagy, te vagy mindeneknek teremője
 és vődvőzítője, te vagy az te hivednek oltal-
 mazója, bizodalmassan tehozzad folyamom.
 Az Reménység vit be engem, az Reménység
 mellyet az te nagy kegyességeddel szeretz, mel-
 lyet mindenkor nekünk ajánlottal, nem féltem
 féned eleiben vele egygyűt menni. Meg val-
 lom méltatlan vagyok, de ő vont engem Fés-
 lek vala be menni az én sok latorságimért, de
 ő nyuita én nékem bizodalmat.

Ime te előtted áll, tegyen ő bizonságot

Az remé-
 seg-nely
 ala ~~balot~~
 vala az
 egből,
 meg erő-
 sítuenő-
 teti smet
 el hagyja.
 Psal. 30.

felőle, bolak az én VRamhoz kíteft és bűnös
vagyok. Az Reménység tanítot engem, és
monda nékem, hogy bizodalmostan (auagy
batorságossan) nállam fel samot. Edes vgy
Pfal. 115 mond az VR, nem v̄z vissza téged, nem ha-
ragfík, örömeft meg halgat, valamit kerens-
deft meg adgya. Hivék neki az miért bolot-
tam vala: De a te felféges vóltodot meg gon-
dolan, felette igen meg alaztatam, és mon-
dek az én ki menesembe minden ember ha-
zug. Nem bizom az emberben én öröcke, ha-
nem egyedül csak te benned: te egyedül vagy
minden bešédidben tekelletes, mert minden
ember hazug. Mit adgyak VRam te néked
vissza, mind azokért az mellyeket nékem fi-
zelelt: údvösséges kelyhet véšek, az az, mert
ennek utanna nem magamnak, hanem te né-
ked élek, az te berelmedért jot czelekedvén,
minden gonost (auagy nyaualyat) el šen ves-
dek: Nem az én örömmel czelekedem azt, de
az VRnak nevét hinom segítségül: és fogas-
dalimot, minden te népeid elöt, meg adom
(auagy meg tellyesitem) mert dragallatos az
Istének elötte az ő šentínek halálak: Légy an-
nakokaért nékem oltalmazó Istenem, oltal-
maz meg engem az én ellenségitől. Az én
ellenségim, az én bűneim, az mellyek az te le-
gassagodot hiak ellenem; nem alhatok meg
azok ellen, hanem ha oltalmaz engem. Az te
Irgal-

61
Irgalmaffágod legyen VRam az én páisom,
és az te jó akaratodnak páisával koronaz
meg engem. Nincz mit vinnem eleiben néz
ki, mellyel az ő dühösséget meg enhiithetnem,
mert valamiket velem hordozok, mind en-
gem vadolnak. Annakokaért téged vislek
VRam, ne haragudgyal én VRam Istenem,
de főinkab légy nékem oltalmazó Istenem,
és az te farnyaid alatt fedez be engem. Az te Psal. 90
vallaidnak lapotzkaival arnikoz be engem,
és annak tollay alatt (auagy az tetollaidd alatt)
biznifogok. De mit fog czelekedni az Igase-
sag, ha engem az te oltalmaddal őrsz meg
nemul, VRam, el viszi helyére az ő dühössé-
gének fegueretis: felidde lében, latuan az te
meg testeülésednek kegyességet: Megtekints
ven az te szenvedésednek sebeit, nézvén az
te szerelmednek kú omlot véret, el tauozik én
tőlem, és fogya mondani: Eőrűly fiam, meg
találat engem, eggyél, nyugodgyal és alugy
bekecségesen.

Légy annakokaért VRam én nékem ol-
talmazó Istenem, és az te segedelmednek ha-
zában, hogy az rut esőnek és fel vesnek (a-
uagy haborunak) idején, és az kísértetnek is-
dején folyamhassam te hozzád, mert csak te
benned az én vdvösségem: légy te magad én
nékem oltalomnak haza, nílatoztasd meg
nékem az dardával által útot (auagy lukáfi =

tor) oldaladot, hogy mehessek be ilyen ke-
 gyességek derekában (auagmellyében) mely-
 ben lehettek egesseges (auagy vdvössleges) az
 léleknek kiczin hitiben, az pél vesnek auagy
 haborunak idején: Rőicz el engem az te sato-
 róban, az nyomorúságnak idején oltalmaz
 meg engem a te satorodnak rőitőkeben, és les-
 gyen a te ki mondhatatlan kegyességed az én
 segedelmemnek haza. hogy engem vdvőzits,
 mert így idvőzülhetek a te segítségednek hazá-
 ban, avagy külömben nē idvőzülhetek) mert
 igen magossághan helyheztetted az te segítsé-
 gedet, igen meg erőstített hely az, nincz ott
 semmi retteges az ellenségtől, vay ha mindens-
 kor szabad volna abban laknom, az ki abban
 lakik nem sebesülhet meg. Añakokaért min-
 den kísértetre, minden nyomorúságra, és vés-
 gezetre minden rendbeli sükségre, nisd meg
 nékem VRam azt az te segedelmednek haz-
 zat, terjezd ki az te kegyességednek kebele-
 t, legyenek nítua az te Irgalmaffágodnak bel-
 ső részei, hogy engem vdvőzicz, nem mehet
 oda az kísértő, az patuarkodo sem mehet fel,
 az Atyafiaknak gonos vadoloja sem férkez-
 henik oda: batorlagos lések, mert tellyessé-
 gel vgyan batorlagosnak láttatom. Halakot
 adok én te néked, én édes Iesusom, mert az
 te Reménffégedet hozzam boczatottad mely
 engem az Porbul fel költő, és az Sarbul az
 vagy

vagy ruttságbul fel emelt, és engem elődben
állatot, hogy én nékem oltalmazó Istenem
légy, és hogy engem vődvőzicz az te segitfeg
gednek hazában.

Meg haborodot az én lelkem. Ime esmer
jelen az homorufag, az igazságnak zázójával
jó, az tegnapi harczolástul nem távozik el,
más rendbeli fegyuerrel erősfítet meg: mert
ez ejel el lopra az én fegyuerimer, és az én
hablyaimmal kértette fel az ő vőzicz. Fegy-
uertelen és erőtlen lévén, mit czelekedgyem?
Lass minemű semtelenül kiált, minemű roha-
nással jó ream, menire bizik az győződelem
felől? Monda, Hol vagyon vgy mond az te
oltalmazó? hol az te segitfegednek haza? hol
vődvőfeged. Mégis az te héaban valo bizo-
dalmadban marad bé meg? amaz te vígástra-
lálid csak héaban valo gondolkodásidbul
hármaznak. Csak magadtul gondolod hogy
az Isten te néked kegyelmes, és oltalmazó le-
gyen, és hogy te néked segedelmednek haza
legyen, és immar binten azt veled, hogy az
egben mentel fel. Bizonyára meg czufolá-
stul attul az te latalásidul, és csak héaban valo
reménfeggel vígástraltatol. Talam azt veled
hogy binten harmad egig ragattattal volt fel?
Csak almok ezek? Emlkezzel meg kerlek,
minemű nagy bűn legyen az háladatlanfag.
Nem de nem háraztyaé ki ez az Irgalmassaga-
nak

Harma-
dik har-
cza az
Szomo-
rufaggal
meljben
győző-
delmes
leszen.

Luc. 19. nak kufsejét. Emlkezzel meg arrul, hogy az VR siratta Ierusalem Varasát, és az rea követsz kezendő gonoszt meg jóuendőlte, monduan, Mert el jönnek az napok te read, és körül fogsz nak téged az te ellenfigid, fancz arockal, körül vesznek téged, és minden felől meg borítanak, földre terítnek téged, és minden te fiasdot, az kijik te benned vadnak, és nem hadnak tebenned egy követis az masikon. Okat is ilyen nag nyomoruságnak el nem halgata, de utana vete azokat mondvan. Miért hogy meg nem ismerted az te meg latogatásodnak napját ime az haladailanság, nem csak io tetementől ualo meg fosztat, de sőt nagy büntetettis erdemel, nem de nem az lélekre szolgál ez.

Az 6. Írásban gyakorta Ierusalemen, nem de nem az lélek értetiké, mely mikor az VRnak meg latogatását nem akarja meg ismerni, környül veteik az ördögöktől, és külömb külömb fele kísértetektől, mellyekkel meg borítatvan, ez földiekre eszik és el terítetik (auagy rontatik) és ő benne semmi erő, vagy jó cselekedet nem hagyatik, mely el ne bontattassék: mert minden kegyelemtől meg fosztatik, és többbe meg sem vnytatik, mert nem ismerte meg az ő meg latogatásának idejét, Te bizonyára, mondom te, és ez varas, sok és nagy jókkal ekesítettel meg az VRtúl, és nem ismerted meg
sőt

63
fő haláaddalán vóltal. Eő tégedet az maga
semelyére teremtet. Az Ecclesiának (avagy
Anyaszentegyház*) közepette, és nem az his-
tetlenek közöt sült tégedet. Az virágzó, az
vagy virágos városban helyheftetted téged, a Florenti
kerekségnek vizéuel meg fentelt téged, az I-
steni felelmű auagy fent házban tartot és ne-
velt fel téged. Te pedig az te gondolatid után
futottal, az te elmednek héabavalóságában
jartal, az bűnnek melységében szállottal, az
VR híj vala téged, és nem felelő vala néki:
gyakorra írtet téged, és az ő tanácszat el he-
nyelted. Meníser világosítot meg téged? me-
níser terítet téged síuedhez? meníser serken-
tet fel almodbul? Híj vala téged, de te mented
vala magad: Vonáson vala, de te ellene állás
vala néki. Meg győze annakutanna az meg-
mondhatatlan és megmerhetetlen kegyesség,
te vétkezettél, és ő meg látogatott, te el estél, és
ő fel emelt, te tudátlán vóltal, és ő téged ta-
nított: te vak vóltal, és ő meg világosított, ez
világnak zurzavarából, és az mely Tenger-
nek felveseből és haboruájából nyugalomra,
és az igaz Isteni ístetletnek révere veze-
tet: fent tarsolkodásnak allapatyar attá, ő pap-
sáua akarta hogy légy, az ő bölcseségének ta-
nulo iskolájában vitt: De mindenkor halaa-
datlan vóltal, es tunyan munkalkodtal az VR
dolgaiban. Noha mindazonalatt tudad hog
meg

meg vagyon írva. Atkozot az kí az VR
dolgaik hiuolkodva czelekedí, és így sem ha-
gyot el téged az Isteni kegyesség, de inkább
mindenkor kegyelmessen az jóra vezetett: és
az mi leg nagyobb, írásnak tudományával es-
keztet meg téged, és az prædicallásnak befés-
dit attá az te bádiban, és téged mint az fő és
nagy rendek között valót egyet, az község
köziben (avagy eleiben) rendelt. Te pedig
mást tanítottál, és magadot el feleltetted: egye-
beket gyogitottál, te magadot nem segéltetted:
és fel emelkedtetél búuedben, az te ekefféged-
ben, és ezért vesztetted el az te bölcséfégedet
az te ekeffégedben. Semmie lőttél, és mind őz
ročke semmi lefész. Még sem tudodé, az böl-
ga tudván az ő VRának akarattát, és nem
czelekeksi, sok ostoríuál bünteti meg. (avagy
meg veri) Nem tudodé hogy az Isten az ke-
vélyeknek ellene áll? Miképpen estél el te Lu-
cifer: kí reggel tamariz vala fel, kí meg sebesít-
ted vala az emberi nemzetsegeket, kí az imon-
dod vala az te sívedben, az egben megyek
fel. Mindazonáltal pokolban vonattatol alá
az alio Tonak mélységében. Te alad molj tes-
ríteték, és az te fedező auagy takarozo eszkő-
zid lefának nyű férgek. Azt veledé hogy most
Irgalmasságot találá, kí sokákat meg botrán-
kóztattal, kí enyíser hiuattattal, és intetettel
az Istentől: s' nem akartalmeg félelni: hol se-
gyen

gyen az Istennek Igassága: hol az ítéletnek igaz volta.

Nem mindenkor követi az bűnőst az Irgalmaflag, határt rendelt magának. Ninczé meg írva, hittalak, és meg vetetted ki terjesztetem kezeimert, és nem vala csak ki meghis tekincze: meg vtáltatok minden én tanácszi mot, és az én dorgalásomat, csak sületék melől boczáttatok el. Enis az ti veáedelmeteken neueretk, és czufolom mikor reátok jó az, az miúl féltetk vala. Ime az Reménység nem mindenkor ad az bűnőstnek boczánatot. Nem gondolodé meg, hogy te benned az Irgalmaflag rendinek vége vagyon, ki enni jó tereménnyel az Isteniúl meg üfisteltetvén, az fene ketlen Tengernek melysegeben estel: ki enni kegyelmességgel fel ekefütetvén, az te kevély séged, és héaba valo diczekedésed miat botankozas vóltal ez világnak. Ne czallyon meg annakokaért réged az héaba valo Reménység mellyet te kőuerz: Ely ennek utanna mint babados, és ne győtrődgyél, mind ez mostani és mas világi életben, az Pokolbeli bűntereseekben. Válad azockal valo lakásodot, az kijk ez világi joban vífik véghez az ő napjokot, és egy szempillantásban pokolra állonak: az fimerem se tartoztasson meg téged, avagy czelekedgyel vgy mint az kurva, mellinel nincz fimerem, legy olyan fimeres len,

Rófta-
nacza az
homocu
sagnak,
avagy az
ördög-
nak.
Iob. 12.

Esa 22.

len, mint az kurva, együnk, igyünk mert holnap meg halunk: keségben esset az te czapásod, meg gyógyul hatatlanna lőt. Mikor eszek meg mondotra volna, mind az egész hadi serege, rettentő sokal ordit vala, és az ő beszédit észmet mind ele szamlállyal vala, mondan van: Keségben esset az te czapásod (avagy vereféged, büntetted) az az meg gyógyul hatatlanna lőt.

Hier. 30
Mint ha
azt mon
dana az
Somoru
faghogy
soha ne
könyö-
ről ray-
tad.

En annakokaért meg emlekezem az én Anyamintefőről: (az az Reménység intefőről, mellyel az előt meg vigasztalt vala) Noha valamenire szívemben, vagy lelkemben meg hanyatlottam vala, az mint előm engede fel kelek, és labaimra allek, szemeim az egre fel emelem, az honnet segítséget varok vala.

Az Isten Es ime az Reménység vidam orczáual, Isteni fényességgel fel ekesítve, az magoságbul belőle szaluan monda. Miczoda sok lehetnek ezek, a minemű tudatlan beszédekbe kevére értelmert, avagy mondásat; az mely az Irgalmaságnak hatart rendele, mely az véghetetlen végefse akarja tenni, és mely azt híbi magában hogy az Tengernek vízertis kezében viselheti, avagy hordozhattya.

Nem de nem hallottadé az VRtul mondaní, hogy valamely nap fel fohaszkodik az bűnös ember, annak semmí alnokságául soha meg nem emlekezem. Kiczoda az az ember az

ber az ki nem vétkeznek: ki mondhattya aze
 hogy az én bűvem tiszta: mert az VRtul rens
 deltetett mindennapi Imadsag mindenekre
 tartozik, mellyben minden ember késerites
 tik azt mondani: Boczasd meg nekünk az mi
 bűneinket. Az Apostolokat ilyenképpen ta-
 nitotta az VR imarkozni. Annakokaért ez Is-
 madzag, nem de egyéb emberekreis nem tar-
 tozik: Nem de az Apostolok, az éent léleks
 nek első fengesét nem vőtték el: Miért tania-
 totta tehát az VR őket így imarkozni, hogy
 ha bűnők nem vőlt, ki diczekedhetik azzal
 hogy bűnös nem vőlna.

Matt. 6.

Hallyad az VRnak szerelmes tanituanjat
 mit mond: ha vgy mond azt mondgyuk,
 hogy nincz bűnünk, magunkot czalljuk meg,
 és nem léssen igazság mi bennünk. Iakab As-
 postol, sok dologban mondgya hogy esünk
 minnyájan, mellyekkel mindeneket meg bant-
 unk. Annakokaért minnyájan vétkeztenek,
 és egyenlőképpen bűkölködnék az Istennek
 Irgalmaffága nélkül az Istennek éent emberi.
 Mert meg vagyon írva, az igazis herber eszik
 el egy nap, és észmet fel kél. Nincz tehát az Ir-
 galmaffágnak határa, de valameníser az bű-
 nös fel fohazkodandik, jelen léssen mingyá-
 rast az Irgalmaffag. Es nincz semmi közbe-
 verés, az nagy bűnokről, auagy a kisebbekről
 bolunk. El estelé kely fel, és az Irgalmaffag

1 Ioan. 1

Iacob. 3

Prov. 25

fel veszen téged, le rogygatalé (auagy le este
Az eleb- lé) kiálcz, és az Irgalmaflag te hozza d jó; Is
bi haro met el estél, és met le rogygattal, téry az VR
rendbeli hoz, és nílua auagy nítua lesnek te néked az
probat ő kegyességének belső részei. El estél, és és met
es viga harmadisoris le roffattal: és negedseris, kefe
talasit, regij, sirij, ohaicz, az Irgalmaflag nem hadgy
famial- el téged, valameniser vérkezel, anni sor kely
lya elei- fel, és az Irgalmaflagnak sem lében vége.
ben azl
stenbeli

Remen- De mit hányod semére az el vött jókot,
seg. te hituan asonyállathoz hasonlo Szomorú
seg. sag. Nem de David amaz nagy Prophecia,
nem vötté sok és nagy jókott el 7 körül az VR
mondotta: találtam férfiat búvem serént va
lot, de mindazonáltal vgyan vérkezett, sőt
felettebbis, mind paraznaságban, mind gil
Vrius - koságában amaz ártatlan férfinak, de meg
nak is az VR ő benne az ő Irgalmaflagat meg nem
hatarozta. Bűn, miczoda kevélyseget ho
megis ele 7 Nem de David fel emeléje búvet
(auagy búuében nem fualkodeké fel) és meg
famialtata az Izrael népér: Diczekedik auag
negedeskedik vala, mint egy nagy és haral
mas Király az maga erejében, de mind ezért
sem vétettek meg Istentől. Miért 7 mert az ő
vérkeit nem rőytötte el, nem diczekedett az
zal mint Sodoma, de azt mondotta, meg
vallom az VRnak az magam igassága tamat
ellenem: Annakokaért az Irgalmaflag nem
hata

hatarozta meg magát, de az meg vettettek,
rendelnek hatart magoknak, hogy ő reájok
ne érkezzek: mert mind az ő határákig el me-
gyen, de ők visszá kergetik őket. Ezért iratott
meg ez. Izrael, az te magad veszedelme, temas Oszájá
gadtul vagy, de segítséged csak én tőlem
vagy. Nősd fel az te bádót úgy mond az
Irgalmasság; és be tellyesítem azt, teryezd kű
kebeledet, és adok te néked jó meg razott és
kű folyo mérteket (az az minden lelki testi jó-
kott.)

Légy alhatatos az könyörgésben és siras-
lomban, mert a ki téged bérteni kezdet jó tere-
menyel és kegyelemmel az ő bérteréhez hini,
meg nem fogyatkozik: de sőt inkább el vége-
zi az ő munkáját. Mert miczoda termését bér-
tént való ok kezd valami dologhoz, mellyel
túl fel utban meg bűnnyön? Az magnak ter-
méséti meg nem bűnik, míg gyümölcszet ter-
kélletesen nem hoz. Miczoda madar az, az
mely az ő fiaczkait, el hadgya addig, míg
magokra gondot nem viselhetnek: miért is
lekefűk azt? miczoda hason jó kű ebből né-
kiek? bizonyára semmi, de csak farattágos
munka. Annakokaért az bérteret keferini, az
termését bérént való okokat, hogy tekelletes-
sen hasonra való erejeket végben vigyek, az
jólag izgattyá őket, az mellyet kívánnak kű
jelenteni (avagy meg örvendeztetni) mert jó

Ioan. 4.

az magok még örvendeztetése. Ha ezt czeleke-
kefik az teremtetett allatok, mit czelekefik az
teremtő. Mert ő tekéllertes szeretet, ő végheret-
len jószág. Nem de nem végezéje el az ő mun-
káját. Hallyad mit mond az VR Iesus. En a-
karatom vgy mond, hogy czelekedgyem an-
nak akaráttyat, az ki el boczátot engem, hogy
végben vígyem az ő munkáját. Az ki annak
okaért szeretni kezdett téged, jó vóltával és
kegyelméuel hozza vonni, és téged bűneid-
bűl meg tisztítani, ketség nélkül elis végezi az
ő munkáját: mert ezek az örök életre valo
késűletek. Miért tehat most el esvén nem rom-
lottal el. (auagy nem sérültél meg) Nem de az
VR törtéje alad kezeit: Es miért törté alad kes-
zeit: Miért terítette magához az te fűvedet.
Miért hív tégedet az Poznitentiára? miért vi-
gasztalt meg téged? Nem azért hogy téged
meg tisztítzon, és kegyelmében megtornas-
gyon, s az örök életre által vígyen, nem az te
cзуflágid, és héaba valo elmélkedésid ezek:
de Isteni Ihlessek. (auagy jelenések) No ba-
tor legyenek elmélkedések, (auagy gondola-
tok) nem de, nem jóké, nem de az hűnek eres-
jéből szarmaznaké. Miért hogy minden jó I-
stentől legyen, mindenképpen ezek az gon-
dolkodások, (auagy elmélkedések) Isteni,
megvilágosítások, tapfollj, auagy örüendéz
ezekben az beszédekben.

Ezekre

Ezekre az beszédekre, úgy annira meg
 erőssödek az én szívem, hogy az nagy öröme-
 nek miatta énekelni kezdek, mondvan: Az
 VR az én világosságom, és az én vdvössé-
 gem, mellyet feleke (auagy rettegek fini féle-
 lem) Az VR az én életemnek oltalmazó-
 ja, az kitől rettegek? Az VRnak labaihoz si-
 ralommal buruluan, mondék: VRam, ha-
 sinten tabort járnakis ellenem, nem leszen féa-
 lelmes az én szívem. Mert te vagy az én
 erősségem, és segedelmem, és az te
 nagy nevedért, el visz (auagy
 fel vész) és fel tartasz engem

A M E N.

V G Y A N A Z O N

H Y E R O N I M V S S A V A -

N O R O L A , N E V Ő B A R A T N A K ,

az az ſ. David LXXX Soltarának meg

magyarazással: ſép és hasznos tanu

ságokkal.

V. 1. Ki igazgatód (avagy le-
geltedet) Izraelt, figyelmezzel: ki
vezered, mint Ioseph az ő juhait:

M E R T V R A M A Z

te czelekedetidnek véghez
viteleből ésme iünk meg tés-
ged: Akkor mondunk te-
ged: Az te dolgaiddnak igazgató-
sában figyelmeztetésnek lenni,
mikor azokat valóban véghez is vi-
sed. Mi-
kor pedig azoknak véghez vitelében meg-
tartozol, (avagy azokat végben nem vi-
sed) más azoknak igazgatására figyelmeztetés-
nek lenni nem vallunk. Meg gondoluan annako-

kaéra.

68
 kaért én, mind ez egész világot lelki veszedes-
 lembe forgani, mint hogy annak nagyobb
 része az hitetlenségnek felelősegebenis vagyons:
 és miért hogy az hű kösségek maide csak nem
 mind megveszett, úgy annira, hogy mais is-
 gaznak találtaik ő benne amaz mondas: Min Psal 5.
 nyáján el hálottanak, mind együt háboroz- 140 10.
 lanna lötenek: nincz az ki jót czelekedgyek, 59. & 36.
 nincz csak eggis: Te hozzád folyamom, nem Rom 3.
 keletkedvén, de almelkoduán, és kérüén, ne
 legy olyan mint az emberek, kik az mely
 dolgot keduellenek, auagy szeretnek, arra fe-
 lette forgalmatosokis, (auagy főgyelmelesek)
 az mellyet feletteb nem keduellenek, arra kes-
 vesse, auagy ugyan nemis figyelmeznak. Te
 penig VRam, ki legeltedet Izraelt, az az, tés-
 ged az örök életben látuan, mellyeknek igaz-
 gatafában lattatol felette figyelmelesnek (Iz-
 zrael, magyaráztatik Isteni latonak) figyel-
 mezzel az mi segítségünkreis. Mert az men-
 nyei hazában, az hól tégedet az boldogok
 czudallando seregnek rendiből latnak, és az
 mennyei polgarfágnak diczösségekből, néki-
 ek meg jelenik hogy te Izrael, (auagy hogy
 mindent latz) és hogy az ő igazgatafokra fe-
 lette figyelmeles vagy, úgy annira hogy tel-
 lyességgel, elfelelkezzenek lattatol mi rolunk
 lenni, mint hogy minden mi dolgaink meg-
 vesettnek lattatnak.

Kérünk annakokaért tégedet, ki mind
az mennyet és az földet czendességben igaz-
gatod, hogy, vgy annira ne legy az menyek-
re figyelmetes, hogy az te Anyaszentegyhá-
zadnak (auagy Ecclesiadnak) igazgatásattels-
lyességgel hatra hadgyad, fiels VRam rehat
az mi segítségünkre, ki igazgatod Izraelt, fi-
gyelmezzel, mondom ki vezérled Iosephet,
mint az Iuhot Ioseph, magyaraztatik öreg-
bűlésnek, mit jelent, nem egyebet, hanem az
te hű és ahíratos népeidet: de amaz kisedet,
mellyet súltél az te venségedben, az az, ez mi
bodogtalan vtolso vődönkben: ki az ő atyaz-
sáitól nagy üldözéseket szenved, és alom la-
tónak nevezterik. Ezt telassan lassan az Nyos-
móruságokban nevelvén, által vísed az tüz-
zön és vízen, mint az alázatos Iuhot az mes-
sar serekre minden nap meg öletettvén, hogy
az, az temleczezéseckel és beklizásokkal mes-
hessen által az orságra, és az öröcke való zöl-
dellyő pásirta. Az ki penig hordozod, auagy
vezerled mint az Ioseph juhait, az hitetlenek-
től velettel (auagy itélettel) az mi dolgaink-
kra ugyan semmi gondodnak nem lenni, és
sintén ennekokaért figyelmezzel az mi segít-
ségünkre, hogy azoknak hamis alnokság for-
lo hajok dugatassék be. Mi penig nem kerünk
aranyat és kazdaglágot, auagy ez világi me-
telágot, de az te világosságot (auagy világ-
gosságot)

gofitafogot) bomszohozzuk, és téged nagy
buzgósággal kívánunk meg ésmerni.

V. 2. Ki űl az Cherubimo-
kon; jelencz ki magadot, Ephra-
im, Benjamin, és Manasse előtt.

Cherubim, tudomannak tellyessége, Es-
phraim gyümölczösterő, Beniamin, job kárs-
nak fia: Manasses, feledékenységnek magyaráz-
tattk. Te penig az ki űl, és meg nyugsol te
magadban minden munkátul, a mellyet meg
kešítettel, és az te öröcke valóságodnak fe-
kiben álláttatol, és az te magosságbeli, főlse-
ges király fekedben maratz meg, mint Király
mint VR, mint bíró és mindeneknek tanító
mestere: mondom, te ki űl az Cherubimo-
kon, az az, az tudomannak (nagy értelems-
nek) tellyességen, felül haladuan minden tud-
domant és értelmet: mert bizonyára te vagy
az el rőytetett Isten. Nálakozzal meg, az az,
jeleny meg kérlek Ephraim előtt, az az, az te
néked gyümölcz termő népéd előtt, hogy té-
ged tekélltetesen ésmernjen meg: mert az ki té-
ged meg ésmern, feretis teged, magat el felelő,
téged inkább feret hogy sem magat, és az te Es-
cliadban czudállatos gyümölczöt berez, az
vagy terem. Beniamin előtis jelencz ki ma-
gadott, az az, minden te valástottid előtt, az

Azembé
ri elme-
nek fog-
hatatlan

karit, szakar mely helyben lakozok legyenek, az kik igazan abbul az valábrásbul, az te job karodnak fiainak melian hiuattassanak, hogy az te néped nevededgyék, és az te féllel el ošlott fiaid egyben gyűllyőnek, és legyen egy akol és egy Pastor. Végezetre jelentéskű magador Manassenakis, az az, minden hitetlen népeknek, kikerűl el feleltkezettnek lártatol lenni, mert ők téged el feleltetrennek, mire hogy az éleinek kenyeret binten ennire el ragadtatúlók. Nílatkoztasd meg magad annak uranna ez vilagnakis, hogy az feteifégbűl, és az halálnak arnikabul, jóheffenek kű az emberek az vilagosságra, és az ő jarošokot igazgatháslak az békefégnek vtara. No ha penig az višša fordultak nehezen dorgaltatnak (avagy nehezen jobbulnak) meg, de mindazonáltal az bolondoknak auagy eštesleneknek, végtelen számok vagyon.

V. 3. Indicz fel az te hatalmadot, jöy el hogy minket vđvözits.

Ime az gazdagok az fegyényeket le njomjak: az hatalmalok az te kőššegidet ideštíoua faggattyak: az višša fordult gonoš emberek az igazakot lrgalmanatlanul vđdözik kergetik: nincz Anyok az te hűveidnek, nincz okalmazojok. Az véneknek gonoš peldajockal, és az egyházi rendeknek meg nem jobbulás

foez

sockal, samlalharattlan sokan vonattatnak
pokolra: az kik sem hidegek, sem melegek
ninczen samok, mellyeknek gonosz kistetece
kel (avagy tanacz adasockal) mind ez egész
vilag meg fertőztetik. Nem akarjak az igaz
ságnak bešédet hallani: senkitől meg nem fed
dettetthetnek: mellyért (avagy mihez képest)
az te hűveid fejeket sem merik fel emelni. Mit
mivelő VRam, miért alušol, és miért rőitőd
el az te hatalmadot: indicz fel kérlek az te ha
talmadot, és jőy ell. Ostorid által, és az ki
mindenőt vagy, a te hatalmad által verd meg
az višša fordultakot, őld meg az Patuare
kodokot, karhoztasd az karomlodo meg ves
tetteket. Nem azt mondom, s nem azt kívá
nom, és nem azt kérem, hogy gyönyörköd
ném az büntetésekben: de hogy minket te vas
laštrottidot vdvőzicz, hogy te néked büntetes
nül šolgaluan, és mind ezeknek felette tégedet
šeretvén, az te paranczolatidnak mindenkor
engedelmesek lehessőnk, Talam azt mondod
én nékem: Ha fegvéri boczatandok, ha dög
halalt, ha ehšegert veledete, ha enni és ilyen
nyomorúságokban végig meg maradhatzék
(avagy alhatatos lehettzé)

V. 4. Istenem tericz meg min
ket, és mutasd meg az te orzadot
és vdvőzölünk.

De

De mint hogy gyarlók vagyunk, mi
nem bízunk az mi erőnkben: mert élegete-
nek vagyunk magunktul valamit meg gon-
dolni, vgy mint csak magunktul: de az mi es-
legességünk Istentől vagyon. Mert az test mely
el ves, meg terheli az lelket (auagy meg ne-
hezíti) és ez földi lakozásunk le nyomja érze-
kenységünköt, auagy sokat gondolkodo értel-
münköt. Annakokaért VRam te tericz meg
minket, te magadhoz tericz ez földiekről az
mennyekre. Az mi part ütő akaratumkot te-
ricz hozzád, és meg terítven mutasd meg né-
künk az te orczádot hogy téged ismerhesünk
meg, mutasd meg az te hatalmadot, hogy té-
gedet fellyünk, mutasd meg az te bölcsesége-
det, hogy tégedet tisztellyünk: mutasd meg az
te jó vóltodot, hogy tégedet szeressünk, mu-
tasd meg egyser, mutasd meg másodszor is,
mutasd meg mindenkor, hogy az nyomoru-
ságokon örüendeter orczáual mehesünk ál-
tal, és űduőzólni fogunk. Mert te űduőzituén
űduőzölünk: te kezedet alolunk el vonuan
nem űdvőzölhetünk. Mít kesel VRam, és mirt
nem halgatod meg az én Imadságimot.

V. 5. Vram, seregeknek Istene,
meddig haragból az te bolgadnak
könyörgése.

Mért teged sokszor kértelek, téded sok
ideig

ideig kértelek, téged faszorís kértelek, és ezer
feris. Miért tehát hogy meg nem halgacz: de
mit késele: Vallyon megis haragbolè ream, az
én bűneimért: ha az én alnokságimot meg
tartandod VRam, vallyon s: ki alhatta a meg
VRám: Annakokaért VRam, az ki mindent
meg czelekedhetel: Isten ki mindeneckel bír, és
ki alat meg győrbűlnek az kik ez világ kerek-
seget hordozzak, kitt rettegnek az hatalmas-
ságok, az égek, és az mennyei erők (avagy
seregek) VRam seregeknek Istene, meddig
haragbol az te boldagnak könyörgésére: hol
vagyon az te buzgóságod, és erősséged, és az
te belső réseidnek (avagy indulatidnak) so-
kafága: Vallyon s: mi ráitunk tartoztanaké
meg: kiáltunk te hozzað éjel és nappal tud-
uan hogy ha keselts, de akkorís az mi alkals-
matlanfagunkott te vgyan nem halgatod.

V. 6. Siralomnak kenyerével
vendelges meg bennünköt: Es
könyhullatásban, mértek ferént
italt adék nekünk.

Reménlem, vgy mond, hogy meg hal-
gattatom, mert feretted az igasságott: magas-
dot meg nem tagadhatod: Mert azt mondot-
ad: kérjeteK és meg adatik ti nektek: keresse-
tek és meg talállyatok: zörgéssetek és meg n-
tatik

ratik néktek. De elsőben könyhullatásnak kes-
nyérével vendegleß meg bennünköt, keserű
kenyérrel, édes kenyérrel: mert az siralom
auagy könyhullatás keserű és édesítés, keserű
az jóknak távol lété miatt: édesítés pedig mi-
kor annak fel találásában bizonyos vagy.
Keserűségek mikor az Reménység halogat-
tatik: az mely lelkünköt nyomorgatja, édes-
ség az te édessegednek jelen volta miatt, ki fel-
serkentet minket az könyörgésre, és meg-
mondhatatlan fohazkodással való kiadás-
gra auagy keresre indítás. És italt adcz minék-
ünk az Poharbul, mely az te kezében va-
gyon, mely tiszta sîn borral és mostal tellyest
mert az mi sokfagu fájdalominknak auagy ba-
natinknak mi volta szerint az te vigasztalásid,
az mi süvünkben, meg örüendestetik az mi
lelkünköt. Italt adß annakokaért mi nekünk
az nyomorúságnak könyhullatásában, a mely-
lyek mostak az mi lelki ismeretünknek sîme-
lyet, értelmünköt meg világosítanak, süvün-
köt ahítatossággal meg nedvesítik, és az se-
reteknek ízit nyújtanak. Iok annakokaért az te
könyhullatásid, bizonyára édessegek, melyek
mi nekünk éjelen és nappal kenyeireink volta-
nak.

Meg halgacz azért minket, de elsőben
siralmas étellel, itallal éltetcz bennünköt (az
vagy vendegleß, elegítés) de nem erőnk fe-
lett.

lett, hanem mérték szerént, az az, az mi igazsá-
gunknak mértéke szernt. Nem is engeded hog-
gy fellyeb kiserlessunk annal, hanem csak a mint
el szenvedhettyuk, de igy is az kiserterel vgy
hozz valamit reánk, hogy elis viselhettyuk.
Mondom, meg elegites minket könyhullatás-
sal, de nem mindenkor. De az vdo nek mérte-
re szerént, melyet az te hatalmadban helyhez
tettél.

Mikor azért az az vdo el jövend, meg
bűnnek az könyhullatások és sohazkodások,
meg bűnik az te haragod, az mi könyörgés-
sünk meg halgattatnak. Meg terites minket,
orczádot meg mutadot, fel inditod hatalma-
dot, vdvözites minket, és meg jelented ma-
gad, Ephraim előtt, Benjamin és Manasse es-
lött, ki terjesztet az te Ecclesiadot, és annak is
gazgatására figyelmezzel. Azonközben pe-
nig békeséges türesben tartjuk az mi lelke-
inket.

Mert:

V. 7 Ellen, mondasra, (auagy
versenfégre) vetettel minket a mi
bombedinknak: Es az mi ellenfé-
gink meg czufoltanak minket:

Azonközben, mint fiaidot dorgals minket,
hogy meg tisztullyunk, hogy bűvünköt
kaza

kasdagfagban ne helyheftessünk, hogy em-
beri diczekedest ne kövessünk, és hogy az te-
igassagod inkább tündököllyön, és ezért ve-
tettel minket ellen mondasra (ellenkezésre és
vagy versenstre) az mi szomszédinknak. Kis-
czodak pedig az mi szomszédink, azok az kik
sem melegek sem hidegek, az kik külsőkep-
pen keresztényeknek láttatnak: Vram halakat
adok teneked: mert nem vagyok olyan mint
egyeb emberek, hamissak, ragalmasok, pa-
raznak, mint emez Publicanusis: minden sző-
baton (avagy heten) kétféle bűnrőlők, min-
denből dezmat adok az mellyek enyém: belől
pedig nem igaz keresztények: Szomszédink
tehat, mert czelekedetben hosánk, hason-
lónak láttatnak, de nem belidek, mert ala-
zatosságok és szeretetek nincz.

Mikeppen vetettel tehat minket azok-
nak, az sem hideg, sem melegeknek ellen
mondasra: hanem, csak hogy minket meg-
világosítottal az Igassagnak vtara és meg-
mutattad minekünk az te orczadot Innen la-
tyuk őket, és innen értettük meg, hogy hi-
ten olyak mint az fejeritet koporsók, mellyek
külsőképpen az embereknek ékeseknek tecz-
nek, belől pedig rakuak az halottak tetemei-
vel, és minden vndoksággal.

Annakokaért, hogy azoknak befédi mi-
att, és példajockal az együgyűk, és egyéb
keres-

keresztényeknek el ne vessenek, az te paranczolatod szerint kialtotuk es mondtuk: Tauozzatok el az Phariseusoknak kovácsaiul, az mely csak képmutatás. Nem az Cereimoniak üdvözítinek titeket: meg meztelenjertük azoknak meg helyegzett lelki ésmerteteket Meg feddetük ökört monduan: Ti vagtok azok, kik magatokat emberek előtt meg igazítjátok: Az Isten pedig ismeri az ti bűnötöket: mert az mi embereknel valami nagynak láttatik, utalatos, az Istennek előtte. Innen vagy on tehát az dúczósság, Innen az gyűlösség, innen az ellenséges mondas. Mert inkább szeretek az embereknek diczekedéseket, hogy sem az Istennek dúczósságot. Ezért járjak környül az várost, és ide-oda futosnak; az Ásszonyoknak hazokiban kuritolnak, morgolodnak ragalmaznak, ellene mondonak, és üdvöznek minket. Es ezért czufoltanak meg minket az mi ellenségesünk. Az mi ellenségesünk az niuán valo bűnösök, ez világnak barati, kevélyek, fősvények, robzodok, bujálkodok, karomlodok, gúlkosok, és az Christus keresztényének ellenségi.

Ezek azért az mi beszédünk: de fő inkább tied VRam, nem akarjak hallani, de el futvan ez fele képmutatókúl, el híven magokban (mint ha ez csak trefa volna) meg czufoltanak minket és firtott (avagy főnyörgőzött) orral, minket mint az bolondokat meg

H

vtaltás

73
Tanul-
lyatok
Papistá
Papok,
mert ez
mind ti
reátokil
lik a mel
lyeketez
Martyr
reátokfe
jéz. lak-
jatos az
foos vi-
zual az
mine leg-
het,

vtaltanak. Es mi dolog hogy az mi bomszédink ellent mondottanak, és ellenfigink megczufoltanak?

De miért czufoltanak inkább bomszédink, mint ellenfigink? Nemde az hidege veszt melegeké az mi ellenfigink: de sőt bizonyára ellenfigink, és leg főb ellenfigink: sőt czalardok, titkon valok, magokot barátinknak tegyő dol tetik lenni, mi barátainknak mongyak magunk ez gokott lenni, az igazságért mongyak hogy molliani bólnak, és hogy minket vgyan nem gyulolnak: hamisan, czalardul mutatnyak: többet Papokál nek: hamisan, czalardul mutatnyak: többet es az tö artonak tehát ezek, mint az nílvan valo elbivelis. lensegek. Mondatnak annakokaért bomszédoknak, mert barátinkat tevik magokott. Tehat csak az mi ellenfigink czufolnak Es azok Szomszédink az mi ellenfigink sem czufolnanak ha ezek hogymar ellenünk nem bollandának. Az mi ellenfigink debiz y poenitentiára ternének, csak amaz sem hő lelki te sem hideg képmutato emberek ne bantanak fti ellen- ökött. Végezetre ellenfiginkis barátink lennének, és az igazságnak oltalmazoi, csak az Ecclesiának lennének tunya (auagy rest,) ellen mondoi. Nagy had ez, veszedelmes harc auagy tulakodas, kesseges győzedelem.

Annakokaért:

V. 8. Vram Seregeknek Istene terits meg minket, és mutasd meg

V. 9 Szőlőt hoztal Ægiptus-
bul, ki vetetted az pogányokat,
és azt helyekben plantaltad.

Az te fölöd, az te Ecclesiad? Miért föl-
lő azért, mert bort terem, mely az emberek
nek elméjüket mennyei szeretettel vgyan meg-
resegíti, és mely az mi bűveinket meg örven-
dezteti. Az jó fölő, szép fölő, melynek töve-
hez ha valamit tesznek, mind borra változ-
tatya, ha vizet tesznek, ha ganeit, és ha vala-
mit egyebet raknak az töve körül, éppen va-
lamit hozza vonson borra változtatya. Mert
soha vizet, ganeit, auagy egyebet nem terem,
hanem bort terem. Szinten vgy, az Ecclesiá-
nak, és az hō tekéletes léleknek valamit kö-
rülötte rakás, vagy czufolás, auagy vldőzés,
vagy arány, vagy dicziret, auagy arkok, min-
deneket az szeretetre, az békefegyes türesre, az
alázatosságra, és egyéb jószágos czelekedete-
kre fordít.

Ezt az fölőt az az, ez illyeten hū és teké-
letes embereket, az kik semmi ez világít nem
kivannak, semmitől sem félnek, Ægiptus-
bul, az az, az szeretésből hoztad által. Mert az
tudatlanágnak szeretésében, és az bűnnek
homályában valanak, nem tudgyak vala, mi-
re megyen vége, nem is tudgyak houa és mel-
fele igyekeznek. El boczattad közikben az te
világ

világosságot, és az sötétségből kű hozad ő
 kőt. Az Poganyok pedig az az, az ördögök,
 az vissza fordult (auagy lator) emberek, ok
 lanok, törvéntelen és fenétek nélkül, vldő
 zik, kergetik vala őkört, és pusztítják vala az
 földöt. És az kemény verekedők olyanok va
 lának abban mint az kővek, és az ott jaro kes
 lőknek labokot meg botrankoztatván, az
 földő veszőkőtt el bontuán, és az földőnek ter
 méset meg bantuan. Ki hantad azért az po
 ganyokot, meg ölded az kegyetleneket, az bals
 uanyokot el rontottad, az Eretneket ki at
 koztad, az kőveket fel setted, s kű hantad, és
 az földötül messze helyheftetted őkört, és az
 melységre szállottanak. De az te Ecclesiador,
 az te sent hegyeden plantaltad, az te hitedbē
 (auagy vallafodon) az igazságnak tekkellere
 gében, s az te Christusodban. Altal ment az
 veres tengeren, által ment az tűzön és az víz
 zen, és az fok nyomorúságokban el nem fo
 gyott: s vdvőzült: Miért

Azért, mert:

V. 10. Utoknak vezére voltál
 az ő tekinteti előtt: és annak gyű
 kereit el plantaltad, és be töltötte
 az földöt.

Erős hadnagy, vezér, bölcz hadnagy,

H 3

10

Luc. 9.

so hadnagy, nagy hadnagy. Mert nagy Isten
és VR, és nagy király &c. ki nem követhet
ilyen nagy hadnagyot. Miképpen voltal pe-
nig hadnagy? Eljöttel, megjelentel az testben
v. dőzeleket, ellenmondásokat, atkokot sus-
forátokot, ostorozásokat, és azért az keresz-
nek halálát felvőted. Az keresznek (auagy
nyomorúságnak) után, által mentel az Atya-
hoz s-azt kiáltottad. Az ki én utánam akar
jöni tagadgya meg magát és viselje az ő ke-
rekrét, és kövessen engem. Nagy az hadnagy,
nenez az ur. De ki felelmeskedhetik mikor
ilyen hadnagy ötet nem követi, de főrin-
kébbé jár. Te azért nem elűzkoltatod, hanem
megnaukoztatod (auagy küjelen) hadnag-
vagy: minnyájan meg lathatának téged. V-
roknak vezere, és hadnagyod voltál az ő re-
kérteti előtt. Nilvan penig az latrok között
meg sehitettel vala. És miért hogy az bőlő je-
gen gyöngé, az bőlőnek faja penig romlo és
erőtlen fa, meg erősítetted azt és elplantaltad
annak gyökereit. Nem ez testi ember, nem
Angyal plantalta, de az te keziddel, az te
bölcseségeddel, az te hatalmaddal, és az te so-
voltoddal plantaltad, annak berelmének, be-
reztinek és kedvenek (auagy gyönyörűsége-
nek) gyökereit. Plantaltad vgy mond az io
földben: az előknek földében: az te Czapa-
lában: az te keresztben: az te Istenféged-
ben, és ezért gyümölcsöt hozot, és edes bort:

igen.

igen jó bort, meg resegítő bort hozor; az
vagy termelt: vefőit meg éaporította, és be
töltötte az földet. Be töltötte mondom, jó ha-
gos czelekedeteckel, mennyei ajandekockal,
kegyelemmel világossággal és Isteni tudomas-
nyául, kék mikor az Istent meg nem ésmér-
tek volna, nem úgy diczöitettek mint Istent,
auagy halakot attak volna néki, de semmiec
löttenek (auagy elenítetnek) az ő gondola-
tyokban, és az ő eszelen búuer meg homalyos
fodor, mert magokat bölczeknek mondottak
lenni, s bolondokká löttenek. Nem illyen az

Rom 1.

Miért?
Azért, Mert.

V. 11. Be burította az hegye-
ket az ő arnika: Es az ő genge vef-
ői, az Istennek Czedrus fait.

Mellik arnik az? Az O Testamentum:
az Evangeliomnak elől jaroja, mint az arnyek
az testnel hogy eleb jar, mikor az naptul hatul
vetetik: mikor penig az nap sem közébe jó, im
mar nem előtünk, hanem utannunk jar, és tús-
lönk nemis latratik: binten így az igasságot,
és az kegyelmet mely az Iesus Christus által
vagyon, elől vőne volt az törvény mint az
arnyek, mert az igasságnak napja követi va-

la, hogy él jőjön, és meg nélatkozassa mi nekünk az ő dicsőjét.

Az igaz-

ságnak

napja az

Iesus

Christus

El jött annakokaért, és meg nélatkozatta az igazságot, Lampast, auagy bőveitneket szerzet az mi szemünk eleibe az árnyék immar hatul jár, mi pedig futunk előtte, és az Nap fele hietünk el múlt az Törvénnel és az aldo-

Az nap

az Iesus

Christus

zatoknak árnyeka, mert el jött az igazságnak napja az Christus az mi Istenünk. Az ő arnya tehát, az az, az Törvény és az Prophetaknak homályos tudományok be burította az hegyeket. Készodak az hegyek az kők az hitben alhatatosok, az igazságnak tekeletességében, és az Isteni dolognak forgalmazóságiban, Nagyk, auagy nevezetessék.

Bizonyára az Patriarkák és Propheták nem ez világi bölczek és oratorok, az kők az kevélységnek hegyei. Annakokaért az természetfelet való világosságnak, az Istenes Patriarkaktul és Prophetaktul harmazot szóló. És annak arnya be burította az hegyeket az az, az Püspököket (auagy vigyazo, őrallo tanítókat) az Patriarkákat és Prophetákat az kők helyek az törvénnel tudományával, és prophetato lelekkel meg ölték be fedezik vala az bölő és megis tartak vala azt. (auagy oltalmazzak)

El jöttél vram az bölő művesekhez, és ők meg ölték, réged ki vetuén az bölőből.

De 14.

77
Dete az gonoszokat, nyavalyasul, auagy gon-
noságokban el vesztvén, más rendbeli műve-
sekre bizad, az kik meg gyűmölcsöztetik
azt, és az Törvének arnikat, az világossá-
ra fordítják. Ez testi értelmet az lelkire von-
tak, hogy annak arnika alatt mint egy farad-
ua álljon, és az hősegből meg hűvesüllyő-
nek: és annak arnika világosság lön, mert az
az Törvény lelkj értelme szerint Evangelium
lön: kinek arnika alatt, (az melly világossága
lön) az én lelkem faradua ülven enekkel szazt
mondja: annak arnika alatt megkereszteltam
vala, vitem, és annak gyűmölczse édes az
én számnak. Es ismer az mi hajunknak lelke az
Christus az ki VR, meg fogatatek az mi bű-
neinkben, az kinek azt mondtuk. Az te
arnikodkan élünk az pogányok közű: megh-
fokasítottak tehát az ő gyöngye vessők az poga-
nyok közű: Mert eljővenek az pogányok az
Christushoz, amaz jó bőlő műveshez, az ből-
ő rőhöz az bőlőben, meg szaporodanak az
bőlő vessők, és nagy sok számúva nevelke-
denek, és méltan lőtenek ollyanna, mint az
gyöngye bőlő vesső, és fel emelkedenek ana-
nak vessők, és elburítak az Istennek Cedrus
faj. Miczodak azok az Istennek Cedrus faj
az Istennek Apostoli, az Istennek Evangeli-
staj, az Ecclesiának doctori, tanító. Annako-
kért az valasztottak, az pogányok közű jó-
venek.

venek o nozzatok meg ragadnak okor és mo-
danak: el megyünk veletek: mert meghalotok
hogy Isten legyen veletek. Az Cedrus faak
penig meg örvendenek, meg hairak magos-
kot, és mondanak, jóietek fel, jóietek fel re-
ank: fogyatok meg minket, mert el hordoz-
zunk auagy viselünk titeket, ell benuedünk
titeket, fel emelünk ez földről titeket.. Es fel-
menének az pogányok hit által, és fel építet-
nek, az Apostoloknak és Prophetaknak ru-
domanyan, amaz fő bögelet kövön az Iesus
Christusson, Be buriak tehat az gjöngye ve-
ők az Istennek Cedrus fair.

O bodogh főlo, o bodog főlo vefők,
ki nem bolond Philosophusoknak, de he-
gieknek és Cedrus faknak, az az, Prophetak-
nak és Apostoloknak, Isteni bölcseségeket
követtek, ki mondhatatlan vilagosságot, la-
gasságnak utat, melly igazan vezet az mi ha-
zánkban: De minemű nagy ez az főlo: Ta-
lan csak ludea auagy Sido ország ő maga.
Auagy csak az Sidoknak Istene: Bizonjara
Vram, nap keleutől fogva nap nyugotig,
nagy az te neved, az poganiok között;

V. 12. Ki teriektette az ő
Szőlő vefőit az tengerig: és mind
az folyo vizig, az ő humilitanj va-
lo.

10 veséőit:

Meg őruendeztenek az Libanushnak Cee
 drus fai, kialotttanak, és fel emeltek az ő šaa
 vokor. Minden földnek részeire ki liator az ő
 zengések, és ez vilagnak végeire ki menti ez
 ő beszédek. Meg hallotta az Tenger, meg a
 radot, és meg haborodot az föld: meg neves
 kedtenek az Tengernek habjai, czudallatosok
 az Tengernek őrógbülesi. Czudallatos az VR
 is az magosságban. Meg haborodtanak az
 hegyek, az kevély fejedelmek, papok, irastu
 dok és Pharisausok. Feliamadtanak ez föld
 nek Király, és mind egyben gyűltenek az feies ^{psal 21}
 delmek az VR ellen és az ő Christussa ellen. ^{v. 1. & 2.}
 Meg zendüle penig az Istenis az egből, és az
 magosságbelis meg jelenie az ő šauat. Erős
 az VRnak beszéde, és Nagyüagos az ő šaua,
 meg hallottak az kőek, és meg rettentenek
 az erdőknek fai: meg hallottak az kemény és
 gyümölcszetlen poganyok, és humilitani valo
 bőlő veséőie változtanak. Latta az Tenger
 és el fura nodot, az Iordanis hatra iért. Az
 poganyok penig mind az egész földről az bō
 lő tőhöz lőtenek, az hit és bencet által ma
 gokor az bōlőtőkében oltottak, és jelenie igen
 meg neukedenek, mindez egész vilagnak
 végű hataraig, az hegyek és az Tenger: az
 kegyetlenek, és az gonos vissza fordult kőse
 leg meg veretnek, pokolra salottanak, el bus
 ritoua.

ritotta ökört az Tenger. Az mi földünk penig,
ki teriesztette vesszőit mind az Tengerig, az az
mind az földnek hataraig. Annakokaért az
Tenger körül veszi az földöt, ostromollya azt,
és ugyan bele víközreti habiait.

De mit czelekedet Sido ország? Megke-
ményeder, kű saradot, nem termet gyümölcs-
zőt. Le metélted annakokaért ez illyen föld
vesszőköt O mennyei föld mives és az tűzbé
veretted. Nemde mind el vesszeneké az föld
vesszők? Tavul legyen; mert csak az mara-
dekok vdvőzitetnek. Mert az Sidoknak sok
föld vesszői, te akaratodból, és választásod-
ból marattanak meg az föld tökében, és tes-
Az Iorda-
nig. kélletes gyümölcsöt termettenek. Az föld meg-
neuekedet, és mind az folyó vizig kű teries-
tette humilitani való vesszőit.

Miczoda az VRam, hogy az folyó vi-
zíg mondgya hogy kű teriet. Vallyon csak
egy folyó víz vagyóné ez vilagon. Vallyons
ez világ be rekesztetiké az Tengertől, auagy
valamely folyó vitzől. Semmiképpen nem,
de mint mikor mondatik: Propheta, tehát az
ő meltosagaért Dauid érterik ráta, és mikor
Apostolt neveznek. Pal érterik ráta, binten-
itis, mikor csak egy altallyában folyó vitzől
emlekeznek, az Iordan folyó vizet érez ráta,
mely az én fiaimtól benteletet volt meg; és
csak ez egy meltosagais vagyon.

Misou

Miczoda azért hogy az folyo vízíg ter-
ített, az az csak az Iordanig: az az hogy csak
az Sidosságbeli népekig terieftette vesséit.
Nem lattatiké azért te néked, hogy az Sido
nép tellyességgel kü vzetteret, mert az köuer,
mellyet az építők meg veretennek, az lött fő
bőgyőlekkőue.

Annakokaért VRam nagy vala akkor
az te Ecclesiad, mondom, nagy vala melto-
sággal, nagy vala igazsággal: nagy vala iosa-
gos czelekedetnek véghez vitelével: nagy
vala atyafiúi szeretettel, nagy vala czudallatos
dolgoknak czelekedetinek külömbözésével,
mert ki terjedesselis nagy vala: Nagy vala,
mert nagy VR vagy ki azt plantaltad, ki ana-
nak nevekedeftis attal, és az ki azt ki terjesztet-
ted. Mert te VRam Iesus utának vezére vol-
tal. Te munkalkodtal abban, veríteztel, vi-
gyáztal, fálat vereddel, és az te Martyromid-
nak vereckel meg bentelted azt. Hol vadnak
tehat az te munkaid: hol verítekid: hol az te
vered: Mit czelekedtel VRam Isten: Mit cze-
lekedtel. én vdvőzítóm?

V. 13. Es miért bontottad el
annak gepűjet? Hogy azt minden
uton jaro bedgye.

Miért czelekedted ezt VRam: mi hason-
labbah?

ebben? Az Angyaloknak őrizeti el mozdí-
tottad, auagy el vőtted mellőle ezek allonak
vala az latrok eleiben, ezek oltalmazzak vala
azt: hol vagyon most (auagy ma) az hűséges
oltalom, hol vadnak az Prophetak, hol az A-
postolok, hol az Doctörök, hol az főlö kö-
nyöl az vigyazo pastörök, kik az őrdögökör,
vzik kergetik vala, az ereinekeket ki arkozzak
vala, és kik az lator víssa fordult embereket
feddik vala, és az kik alkalmatlanok, auagy
tudatlanok nem kessek valának azokat őrizik
vala. Miczoda gyepű az? Az Angyaloknak
őrizeti, az pastöröknek (az az lelki tanítóka-
nak) oltalmok, az Prædicatoroknak fent ru-
dományok. Hol vagyon az a gyepű? el bon-
tatot. Ki bontotta azt el? Te VRam, ki az
prædicatorokat el vőtted, az tanító pastoro-
kat fel az egben vitted, az Angyalokat el ta-
voztattad: Miért bontottad el annak gyepű-
jét: auagy talam csak azért, hogy ugyan be-
tetezze, auagy be tölcze alnokságit, és hogy
meg tellyen gonossága: hogy annakutanna
meg büntetén, meg vjullyon?

De mi hiaual vagyon ő, hogy ő benne
bűn nem találcarik? Bizonyara lafd meg V-
Ram, mert be tölt az ő gonossága. Es őtet im-
mar minnyáian fedik, az kik mellőle az uton
el mennek. Nem igaz főlö miuesek, nem is-
gaz banto emberek fedik őtet, nem minnyá-
ian iok

Jan jók, az jók sem kevesek, nem csak rés fés-
 riak iók, és nem csak rés fésrént gonosokis.
 Nílvan az iois nem csak egy, de minnyáian
 az kík melőle el mennek, fedik őtet. Min-
 nyáian az kík az te paranczolatidort meg nem
 tartják, kík az Istennek utat nem tudják,
 nílvan valo bűnösök gonos hívűnek avagy
 gyalazatosok. ezek valastatnak az oltári föl-
 galatra, ezeknek a dattatnak az Papfogok, ez-
 zek fedik magoknak az bőlőt, nem te néked:
 az te begyenidre nem is tekintenek, az ehezőt
 nem taplallyak: az meztelent nem ruhazzak,
 az idegent be nem fogadgyak, az őzuegyer
 és az aruat nem oltálmazzak: meg eszik az
 nyai közzől az barant és az borit az ezorda
 közzől; Enekelnek, az psalmusoknak és or-
 gonaknak fengesek auagy notaiók fésrént: és
 azt gondoltak, mint Dauidnak, hogy ő né-
 kükis vagyon éneklő fésfámok: Az karok-
 ban enekeluén, aiaakockal Istent üfíteluén, de
 fíueckel tavul lévén Istentől: Czeűekből bort
 iddogaluan, és fésű kenettel meg kenve sem-
 mit sem haitonak (auagy néznek) az Josef
 töredelmellégre: Semmi irgalmallágra nem
 induinak az bűkölködőkön és nyomorultas-
 kon. Ezek azért az kík el mennek az te uraid
 mellől, és meg fedik az te bőlödőt.

De mit mongyak VRam? Lam minnyá-
 ian azokis az kík az magok utai mellől el
 men-

Papista
 Pap Vrá
 imhalya
 tok mit
 mondaz
 barát.
 maga az
 volna az
 igazbőt
 ha ezeket
 meg cze-
 lekedne-
 tek.
 Efa. 58.

ménnekis, fedik az te fölödöt, iaruan pedig
az magok után, és iaruan az te fölöd gypus
ienek et fontásad, el mentenek az magok ut
tok mellől. Nem igaz uton iaranak, de el hags
uan az ő utokot, fordítak labokot az te fölöd
ben, hogy meg fednek azt, és el viuek annak
gyümölcsöt, nem lelki gyümölcsöt, de csak
vdő szerént való gyümölcsöt.

Miczoda az az mit mondasz? azt mon
dom VRam. Ez világi gazdagok kék az ő
bűnöknek után iarnak, gazdaglágot, melio
ságot, bőczülletet, és ez világnak gyönyörűs
ségít, szabadon, hanyat homlok keresvén, el
teriténék, avagy ki teriténék utokrul. Mert ez
világi kazdaglágának keresetiről immar meg
fűntenek, annak meltofágar töbör nem keres
tek, meg teriténék az te fölödben az egyhazi
meltofágokra, annak kazdaglágira, ell roma
lot gepűie az mely víssa űzi vala az meltarlas
nokot, és be menének azokis, az kék el men
tenek az ő utok mellől, és meg szedtek azt.

Mit mondasz? s azt mondom. Ma az ias
tek nező helyen, holnap az prædicalló feke
ben: ma az vamon, és holnap az karban iras
tudo. Ma vitez ember, holnap tanító prædi
cator el mentek az ő utok mellől, és az te föl
lődben teriténék: nem vgy hogy azt te néked
miuelnek, de hogy azt magoknak meg szede
tek. Ezis írva mondom: be mentek az őra
dógók

dögök, és ott lator gonosz emberek, tudni ille-
lik, az feje, és annak ragya, és annak gyümölc-
zet meg fedvén el hantak, labockal nyomos-
tak auagy tapodtak, el rőitettek, el bontottak,
és az főlö műeseket fegyuerrel meg öltek, és
kij hantak az főlöből, az jeles főlö vesszőköt-
le meteltek: gonosz kiűtettekkel, fenyegetésekkel
öldözésekkel, és gonosz pelda adásokkal igye-
keznek el bontani, valami jott az főlöben ta-
lálnak.

De miért bontottad hat el VRam annak
gyepűjét, mi hason abban. Miczoda jóvez-
delem (auagy gyümölcz) Mert mindenek e-
zért fedik meg őtet, az kijik el mennek utok
mellől. De bator csak az emberek ő magok,
auagy az őrdögök, kijik el menének az ő utok
mellől fednek meg azt, és nem az fene vadak
mennének abban. De ime az gonosz fene bes-
tia vad, ment abban az főlöben, és azt mind
gyűkerestől el bontotta, hantá.

V. 14. El pusztította azt az vad-
kan az erdőből: Es az kiualtképen
valo fene vad eméltette meg azt.

Vad kan, dífno az: Tífratalan dífno,
kevél dífno: kegyetlen dífno: nem hazi díf-
no hanem erdei: robzodo egyhazi ember, bus-
jalkodo pap, az melly nem ember, de fene bes-
tia,

fiia, tisztatlan dífno, az te oltarodhoz járul,
egész ezaka az ő tisztalatlagában, fertőjében
és ganejában hevert, és reggel az te bennügeds
hez nyulni nem altallya. Kevély dífno, nem
besédirhemi meg, nem akar meg feddetetni,
és az igazságnak besédirhallani nem akarja
(auagy ellenzi.) kevélyen föl, az dorgalo el-
len tamad mardos, kegyetlenül saggar, nem
enged az besédnek, atkozodik karomlodik.
Dífno, kegyetlen fene bestia, nem ember: vls
dózi az embereket, nem hazi, nem csak vas-
lami vyfag (auagy vy jóves, fenge) nem az
VRnak hazábuljót, de az erdőbül, az fene
bestiaknak (auagy vadaknak) tarsaságokbul,
az kegyetlen vadaknak sokalágok közzül, az
bűnösöknek pusztasokbul. Isten felől semmit
sem tud mire valok, az bentségeket sem tud-
gya, az maga tiszt sem tudgya mire valo. Vn-
doklágot keduel, vérben gyönyörködik.

De mit czelekedet ez az vad kan VRam
Isten: El pusztította az te fölödöt: és az hatas-
ron kívül helyheftette azt, az az, az te parans-
czolatid kívül, az Atyaknak tanítások kívül,
az te törvenidnek hatari kívül helyheftette
azt: fertőuel és ganejal, robzodással és bemes-
lenességgel jo lakással és résfegséggel tölthette be
azt. Az igaz Isten tisztelőköt meg ölte, az kisé-
dedeket meg fojtotta, az Agonyállatokat meg
gyalazta, az fölő veszőköt az földre vonta,
az fölő

az bőlő tőveket gyökereitől kü faggatta és kü
irtotta, gyomlalta, az maga fogaiual minde-
neket egybe rontot: kevélységben az fakot la-
baual tapodta, és kü hantta az bőlőből. El pu-
sítottta azt az vad kan az erdőből, és az
kiualiképpen valo fene vad, eméstezte meg
azt. Ime mely nagy kevélységgel akar egye-
dül valo, auagy kiualiképpen valo lenni, nem
akarja hogy fellyeb valo legyen nalanal, nem
akarja az békeséget, nem keresi tarfor magas-
hoz, hanem bologakot, és alaja vetetteket (a-
uagy jobbagyokot) csak maga egyedül akar
mindenket birni, mindenkor fellyeb igyeke-
zik, és csak egélségben (auagy hogy csak
maga egyen) gyönyörködik.

Az Christus herelmét meg ntállya, nem akar
pap lenni, nem akar tanito, auagy vigyazo
pastor lenni, nem akar Anya lenni, sem Anya
az nyomorúságokban tars, és mindeneknek
bologája lenni nem akar, hogy mindenket
meg nyerjen. De VR akar lenni. farkas, ke-
gyetlen és kemény vralkodo az bőlőnek el-
rontására és pusztítására, annak gyökereinek
kü gyomlalatására, és annak tellyességgel valo
meg eméstezésre, meg evésére és semmivé tes-
vésére, auagy terelésre. Nem de az erdőből jött
vad kan, és az kiualiképpen valo fene vade
az gonosf fejedelem, kegyetlen kevély, eppen
mind tisztatlan, és tellyességgel kegyetlen.

Az ki az fene vadaknak erdejéből jó kü, az
 Czakné magához hasonló papok között, az kők tisz-
 tával tatalánok, robzodok, kevélyek, kegyetlenek,
 mutatya az kők bestiák, nem emberek: Az igaz Isteni
 meg tiszteletet gyűlölik, az Istennek bánt emberit az
 hogy pa varasbul kü vzik, az igazakat vldözik, az es-
 pa le- kes embereket fegyuerrel ölik, az igazságot v-
 gyen az tallak, hazuglagnak örül, hizelkedésekben
 az fene gyönyörködik, az békeséget el kergeti, az vis-
 bestia, es gyönasokot taplállya, az hazaságot fel bon-
 az ő kö- tyá, ez jószágos czelekedeteket kü gyomlállya,
 vetoi az véteket jauallya, az kesmermetességet meg-
 minyaja, veti, az gonosztevőket fel magasztállya, és
 gezezt minden gonoszságot magos meredek
 helire allat.

Az gon- El pusztította az földöt, mert minden gon-
 fagon az nof uton szabadon jart, az gonoszságot pes-
 balua- níg nem gyűlölte. Auagy ne talan, az uad-
 nyokot kan: és az kivaliképpen valo fene vad az
 erti, mel őrdög? Tisztatalan lélek, kegyetlen,
 lyeket gilkos, kevelségben fel sualkodot, ki azt
 magos helire mondotta: föld megyek az egeben, és az
 sokrak chillagos magasztalom, auag fel helyheztetem
 fel allat- az en kiraly keskemet, és hasonlatos lessek
 ni, az magosagbelihez. Ezis meg eméltette az
 földöt, meg erre annak vesőit el nyelte az föld-
 löt, tőueket magával egyetette az, és löt a gon-
 noszságnak feieue, maga tagiaiva teuen azt
 Es löt az Christuśnak földöt, őrdögnek föld-
 löket

leíve; mert az kiváltképpen való fene vad 83
meg emésztette azt.

Oh, oh, o VRam Isten hol vagy az
te fölőd, az mellyet Égiptombul ki hoztal,
és mellyből az Poganiokot ki vőted, mellyet
az te magad kezeivel plantaltal, az kőknek
votokban vezerek voltal, melly be töltötte az
földet iofagos czelekedetekkel, kinek arnika
be burította az hegyeket az erdős helyes
ket es az Istennek Cedrus faítt, melly ki ter-
jeztette az ő vessőit az Tengerig, es az ő
humilitani való vessőit mind az folyo viz
zig. Hol vadnak annak erei (auagy gyümöl-
szei) hol az b: lelek aiandeki hol az ingyen
adatot kegyelmek, hol az szeretet, hol az res-
menseg, hol az hit: Vallyon nem vagy Iste,
kinel semmi változas nincz. Vallyons nem
az az Isten vagy, ki Irgalmaflagot czeleked-
tel az mi Atyainkkal: Nemde az te kezeid-
nek munkái vagyunk mi: Nemde nem ma-
rade meg mind örökre az Chrtstus. Auagy
nem bevettele mi éretünkis: auagy talan el-
feleltkeztel VRam mi rolunk? Te vagy VRam
az mi Atyánk, és Abraham nem tudot min-
ket, Izrael, (az az Iakob) sem ismert minket.
Te vagy VRam az mi Atyánk, és az mi
meg valunk, öröktől fogvan való az te ne-
ved;

Miért fordítottad el tehát az te orcza-
dat

12.

mi roa

mi rólunk: verkezünk, hamíssan czeleked-
tünk, alnokságot czelekedtünk. VRam nem
az mi bűneink szerént czelekedgyel mivelünk,
sem a mi alnoklágink szerént fizes minékünk.
VRam ne emlekezzél meg az mi régi alnok-
ságinkról, mentül hamareb vegyenek elől
minket az te irgalmasságidd, mert felette meg
nyomorodtunk. Mert az mi Aryaink sem ta-
latattak igazaknak; hanem bűnösöknek,
baluani imadoknak, gilkosoknak, bírkozo-
doknak, gonoskíuanoknak, keüelyeknek,
fel fualkodtaknak, bűlejekhez engedetlenek-
nek, tudatlanoknak, és az te nevednek ka-
romloinak. De megis az te nagy irgalmassá-
god szerént czelekedtrél velek. Mert nem az ő
fegyvereknek hatalma által bírtak az földet,
és nem az ő karjoknak ereje tartotta meg őz-
köt, de az te job kezed és karod, és az te or-
czadnak meg vilagositasa, mert reczettel ő
bennük, (auagy gyönyörködte) No annnak
okaért, mi velünkis, czelekedgyel az te nagy
Irgalmasságod szerént, és az te orczadot ne
fordicz el mi tőlünk.

V. 15. Seregeknek Istene téry
meg: nezz ala az egből, tekincz
meg, és latogasd meg ezt az bő-
lőt.

Istene, az a zista makulanekül valo allat, veghetetlen erő, erőknek feje, igazgatvan mindeneket, czelekedven mindeneket, meg elestven mindeneket, mindenekben jóságos czelekedeteket berezven, és annak erőt aduan, azokat munkara indituan, és azok előtt iatuan: Tericz VRam te hozzaad minket és meg terünk: Jargy előttünk, voni minket viannad, az mi iora valo indulatinknak adg erőt, elevenicz meg minket. Miert nem tekenicz meg minket? Miert fordultal hats tal hozzaok? Mutasd meg nekünk az te orczadar. Seregeknek VRa Istene Tergy hozzaad, és mnt te hozzaad terünk. Mert te hozzaad meg terni, te rolad gondolkodni, tege de berezni, csak az te aiandekod (auagy io volrod) Tekencz le az egből, mert igen mef te mentel, fel mentel az egben: el rayostal tülünk. Akar csak reank tekencz az egből, ha ez földre nem akarfi le fallani, és ha az mi buncink sem erdemlik: Tekents meg minket vilagosits meg minket az egből: az te könyörületessgednik pusztalabol, az te Christu sodbul, és az te bodogidnak könyörgefibül? Es lasd meg az mi pusztalafinkat, nezd meg, és tekencz meg az mi gyalazatunkat: az mi örökségink idegenekre tertenek, és az mi lakohelcink az kívül valokra.

Az te bodogidnak, az kink eze letben vadnak, nem az megholt bentek.

Hol vagyon Ierusalem? hol vagyon az
föld, az hol anni sok czudakot czelekedtet?
hol az te koporsod, (auagy temető helyed)
nem a hitetleneknek birtokabanné. Lásd meg
VRam az te Irgalmaffagodnak semeiuelez
földnek kerekseget, és annak tellyesseget, nem
az kegyelemnek tellyes voltat, de azbűnőknek
tellyesseget, az tudatlanfágnak tellyesseget és
az nyomorúságnak tellyes voltat. Lásd meg
az te főlődőt, az te Ecclesiadot, az te szabad
varasbeli népeidet, az te keresztényeni seregidet,
lásd meg és könyörűly raita, és latogasd meg
ezt az főlőt. Mert még vadnak gyűkerei, va-
gyon még egy néhány eleven vesszője, ez viz-
lag kezdetitől fogva kezdetlenni, és soha el-
nem fogyot, nem is fogy el. Mert te azt mon-
dottad: Ime én veletek leszek minden vődőben,
mind világ végezetig. Meg kissebülhet azért,
de tellyességgel el sem fogyhat. Mert ez az fő-
lő, amaz főlő mellyet te plantaltál. Egy lélek,
egy hitt, egy kerekűség, egy Isten és minden-
eknek VRa, az ki minden mindenekben.
Latogasd meg tehát ezt az főlőt: mert az te
meg latogatasod meg őrzí annak lelket, la-
togasd meg az te kegyelmeddel, az te jelen-
letereddel, az te fentlekeddel. Latogasd meg
vessződdel is, és az te botoddal.
Mert az te vessződ, és az te botod, meg vigas-
tallya őtet. Latogasd meg ostoroddal, hogy
meg

Eph. 4.
v. 5. 6.

meg fedetteflek, és hogy meg tisztuljon, mert
 eljő az irrogatasnak, auagy le nyefesnek ide-
 je, hand kü a köveket, fed fel a faraz föld vés
 földöt, és nyalaba földöt fakot, a meg egetésre.
 Allasd fel öter, az maradekat, auagy hason-
 tala miatt metéld el, vés tamarat alája, az föld-
 det hizlald meg, (auagy sifosicz meg) epicz
 meg gyepőjét, és latogasd meg ezt az földöt
 miképpen immar hogy az földet meg lato-
 gattad, es meg rébegitetted azt, mondom, la-
 togasd meg.

V. 16. Es végezd el azt az föld-
 löt, mellyet az te job karod plan-
 talt: Es az embernek fian, mellyet
 magadnak meg erőfsítettél.

Nem csak meg latogasd, de ugyan ell
 végezd: mert még igen késületlen, jól akar
 élni, de nem akarja az gonost el szenvedni.
 Pelda vagon az ő semei előtt, vadnak pro-
 phetái, vadnak Apostoli, vadnak Martyro-
 mi, és Istennek minden bentei, sőt inkább az te
 eggyetlen egy fiadot tartya előtt: azokat a-
 karja követni, jól akar czelekedni, hogy a-
 zoknak diczösegeket meg nyerhesse, de nem
 akarja az berenczerlenséget, auagy az nyava-
 lyat, gonost, békelességgel szenvedni. Igen ke-
 sületlen. Vegezd el VRam azt, boczadd ki az
 te lelkedet, és el végezödik;

Nyaua-
 lyata-
 vagypro-
 bat.

... az bent leleknek erővel el,
azt mondgya vala, ha binten nekem, veled
meg kellerikis halnom, teged meg nem taga
dlak. De mint hogy még keűletlen vala, (az
az, még meg nem erőfödöt vala) egy les
anyinak havara, meg tagada te Christu fódot.
El jóvő az bent lelek, és be tölte őtet kegye
lemmel, és nem felt ez földi kiralyoktul, mert
ell vegezted őtet, (az az erőfütted batoritot
rad) ezért termet gyümölcsöt, ezért termet
samilhatatlanokat az hitre. Ezért epetet Ec
clesiákat. Annakokaért vegezd el azt, és gyű
mölcsőrhoz, és ez beles világok ki teriesi ve
sőt. Mert meggh feel, nem mer meggh fölni,
fél megis az feiedelmektől. Vegezd el őtet
mellyet az te job karod plantalt, nem azt az
mellyet az te bal karod plantalt. Mert vad
nak nemelleyek nevefettel keresztienek, ne
melleyek nevefettel papok, nem czelekedet
tel, kiknek ez világi kazdagfagot attal, és
meg sokasítottad (avagy meg töltötted) ez
világi iokkal, az lőlki nekül búkölködnek.

Ezek hat az fölők, mellyet az te bal ka
rod plantalt, nem ezt kerem hogy meg őre
bicz és el vegezd, de azt a mellyet plantalt a te
job karod, mellynek hűseges fölő vesői vada
tak, kiknek az te kegyelmedet, és az te lelki
ajándékodat attad, az kik az te el választottide
kik közül mindenik azt mondgya, az ő bal
keze aza

keze az én fejem alatt, és az ő jobbkarjával meg
 ölel engemet. Ezt víd hat végben, és az em-
 bernek fián, mellyet magadnak meg erősitet-
 tel végezd el azt.

Kiczoda ez, az embernek fia? Mi vagyunk
 bizonyára az embereknek fiaí: mert Anyánk
 Anyánk yagyon ez földön. Christusis pedig
 embernek fia, mert szűznek fia, kinek az Egek-
 ben Anyanélkül való Atyja, ez földön pedig
 Aryanélkül való Anyja yagyon. Tehate, az
 az embernek fiat erősitetted meg az emberek
 nek szűvekben, és meg erősitetted őtet magad-
 nak, az az, a te tisztességedre. Sido ország har-
 czolt ellene, és te őtet meg erősitetted magad-
 nak: harczoltanak az kegyetlenek, és meg erő-
 sitetted őtet magadnak; harczoltanak az
 Eretneknek, és meg erősitetted őtet magad-
 nak: Tusakodtanak az Philosophusok ez vi-
 lagi bölczek, az disputalok, és ez vilagnak
 értelmesei, és meg erősitetted őtet magadnak:
 Viaskodtanak az czalard atyafiak, és meg erő-
 sitetted őtet magadnak. Harczolt az ország,
 és ez egész világ, de nem vehetted őt, és
 meg erősitetted az embernek fiat, az ember-
 neknek szűvekben az te tisztességedre.

Végezd el tehát az szót ő raita, az hit-
 és szeretet által az Christussal plantálván és
 meg gyökereztetvén végezöggyek el. Es ab-
 bul az veresi földből, az Christus szeretének
 szerel-

mőlczözni. Annakokaért fel gyulua, és meg
afua, fed meg az te ortzadnak szeméiuel, azzal
az orczáddal, mely felől azt mondtak: Az
VRnak orczája azokon, kik gonoszt czeles-
kednek (az az haraggya.) és mindgyáraft ell-
vesznek, mint az gyümőlcztelen auagy med-
dő fák; Azok tudni illik az kik nem mennek
be az Istennek országában, egyebeket sem
hadnak be menni.

Fel gyulattak haez világi bűnőfők gon-
nőskéuanfágnak egeszuel, és holt benne val-
tozának, járuan az sötéttségben, és nem tud-
uan houa mennek. Mert meg fűnt az tűz, és
nem lattak meg az napot. Fel gyulattak tűz-
zel, fősvények, gonon kiuanok, pénznek kí-
vanfagaua, és mod nélkül valo fősvénység-
nek tűzéuel fel geriettek. Ki soha nem mond-
gya, elég, elég. Tűzzel fel geriedue, keüelyek,
tisztellek kívanok, irigyek, kik egnak mint az
faklyak, auagy főuetnekeczkek, és minden
dolognak kiuanfagaua fel geriettenek. Ez tűz
minden főfágos czelekedeteket meg emészt,
minden kiuanfágot fel inditot, minden gon-
nőfágnak oka. Mert minden bűnnek kezde-
ti az keüelység, és minden gononfágnak gyű-
kere, az kiuanfag, eggik Istenül valo el teref-
nek modgya, auagy oka, az keüelység: Masik
az teremtet alata, (az embernek) Istenül
valo el fakadasának oka; az kiuanfag.

De kis

De kiczodak az tőue meg asot faak. nem
egyebek hanem az tunyak, kijek sem hidegek
sem melegék, kijek külsőképpen, noha nem la-
tának, gonosz kívánságnak, vagy kevélység-
nek, auagy fősvénységnek tűzéuel meg égetek-
nek lenni: nindazonáltal belől a fűk, auagy
sarazok, mert tőue meg asot fák, ninczen
gyökerek az előknek földében, az Christus
kerelmében, az Istennek kegyelmében. Mí-
képpen azért az fának ha gyökere vagyon az
földben, az napnak melegségétől meg gyű-
mőlczözik: hapenig gyökere nincz az föld-
ben, hanem az földön az egy alat, az napnak
melegségétől meg sarad. Így az emberrekis,
ha az hűnek és keretnek gyökeri az Chris-
tusban lesnek, az oltarhoz járulván, az egy-
hazi sentségekhez, az Isteni szolgálata,
az Istennek igéienek halgatására, az szent Is-
raélnak oluásására, az Imatkozásra; czu-
dalatos gyűmőlczőt fog terméni. Hapenig
csak az maga kedvet vzi, kerfi, az mellyek
ővei, és tulaidon az maga szeretetiben, értes-
keben. (auagy penzeben) és a kevélységnek lel-
keben (auagy buzgóságában) gyökerezet
meg, mindenkor inkább mindenek ellen meg
kemenyedik, és gonoszabba leszen.
Annakokaert meg hevűltenek az meg asot
fak, aszizu fakka lőttene k, etelekis tűz: de biz-
zonyra azok az meg asot fak, azokis meg
gyúlat

gyűltek, és az meg gyuladvan el aszott.
 Mert az nilvan valo bűnösök meg asattanak,
 és az Istennek kegyelméből ki szakasztattak,
 és ki gyomlaltattak: és azok az meg hevűltes-
 kis, az magok szereterinek, kevelsegeknek,
 tizteffeg kívánságoknak, fősvénisegeknek, és
 titkon valo gonosz kívánságoknak, tüzetül
 meg gyulattanak. Annaokaert VRam Isten,
 mindniaian ezek az te főlődő n szellel hanyas-
 tatvan, és meg szaporoduan, nem hadgyak
 meg gyűmölcsöződni, meri azoknak gon-
 nosz példaiokkal, és kiztetekkel az egy gyű-
 sűnek, és kizdedek el forditnak. Dorgald
 meg rehat őket, kemenyen fed meg, meri ke-
 meny niaknak; fedd meg fegyveruerrel, dög
 halallal és ehseggel, az te orczadnak fedese-
 sűle veznek: és ki vettenek az szőlőből, az
 főlő veszők fel emelkednek, mas rendbeli
 szőlő rővek helyhezettetnek, nevelkednek,
 és gyűmölcsözöt teremnek, kiterieztik az ő hus-
 militani valo veszszőjőket mind az Tenge-
 rig, és mind az folio vizigh fognak erni.
 Miert aluszol el VRam kelly fel VRam,

Es.

V. 18 Legyen az tekezed, az
 te iob karodnak ferfian: és az em-
 bernek fian, mellyet meg erősi-
 tettel magadnak.

lőy el

Iőy el VRam, ne késsel, adgy az király-
nak Istenem az te iúledeci, és az igasságot az
király fiának. Mert ez az te job karodnak fér-
fia, az ki az te jobbodon ül: Mert miczoda az
te job karod: mert te lathatatlan vagy, és test
nélkül valo allat: Hol vagyon tehát az te job
bod, hol bal karod: az te dúczósságed az te
job karod. Kiualliképpen penig az Christuss
rol mondatot ez, hogy á te jobbodon ül, mert
az leg hatalmasb, auagy felső jokban őruen-
dez: minden fejedelemségeken, hatalmasas-
gokon, örökön és mindeneknek felette valo
neveken, az mely nevezetetik, nem csak ezen
ez vilagon, de még ez jövőendő vilagonnis.

Miczoda penig az te kezed: csak az te
hatalmad: Ha penig job kezed vagyon, miért
nincz bal kezedis: vagyon penig hatalmad
az meg büntetésre, és az meg diczõítésre is.
Mert az VR éleszt meg, és ő ől megis, az has-
lottak köziben ala vízzen, és ésmet vissza hoz,
meg alasz és ésmet fel magasztal. Tehat az
büntetésre valo hatalmad az bal kezed. Az
meg diczõítésre valo hatalmad penig az job
kezed. Legyen annakokaért az te kezed, le-
gyen hatalmad, az te job karodnak férfián.
Miképpen: Nem adatotté hatalom kezdetül
foguan néki: mert ő mondotta az ő tanítuas-
nának: Adatot én nékem minden hatalom
mennyen és földön. Miképpen mondod ha-
te, le

te, legyen az te kezed az te job karodnak fers
fianz Adatot de nem tetzik meg: legyen vgy
azert, hogy megis tessek.

Mert latyjak az lelkes emberek, es ez tes
si emberek, az te solgaidot meg czufoltatni,
vtaltatni, atkozatni, es mindenkor berenczet
lenségben lenni, es azt mondgyak: Nem igaz
az hit: nincz Istennek gondgya viselése ray
tok, meg czalatkoznak az kerényének, és
igy karomlyak az te neuedet. Latyjak végezes
tre az kevélyeket, hamissákok, fősvényeket,
karomlodokot, tobzodokot, és fesset erköl
czű embereket, jo berenezében forgani, és
hogy ráitok semmi gonos nem történik: saze
mondgyak. Auagy Isten nincz, auagy az em
bereknek all apatyokra nincz gondviselése, a
uagy hamiss.

Vagyon annakokaért hatalmad, és az
te ítéletidet mindenkor gyakorlod, de nem
mindenkor tetzenek meg, és ezért karomlod
nak az emberek. Legyen azért hogy az te ke
zed tessek meg, az te job karodnak fersian.
Adgy ítéletet néki hogy tessek meg. Es mon
gyad néki, hogy az mely hatalma vagyon,
gyakorollya azt az embereknek lattokra.

Mert ő kešitetet te rüled, eleveneknek és
holtaknak ítélő biro jaua. Legyen azért az te
kezed ő ráira: Mellik kezed, az jobbé, vagy
az bal, legyen az balis, legyen az jobbhis, az
K bal az

bal az gonoskokon , az job az jokon , Teflek
meg az itélet , teflek meg az Irgalmaffagis ,
hogy az emberek bűnyőnek meg az karom
lastul. Mert az bal erőlemb az jobnal , mert is
télelet czelekeffel Irgalmaffaggal. Es az bűn
terésben kesedelmes , és engedelmes vagy : Az
te job karod penig erőls , mert bőseges ajans
dekozo vagy. Meg nítod te , az te kezeidet ,
tudni illik az te job kezedet , és be töltes min
den lelkes allatot aldafoddal. Legyen azért
az te job kezednek férhian , az Istenteleknek
meg büntetefre az te bal kezed , hogy meg
ostoroztasónak , és hogy meg térjének : és ha
te hozzád meg nem akarnak térni , vzenesse
nek kű az te bőlődből , és az pokolnak tűz
ben , mind öröcke győtröggyenek.

Mert miért foglallyak be héaban az fől
det : Legyen penig az te job karodnak férhian ,
az te híveidnek meg vigasztalásokra az te job
kezed , hogy az bent léleknek bőseges aldafá
nak kegyelméuel be tellyesedgyenek , hogy
meg épülhessen az bőlőnek palankia , auagy
gyepűje , mely az mellőle el menő vron jaro
kot meg tartoztatya vala : és amaz erdei vad
kant , és az kivaliképpen valo fene vadat , ne
engedgye be menni , hogy nevelkedhessenek
meg az bőlő veszők , és teremhessen gyümöl
szöt. Auagy ne talam jo , hogy az te job ka
rodnak férhian , mind az ket kezed raita legyen

az te híueidre. Bizonyara vgy vagyon. Mert
 az te bal kezed ostor tarto kez, verekedő kez,
 tanitya auagy keſítí ökört job kezre meg ma-
 radni. Mert az ostor az oskolaban, meg tar-
 toztattya (auagy meg zabolazza) az gyerme-
 ket: az veſſő az tanulaſra keſeríti: Mert még
 miſ kiſdedek vagyunk: míg penig ez halan-
 do életben leſünk kiſdedek leſünk, kiſdedek
 vagyunk oſtor nélkül ſükölködünk, tejel ta-
 plaltatunk. Mikoron penig el jövend az te-
 kélletes tellyeſſeg (az az, az vődő) meg vreſſe-
 dünk az kiſdedekhez illendő dologtul, és ac-
 kor az oſtoris meg ſűnik.

Ío tehát az oſtor (auagy ſegyelem) jőjön
 el tehát ez az oſtor, hamar el jőjön, gyorsalá-
 gal jőjön az te kezed az te job karodnak fiara,
 hogy az jók meg tiſtullyonak, és igazakka
 lehellenek, hogy az gonofok kű vzetelleſe-
 nek, és hogy az ſőlő puſtitok el veſenek. Es
 az ſőlő veſſők, plantaltallónak az ember-
 nek fiai: mellyet meg erőſsítettel magadnak:
 és mellyet az te tiſteſſegedre meg erőſsítettel
 az Anyaſentegyházban. Mert még tellyeſſeg-
 gel az Eccleſiatul el nem tauozot. Még ſok
 ſolgaid vadnak, de tükön valok, küknek ſű-
 vekben meg erőſsítetted az te Chriſtusodot
 magadnak; és kű vzen az ſőlő puſtitokot,
 mennyenek kű az ő munkajokra mind eſtue-
 ig. Iőy el annakokaért VRam, és az te mivez

híddel foglallí minket is egyben, kiker az te mi
vedre kešítettel, (dolgaidra avagy munkaidra,
az az, az te tisteletedre) Te šolgaid va-
gyunk.

V. 19. Es nem tavezunk el te
tűled: eleuenicz meg minket, és
az te nevedet segítségül hívuk.

Nalad nélkül nem lehetünk: mert te ben-
ned élünk, morogunk és vagyunk, és ezért
nem tavezunk el tűled: mert örök életnek be-
sédí vadnak nalad, kihez megyünk. Ninczen
VRam mas Isten te kű vőldötted. Mert ki cze-
lekedet oly Nagyságos dolgokat az mellye-
ket te czelekedtel? Mindeneket az mellyeket
akartal meg czelekedted, mind mennyen fős-
dön, az Tengerben és minden melységekben,
Döröggyön ez világ, moroggyonak az em-
berek, vldózzónek minket az hitetlenek: ta-
madgyonak fel mind az élető allatok, ke-
lyen fel vtolšor az pokolis ellenünk, s nem
tavezunk el tűled, semmi teremtet allat nem
valaštat el minket az Istennek šerelmétől, mel-
ly vagyon az mi VRunk Iesus Christus-ban.

Nem bizunk az magunk erejében, ki sem
megyünk az mi jóšagos czelekedetinkben va-
ló bizodalomban, de te meg eleštes minket.
Az te kegyelmedet bőšegelen tulaidonitod
mi nek

mi nekünk, örököt ajándékoſi, az nyomoru-
ságokban kiualtképpen valo ſegítſéget nyu-
tatſi, mellyel fel inditatunk az ſereteinek bu-
góſágára. Es az te nevedet ſegítſégül hiuk, az
te reved az magad jóſága: (auagy jó volta)
ninczen penig jóſag, hanem egyedül csak az
Iſten: Azért csak egyedül te vagy jó és ez ne-
vűleg inkább csak egyedül te hozzád illik. Az
te neved annakokaért, az az, az te nevednek
mi volta, az te nevednek nevezeti: az az, az
te jó voltodot, az te legalmáſſágodot hiuk ſe-
gítſégre, hogy minket meg ſegéllyen, és né-
künk ſegítſéget ſiſſen.

Auagy bizonyára az te nevedet ſegítſé-
gűl hini, az te jó voltodnak fogonattyának
auagy meg fogafának elmenkben valo for-
malása, mert az elmenek neve, (auagy neve-
zeti) az te jó voltodnak penig fogonattya, az
te neved. De nem minden rendbeli elmében
valo fogonatosſág lehet az te neved, az mely
az ſegítſégre hiuot ſdvőziti, az mint meg va-
gyon írva: Valaki az VRnak nevét ſegítſégűl
hiuangya ſdvőzűl, de az te jó voltodnak fo-
gonattya, az mely hit által az ſereteiben, és az
terméſet felet valo kegyelemnek ajándéka-
ugyan berohan, az bizonyára az te neved.

Miczoda tehát az te nevednek ſegítſégűl
hiuafa: csak beſőképpen hit által az te jó
voltodot meg fogni, és azt mindenknek fe-

lette beretnie Mert az nev jelentő so. Mitsoda azért valakinek nevet segítségül hini, csak annak az meg jelentő sonak, meg abrazolasa (auagy magyarázasa) Szinten vgy: nyelvel és ajakinkal az Istennek nevet segítségül hini, az hogy az meg jelenté sot elő hozni. Hasonlatosképen mikor az nev elméből származad: a te nevedet elmével segítségre hini az, hogy annak meg fogásának kés voltát megis formálod Mert nem minden fogonatoság idvőzit, de amaz idvőzit, az mely az hitnek erejével, (mely az beretet által munkalkodik) meg formálratuan léhen. Annakokaért súvbú! segítségre hiuk az te nevedet, segítségre hiuk ajakinkal és nyelvünkkel: hogy az te segítségre hiuot jó voltodból szálljon mi közinkben, jó kezülettel és rendelesttel lévén, az te menyei segedelmed, kik belsőképpen az te kesgyelmed által vőttük az te nevedet. Adgy annakokaért nekünk erő: mellyel hatra hagyvan minden ez földi kívánságokat, terhesünk te hozzád tellyes mi súveinkből, hogy az nyomorúságokban el ne foggyunk.

V. 20. Seregeknek Istene tericz meg minket, mutasd meg az te orczadot, és vdvözölünk.

Bizonyarát vagy az Seregeknek Istene, ez

92
ne, ez vilagnak erőtlensit választottad, és akar
mely erősségeket ősiue zavarattal, haboritottal:
Mert mi lehet erőtlens az keresztnel: (auagy
nyomorúságnal). Mi lehet bolondfágosb?
mi lehet bídalmasb? Ime az te véghetetlen es
röddel, ez nagy erőtlenség lőt mi nekünk fe-
lette nagy erőssége. Ez ebtelen bolondosko-
das, auagy izetlenség lőt az embereknek mely
sleges bölcseség. Ez nagy bídalom atok lőt
mi nekünk mennyei aldas és tekéletes igaz-
ság. O Istennek melysleges kazdagfágának,
erejének, bölcseségének, és jó voltanak felsé-
ges volta. Mert az mi Istennel leg erőtlemb-
nek lattatuk, az az embereknel leg erősebb: és
az mi Isten előtt bolondfágosb, az emberek-
nel bölcsesegesb.

Czeleked meg VRam, hogy ezt az te
véghetetlen erődöt, meg vizsgálhatatlan böl-
csesegedet, meg böczülhetetlen jó voltodot
tudhassuk és észmerhessük meg, mert nincz
VRam más Isten te kü vőlötted, és terítés-
sünk te hozzád. Seregeknek Istene tericz meg
minket, és mutasd meg az te orczadot. Mu-
tasd meg az te Christusodot, az te meg feszűls-
tedet, mely által meg észmertük az te erődöt
és bölcsesegedet, és jó voltodot. Mely Isten
czelekedte azt valaha, mellyet czelekedet az
te fiad az mi VRunk Iesus Christus, ki mi és
rettünk meg feszítet. Eő az ki mind ez világ

got fegyver nélkül meggyőzte, mas rendbeli
Istenéke az földhöz vert, az kegyetleneket el
véstette, mindenűt az egben és ez földön győ
zöldelmes tő: ő az kí ez vilagot, az ő keresé
auagy nyomorúsága által megvilágosította,
io életre tanított, io életre való tudomant adott,
melyne: jobbat soha nem gondolhatot. Eő
minden rendbeli embereket az maga szereté
hez vont, kik el hadgyuan Araniokot Ezű
stókót, és ez vilagnak minden hiabavalósá
gít, és önnön magokotis: Es az ő szerelmieért,
minden börtalmatossággal kí gondolt, auagy
talalt kínoknak auagy gyötrelmeknek nem
it. Martyromlágra és kegyetlen halálra, nagy
vidamlággal örömeft fel vőttek, és el benvet
tek.

Kí hallot valaha ilyen dolgokot: vagy
kí látot hasonlakot: Bizonyára VRam Iesus,
te vagy az nagy Isten, az magosságbeli Istene
nek fia, diczőségnek kirallya, seregeknek Is
tene, és ninczen VRam te kú vőltted mas
Isten, kí az Atyával és az s. léleekkel egyenlő
Isten vagy, mindeneknek felette allando.
Mutasd meg annakokaért az te orczadot:
Mert az te orczadnak sine előt meg indult az
föld, az lakob. Istenének orczaia előt: kí az
kő síklat Toova változtattya, és az kő salat
vizeknek kufiéue. Mutasd meg VRam az
te orczadot, és vővőzülünk: Lam az mi Aa
tyánk

**AZ MINDENNA-
PI IMAD S A GBAN, A Z
MI ATYANKBAN, BEFOGLALT
REOVID KERESSEKNEK REND ES
czikkellenként valo bőséges ma-
gyarazati, igaz értelem szerént, tanulságra és
lelki épületre, vgyan ezen auorbul bes-
degettetet, és Deakbul Magyar nyelv-
re fordítatot, azon meg mas
gyarazo által.**

MATTHAEI SEXTO.

MIKOR IMAT-
kozol ne legy olyan mint a
kép mutatok, kik örömeit
imatkoznak fen alva az
gyülekezetekben, és vitaks-
nak főgőlestin, hogy em-
berekől latassonak: Bizony mondom ne-
tek hogy el vőttek jutalmokat. Te penig mi-
kor imadkozol, meny be az te titkos hazads-
ban, és aited be zárólva, imadgyad az te As-
tyados

94
tyadot az ki tükön vagon. Es az te Atyad
az ki read néz tükön, meg adgya néked níl-
van az mit kérő: Mikor penig imadkoztok,
ne legyetek sok befédűzek mint az poganak,
kik azt alítyak hogy az sok beféd által halgar-
tatnak meg. Ne legyetek azért ő hozzáik
hasonlatosok: Mert iolt tudgya az ti mennyei
Atyatok mi nélkül fűkölködtök, minek elő-
te kértetek: Ti azért így imadkozzatok.

Mi Atyánk ki vagy mennyek-
ben, benteletsek meg az te neved
jöjön te orbagod, legyen te akara-
tod, miképpen mennyekben a-
zonképpen itt ez földönis. Az
mi mindennapi kenyerünköt ad
meg nekünk ma, és boczasd meg
az mi bűneinket, miképpén mijs
megbotsatunk ellenünk vétetet-
nek: és ne vigy minket az kísirtet-
ben: De szabadicz meg minket az
gonosztul. Mert tied az orbag, az
hatalom, és az dűczősség, mind
öröcke Amen.

Ez az

Ez az Imadság, minden imadkozásnak
képét, formaiat és summaiát, mely az egész
B. Irsban fellel fel találtaik, rövideden be
foglallja. Az melyben auagy az iok
nak kiuanatosságért, auagy az gonosoknak
eltraoztatásért, auagy az mi gonos czeleke
detinknek meg iűsüléséért könyörgünk és es
fedezünk. Es noha ez három első keresek az
öröcke ualora: az több negy rendbeli keresek
ponig ez ielen valo életben lévő bűkelegeinkre
tartoznak; mellyek rend szerint ez imadság
nak meg magyarázásában elő iőnek, és azo
kor meg érven, hathatos és eleuenb bűbeli
indulatoz nemzenek, auagy szerenzenek mi
bennünk, és hogy az mi könyörgésink gyors
salsággal végben vitetvén, az Istennek eleiben
nagyob habonnal vitessnek. Es mingyaraft
ez keresnek kezdetiben, az mi tanito mestez
rünk az Iesus Christus, az könyörgőnek lels
ket fel emeli, és ieles reménységnek el vetelére
bízattya, és mellire, ennek el kezdése közöt
fok io tetemeniuetis ingerli: Mert mi lehetis
mi nekünk nagyob io tetemeni, mint mikor
az mi teremő, VRunkbul Istenünkbul mi nes
künk, mindeneknek felette valo kegyelmes
Aryank lése: az kitől batorságossan paran
czollya bűneinknek boczanatyaat kerni, an
nak büntetésével vesni, meg igazulast, meg
senteletetést, gonosoktul valo meg szabadu
last,

25
last, az czillagos egi örökséget, Atyafiú tars-
solkodást, és az s. léleknek bősféges véghez-
tetlen aiandekat, mellyeket csak egy rövid
beszédben mind be rekesztet. Tovabba kétké-
pen emeli és gerjeszi, fel az mi fűveinket, mi-
kor elsőben annak Istenfégeből, és fősféges
voltabul, az mellyet Atyanknak nevezni ta-
nitot: Es másodikor, mikor annak io teremé-
sének nagy voltabul mellyekkel (azon atyank
meg engeduen, és ingyen való Irgalma-
ságabul aiandekozuan) részesülünk. Az kihez
mint egy batorfágos ki fogo réhez euezuén,
és egyetlen egy mi bodogfaginknak őrizős-
iéhez és oltalmazoiához folyamoduan, ba-
torfággal mondhaszunk.

O Mennyei Atyank, kinek hit
által vagyunk fiai: az kiben hiszünk
az kit fiseretünk és tisztelünk, kit
csak egyedű leg kegyessébbnek is-
merünk és atyanknak tudunk ki-
nek fia az mi közben jaronk, az Je-
sus Christus minket attyafiainak
meltotzatot neuezni: hogy ő vele
egyetembe, az megígért menyei
örökségnek részesi lehessünk. A-
tyank

tyank úgy mond kinek nem föld-
gai félelemmel, hanem fiui béré-
tettel szolgálunk és engedünk.

Bizonyára nagy kegyelme az Istennek,
ilyen vndok bűnös emberekhez, ki magat
mí tőlünk Atyának akarja nevezetni, hogy
minket fiait bizonyosra tenne azoknak el ves-
telében és megnyerésében, valamiképpen,
mindeneknek felelő való felid engedelmes
gubernalo. Atyanktul kerendők vagyunk.
Melyről hogy bizonyosnak lehessünk, az A-
tyának fiokhoz való bérétekről Christus
hasonlatosságot hoz elő Mert úgy mond, egy
atya sincz oly kemény és kegyetlen, ki fiának,
kenyeret kérűen követ nyúiczon, halált kí-
gyót, tyukmóly helyet Scorpionot. Mentől in-
kab az mi menyei Atyank, ki mindeneknél
kegyesebb és bőv kezűb, nekünk, menyei ő
rókfégre be fogadot ő fiainak jókot adando,
ha kerjük ő tőle? Nem annira hihetetlen ke-
gyelme történt Istennek az Izrael népein, kik
nek nem atyok, hanem közöritők és meretes
VRok volt, mellyet az B. Irásban kéll meg-
lathatni: és ismet gyakorlatossággal, az ő uak
merőfégekért, és kemény nyaku voltokért,
kemény és maidszak nemel benuedhetetlen
ágaval győtri vala, kemény és nyomorúsá-
gos földgalo földgalatra boczatotta vala.

Mi

Mi pedig az Iesus Christus vérének általa, mennyei Atyának lőtünk fogadot fiaivá, és bizodalmaffen kialsyuk Abba Pater, az az, Edes Atyánk Oly nagy kegyelmessége, oly nagy szerelme és kegyessége vagyon mi hozzánk az Istennek, s oly nagy kegyelemnek ajandekat hozta, hogy mi hituan alavá lo boldogak, az mi VRunkot Istenünköt, bátorfágossan és szabadfágossan Atyyanknak nevezzük. Hogy azért mi ilyen nagy kegyelemnek ajandekara meltok leheszünk; az mi tisztünk az Iészen; hogy ilyen atyahoz, illendő (auagy melto) lelki, tiszta és minden vndokaságbul meg tisztitator életet rendellyünk. Segélvén minket erre az mi vdvőzítő VRunk Christusunk és Istenünk.

Mi Atyánk (vgy mond) tudni illik, szeretettel által adatot: és mindeneknek közönségessen Atyya lőt, nem enim, auagy amannak tulajdon Atyya, de nekünk mindenikünknek közönséges Atyánk. Nem lehet annakokaért igazan es tekéllereffen ennek az imadlágnak kezdetit hasznossan elmondani, míg mi Atyya fiak, ilyen Atyaual eggyeseknek, és egy szívű akaratu fiaknak magunkot nem ismerjük. Es ez által pedig, hogy nekünk minnyajunknak közönséges Atyyanka lőt, egy és vgyan azon nevezetességet (auagy nemességet) semély válogatos nélkül, nekünk ajandekoza Istenünk
Ezek

Ezek pedig kik közönfegessen Atyok-
nak nevezik az Istent, arra oly gondot visel-
lyenek, hogy magokat ilyen és mindenek-
nek felette való kegyelmes Atyoknak illen-
dő fiainak valhassak: és ilyen nevezetes ne-
rasségghez melárlanoknak, de fő az kegye-
lemre való forgalmatos igyekezőnek általa,
az mennyben az emberi erők engedik mago-
kat melárlanok tegeyek. Es valaki, csak magas-
nak, ebben az közönfeges Atyában valamit
ne tulajdonítson. Mert együtt tartozunk
mindeneket könyörgésünkben be foglalni
valakik magunkot Christusban atyafiaknak
éltetjük lenni, hogy mindeneknek közön-
feges, és nem csak egynek magának, auagy
másnak való legyen az mi könyörgésünk, és
hogy nem csak magunknak kíválképpen,
de fő atyánkfiainak és felebarátainknak is ha-
nokot, és előmeneteket láttassunk ebben az
könyörgésben keresni.

Mi Atyánk (ugy mond) ki vagy men-
nyekben, az honnet le estünk, mellyekben is-
met, az mi meg szerző Atyánk által, ugy mint
mi nekünk el rendeltetett boldogságnak helyis-
re reményünk vissza terefünköt. De akarattya
az mennyei Atyának az hogy mennyei fiak
legyenek, minden ez vilagi dologról hogy is
degenek legyenek, és ez vilagi dologban ma-
gokat őgelíteni pírulljonak meg, kiknek A-
tyok az mennyekben vagyon. Az ebben va-

94
gyon az mi Atyánk, de mind azon által, nem
ugy eppen, auagy hogy egészen odarekes-
tetnek: de mondatik az eghben lenni, hogy
ez által az könyörgőnek lelke, ez vilagsaktul
(auagy ez földiektul) el vonattassék, és az os-
da fel való lakohelyekben figgeztessék és a-
dattassék. Es noha mindazonáltal az mi Isten-
nünk és Atyánk mindenőt vagyon, de inkább
az egekben mondatik lenni, az hol inkább
ilyen Isteniségnek felséges volta tündöklék.
Annakokaért könyörögven napkeletre for-
dulunk, az honnet az Egh fel két: nem azért
hogy csak ott legyen az Isten, és hogy ez vi-
lagnak egyéb részeit el hatta legyen: de hogy
az mi lelkünk Istenhez, ugy mint ki minde-
neknel nagyobb, és felségesb természetűhöz fel-
emeltessék.

Mi Atyánk (vgy mond) ki vagy mena-
nyekben, az az, az szenteknek és igazaknak
szíveiben, kik az mennihez, avagy Eghhez
hasonlítanak: és az kikben, mint ha maga
szent templomában lakoznék az Isten, kiről
az Psalmista, az éneklő király, David szól, az Psalmis
Egek hirdetik vgy mond az Istennek, dicső-
séget. Azokban mondatik Isten lenni, (auagy sz. Ambro-
lakozni) meri azoknak Nyafaskodások az
eghekben vagyon. Es az eghis ott vagyon,
az hul henyel (auagy meg szűn) az gonoszság.
Az Egh ott vagyon az hul meg szűn az ves-
teki

zek: végezetre az Egh ott vagyon, az hol az
halálnak sebe, auagy arralma nem találatik.
Annakokaért az eghben, és az senteknek fió
vekben elmefekben lakozik az Mennyei Atya.
Kinek hogy mennyei fiaí lehessünk, il-
lyenképpen imadkozunk.

K Ö N Y Ö R G E S.

OH mennyei bent Atyánk hal-
hatatlan Isten, minden Iste-
neknek Vra, kinek jó voltából és
erejéből, mikor semmik voltunk,
teremtettünk: ki az te fiadnak az
Iesus Christusnak, ki által az Sa-
tannak birodalmatul meg szabadí-
tottál és bizonyos Isteni jelenti-
sedből, (auagy akaratodból) ma-
gadot minden egheknek, és min-
den magossagoknak felette hely-
heztetettél, mi Atyánknek nevez-
ni méltóztattad: enged meg ke-
rünk, hogy az mennyei Atyának
mennyei fiaí, egy szívű és akaratu

atyafiak, és az te fiadnak, az mi
 Vruunk Iesus Christusnak testében,
 egy taghok leheessenek, és végigh
 megis maradhassanak, és tégedet
 mi Atyankot, ez életnek nyomor-
 usagi utan, az eghben fűntelen
 nézni, erdemelheffük. Azon te fi-
 adnak az Iesus Christusnak, és mi
 Istenünknek általa: kinek az ő ne-
 ve legyen aldott mind öröckön ö-
 röcke Amen.

AZ MIATTYANKBAN valo első kéres.

Szenteltessek meg az te neved.

Oh Atyank az te neved, az mely ma-
 gaban fent, dűczősséges, czudallatos, és Iste-
 ni felséggel tellyes, fenteltessek, megis diczős-
 tessek, fentiséges és híres neves legyen mi bens-
 tünk, és minden poganok között. Emeld fel

O Aryam az te kezeidre az poganyokra, az kik nem kereszenek tégedet, hogy észmeriek meg, hogy mint Isten, hanem csak te, hogy hirdessek kü az te Nagyágos dolgaidot. És meld (mondom) oh Aryam az te kezeidet az poganyokra, hogy lassak az te hatalmaságodon. Mert miképpen azoknak tekintetted (auagy látszók) előtt, meg benteletted mi bennünk, binten úgy az mi tekintettünk előtt magasztalással fel ő bennük is, hogy meg észmerienek tégedet, miképpen mi meg észmertünk tégedet.

Erre az Sententiara, auagy értelemre mongya az VR: meg bentelem az én nagy nevemet, hogy tudgyak meg az Poganyok, mert én VR vagyok, mikor meg bentelettem ti bennetek ő előttök. Mert ecképen mongyuk az mi mennyei Aryanknak nevét meg benteletni, diczõitni és fel magasztaltatni, nem magaban, hanem mi bennünk. Noha nem kéréük, nemis kérhetjük, hogy valas mely benteleg ilyen Isteni és kü feithetetlen az vagy kü magyarázhatatlan neühez ferheszen, az mely ő magabannis benteleges, és mind ősröcke aldor: de kéréük hogy az az benteleg, mely ilyen nagy nevében örök időknek előtt te be oltatot, mi bennünk is teremtet allatokban és bodogtalan bűnölőkben tündöklőlyön és bentelessék meg, az Apostol tanítása szerint

99
berént, mindeneket az Istennek diczőségére
czelekedgyunk. És ez az, az mellyet amaz ^{1 cor 10}
Király jóvendő mondo (David) imadása ^{Ps. 89}
ban kérezekben az beszédekben: Minden po-
ganyok (auagy népek) mellyeket teremte tel,
jöjnek ele és imadgyonak tégedet VRam,
és diczödiczek az te nevedet, mert nagy Isten
vagy és czudallatos dolgokat czelekebel: És
ezek czudallatosok, mikor az Istennek Szentse-
ges neve, mi bennünk czudallatosképen Szent-
telterik meg: szívöl, tudni illik, hiedelem-
mel és szeretettel, szajal, diczirettel és hirdet-
tel, jó czelekedettel kegyes és Szent életnek ne-
mével.

Szenteltessek meg annakokáért az te ne-
ved oh Atyam, az az, Minden emberektől
Sentségeffen veressék, (auagy Sentségesnek
tartsassék) és mind ez egész vilagnak el hirtet-
gyek: úgy hogy az emberek magockal el hi-
tessek és el higyek, hogy semmi Sentségesb
nincz ennél az nagy nevűnél, és hogy inkább
rettegiek, és bőczüllyek ilyen nagy Istennek
nevének felséges Isteni akarattal.

Mert melto s' igaz az Istennek nevet meg
Szentelni. Erről mongya amaz éneklő Király
David. Az VRnak félelme meg maradvan
mind öröckön örökre: Akarya annakokaért
az mi formáló és tanító doctörünk az Iesus
Christus hogy mi az mennyei Atyatul keres-
jük.

Matt. 5.

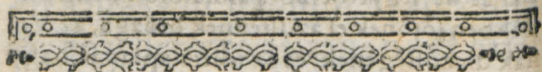
júk, hogy az mi együgyű tarsolkodásunknak, és életünknek artatlanfagával az Arya Istennek bensőséges neve, meg benteltessek és diczéitessek: mellyet masutis vgyan fejünkben vert, mondvan: Tündököllyek az ti világosságtok az emberek előtt, hogy latvan az ti jó czelekedeteket, diczőiczek az ti mennyei Atyatokat, az ki az mennyegben van gyon. Illyenképpen benteltetik és diczőicetlik mi bennünk az Izrael Istennek neve.

Meltoztással annakokaért oh Aryam az mi életünköt tistá tarsolkodásban meg tartasni, hogy mi általunk tégedet mindenek diczőiczenek, és czudalkozzonak az mi életünknek artatlanfágan, az az, nem mienk, hanem az bölcz Istentől adatik, mely az te kélesszes bölczesége, oly meg fegyheretlen és tistá életeret adgy élnünk, hogy mindenek, és még az fenekis czudalkozuan azon, tégedet Varrunkot és Aryankot, az te szolgáltnak és fiasídnak bensőségekért, és tistafagokért, diczirenenek és diczőiczenek.

Az mint némellyek az Egheknek, czillagoknak, és egyéb rendbeli teremtet állatoknak sepséget és ekességet, almelkodvan és nézvén mongyak: Dicziret diczősség és birosdalom, mind öröcke legyen te néked, illyen czudallatos és ekes teremtet állatoknak teremtorjének és plantalofának.

O H menyeyfent Atyank, mindenekben hatalmas, megbé-
telő, és meg vito, és minden te-
remtett allatoknak meg tartaja,
kinek neve minden neveknek fe-
lette bentséges és czudallatos, és
kinek fiának, az Iesus Christusnak Phil. 2.
nevében, minden térd; mennyen,
földön, és pokolban meg hajol:
enged meg kérjünk, hogy ugyan
azon bentséges és diczösséges ne-
ved mi bennünkis te fiadban, ar-
tatlan életnek tisztaságával, és bentsé-
ges tarsolkodásoknak példajá-
val, diczöiteffek és meg bentseltes-
seg, hogy tégedet mi Vrunkot és
Atyankot, mi általunk te fiad ál-
tal, mindenek diczöiczenek és
meg bentselleyenek: Segélvén min-
ket erre, vgyan azon te fiad az mi

Vrunk Iesus Christus , kinek te
veled az b. léleknek egyességé-
ben , és Istenfégedben , egyenlő
birodalma vagyon , mind öröcke
Amen.

AZ MIATYANKBAN valo második Kérés.

Iőjön te orőfogod.

O Atyank az te orőfogod mindeneknel
gazdagab , kegyelemmel és irgalmassággal
tellyes , Iőjön el , és ez tudatlan vilagnal le-
gyen nılvan valo , Mert amiképpen az vı-
lagossag noha jelen vagyon , de az vakoknak
nincz jelen , és az vakfagban levőknek he-
meinek semmi világosságot nem adhat : Sın-
ten ugy az te orőfogod O kegyelmes Atyank ,
noha mindenőt jelen , kegyelemmel és ígás-
sággal tellyes , mindazonáltal ez tudatlan vı-
lagnal nincz jelen : és hogy el Iőjön , kerıük.
Iőjön el (ugy mond) az te orőfogod : Az az ,
hogy te mi bennünk , és mi te benned vral-
kodgyunk. Iőjön el az te kegyelmednek és ir-
gal-

104
galmasságodnak orsága, mellyel naponként
kegyelmes Atyánk az szenteknek híveiben
vralkodol, ki vetven az emberi nemzetnek
ellenfigit, ez világot az Satant és testi indulas-
tokot, melyrűl az te fiad az Christus mondo- Luc. 7
ra: az Istennek orsága (ugy mond) közöttetek
vagyon: mint ha azt mondaná. Ne keresset-
ek és ne legyetek forgalmazatosok, mely vs-
dőkben jőjőnek el az Istennek orsága, az Vre-
nak diczösségének, és az illet napianak nagy-
el jővertele: de keresetek hit által, és szeretes
által az kegyelemnek orságot.

Jőjön te orságod.

Az az, az Iesus Christus kegyelem által
jőjön az mi híveinkben, az mint immar kő-
nyörgőtőnk: mert az ki mind eleveneknek
és holtaknak, az diczösséges orságban retten-
netes ítélő bírása el jővendő leszen; és mostan
is itt az szenteknek és híveknek híveiben ke-
gyelem által vralkodni, és ő benne mint szent
templomában való lakasat meg szokta, eggeze-
vén az Apostolis ebben mondvan, az Isten- 1. Cor. 3
nek Temploma szent, mely ti vartok.

Ez ugy mond, az orság jelentessek meg
az embereknek: és te ki kezdetűl foguan vr-
alkodtal, és mind öröcke is vralkodando
vagy czeleked meg hogy végezetre is ez az te
orságod az emberekkel, az kők még ezt nem

tudgyak, és az bönöckel meg nyomarattuan,
és beburítatuan léuén, és azon bűnnek ho-
malyauul be fedezuelévén, az kegyelem al-
tal el veretessék és megis ésmertessék.

Iőjön el (végezetre) az te orőagoda: mon-
dom az diczösségnek és felfőségnek orőaga,
mely mi nekünk kezdettől foguan keőitert:
és az mely végezetre minket, mind ez jelen
valo és mind az jővendő gonosbul ki ragad:
Semmi révén, és iga ála vetven minden bor-
galmatoőfagokot, ez vilagnak hizelkedésit,
és fogasit, az Satan ellenőségnek reuegetetésit, és
ingerkedő boőontasit meg győzven, minket
az nyugodalomnak helyére helyezett.

Ez orőagot ez vilagnak vége fele kel varnūk:
mikor a dicsőségnek kirallya az Iesus Chris-
tus jővendő lépén, mind eleveneknek és holtak
nak, igaz és rettenetes ítélő bírja. Az kinek itis-
lő őeki eleiben, vagy akaryuk vagy nem, ke-
letik allanunk, hogy az mi életőnknek czele-
kedetiről őamot adgyunk annak az igaz ités-
lő bíronak, kinek előtte semmi nincz el titkol-
va, az ki az mi homlokunkon, minden mi
latoőfagos czelekedetinket, mint egy őem ele-
iben fel írásttat meg lattyá; és mind ez egész
vilagot, az mi bűneinknek és hitelességőnk-
nek bizonyágit; mi ellenőnk idezi, hogy tu-
laidon magunk itéleti őerént magunkot kar-
hoztassuk és vesőessük, es pokolnak alső fenes-
kében

kében magunkot (az mennyekiek között va-
lo meg terefünknek reménysége kívől) hanyat
homlok boczássuk.

Enged meg kegyelmes Atyánk hogy írt
ez halandóságnak gyűlvefi között, úgy ren-
delheffük az mi életünköt, hogy vidam és
mével (auagy lélecekkel) azt az te fiadnak ítélő
bíró, az ítéletnek nagy napiat kiuanhassuk
és varhassuk, hogy bűneinkből és minden
gonosztul meg tisztulván, az te fiadnak nagy
eljövetélt, az mi meg szabadulafunknak vele
heffük (auagy ítélfünk) az mely valóban mi
meg szabadulafunk leßen, ha te mi nekünk as-
tyánk és meg valunk leendés. Es ugyan es-
zen dolgot, az te fiad az Iesus Christus az A-
postuloknak ílekben rakuan, az ítéletnek és
haragnak nagy napiat minemű jelek vegyek
elől, mongya magat az ködben, hatalomban,
és nagy dicsőségben eljövendőnek lenni.
Es az jelek eljövén paranczolja fejünköt fel-
emelní, az valtságra valo mayd (auagy min-
gyarast valo) eljövételire. Es hasonlatosságos
hozuan az fige farul, és egyéb réndbeli faka-
rul, mellyek ha meg bímboznak, tudgyuk
az nyarnak közel valo voltat: Szinten így íjs
azt mondgya Christus, mikoron ezeket az
jeleket láttyatok, tudgyatok hogy közel az le-
stennék orsága.

Nem lehet hogy ez az ország, mese és so-
kaig

ka'ig tavul lehetlen. Mert lattuk és ma is lát-
tyok, annak az nagy napnak az eghben, meg
jelenő jeleit. S' azt kérde'm, az keresztien le-
jedelemek között vérvntob hadak, dögles-
tésb tamadások és part vitések mikor lehetne-
nek, az királyok az kirá'lyok ellen, és egy
nemzetiség az mas nemzetiség ellen mikor ta-
madhatot vala kegyetlenbül fel? Mikor le-
hétnekemenibő dögletesség? Emberek testében
valo veszedelmesb nyaualyak mikor lehetne-
nek? Az Istennek Ecclesiában veszedelmesb
szakadások mikor lehettenek? Mikor lehetne-
nek partólkodob talalmányok valaha, az I-
stennek Ecclesiájának kezdeti'ül foguaz vagy
az ő tanításoknak ellene, kiezodak lattatnak
annak az talalmányoknak talaloinak lenni.
Szükség annakokaért fejünkör, annak az uat-
ságnak nagy napiara fel emelni, ki éyel mint
egy Lopo (mint mikor egy fel kent, fent
a The. 5 kororuzot leant kívánaróssan varnal, az mint
az Poeták bolnak) el jöuendő lehen. Mert
mikor binten azt mondanak, békeleg és bo-
dogság, auagy batorság, binten akkor jó mi-
reank az veszedelem, és binten mint az ki me-
Luc. 17 heben terhess saydalmat el nem tavo'síthat
tya, mi sem: Nem jó az az idő bizonyos ü-
dönék varakozásában Touabba sem az An-
gyalok, sem az emberek, és még az emberek
sais, az menyben az minékünk valo meg-
nállat

hálalkoztatafra nezendő, arról az napról sem-
 mit sem tudnak. De valamint Noe idejében
 történt, fínten úgy lehen az embernek fíának
 napiabannis; Eñnek és íñnak vala, felséget Mat. 24
 vesñnek vala, és menyegzőznek vala, mind
 addig az napig, míg Noe az barkaban be- Luc. 17:
 ment vala, és el jőve az víz özön s' minden- Gen. 7.
 ket el veste. Es az miképpen történt Loth is-
 déjében: Eñnek íñnak vala, vesñnek és adnak Gen. 19
 vala, plantálnak és építenek vala: az mely na-
 pon pedig Loth kü mene Sodomabul, tűs-
 zes és kinkőves első, essek le az Eghbúl, és
 mindeneket el veste: ez berént lehen, az mely
 napon az embernek fia meg jelenendik. Mat. 24
 dogok tehát azok az solgak, kiket mikor az
 VR haza jövend vigyazua talál, kñk ezt az
 orfagot, hogy ez valtság el jőjön batorfago-
 san kívannak, hogy az gonosztul meg szabad-
 dítassanak: az kñk külömben czelekeznek,
 magokat vadoltyak, mikor meg valtatni és
 az gonosztul meg szabadítatni minden napon
 könyörgőnek: Tellyes kiuanatossággal azon
 elmélkedgyünk, és igyekezzünk, hogy az VR-
 nak, az diczősséges orfagban való el jőveteli,
 az bent Aryaknak példaiok berént legyen va-
 rakozasban: az kñk éyel és nappal, és tellyes
 igyekezettel, böjteleseckel, vigyazasockal,
 könyhulatasockal és imatkozasockal, kíván-
 nyak vala ezt az VRnak nagy napiat latni
 Es tebe

Es tellyességgel csak ez egy dologra voltak
forgalmazók, hogy el jövé az embernek
fia, ökö aluva ne találja.

Mjés annakokaért ez életnek vigaságít
czelekedgyük úgy, hogy soha az mi elmenke
ben ne szálljon az itéletnek rettenetes emlékeze
ti, és varhassuk bátorságossan az igasságnak
koronáját: Erre az értelemre mondotta az A-
postol: Nem csak én nékem adgya meg az í-
gasságnak koronáját, de azoknak is az kijé
keretik az ő el jövetelit. Az Istennek (úgy
mond) diczösséges el jövetelit, és az bodog
reméniséget. Tovabba az Christus is mondotta:
Tí hasonlok vartok azokhoz az emberek-
hez, kijé az ő VRókot variák: mondom az
VRát az mi meg valtonkott, az mi lelkünk-
nek vigyazo pastorat, az ki minket ebben az
ő fölséges és diczösséges el jövetelében min-
den gonosztól meg szabadít. Felkely annaka-
okaért az mi fejünköt emelni erre az mi meg
valtasunknak naplára, és az nagy Istennek el
jövetelire. Mint hogy naponként is könyör-
günk, hogy ez az Istennek orsága el jöj-
jön, illyeteneknek kel mi nekünk az hitben és se-
reterben, és az Evangéliomnak paranczola-
siban, tellyes elmenknek indulatiual magun-
kot meg mutatnunk, hogy az diczösséges or-
ságnak, és az halhatatlan tarsasaghoz és eg-
gyüt lakashoz meltek lehessünk. Nemis me-
hetünk

2. Tim.

9.

Luc. 12

Chri-
stus
értelme

hetünk bizonyára az VRhoz az diczőségess
országban, hanem ha ő jóuend el eleb mi hoza
zank az ő kegyelme és irgalmasága által.

Iőjön el annakokaért, O kegyelmes Aty
tyánk mi közinkben az irgalmaságnak és
kegyelemnek orsága, hogy az te fiador az Ie
sus Christuít, földseges el jóvereliben, és téges
det a diczőségnek és békeségnek orságában
mindenkoron őruendetessen lathassunk A
men.

Illyen modon elmelkedni és könyörge
ni halaado és mértékletes boldgahoz illendő,
és menyeczekre ahitozo és fiuhoz tartozo,
mint ki Atyának tisztelerire és akarattyara is
gyekezik, és ez jelen valokhoz nem ragas
kodik, s ez vilagyakat nem nagyra bóczüllí,
mellyek semben gyönyörűségeknek lattat
nak: (auagy inkább rusnáságoznak mongyam)
de az Atyának és az jóuendő nyugodalom
nak diczőségére, mely az Atyának orsága
ban vagyon, vissza térni kiuankozik. Ez kis
vanlag az leg job elméből és lelki észmeretből
tamad, az mely ez földi el mulando dologtul
meg vresseder. Az Apostolis mindenkori eza
zel az kiuanságnak buzgo varakozasával tar
tatik vala. De azok is ugy mond, kéknel az fi.
léleknek első sengeie vagyon, és mijs mi ma
gunkban fohaszkodunk az fiúságot varvan,
az mi testünknek tellyes valtságat. Ime fohas
kodik

kodik ez: és kiánya hogy Istennek fogadot
 fia legyen, és minek előtte magát annak vel
 ne (auagy itélne) lenni, meg valtsat varia.
 Mert az ki az jóuendő valtságnak tűzével és
 beretetiuel fel geried semmiképpen ez éleiben
 valo czelekedetiuel, noha jók, fel nem fuual
 kodik: diczéretnek diczeikedéseuel nem vi
 feltetik, sem az gonos berenczében le nem
 nyomattatik, ha binten az berenczének ezers
 ber valo artalmas nilái eleiben vettettek is
 Sem az bodog berenczenek hízelkedéseuel és
 fel fuualkodasaua feletteb fel nem emelkedik
 de mind ez kett rendbeli berenczet győzhes
 tettlen elméuel víseli. Es mint ha immar az A
 tyaua az egekben laknek, minden ez világi
 ingerlő szépségnek kiuanfagatul magát meg
 vresíti, és idegenne teszi, és mindenestül az
 Atyanak beretében ragattatik: a mely hogy
 mi bennük mind öröcke meg maraduan fel
 gereggyen, és az Atyanak orságanak hogy
 igaz és melto örökös lehessünk, így kel imat
 kozunk.

IMADSAG.

O Atyánk mennnyek és földnek
 Vra, fejedelme és igazgatoia, ki az
 te benned hívőknek sívekben ma-
 gada

gadnak melto lako helyet rendel-
 tel és kebitettel: Iőjön el az mi bel-
 sö rébeinkben kérünk à te kegyel-
 mednek és irgalmaflâgodnak or-
 baga: hogy minek utanna inner ki-
 mulunk, az te fiadot az mi Vrunk
 Iesus Christust, az diczösségnek
 és felségnek orbagaban, és az nagy
 itéletnek napian felidnek és ke-
 kegyelmes bironak lathassuk és e-
 rezheffuk: Es te veled az felette
 valo czendess, békefféges, és min-
 den örömmel tellyes orbagban
 mind öröcke élheffünk, azon te fi-
 ad, és mi Vrunk Iesus Christus al-
 tal, kinek az fent Lélek Istennek
 egyyességgében, az mennyei Ieru-
 salemben, mind öröckön öröcke
 veled egyyenlő felsége és melto-
 sága vagyon, Amen.

M

A Z MI

AZ MI A TYANKBAN

valo Harmadik Kérés.

Legyen te akaratod, miképpen
menyben, azonképpen itt ez föl
dön is,

O Atyank, az mi akaratunk az te Isteni
akaratodnak egybe hasonlításával, soha nem
jó, hanem gonosz (auagy az gonosra hason-
do) az te akaratod penig, soha nem lehet oly
igen jó, mely az te felette valo és tündöklő jó
voltodnak kúsfejéből ne folyjon ki. Annak-
okaért O Atyank, ne enged az mi akaratun-
kot mi bennünk vralkodni, hanem az te aka-
ratodot: hogy valamíg ez halando testben
forgunk, mint engedelmes fiak mindenkor
az te akaratodot czelekedhessük, el hiteuén
minnen magunkkal, tégedet felette jó akaro
atjankot, mindenekben jó akaro Atyank-
nak lenni. Adgyad kegyelmes Atyank
hogy az te fiadnak az Iesus Christusnak peldá-
dával, az te akaratodnak halálunk ideieig
leheessünk engedelmes fiak. Mert ugyan azon
te fiad, hogy mi nekünk peldánk lehessen, mi-
kor immar benuedesének orata el közelgetne.

felette nagy lelki és testi fájdalmakkal gyötör-
 tervén, monda: En Atyam, ha lehetleges, Matt. 26.
 mullyon el én túlem ez pohar, mondom az Luc. 22.
 keserűes sennvedésnek pohara: mind azon ál-
 tal legyen az, az mit te akarsz, és nem az, az
 mit én akarok. Enged meg azt is, O Atyánk
 hogy az mi akaratunkot, az te sennsleges aka-
 ratodnak felette bősülleni (auagy eleiben ver-
 ni) sennenyűk meg: Nálvan az te akaratod
 azt kiuanya, hogy mi ez vilagi fertelmesség-
 től, süzen és tisztan maradgyunk meg: és az
 te hadnak az Iesus Christusnak szerelmeit és az
 mi reánk ruhazot nagy jo tereménit, minden
 ez vilagi jóknak eleiben velsűk: (auagy fel-
 lyeb böczüllűk) akaria hogy senkire ne ha-
 ragudgyunk, senkit siddalommal ne illessűnk,
 senkire se irigykedgyűnk, se fele barátunk ele-
 len valo bössű allo elmenk auagy igyckeze-
 tünk ne legyen, sőt vétkeiért, auagy gonos-
 czelekedetiért kegyességnek és szereteinek tisztit
 mutassuk, és minden gonoszt békelességgel in-
 kab el sennedgyűnk, hogy sem az te senns- Psal. 28
 ges akaratodul el rauozzunk. Igazgassad O
 Atyánk az mi irasunkot az te beséded szerént: Psal. 85
 hogy ne vralkodgyek mi bennűnk semmine-
 mű hamisslag: vezerey minket Atyánk az te
 utaidban, hogy mehesűnk be az te igazságod-
 ban. Vigadozzon az mi sennűnk és féllye az
 te nevedet: Mert ez az, hogy az te akaratod
 meg legyen, hogy hate mi nekűnk hadna-
 gyunk

gyünk és megtartunk leendőt. Enged meg
kérünk Oh Atyánk, hogy minden herenczes
nek, minden ellenkezelőknek, minden banat
toknak (auagy faydalmaknak) gyötrelmek
nek és betegségeknek lehessünk meg győzők.
Adgyad hogy kegyelenségeket, és az hatal
masoknak erőszak tetteket, békelességgel el
viselheessük. Es ebben is az te akaratodot él
merjük megenni. Adgy erőt nekünk erre is
hogy a mi ellenségeknek bódogtalanságok,
mi nekünk örömeinkre ne legyen, és bánt
tinknak bódogtságokon igen fel emelked
gyünk (auagy örüendezzünk) de mind az
kettőt, erős és igaz elmével viselheessük. Adgy
mi nekünk alázatosságban való tarszkodást
(auagy nyafaskodást) az hitben alhatóságok
az beszédben emberiséget, czelekedetekben i
gasságot és kegyességet, az munkalkodások
ban igalmasságot, az erkölcsökben fenyeget
az Atyafiackal el bomolhatatlan végh nélkül
való békelességet, Czeleked meg hogy tégedet
Atyánkot mind örökre szeressünk, és mint
minket teremő Istenünköt féltünk: mert az
az te akaratodnak meg lerele, és az te Örök
godban az Christusnak örökös tarslása lenni
kinek neve mind örökre legyen áldot Amen.

Legyen (ugy mond) az te a
karatod, miképpen menyben, a

azonképpen itt ez földön is.

Oh Atyánk, miképpen hogy az te akaratod az Angyalokban és az mennyei polgariságban tekélleres, kék te néked egy sível boldagnak, és az te Isteni akaratodhoz minden tehetségeikkel és igyekezeteikkel ragaszkodtanak; így az te akaratod is az földből lő emberekben, és ugyan azon földön lakozókban erősítesse meg, és legyen tekélleres, hogy mindenkor hozzá ragaszkodgyonak, békeségre igyekezzenek, békeséget kereszenek, és legyen az békeséget, mellyet az te fiad Zalot hagyott mind örökre kedvelhesse. És az miképpen az egekben hogy felette való békeség és egyetlenség legyen, hol az te Isteni akaratodnak senki nincs ellenzője: Szintén úgy ez földön is az emberek az békeségnek Evangeliumának, és az Isteni paranczolásának, egy sível, csendessen, minden part nélkül engedgyenek.

Auagy) Legyen te akaratod, miképpen menyben, azonképpen itt ez földön is.

O Atyánk, miképpen az igazakban, kék az egekben kecsiknek: Legyen azonképpen az bűnösökben és az hamisságokban is az te akaratod: úgy tudni illik, hogy ki rekesse

vén az bűnöknek gyűlekezetinek soksága,
és az tisztaralan lelkeket külső kergetvén, régedet
teremtő és igazgató Isteneket, és magokat
megésmerni el kezdgyek, és az te kegyelmel
ségednek jelenségére, nagy lelki czendességgel
visíonak szabad akarattok szerént, te általad
visíta térítenek: Es így nem az ő, hanem az te
jo voltodnak kurfejéből származó Isteni akaratod
tselekedgyek; és az igazackal egygy
mennyei ez illendő életet czelekedvén, régedet
jo Anyokot szeressenek és tisztelljenek.

Avagy) Legyen te akaratod,
miképpen menyben, azonképpen
itt ez földön is.

Oh Anyánk, az miképpen az egből mi
Élenk boczattatott lélek, az te akaratoddal
eggyez, azonképpen az testis eggyezzen, és
a te bensőséges akaratodnak ellene ne tusakod
gyon, de főt az léleckel egy akaratu legyen.

Bizonyára nem nagyobb harczolása, és
kemenib viadallja vagyon az emberi gyar
loságnak, mint az Léleknek tusakodása az tes
tel: mely kért rendbeli állat, meg engesztelhe
telengyűlősséggel sűntelen semben mennek.
Mert miképpen hogy az test az Lélek ellen
küiuan: azonképpen az lélekis, az testnek meg
seledithetetlen ereie ilyen erőssen viaskodik

és az

és az mint az Apostol bizonyítja sűntelen
 magokban ellenkeznek: hogy az mit akar-
 nánk is az: ne cselekedhessük, és hogy ve-
 gyan azon Apostollal fel fíoual kialszyuk.
 Oh én, szegény és bodoghtalan ember, ki sa-
 badit meg engemet ez halatra melto tesiből.
 Vegyűk esűnkben annakokaért, és érczyűk
 meg ez VRtul ferezitetet imadtságban ez czike-
 ket, valamint akariuk: Mert az mi doctörünk
 és vdvőző Iesus Christusunk azt akarya,
 hogy mi itt oly artatlan életet éllyűnk, hogy
 az magossagbelyeekkel lattattassunk közönse-
 ges tarsfolkodasunkban, és az mennyeihez il-
 lendő nyaiasságban réseseknek lenni. Es ugy
 cselekedgyűnk s' ugy beszélyűnk mindenecket,
 mint ha mar mennyei lakosok volnánk, és
 mint ha az Angyali károk, és mennyei pol-
 garok között lakó haliekok volnanak. Es hog-
 yyeienek lehessűnk lelki ismeretűnkön is min-
 den ruslástul meg sűrvén meg tísűthassuk,
 sűntelen az mi mennyei Attyankot imadni
 (auagy kérni) készeritetűnk.

Noha az mi mennyei Attyank engedel-
 méből lehetséges mi nekűnk ez testben is, még
 ez földnek részeiben való lakozasunkban is,
 az mennyei polgarokhoz hasonlónak len-
 nűnk, hogy az test az léleknek birodalmának
 engedgyen, és az Istennek akarattának, az
 Angyaloktul peldat véven mindenekeknek en-

gedgyen. Mondom imatkozni intettünk,
hogy az mikképpen az hatalmasok erővel (az
vagy félelemből) czelekedésik az ő beszédet, az
az az ő akaratyat, Sinnen úgy mijs, az meli
lyek Isteni akaratok, és nem mieink, az test
nek és az léleknek nehez hartzai nélkül meg
czelekedgyük: auagy csak az testnek erei nyol
matallónak meg, hogy az lelket meg győze
vén oda ne vonnya az houa akarya, és így az
mi gonos akaratunk az Istennek akarattya
nak ellene ne rugodozzon.

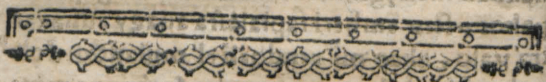
Legyen annakokaért O Atyánk az te a
karatod mindenűt, és kü rekesztvén az vét
keknek soklagat, az erő legyen győződelmes,
és az te tiateletedben, tellyességgel ez földi az
mennyeiekkül semmit ne különbözzön. De
mindenkor egy lélekkal az te akaratodot cze
lekedgyük: Segélvén minket erre az te fiad az
mi Vrunk Iesus Christus, kinek az te jobbod
felől első vlése vagyon mind öröckön örök
ke Amen.

KÖNYÖRGES.

OH menntyei Atyánk, kinek aka
ratya vagyon, hogy azt mi legjob
akaria és czelekedgye, az mi aka
ratunk pedig mindenkor gonos
(auagy)

(auagy gonofra hailando) es on-
necefelul az te orbagodbul mibe-
lenk boczattatot lélek, az testel,
mint dögleletes ellenfeggel nehez
harczolásokat teben, és ezért el-
lenkezik az te Isteni akaratoddal.
Adgyad kérünk, hogy meg czen-
deseduén az lélek és test, az te fi-
adnak az mi Vrunklefus Christuf-
nak peldaiaual, halalunk idejeig
az te Isteni akaratodnak engedhes-
sünk. Es az miképpen az Angya-
lokban, és az te mennyeci polga-
ridban nagy eggyeffeg vagyon, és
békeségnek czendeffege, az kîk
mindenkor, mindenekben egy
bível léleckel, à te akaratodot tse-
lekefik: azonképpen mîs te enge-
delmedbül O mi Atyank, meg u-
taluan ez vilagnak nyajas hizelke-
désit, meg gyözüén az lelki habo-
rakot,

rukot, és minden berenczének o-
stromlásiban, mindenkor csak az
te akarodot, nem az mienket,
czelekedgyük. Engeduén mi né-
künk erre segítséget az mi Vrunk
Iesus Christus, az ki egy Kiraly
palcza (auagy bot) alatt, az men-
nyet ez földet, mind az benne va-
lockal, az bent léleknek egyyessé-
gében, mind öröcke veled egye-
tembe, Isten: birja és igazgattya,
Amen.

AZ MIATTYANKBAN valo negyedik Kérés.

Mi kenyerünköt minden na-
pit, adgyad nekünk ma.

Oh mi Atyánk, mennynek és földnek ter-
emtője, ki legeltet és taplál minden lel-
kes al

110
hisz allatokat, az kőknek életere áttal, és az holo
lo fának kiktől bűleiek eledeleket el fogtak,
és mindeneknek téged segítségül hívoknak
eledelt nyújtás: adgy minékünk is mennyei
öröksére fogadot és választot te fíaidnak min
dennapi eledelt, és az mi testünknek bűkfe
gére való ruhazatot, hogy az te általad mi és
letünkre teremtetet eledellel, meg elegendvén,
te néked, békecsigések és czendessék lévén fol
galhassunk: és te néked mi taplalonknak, il
lyen velünk törő tetemenidért bűntelen ha
lakor adgyunk, az te nevednek diczeretive és
diczösségére:

Tanított minket Christus, ebben az kéz
resben, hogy nem, gazdaglágot, nem győ
nyörűsget, nem bőczűlletet, nem drága ru
haknak ekelességit, nem hiabaváló világi poma
pakot, sem emberi taplaltásra auagy ruhazat
ra való, akar mi rendbeli el mulando dol.
gokat keryünk, amaz mondas szerént, az mint
az pelda befedrűl való könyben írva vagyona
Szegénységet és gazdaglágot ne adgy nékem,
de csak az én el taplaltasomnak bűkfé
gére vas
lot rendeld meg én nékem. Es paranczola az
mi kenyérünköt kérni, nem tulajdon magas
met, hogy senki az mindennapi kenyeret, és
bűkfégünkre való eledelt s: ruhazatot, magas
nak csak: ne tulajdonicza. Mert, mindeneket
mellyeket az mi Atyánk nekünk ad, nem
mag.

ezek mi nekünk; de bizonyára mi általunk
egyebeknek is nyuítva; úgy tudni illik, hogy
abbul, az mellyeket Istentől el vettünk, az bú-
kólkódóknak rest tegyünk. Az ki pedig az
búlkódókkal semmit nem közöl, nem csak
az magat, de bizonyára az másét is meg:
Sem az hamis Mammonbul (az az keresmet-
niből) magának barátokor, nem férez. To-
vábbá paranczolja ez mai kenyeret kérni
ez végre, hogy semmiképpen az tovább való
napokra levő forgalmatosság, nekünk bane-
talunkra ne legyen, és azokra az napokra va-
ló forgalmatóságtul ne gyötörtessünk, mel-
lyel mi nem is tudjuk mint kellene elnünk.

Annakokaért az mi formalonk az Iesus
Matt. 6. Christus ide alab az követközendő igekben
bőfegesen tanít, hogy mi semmiképpen az
holnapi napról ne forgalmatozkodjunk:
mert az holnapi nap magára gondot visel.
Mely által akart minket minden felől meg-
rősíteni és felkésíteni, és mint némelyleket
hitnek tollaiban fel öltözve, mindenkor az
mennyeiekhez repülni, és többsör az természet-
nek nem engedni: mellyet mi túlnk búkfé-
s. Tim. 6. képpen meg kíván. Így int az Apostolis. Ha-
nygy mond ruházatunk és eledelünk vagy on-
Cyrillus azzal meg elegendgyünk: mely által el veszi mi-
doctör túlnk minden dolgoknak tulajdonfágit, hog-
ottelme. tanulyuk meg bőczülni az tiűtességes fegén-
siger.

Auagy

Avagy így bűkösség imatkoz-
nunk.

OH mennyei Atyánk, adgyad
nékünk ma, az mindennapi
kenyeret, nem azt penig az mely
testünkben barmazik, de az örök
életnek kenyeret, az Angyaloknak
kenyeret, amaz valóságos kenyere-
ret, az mely tamogattya az mi lel-
künknek allattyat, és az mi meg-
tantorodot lelki észmeretünköt c-
rössiti. Ezt az kenyeret adgyad né-
künk Oh Atyánk, az mely mi né-
künk öröcke való életet berez: ad-
gyad mi nékünk az mi VRunk Ie-
sus Christusnak testet, hogy te ve-
led mind öröcke élheszünk: Mert
ugyan is ezen életet ígérte azon te-
fiad az Iesus Christus azoknak, kik
ezen mennyei kenyeret eszik: mi-
kor önnön magat az egből küldet-

retett elő kenyérnek mondotta,
és az ki ezt az kenyeret efi öröcke
ély.

Annakokaért ezt a kenyeret naponként
enni paranczoltatunk, hogy az bűnöknek ne-
hez súlyossága miatt meg nyomattatvan, az
Christus testétől el ne választassunk, kinek
tagjai vagyunk. Es ez a kenyér, az léleknek es
ledele, mellyel naponként szükség lelkünköt
taplálni, hogy naponként hasznallyon is né-
ki. Es ugy is kell élnünk, hogy naponként
el venni meg érdemellyük, és bűneinknek
sebeiből megis oruofoltassunk. Meg oruofol-
tatunk pedig bűneinknek sebeiből, ha az VR
testet meg ítélvén (az az meg bűczülvén) mel-
tan és gyakorba ezzel az kenyérral elendünk.
Es mondatik mi mindennapi kenyérünknek,
mert mindennapi bűnösök vagyunk.

Annakokaért naponként kel bűneink-
nek boczanattyára ezt az kenyeret vennünk.
Nem élhet ez halando gyarłosag bűn nélkül,
annakokaért szükséges mindennap ez cirkos
kenyérral élnünk, mely az mi gyöttrődő és
bűnnel be borult lelkünknek bizonyos és je-
len valo kés oruoflag. Mert valaméniser efi
szük ezt az kenyeret, az VRnak halalat, az VR-
nak fel tamadasat, az VRnak fel magosztat-
sat,

tasat (auagy fel emelketéset) végezetre bűnünk
 nek borsanattyat jelentyűk és hirdetyűk. Ana
 nakokaért ha kinek sebei vadnak keresssen or
 vosságot. Az bűn az seb, az mennyei oruof
 sag az Sacramentum (auagy bennség) melyet
 ha naponként vesünk, naponként minékünk,
 mai lehen. Ha pedig minékünk az, mindenn
 napi mai lehen, mindennap minékünk is fel
 támad az Christus.

Vessük annakokaért és értjük ezt az í
 giczkét, auagy boczkát, Ma, mind ez egész
 életünknek napjaért, úgy tudni illik, hogy
 valakik ez életben meltan érdemlettek el ven
 ni ez kényeret, mind öröcke az lelki eledellel,
 az Evangeliomnak igérei bérént meg elege
 nek, Es ez az negyedik keres, miképpen az
 követségző három rendbeli kéresek, hogy
 ez jelen valo életnek bűkségére tartoznak és
 bamláltatnak. Mert noha ez mindennapi le
 ki kényér öröcke valo legyen, de mind azóna
 által mind ez mostani údöre tartozando, tud
 ni illik, az menyben az lélekre bõlgal, némely
 igiknek, bõknak és irasoknak rendi bérént.
 Mostan is az bűnököt meg boczattyuk s mi
 nekünk is meg boczattatnak. Az kísértetek is
 it ez mi életünkre leselkednek, és mi nekünk
 dolgot bérzenek. Es az gonoszul valo meg
 szabadulas is ez életre tartozik. Az Istennek is
 gassága bérént pedig az halatban eűnk, az
 honnet

honnet csak az ő irgalmassága által vesterünk
kű, és naponként vesterünk is. Ezekről elég
eddig, és téryünk vísa, az honnan akarunk
ellen el tauostunk vala.

Az mi mindennapi kenyerün-
köt adgyad nekünk ma.

O Atyánk, adgyad nekünk ma
az mindennapi kenyeret az
az, az te Isteni paranczolatidnak
elmeledésit, mellyekben napon-
ként elmeledni, és munkalkod-
ni tartozunk. Mert így paranczola-
ra à te fiad az Iesus Christy mond-
uan: munkalodgyatok (auagy be-
rezzetek) olly eledelt az mely el
nem ves, de az mely meg marad
az örök életre, mellyet az ember-
nek fia ad ti nektek.

Ioan, 6.

Munkalkodni penig az mi Atyánknek
és Istenünknek dolgaiban, és az ő paranczola-
latiban járni: az, hogy abban hinni, az kit ő
el bozzatot, és annak befédit meg tartani.
Mert az kinek az én paranczolatim vadnak
(vgy)

(vgy mond az Christus) és azokat megtar-
tya, ő az, az ki engem szeret: az ki peng en-
gem szeret, az én Atyámtul is szeretetik az, és
én is szerettem őtet, és őn magamat megse-
lentem, auág meg nélatkoztatom annak. Es ez
az Isteni szeretet, hogy az ő paranczolatit meg-
tarczyuk; és nemis nehezek az ő paranczola-
ti. Nílvan az VRnak minden paranczolati
tekélletesek, öröktől foguan meg erősítte-
nek, igazságban és eggyeslégben lótteneke: a-
kozottak tehát az kik az VR paranczolatitól
eltanóznak auagy el hallonak. Touabba még
is ebben tudgyuk mi az VRat meg ismerni,
ha az ő paranczolatit megtartjuk. Mert
az ki magát mongya hogy Istent ismeri, és az
ő paranczolatit nem őrzí, hazug az, és abban
igazság nincz. Kéryük annakokaért ezt az ke-
nyeret, tudni illik az Istennek paranczolatit,
naponként mi nekünk meg adani, mellyek
az mi lelkünknek lelki eledelt nyuítanak (a-
vagy jelentnek) mellyel ha valaki ély, mind
öröcke meg elegendik az Evangéliomi ígért
szerént; ha akaró (ugy mond az Christus) az
életre be menni, tartcz meg tellyes szívűl az
paranczolatokat, az mely az törvént be tölti.

Ioan. 6. 13

Mar. 3.

Luc. 22

Matt. 9.

Avagy, az mi mindennapi kenyec-
rünköt, adgyad nekünk ma.

N O A.

O Atyánk, adgyad nekünk ma az
mindennapi kenyeret, az az, az I-
sten igejének értelmet, az mely az
mi lelkünknek romlásának meg e-
pítésére szükséges: ezt az kenyeret
adgyad minékünk O Atyánk, hog-
azzal taplaltatuan, és meg erősi-
tetuén, amaz tekélleres és végben-
vitetett boldog életnek elégségére
be menetelt érdemelhesünk.

Bizonyára nem csak kenyérrel ély az
ember, de minden beszéddel, az mely Isten-
nek szajabul szarmazik: Es az ki Istentől vagy-
ezzel az kenyérre ély, az az, halgattya az I-
stennek beszédet, és az meg is őrzi. Ez végre
paranczolja az iras, hogy alazatosok legjünk
az Isten ighejének halgatására, hogy azt ha-
sonnal érthessük, és böltséggel igaz magya-
razatot rehesünk. Az üdvözítő, annak felele-
te és mi Doctorunk azt mondgya: ha ki szer-
engemet az én beszédemet meg tartya, és én
Atyam is szereti azt, és ő hozza meggyűnk, és
lako hely szerzünk ő nala. Ismeri masutis. Ha
meg maradtok az én beszédembe, bizonyára
én tanítuanim leszek, és meg észmeritek az is-
gala

114
gallagot, és az igallag meg szabadit nétekett.
Annakokaért tellyes teherfűgűnkkel igyekeze-
zünk, hogy az mi testűnknek templomac ez
életnek kenyeréuel, tudni illik az égeuel meg
epiczűk és hízlallyuk, hogy mind az fiu, és
mind az Arya, mi bennűnk melto és illendű
lako helyertalallynak: Halgassuk az fiat, így
tanítuan, az kit az Arya szeret, az kiben ked-
ve betölt, ki az mi telkűnknek pűspűke, auagy
vigyazo pűstora, ki minékűnk az Arya Isten-
nel bűbolunk, meg engesztelűnk, és mi kűz-
ben saronka rendelterett, kirűl az iras bűl: Tas-
műstok úgy mond nekik Prophecia, az ő Ate-
ryafiai kűzzűl hasonlót hozza, és az én be-
sidemet vetem az ő bűjában, és bűl mindene-
ket (auagy meg mond) valamellyeket paranc-
szolok: Az ki penig azokat, mellyeket én ne-
vembe bűl ad, nem akarja halgárni, én bűbű-
bűaloja lesűk Ez Prophecia az Christus, ki mi-
nekűnk az irasoknak értelmet, és annak el-
reiteret értelmet meg nűlatkoztatya, kit ha va-
laki nem akar hallani, atkozot, és az Istenűlűs
felette idegen.

Dén: 13

Mert minden valaki az Christus tudom-
manyat (auagy tanításat) által hadgya, és ab-
ban meg nem marad, nincz annak Istene. Az
ki penig a Christus tudományában meg ma-
rad ennek Arya és fiais vagyon. Ha valaki
hozzatok megyen, és ez tudományt nem vűbi
N 2 kűzi

közitekben, azt hazatokban be se fogadgya-
tok, ingyen se köszönyerek néki. Mert ha van
Luce. 9, neki köszön néki, közös legyen annak gonos-
czelekedetihez.

Boldogok annakokáért azok, az kik ez
Propheta Iesus Christust halgatják, és az ő
besédti lelki indulattal és jó czelekedetettel
örzik. Mert az Istennek és az mi Christusunk-
nak beséde iúzes pais: Azért ez besédnek
Matth. 8, halgatói és őrizői, ezzel mint egy iúzes palissal
élnek és oltalmaztatnak, és azzal meg erősít-
tetuén semmit sem félnek, az ördögöt és an-
nak birodalmat labok alarapodgyak.

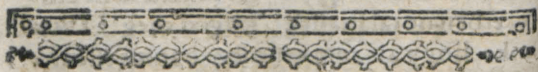
Bíonyára erős és eleven az Istennek be-
séde, és minden két élyű történet hathatob, és
el hat mind az léleknek és elmének omlásáig,
az velőknek ősiue foglalásáig: az siubeli gon-
dolatoknak és elmélkedéseknek meg vala-
toia. Hogy azért ez mindennapi kenyér, mon-
dom, kenyér az emberi taplalásra és ruhazat-
ra szükség, eghből hozzatator életnek ken-
nyere, Isteni paranczolatoknak kenyere, ve-
gezetre Istennek ígessének kenyere, melynek
oly nagy hathatossága és ereje lévén, mine-
künk ma, és mindenkör adassék. Illyen képen
szükség az mi mennyei Atyánkot imadnunk
és meg szoltatnunk.

K Ö N Y Ö R G E S .

OH

115
OH mennyei Atyánk az kiben
élünk mozgunk, és vagyunk
ki legeltetecz és taplalá minden
lelkes allatokot: à mellyek az egh
alat vadnak: adgy mi nekünk az te
Isteni képedre teremtetet és abra-
zoltatot fiaidnak mindennapi, és
az mi életünknek szükségére valo
életer (auagy eledelt) hogy ez je-
len valo kés eledellel meg segit-
tetven, az öröcke valot szabad-
gosban inkab kiuanhassuk. Ad-
gyad mi nekünk O Atyánk na-
ponként, az leg felső egből bota-
tatot élő kényeret, hogy ezzel az
kenyerrel meg elegenduén, mind
öröcke te veled élhesünk: Adgyad
mi nekünk az Isteni beédnek ke-
nyeret mely az ehező lelket tapla-
lya, és annak romlasit meg epiti:
hogy ezzel az kenyérrel taplaltat-

van és meg elegitetven, soha meg
ne ehezünk. Adgyad végezetre
mi nekünk, az Isteni paranczola-
toknak kenyeret igazságnak és e-
gyenlőségnek czelekedetiben,
hogy ezekben járassunk, ebben
gyakoroltassunk és azokrul soha
el se felelkezzünk, hogy te veled,
Isteni eledellel és itallal meg ele-
gedgyünk: Segítségül hivan az mi
Iesus Christusunkot, ki minékünk
tenalad oltalmat késítetet, ki az
szent léleckel az egekben veled e-
gyetembe, ély és vralkodik, Isten:
mind öröckön öröcke. Amen:

AZ MI A TYANKBAN

valo ötödik Kérés.

Es boczasd meg mi nekünk az
mi bü-

mi bűneinket, miképen miis meg
boczatunk az mi ellenünk vétet-
teknek.

Oh Atyánk, kinek irgalmasságának
nincsen száma, és ki az meg boczatra bő-
séges engedelmi vagy: és ki az te szolgál-
táidat boczánatot kerőckel, ítéletben nem sa-
lalt: sem az te igazságodnak ítélő séki eleiben
mingyarást az bűnőst, kinek halalat nem a-
karod, nem idézed, de az te adósádnak (az
az bűnösödnek) kék naponként ennyi bősü-
söggel és gonossággal az te Isteni neuednek
felséges voltát meg bányák, vétkeinek meg
boczatára magadot kedvetlennek nem mu-
tatod, és mindeneknek felerte való Isteni
lenségesről és gonos czelekedetéről való
meg nem emlekezéset igéred: és egész meg
boczatot vétkeket, vgy annyira el töröd,
hogy azoknak meg lőtt gonos bűnőkről az
te tekintetted előtt, egy punctoczkain helis em-
lekezetben ne találtaffék. Enged meg O A-
tyánk, hogy az minket meg bántott ellensé-
ginkhez engedelmesek és jó akaro lehessünk.
Mutasd meg mi nekünk az gonosságot való
meg szabadulásunknak rövid (auagy által) v-
tat, tudni illik, hogy Atyakfiainak, mi hoz-
zánk taróknak mi ellenünk lőtt vétkeket, és

gonos

gonosz cselekedeteket meg boczássuk, hogy minden harag és veszekedés nélkül, te hozzád mint Atyánkhoz tiszta kezeinket emelheffük fel, hogy mikor magunknak irgalmasságot kívánunk, akkor magunknak ne kérényünk akkor, mikor leg kezerűbb bűnnel fele barátunk ellen fel indulunk és haborodunk, bűn allosíruel lévén, ellenünk tőz vétkeinek meg nem boczatasában: Mely dologban jol lehet semmi nehez munka nem volna. Az ellenkezésnek penig, békerelenségeknek és alattomba való gyűlölségeknek meg tartasában, minden dolognál leg nagyob munka vagyon.

Mert miczoda nagy dolog lehet az szerelmes (avagy kedves) polgar tarsaim, ha az én Atyámnak kérvén, avagy meg követvén engemet, vétkeiket meg senkelem? bizonyára ez semmi munka mikor gyűlölségtől szabadulok; irigységek és haragnak bocsátasából emeltetem ki, mely az mi elménknék nagy nyugodalmat ad. Az gyűlölséget penig bűntelen elménkben viselni és irigységgel gőtrődni, nem találhamánk ennél nagyob ként és győtrelemet, az mint bizonyágink miénkünk, az ellenkezéseknek és gyűlölségesnek kedvellői és szeretői. Kiknek bajokban bűntelen való ragalmazas és lelkekben nagy nyugalatlanlag vagyon. Mellyek hogy így legyenek édes polgar tarsaim, az mint immat magunk

magunknak az felső magyarazatban megh
mondottam, hogy minden gonosságnak mér
get vgyan kü kely okadnunk, és minden elo
len kezéseknek, tirkon valo gyűlöségnek, és
pari vétekeknek köteleit kü kely feytetünk, (az
vagy oldanunk.) Es az mi fele barátunk ves
sedelmére valobennünk el bant és késitet ha
ragot le kely czendefitenni, elmenkben, fel a
rat habokot, békeségnek czendességtuel kely
le nyomni: végezetre hogy minden bennünk
meg fogott gyűlöségnek buzgóságit, és gon
nos akarátokat le tévén és el hagyuan, és az
kegyetlen bosu alafra gondolkodo (auagy
vagyakodo) lelkünket meg czendefitvén,
mhs hasonlonak találhassuk és erezhessük mi
hazzank az Istent valaminéppel mi leűnk,
auagy vagyunk Atyankfiaihoz és szolgálata
sainkhoz.

Touabba, több irgalmasságot nyerünk,
ha ellenséginknek (auagy nem barátinknak)
raitunk czelekedet bosuságaért jóval leűnk,
és az ő adosságotok auagy vétekeket meg boc
zatnyuk, Mert (vgy mond) az Christus Ie
sus, ha az embereknek vétekeket meg bocza
tangyatok, ti nektek is meg boczatya véteke
teket az mennyei Atya: mert ha az emberek
nek vétekeket meg nem boczatangyatok, th
nektek sem boczatya meg vétekeket az Atya.
Mert semmi (az mint arany szajus. Ianos

mondgya, ezen mindennapi imaságban)
Chryso- nincz oly, ki Istenhez minket inkább rendel-
stomins hessen, mint ha az gonoszokhoz, és minket
anos meg bántokhoz engedelmesek vagyunk, az
az, az mint az Christus mongya. Ha vétke-
Luc 18. zendik az te Atyadfia ellened, dorgold meg
Loui. 19 őtet ha meg banya banya, bocsasd meg né-
Deu 23. ki: és ha binten egy nap hetszer vétkezik is el-
lened, és hetszer egy nap meg tér is hozzád,
monduan, bantom bantom ellened való vét-
keimet, bocsasd meg néki. Nem csak megh-
kely bocsátani mi ellenünk való vétkei, de
bizonyára ugyan berteinünk is kely, az mi for-
malo doctórunknak az Iesus Christusnak pa-
ranczolatya bérant, ki paranczolja hogy el-
lenfiginket is berteinük, az minket atkozókért
Mast. 5. könyöröggyünk, azokkal jól tegyünk, kők
minket gyűlölnek: azokért kők minket meg-
kegyelnek és meg sértenek imalkozzunk, hog-
y lehessünk fiaí az mi Atyáknak ki az egekben
vagyon, ki fel támasztja az napot mind jókra
gonoszokra, és előt bocsát mind igazakra s'
hamissákra.

Annakokaért az mi mennyei Atyánk-
nak példája bérant berteinendők az mi ellenfig-
gink, nem csak barátink Mercha az mi bér-
retőinket, berteinjük, azért mi nekünk semmi
jutalmat nem rendeljenek és nem is kely vár-
nunk, mert ezi az az közönígyes ala való hit-
van

van emberek czelekeſik. Annakokaért hogy
 tekélltetsek legyünk, miképpen hogy az mi
 Atyankis tekélltetes, tartozunk az mi ellensé-
 ginket ſeretni, és minden raitunk lőt boſtu te-
 tet meg boczatani: mert azt akarja az VR,
 hogy az emberi ſereteinek törvényet, az E-
 vangeliómí ſereteinek törvénye felül halad-
 gya, hogy nem csak azokhoz az kík miakat
 ſereteinek, de bizonyára az mi ellenséginkhez
 is, az mi ſeretünknek indulatit, és igyekezeti
 meg mutassuk: hogy Atyai ſofagnak és ke-
 gyeffségnek példajai köueſſük ebben. Es erről
 ſol az Propheſa: En VRam Iſtenem, ha aze
 czelekedtem, hogy az ki ſoual volt, gonof-
 ſizettem érette, és ha ellenségimet ok nélkül
 meg foſtottam, melian vřeſſen hagyaffan el-
 lenſégim:ül. (auagy ſemmi teſeſſem) Ez én
 békeſég és türeſnek értelméretükörül hozza
 az ſent Iob elő. Ha én vgy mond őrütem az
 én ellenségimnek eſetím: ha ſűvemben aze
 mondottam hogy ſol eſſet, bator az én ſűlem
 akkor hallyon. Ime mely kegyeſſen ugyan ſe-
 münk eleiben írta ezek az ſent emberek, az
 mi ellenséginkhez való és tartozo ſeretün-
 kót, és az mi ellenséginknek veſedelmékre
 való dolgokat ne gondollyunk, ſem az mi
 nekünk gonof kiuanoknak boldogtalanſá-
 gokon ne őtuendezzünk.

Pſal, 9

Iob. 32.

Hogy ha peníg az kiſmőnek gonof és
 alnok

alnok mestersegitül környül vétetünk, hítesük
el mi magunkal, ennyi bossúsággal illetettek,
(auagy meg bantattak) ennyi fidalmackal in-
gerlettettek, végezetre ennyi alkalmatlan sá-
gal meg néhezítették mind ezekben hogy
győzodelmes elménk leheffen, itéllyük meg
magunkban, hogy mi ennyi sok ellenünk va-
lo löt vétkeket meg nem boczattyuk: és az
is meg kelly gondolnunk, naponként mine-
mú gonosságoctal, és akar miczoda rendbe-
li oczman vétkeknek czudatual, az mi Aty-
yankot és mi Istenünköt meg bantjuk, és na-
ponként meni gonosságoknak vagjunk oka-
i, ki mindazonátral mindeneknek, boczána-
tot kerőknek, auagy fajtalan és híres lator bú-
nósoknek, minden vétkeket meg boczattyá-
sak hogy ók is az ő ellenek uetkezteknek meg
boczássonak, és így igen engedelmes Atya
leszen az fiakhoz. Hogy ha mi nekünk ez il-
lyen gazdagfágos sok elmenkben ferkezhete-
nek, igen könnyen ez illyen kegyes Atyának
peldajaual az mi ellenséginknek minden vét-
keket meg senkelhetjük. Es az adosságon az
bünt értjük, az mellyek minket adossa tes-
nek, és Isten előt gyűlösegeffe, kiuel hogy
munka nélkül az kegyelembe meg terheffünk
paranczollya Christus és vgyan azon mi is-
tenünk az mi ellenséginknek, adosságot meg
kerőknek, meg engedni, mellyet ha nem kere-
ne, (21)

ne, (auagy kiánya) mi könyöröggünk
hogy az mi ellenséggünköl legyen Atyánk-
fia; mellyet ha nem czelekeünk, nehezéb és
nagyob adósságban esttyük az mi Atyánk és
Istenünk előt magunkot, és a mi imadsságunk
mi nekünk bűnöl tulajdonitatik, amaz mon-
das, Iserént. Es az ő könyörgése legyen bűnne.
Miért hogy semmi nem lehen egyeb, hanem
magunknak gonost és akkor kiuanunk: hogy
ha Istenöl vértkeinknek boczanattyat keryük,
és azonközben az mi ellenünk lőt vértkeket
meg nem boczatnyuk, binten annyí, mint ha
azt mondanánk, hogy ellenséggünknek vért-
ket meg nem boczatnyuk, és nem külömb
mint ha Isten előt magunkban dörgölödünk
auagy morgolodunk. Boczasd meg nekünk
az mi vértkeinket, miképpen mijs meg bo-
czatunk az mi ellenünk vérteteknek: ez semmi
nem egyeb, mint ha azt mondanánk: Te a-
dóssid vagyunk O Atyánk, és mi nekünk is
nem keues adóssid vadnak, kijnnek mikor
nem akaryuk, az mit ellenünk vérteteknek
meg boczatani: Es te is ne boczasd meg mi-
nekünk az mi vértkeinket.

P sal. 109

Oh emberi elmének Istentelen volta, O
vilagtalan ítélet, (auagy vak ítélet) mely ha-
nyat homlok: hanya az mi lelkeinket az győ-
zelemre. Testünk ellen kegyetlenkedni fen-
vedhető, de bizonyára, drága és meg bősül-
hetere

...
...

nehezen aron meg valottunkot el vértent,
nagy hitetlenség, és mindennel nagyobb lator-
ság volna. Iay bizonyára sok ebtelen gonos-
elmű emberek találtaznak, kik mikor nem az
karnak, ellenek vétkezett embereknek megh
bocsátani, auagy az mindennapi imadtságot
sem akaryak el mondani, auagy bauokot vala-
rozattak. De sőt az bodogtalan emberek, és
magokban tudoskak (az az tudatlanok) ma-
gokat meg czalltak. Es imatkozuan az Atya
sem halgattya meg őket, ki jól és meri fának
besédt. Meri miképpen az Barbely sem gyor-
gyíthattya az sebet, valamíg az vass benne
leend: Azonképpen egy könyörges sem hasz-
nal, valamíg az mi elménkis, czalardsággal,
gyűlöfeggel, irigységgel, és ehez hasonlo la-
torságokkal, és gonosságokkal meg fertőztet-
vén lehen. Annakokaért könyörgenünk kely,
hogy az mi mennyei Atyánk mi nekünk, az
mi ellenünk lőt vétkeknek meg bocsátának
kegyelmei az mi mennyei Atyántul megh
nyerhessük: az mi VRunk Iesus Christusnak
általa, kinek dicsőfég és birodalom adassék
mind öröcke Amen.

IMADSÁG.

Exo. 34

OH mennyei Atyánk, **W**alkodo
Vr

Vr lsten, irgalmas es kegyelmes,
engedelmes es sok irgalmu, ke-
gyességnek és irgalmasságnak őri-
zőie, ki mi nekünk bodogtalan
embereknek ezer rendbeli bűnök-
ben rebeseknek, felebaratinkhoz
ezerber valo irgalmasságnak, ala-
zatosságnak és kegyességnek oka-
it nyuitod, igen könnyű és rövid u-
tat mutattod, az vétkeknek meg
boczatafának mellyel hogy min-
ket veset bűnösököt, az te kegyel-
mességednek aklához bihafs, ne-
künk bűneinket meg boczatod,
mellyeckel téged teremtlstenűu-
köt napóként meg bantunk, tsak
miis az miadossinknak (az az el-
lenünk vétkezteknek) meg botsa-
lunk. Engedgyed kérünk ezt is,
hogy boldgak, boldga tarsainknak
fiak Atyafiaknak, kík mi velünk e-
gyes

gyetembe, az te fiadnak az Iesus
Christusnakvére hullásának amaz
nagy aran meg váltattak; vétkeket
meg boczassuk, hogy az te megh
boczatásodnak kegyelmére mel-
tocka tereffünk, azon te fiadnak,
és mi Vrunknak, az Iesus Christu-
sának általa, kinek az mennyei pol-
garok, diczéteret és diczösséget
az magosságban mind öröcke é-
nekelnek Amen.

AZ MI A TYANKBAN valo Hatodik Kérés.

Es ne vigy minket az kísértet-
ben.

Az mi Atyanknak, (auagy az VRUS
szereztet imadsságnak) kezdetül, auagy ma-
gyarazásatul fogva, sok és nagy dolgokat
hallott

hallottunk, tudni illik, hogy az Isten mi Atyáknak lenni szabadtságosan nevezhesse: és hogy mi magunk is, az hol mennyei Atyánk vagyunk; menybeli nemzetiségeknek is meryük lenni: hogy az Isten országának eljőve velis vagyunk, és hogy azonközben eljőjön keryük: az mi Atyáknak és Istenünknek a karáttyat, az miképen hogy az mennyei polgarokbanis vagyunk; mi bennünk is meg lenni könyöröggyünk, végeztetve hogy főrgalmatosok ne legyünk, az holnap és minden napi éledenkről, mellyet minékünk hívőknek és bizoknak megadando az Atya, mellyek tellyessel az Istennek mi hozzánk való nagy kegyelmességnek és jó reménységnek jelei. És most alázatosságra is int bennünket, hogy mikor azt mongyuk, ne vigy minket az kísértésben, és meryük meg gyarlóságunkot, és alázatosságunkot vallyuk ki, (auagy jelenczyük meg) mely csak egyedül sokra az emberi életének kevélységet le nyomni. Noha mindazonal az mi mesterünk az Christus, akaria hogy ebben való harczolásunkot, auagy tusakodásunkot hatra ne vessük. Csak hogy meréslen auagy maga hinen, ne, hanem az mint az mi erőnk el viselheti, csak annyira boczássuk, auagy erőssük magunkot az harczolo helyen az viadalra.

De mindenkor az mi Atyáknak segitsége

O

seger

seget Borgalmatosan kívánnjuk: hogy minél
künk tusakodoknak (auag viaskodoknak) és
kifirtetekkel el buriatoknak, és felette Borgals
matosan munkalkodoknak és faradozoknak
az viadalnak közepiben való egyben men
telnek, boldog és örüendős végeris engede
gye. Mert ilyenképpen kezd tündöklő, az
vagy híresebb lenni az mi győzedelmünk: És
az mi ellenségünknek az ördögnek Berentsel
len harcza meg ezufoltatik, ki minden sem
pillantásban, ellenünk, meg faradhatatlan
harczal kardoskodik és viaskodik.

Annakokaért az harczra vonatkoztatás
erősek legyünk az viadalban. Ha pedig az
harczra hiuattunk vakmerően ne tiessünk,
de az harcznak idejét, hittel az VRban kelly
varnunk, hogy magunkot dicsékedésnek per
teritül vresszeknek, és alharatosfagnak jóágos
ezelekederivel tellyeseknek és bővelkedőke
nek mutathassuk: melly jóágos czelekede
sekkal, hogy meg erősítsünk, így imadise
sek és hiuattassék segítségre mi tölünk az mi
mennyei Bent Aryank.

Oh menntei Aryank, az tégedet igazan
vallóknak lelkeket ne adgyad az fene vadat
nak, sem az nyomorgatóknak kezekben; kék
reánk felramattanak, hogy minket tellyesfeg
get el vessenek: Nemis akarjuk el tanob
tani, hogy az kifirteteknek veszedelmi ala ma
gunkos

gunkor ne boczassunk, csak hogy te: mi Ás-
 tyank, nekünk erő és bator siet engedgy
 az kísértőnek hamis Istentelen mesterseghi el-
 len, hogy az testnek gyönyörűségigítól el ne
 nyeltesseünk, ez vilagnak kiuanatosságigítól és
 fáitalanságigítól el ne buritassunk, és az kő-
 nyűlőttünk való ördögi practicák mia el ne
 vessünk. VRam, mi életünknek Anya és I. Eec. 108
 stene, ne hadgy el minket az mi gonos gon-
 dolatinkban, és azoknak el végezet tanaczu-
 mia, ne hadgy minket el esnünk, amiaz se-
 munkre való hanyasnak napian. Ne adgy
 minékünk semcinkben való fel fualkodást.
 Es minden fáitalan kiuanfágot tauofras el tús-
 lunk, hasunknak és buia el halasnak gonos
 kiuanfági, meg ne ragagyonak minket, börs- Psl. 118
 telen és éstelen elmétől ne hadgy minket bí-
 ratni. Ted czudassa az te Istent írgalmaffágis-
 dót, mely vdvösségesse tegye az te benned bí-
 zokot. Az te job karodnak ellene aloitui őriz
 minket, mint semed fényét az te barnyaiddnak
 arnyeka alar azoknak orczaioiktul kike minket
 nyomorgatnak oltalmaz minket.

Psal. 79

Kely fel VRam, ved elől ökört, vöd az
 földhöz, (auagy eycz el ökört) sabadicz meg
 az én lelkemet az Istentelenektől, és az te sa-
 blyaidot az te kezeidnek ellenségitől. Es az te
 hadnak az mi VRunk Iesus Christusnak által-
 la minden kísérteteknek, és kiualképpen az te

dögletes ellenfelednek, ez vilagnak, az testá-
nek, és az ördögnek meg győzői lehessünk:
kérlek azon te fiad meg győzuen, mi nekünk
az menyorságot és az te kegyelmedet meg-
atta. Enged meg mi nekünk O Atyánk hogy
az ő peldaival és segítségével az keresztnél
(auagy nyomorúságnak) valóra fiat minden
ellenfeleinkben győzedelmek lehessünk: mel-
könnyen megis történhetik csak hogy az mi
harczolásunknak, és faradozásunknak ide-
je, azon te fiad legyen jelen mi közöttünk, ki
meg győzeter lévén, mindeneket meg győz-
uala; és mikor tellyességgel el nyomarainak
(auagy semminek) írtetik vala, ez vilagnak
mindeneknek győzhetelen meg győzőjének
jelentek kú: meg győzeter és meg kőzőző el-
lenségget. győzedelmes bekere előt harróttak-
nek neve legyen aldot, mind öröckön örök-
ke Amen.

Illyenképpen imatkozni kívánságos, hogy
az kísértetekken ne vitessünk. az az hogy min-
ker az mi Atyánk erőnk fölött, meg kísértetni
ne engedgyen, és az kísértetekből meg ne győz-
zessünk, és hogy annak terhe alatt vndokbul
el ne tantorodgyunk, az mint meg történt az
mázas Istentelen Pharaon kinek fiaét Isten meg
keményítette, az az meg keményülni engedte,
hogy magát meg ne észmerhesse: és Istent, ki
gyakorta jora intette, ne halgassa, (auagy meg
ne is

ne észmerie:) Mindazonáltal gyakorta minket
 Isten, az mi Atyánk az kísértetben vißen, és
 minket meg kísértet, nem vgy hogy minket
 mind el vesztessen, de hogy meg proballyon:
 és kísért, nem úgy mint ha az mi elménket, és
 erőlen voltunkot nem tudna, de hogy min-
 ket ő benne bizokot, ez vilagnak nílvan va-
 loia legyen, az mint írva vagyon: az fazeka-
 stul czinaltatot edént, meg proballya az ke-
 menche; az igaz embereket pedig az nyomor-
 túságnak kísérteti. Így Abrahamot sok neme-
 zetiségnek Atyát, haban kísértette és tisztelte,
 Eképpen jobbot amaz szent férfiat, aduan ves-
 tedelmes kísértetekben, meg probalta; Illyen-
 képpen az szent Apostolokat; Ez szerént az
 győzhetetlen Martyromokat tűzzel és vassal,
 és véghetetlen kínoknak nemeiuel koronazo-
 ta.

Ecel. 27

Hoñan meg tetzik, hog ez illyen kísértetek
 Isten által, vadnak és hog az őrdög az ember-
 ri nemzetnek ellensége, Isten engedelme nél-
 kül semmit nem ezelekedhetik, és semmi ere-
 se sem lehet. Az őrdögnek tulajdonfága az
 gonos kísértet, de mi tisztünk észmer az, hogy
 az őrdűennek böczülleri auagy tiszteleri által,
 annak gonos tanaczat meg győzzük: az mi
 Christusunknak peldája szerént, ki az törvéne-
 nek bizonsági által, az kísértőnek lesben ala-
 latot alnoklagira rea menvén, megis győzte,

21 Es ez az mit az Iras mond; el ne fogy, mikor
Prov. 36 Istentől kifizetel: az az, ne legy hitelen, de his-
tesd el magaddal, hogy Istennek jó akarattya-
bul bocsáttatnak read az kifizetnek. Mert ugy
mond az Isten, nem czelekesem az én hara-
gomnak dühösséget, és meg sem térek hogy
el vesztessém Ephraimot: mert én üdvözít-
ő Isten vagyok és nem ember.

22 Annakokaért mikor ítéltetünk és kifizet-
tetünk, az VRtul dorgáltatunk: holot egy vi-
gasztalásunk minden kifizetetekben, Istennek
jó akarattya-bul vagyon, az mi üdvösségünk-
ért hogy ez vilaggal és hiteleneckel el ne kar-
hoznunk. Szükség annakokaért az kifizete-
ket, mint Istennek hozzánk való kegyes jó a-
karattyanak munkáját, hozzánk czatlanunk
és aztia meg gondolnunk, hogy az mely fia-
it, az mi Atyánk Istenünk szereti azokat még-
is dorgallya. Tovabba job itt az VRtul az
kifizeteteknek könnyeb sanyarufagiual fedde-
tetnünk, hogy sem amaz nagy napon meg is-
sétetnünk. Mert mikor tűrhető gonosszal na-
storoztatunk, az VRtul el nem törültetünk,
és tellyességgel el sem vesünk, de az czapasoc-
kal meg jobbitatunk; hogy öröcke ez élet u-
tan ez vilaggal egyűt el ne karhoznunk.

23 Szokor annakokaért minket az mi A-
tyánk külömb külömb fele osterockal megh-
dorgalni, hogy az mi életünköt meg jobbi-
sítv
súlyk

czyuk, és az mi elménknek kevélységét la-
 tórjuk: hogy magat fel ne emelje, az felé,
 auagy az ellen; az mi Isten értelmére mondos
 amaz tirkos soltaru David. Meny sok és gos-
 nos nyomorúságokat mutatál meg én né-
 kem, és meg térvén meg elevenítetél engem
 és az földnek feneketlen mélységéből éltet
 vissza hoztal engem. Minokaért gyakran
 kifizetünk, hogy meg gyakoroltassunk, és
 hogy az ellenségnek minden czapásai fel vesse
 ni meg tanulyuk. Mert ha semmi ellenségünk
 nem volna, semmi harczunk sem volna, ha
 semmi harcz nem volna semmi győződelem
 sem volna, ha semmi győződelem nem vol-
 na, semmi győződelemnek koronaia, auagy
 jutalma nem adának. Meg kely annaké-
 ért gondolnunk, hogy az mi életünk ez főle-
 dőn vicezkedés, és hogy oly hűűseges az I-
 sten, á ki erőnknek felette minket nemis hagy
 kifizetni, csak hogy bizzunk az ő kegyelme-
 ben és irgalmasságában, és az kifizetési oly
 hasznos czelekedés, az mellyel is viselhetjük.
 Meg tanulyuk, ez mindennapi ima-
 dásban harodik részében valo kéresből, mine-
 mű bodoghtalan legyen az mi életünk ez ha-
 landosagnak állapotjában, mely merő kifir-
 tet, mert senki ut magának békességet, és éle-
 tinek czendességet nem igirheti. Mivel hogy
 az mi életünk, az lefelkedő ellenségnek fegye-

verre ala vagyon vettetvén, veszedelmekkelis
pedig tellyes.

Annakokaért nem könyörgünk azért,
hogy az kísértetek mi tőlünk el vetelessenek: de
hogy tellyességgel a kísértetekben ne vitéssünk,
és abban úgy el ne merüllyünk, hogy onnet
kő nem szabadulhatnánk. Es szükséges imado
kozunk azért, hogy akaratunkkal az kísérte
teckel ne eggezzünk, és attul tellyességgel úgy
meg ne győzetteffünk, hogy az ellenségnék
prædaiul ne adatrafsunk. Mert az ki akarat
yat eggyezéssel oda haitya (az az, eggyet éri
az kísértettel) az bűnről meg győzettefik, és
szolgaiak lehen az bűnnek. Valameníser annak
okaért (az mint ennek előtte meg mondot
tuk) meg kísértetünk, szükséges az mi Atyánk
nak oltalmához, és az meg győzhetetlen hit
nek taborához folyamunk, el hitetvén mi
magunkkal, az mi Atyánknek kegyelmet és
írgalmasságot erősebbnek lenni, az olalkodo
ellenségnék minden nélkül és fegyuerénelt.
Ha penig magunk erejében bizuan, és tulai
don magunkban valo bizodalomban meg
gyünk az ellenséggel szemben, vndok gyalas
zattal el esünk, és rutul hatat kellett adnunk.
Oluastunk sokakrúl, kik meg győzhetetlen
Martyromnak példaiok férént regenten, az
neuekedő Anyaszentegyháznak idejében, ha
ira hadgyuan az Istennek segítségét, magok
ercjé

Eusebio
in tripa.
histo.

425
eresében bizuán, batrabbak lévén, hogy sem
hiuebbek, szabad akarattok szerént, ele ves-
tetek magokat, hogy ne talán inkább ökis az
több Mátyromok között famlaltatassanak,
és hogy nevezetesebb nevek lehessen az Istennek
Anyaszentegyházában, az harczra penigh e-
lő vonattatván az ítélő ízek eleiben, és az bí-
rák sine eleiben allattatván, marok veszőckel
ottr alván az bírák bolgai, azonban mingsy
rast lelkekben meg hanyarolván, meg az via-
dalnak kezdeti előt, mellyet az hitnek igassa-
gaért, és az Christushoz diczőségeért kellei
volna fel venni, az Christust és az Euangeli-
umot, az büntetéstől való féltékben vialato-
sul meg tagadtak, vissza térűen az hamis Iste-
ni tiszteltekre.

Chryso-
stom. ho-
mil. 20.

Touabba sokakat oluastunk kők erőtes-
nek lévén, és az hitbenis velekedűen, auagy
tanorogván, az győtrelemnek, auagy binok-
nak és az kegyetlenségnek súksképpen való
elbenedéseért az Christust meg tagadtak.
Hasonlóképpen észmet, Istennek kegyelmé-
vel és hitel meg erőssöduén, és környül ves-
tetnén, az harczot el kezduén, kemény via-
dalok urán, meg győzvén az kifizeteteknek ha-
talmat, győződelmes koronai érdemlettenek,
és azokat meg győzuén, kegyetlen ellenséget
győztenek meg. És azok öröcke való kínok-
kal győtrettetnek. Ezek pedig öröcke való ös-

Tomo 4
& hom.
21. ad
theodo-
retum
Mona-
chum.

römmel és vigassággal emelternék fel. Tóna
döklük az Anyaszentegyház, és annak hűri az
napnak fenyefféget felül halatta: az ő üldözö
és kergetői, öröcke való feretléggeggel burítat
nak be. Mely példackal arra intetünk hogy
az mi Atyankiul és Istenünkül hitet, erőt, és
alhatatosságot kéryünk, az kifirtetnek hatala
ma ellens: ki az mi gyarlostagunkot erőssítze
meg. Kihez ha bátorságossan folyamodunk,
az kifirtetnek habiaibul minket, bátorságos
revű helyire hoz vissza, csak hogy ő benne
bizzunk, és az Isteni mi Atyanknak ismeretü
lenni Kinek legyen diczőség és birodalom
mind öröckön ő öcke Amen.

IMAD S A G.

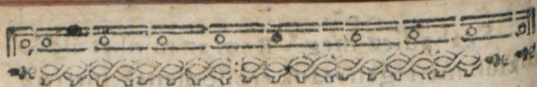
O Mennyei Atyank, az ember
gyarlostágnak vezére és meg épít
tőie: ki az te fiadot az Iesus Chri
stust az magosságos égekből ala
boczáruan ez földre, ez mi megh
vátatásunkért, saiat erőddel akar
tad az kifirtőnek, minden gonos
mestersegit meg győzni adgyad
kérünk

kérünk, hogy mijs az' /kifirtetnek
 köfálaiban meg ütközöttek, bé-
 keséggel valo türeft, eröt, (auagy
 alhatatoffâgot) és az kifirtetnek
 minden vefedelmiben, Atyai ol-
 talmadot erezhessük: és ugyan a-
 zontefiadnak, az mi Vrunk Iesus
 Christusnak ereiéuel, az kifirtö-
 nek, minden gonof döghleletes
 mi romlasunkra és vefedelmün-
 kre ki gondolt igyekezetit, és pra-
 cticaít, meg gyözheffük: ki te ve-
 led egyetembe az fent Léleknek
 eggyeffégében mennek és föld-
 nek hatalmas vralkodóia. Kinck
 tiftéffég és diczöffég adaffek,
 mind öröckön öröcke

A M E N.

A Z M I

AZ MIATYANKBAN

valóváltó Kérés.

De szabadicz meg minket az
gonosztul.

O kegyelmes Atyánk, mennek és föld
nek s' azokban levő állatoknak teremője, ter
iedelme és igazgatója: kinek, mi reánk te
mélyedre teremteteknek és formáltatának
gondod vagyon: ki az te fiad az Iesus Chris
tus az mennyeknek országából, ez gyarol
embereknek és minden állatoknak, minden
vessé és gazza köziben ala bocsátotad, hogy
minket minden rendbeli halálnak nemetül,
külömböző, kegyetlen halálával, az seifé
nek temetkezéséből és minden gonosztul meg
badiczon. Szabadicz meg minket az gonos
tul nem csak attul az melyben vitéztünk de
attulis az melyben be vitéztünk: mert te vagy
az mi Atyánk, ki az Propheta által azt mon
dottad: Az nyomorúságnak ideien segítség
gúl hittal engem, és téged meg szabadított
lak, és meg halgattalak téged az háborúsá
nak rőitőkében (auagy ideien) meg probál
talak téged az ellen mondanak vízénel.

127
Szabadícz meg VRam az minket üldöz-
zőktől: mert igen reánk erősfődtenek, mert az
te meg szabadítasod tehen minket szabadósok-
ka, és helyhebet minker az te fíaidnak sama-
köziben; úgy hogy az fiúifogadásnak lelké-
vel, batorlással kiálthattuk, Abba Pater,
az az édes Atyánk.

Mondom szabadícz meg minker, part ú-
résztől, hadaktul, veszedelmes czelekedereke-
től, zorzauartul, igaz hitül való szabadástul,
gonos halaltul, dög halaltul lelki és testi be-
teglégektől, az gehennának tűzétől, fogóságtul
temleceztől, samkiueréstől: az gonos ferenczes-
nek rettegtesétől, és annak mosoligo hizela-
kedesétől, és ezekhez hasonló gonosoktul,
mellyekkel ez vilagon borongottatunk, és
sérgetettünk.

Ésünkben vőttük, és ugyan tudgyuk
naponként mi nekünk ez három dögtele-
ellenféggel; ez vilaggal az testel, és az ördös-
gel ez vilagnak feiedelméuel, hogy meg kely
harcolnunk: Az mi erőnk penig O Atyánk
ez te segítséged nélkül, ez ilyen ellenféggekel
való sembe meneretre nem egyenlő, ki min-
den rendbeli fegyvereknek neimeuel fel kebis-
tetet.

Segély meg annakokaért minker föld-
höz verettek O Atyánk, és maíd mintegy
meg győzőtteket emely fél, meg tantorítot
és

és erőden lelki észmeretünköt, erősiéz megh:
mellyet ha megh nem czelekeisel, oda leßen
minden dolgunk. Mert meg észmertük mi bes-
teges juhok léuén, hogy sok gonosfágnak rús-
heuel nyomorgattatunk, és tellyesek léuén
bűnöknek fakadekiual, auagy kelesiucl, az te
kegyelmednek aklabulis tudgyuk hogy kü-
vettetünk.

Annakokaért szabadicz meg minket O
Atyánk, ki mindeneknel leg kegyelmesb vag,
ezektől, és minden gonosztul, az te bentséges
nevednek dicziretire és diczősségére, mind az
zonáltat ugy, hogy az te, és nem az mi akas-
ratunk legyen: mert az te felséges so akarato-
dot, minden mi hasznos előmenetelünknek,
és minden lelki testi czendességuünknek felet-
te, kely meg bőczüllenünk.

Chryso-
stomus
értelme

Ecképpen szükségos imashkoznunk, ha
meg halgattatni, ha az bűnöktől és egyetem-
be az kiseretektől megh szabadulni akarunk.
Ez VRtul szerzettet imadlágnak vtolso réssé-
ben, és ez mi könyörgésünknek el végezése-
ben, rövideden egybe sedue minden mi ke-
resünköt be foglallyuk.

Mert mikor könyörgünk. De szabadicz
meg minket az gonosztul, be foglallyuk ez-
zel minden ellenünk valo gonos szerenczer,
ross hituan igyekezeteket, mellyeket az őrdög
ez vilagon mi ellenünk indit, mellyektől vo-
reflek

teltek és szabadok lehetünk, ha minket az
 mi Atyánk meg szabadít: és ha mi nekünk
 könyörgőknek segítséget és oltalmat adja.
 Mert mikor azt mondjuk, de szabadít meg
 minket az gonosztól, semmiel nem marad,
 melynel többet kiánthatunk, auagy tud-
 hankis kianni. Mert mikor az mi Atyánk-
 nak és Istenünknek, az gonos ellen való ol-
 talmat kérjük, és mellyet meg nyerünk, az
 ördögnek minden gonos mesterfégi ellen, és
 ez vilagnak hízeltető nyafassági és kifizetési
 ellen, az mi Atyánknek segítségével, jó lelki
 észmerettel, és győzhetlen elmével batorsa-
 gosan meg állunk.

Mert vallyóns' mitsoda felelőre vagy on-
 annak ez vilagon: ki rettegi az pokolnak se-
 térféget kinek az mennyei fenyeffég hazája?
 Végezze ki nem űzheti ell az bűnnek bolga-
 lauyat, auagy rabfogat, ha ki magát az men-
 nyei Atyának fiának észmeri lenni, és Atyái
 segítségét keßen jelen lenni erzi? Es vadnak
 kik az gonosznak nevezetén az ördögöt érik,
 kiül gyakran semben megyünk, és semmi-
 nemű frigy kóróssal, az emberi nemzetféghel
 meg nem békélhetek. Híuattatik penigh gon-
 osnak, az ő gonosfaginak bővölködélert,
 és semmiben túlnak megh nem bantatvan,
 mindazonáltal, el faradhatatlan házzal elle-
 tünk segyvert fog: és sok hituan dögleletes

Erre segélvén minket azon te fiad
az Iesus Christus, kinek diczösség
mind öröcke, Amen.

Miért hogy az néhány igeknek magya-
razati: Mert tied az ország, az hatalom, és az
dicsőség. &c: Nem voltak abban az könyv
veczkében, melyből ezt ki magyaráztam fel
jegyezve. Mivel sem Görögben, sem Deak Bis-
bíában, különképpen az régi versikokban, az
vagy magyarázatokban fel nem találni, az
Mí Atyáknak, elmondásának utánna azo-
kot az igeket. Az régi Doctörök Cyprianus
Tertulianus, Sz. Ambrus, Szent Agoston, az
mí Atyákban való részeseket meg magya-
raztak, de azokról az igekről, sem azok-
nak meg magyarázatáról, semmit nem em-
lekeztenek. Noha Szent Mate irásában, az mí
Atyáknak végiben oda írtak: de az ki oda
írtats, abban semmit nem vértkezett: Mert az-
okban az dragalatos szép igekben, tudni il-
lik, az Mí Atyáknak első részében be foglal-
tatott, Istenünknek, és az mí menyben vral-
kodo Atyáknak felséges nevének nevezetis-
nek mitőlünk való meg tiszteltetésének, és mí
bennünk vralkodo országglásának, mennyen
és földön való szabadlágos azarátának sum-
maia foglaltatik be. Annakutánna való igek-
ben

ben és czikkelekben az mi lelki testi szükség-
inkre tartozó jók, és bűnünk bocsanattyának
Christus érdemében való bizodalomba az
Atyatul való meg nyeresse, és fele barátunk-
hoz való kegyellegnek és irgalmasságnak
peldaia adatik előnkben. Mind ezeknek utas-
na gyarlók és erőtlének lévén mi magunk-
ban az harczra: intetünk az utolsó részében az
vigyazásra, jozanlágra és könyörgésre: hogy 1. Pet. 5. 4
kísirtetben ne viressünk; de sőt inkább hogy
abbul való meg szabadulást nyerheßünk sü-
telen így kely imadkozunk. Ne vigy min-
ket az kísirtetben de szabadicz meg minket az
gonosztul:

Annakokazért ezeknek az jóknak be pes-
ztelésére, és a mi fent Istenünknek és Atyánk-
nak mennyen és földön való végheztelen és
röcke való vralkodatának, országának, és
minden teremtet allatokon való hatalmas
gondviselesének néki való tulajdonitásaért,
illendőnek ítéltém ide írni ezeket az ígeket.
Mert tied az ország, &c: Meltan utana monda
hattyá az Mi Atyánknek, minden keresztyén
ember, és nagy suli félelemmel és engedelmes-
séggel az ő diczösségét és tisztaságát, érdes
munk felett való sok jó tetemenyért, meg ada-
van néki, nagy buzgoságos suliel lélecekkel, tel-
lyes bizodalommal, igaz hitből harmazott
tekéllenes és nem tantorgo könyörgéssel meg

solituan az mi mennyei Szent Attyankor és Istenünköt s' ezeket e eiben tamaktuan ő Szent felségének, mondhasluk batorlagossan, úgy legyen Amen.

A M E N.

Ez so, avagy igerske, A M E N, Szent Agostonnak, és több Doctoroknak bizonságok kérent: Jelenti azoknak kétség nélkül való megengedéseit és megadásait, valamellyeket az VRtul kerünk, csak hogy az mi elmenkiz, az is marokozas közben az Istennek fűleiben haszon fel. Az nyelvek magyarazo tudos emberek mondgyak azt az iger A M E N, Sidosonak lenni, és az Deakoknal jegyez, erőssen, kétség nélkül, igazan, bizonyossan, és ugyan azon hitet mutattya, mellyet az könyörgésben szükséges megtartanunk, ha meg akarunk halgattatni. Az mi hívünknek penig igen erősnek kely lenni, az könyörgésben: nem kétségeseznek hanem rekélleresnek az Istennek kegyelmének és irgalmasságanak igireti felől, mellyek minékünk Séllel, mind az egész Euangelium által igirretnek. Mikor penig azt mondgyuk A M E N, magunkkal valoban és rekélleresen el híressük, mind azoknak megnyereset és elveretét, valamellyeket az VRtul Szerzetet imadtságban az mi VRunk Iesus Christus

131
fufnak nekünk adatot tanítása szerint kerens
dők vagyunk ki azt mondta, kérietek és
meg adatik ti nektek. Es valamiket az én ne-
vembe kérietek az én Atyamtul meg adgya ti
nektek. Nemis paranczolta volna az mi vő-
vőzítőnk ennyisér kérni, ha bizonyos nem
volt volna benne, hogy az Atya mindeneket
meg ad, az mellyeket tőle kérünk. Mert ő me-
rőigafag, ki nem hazudhat és meg sem czals-
hat.

Matt. 7.
& 21.

Mar. 11.
Luc. 11.
10a, 14 15
& 16.

Imadkozuan annakokaért igaz hittel az
Christus tanítása és paranczolatya szerint,
szükséges az mi Istenünknek és Atyánknek
kegyelmességéhez és irgalmasságához mint
bizonyos jeggyel folyamunk: mely hitet a-
zon Christus az mi meg építőnk (auagy vő-
ronk) az mi könyörgésünkben szükségesnek
lenni az irásokban sok helyen meg tanított.
Es legh elsőben: legyen ugy mond Isteni hite-
tek, az az bizodalmatok az Istennek kegyel-
mének és irgalmasságának ígireti felől: és ta-
nullatok eggyezni az Istennek ígiretben (az
az nem kételkedni) mellyet ha meg czeleke-
tek: Bizony mondom ti nektek, mindeneket
valamellyeket imadkozuan kérietek, higgyítek
hogy elis vesítek, és megis történik nektek.
Es masutt ugyan ezent hozza elő. Bizony
mondom nektek, ha hiteitek leend, és nem ke-
telkedtek, nem csak az, az mi történt az fige-

Matt. 17.

Matt. 21.

P

fan sem meg czelekesíték. De fő bizonyára ha-
méz hegynek azt mondgyatok emelkedgyél
fel, és vedd magad az tengerben, meg lehen:
és mindeneket valamellyeket imadsagiokban
hittel kerendetek el vesíték. Ezeckel az be-
deckel Christus mint egy esküvel kötelezi
magat mi nékünk, és minket könyörgőkös
az hitben tekkéletesen be férkeztet. Touabba
masutis: Ha csak annyi hitetek lehenis mint
az mustar mag, és amaz hegynek mondan-
gyatok, meny által innen, el megyen, és sem-
mi lehetetlen dolog nem lehen nalatok. (auag
előttek) Touabba az Tanítványok könyör-
róguén, az benne való hitnek meg erősítés
seért, meg felel Christus: Ha hitetek leend csak
Luc. 17. annyi mint az mustar mag, és mondan-
gyatok ez Epergy fanak, szakadgy kü gyökereztül,
és plantatrással az Tengerben, engedne thi-
nektek.

Minemű nagy forgalmazással igye-
kezik Christus az hitet, melyről most be-
sélgetünk. egy néhány sor elő samlaluan, az mi
főcinkben helyhebretni. Es egy néhány sor az
mustar maghoz hasonlítja az hitet: melyben,
az mint az Orvos Doctorok és Pythagoras
bölcs bizonyítvány, nagy jósság auagy orvó-
ság vagyon. Noha kiczin és egyéb közö-
seges főnek köszi hagygyaták, mind azon al-
ha meg töretik, törvény és rontatuan, erej-
és jó

és foszágie nílvan valoua testi: Ecképpen az
hitis, sok emberekben alazatosnak auagytsens-
desnek lattatik, és oly kiczinnek, mint ha sem-
mi ercie sem volna, el hagygarik és czufoltas-
tik: de ha az Saitó ala vetetik, és az gonos-
serenczenek ostorival, tömlecezeéseekkel, kí-
nockal, nyomorúságokkal, és egyéb rendbe-
li gonossáal meg gyakoroltatik: és el burítat-
tik, mennyi bürgosággal legyen belől, és mi-
nemű ercie lehessen, kú jelenti. Az mint hogy
peldak lehetnek mi nekünk az győzhetetlen
Martyromok, az Christusnak bizonsági, kik
nagy bizodalommal, és meg törhetetlen lés-
leekkel, az ő nyomorúságos kereketei (auagy
kinokoi) el viselvén, amaz arrailan neueke-
dő, Istiennek, Ecclesiáját, vereckel meg sentelo-
vén, és minden rendbeli kinoknak nemeivel
őietteruén, azon hitben az Christusul valo-
last tőtenek, és azokat a kegyetlen poganyos-
kor, alhatatosságokkal győztek meg.

Ez hitnek erősege az az mely az mustar
maghoz hasonlítottatik. Melli által miniaian I-
stennek fia nagyunk, az Christus Iesusban,
mely hitnek paisat ha fel vessek, a mi gonos és
lator ellen seghünknek az ő túzes nílait megh-
ólthattunk és semmie tehetyük; mely nélkül le-
hetetlen dolog hogy Istennel keduesek lehess-
sünk. Melyben ha halajunknak oraig alhata-
tosok lesünk, meg adgya minékünk Christus

Gala 2
Ephes. 2
Hebrus

Apoc 2.

az mi hitünknek auzora az életnek Coronáját,
Ennek az hitnek ereie, oly hatalmas, hogy ő
nala semmi lehetetlenség nincz, mert Istennel,
kinek ő abrazattya, semmi lehetetlenség nints;
Honnet az kővetkezik, hogy valakijk abban
az hitben könyörögnek, minden munka és
fáraság nélkül nyeresek. Mert akkor az hit-
nek lelke könyörög, nem ő maga az ember,
teljes léuen az hitnek lelkével, mely minden
rendbeli veszedelmeknek nevei ala magát sa-
badon boczattya: Isten, kívül semmit nem
fél, kinek csak egyedül enged, és minden el-
vőt jökért halakot ad, az halalt, poklot, az
ördögöt és annak minden bírodalmat laba
ala tapodgya: Mert az hitnek ereie az vesze-
delmekben batorfagos és békeséges, az béke-
ségben pedig veszedelmes. Es semmi ugy meg
nem vitya és nyugottya az hitnek batorfogat
mint az hosszú ideig való czendesség,

Chryso.
Matt: 18.

Annakokaért az hit veszedelmekben az-
kar forgani, gyakoroltatni, és semmit sem
félni: Mert olly az hitnek természetü, mentül
inkább tiltatik auagy ellenzerik, annyival in-
kab fel geried. Ennekokaért ezt az hitet valas-
ki magának ne tulajdonicsya, ha ki az hitnek
vallas tetelet teheriségével és tselekedetével
meg nem mutatya és nem tanitya. Es sokan
vadnak O VR Isten ebben az mostani mi v-
dönkben, kjk bajokkal az hitrül vallast tes-
nek,

nek, mind azonáltal az hínek lelketül felette
idegenek, és inkább kőverik az testnek szabadsá-
gat hogy sem az lelek, kők minemük les-
gyenek az ő gyümölcsözökrül meg ésmeryük,
mert ez Euangeliumi és léleknek szabadsága,
mellyet mi nékünk Christus szerzet, meg sa-
bádituan minket az bűnnek solgalattatul,
és az ördögnek birodalmatul: melyet immar
az szabadságnak sine alát tetecuen, mint had-
nagyokat auagy vezereket kőverik:

De ezekrül elég eddig: téryünk az híre,
mely lelkünköt meg világosítja, mint binten-
az hazat az lampas, auagy fővernek, az em-
beri fele barattához embersegeste és kegyes-
fe teszi, kinek bűkségéhez magat tellyességgel
az hitt hozza sabia, nyughatatlan, és min-
denkor valami főt berez. Testet vigazassal, és
paranczolat nélkül való bőstőléssel sanyar-
gattya, az testnek firtalanfágit meg zabotaz-
za, az emberi elmének kevélységet le törí, be-
reter, alazatosfágot, es summa berént minden
jófágos czelekedeteket az ő rendiben tarsanak
és uranna jaronak tart; ez egyedül ki embert
meg igazítja, az az Isten előtt az törüennek
czelekedeti nélkül meg igazítja.

Soha penig czelekedet nélkül, hiuolko. 1200. 24.
donak nem találhatik az hűt, mely ha fa, te-
hat az jó czelekedet annak az fanak gyümöl-
cze. Mert az hol hűt, ott vagyon czelekedetis,

melyek nélkül nem lehet igaz hit, de csak
 tetteret és holt hit, miképen hog az test az lé-
 lek nélkül holt állat. Ez fa ha gyümölcsöt nem
 terem ki vagassék és az tűzre vetessék. Az
 hitnekis penig ha gyümölcze nem leend, nem
 lehet hit: Istent sem érdemli az az hit, mely
 semmi czelekedettel gyümölczös nem lehet.
 Mert az ki az ítélet napján, az mint Cyprianus
 Doctor mondgya, az czelekedetekért jut
 mar adando, ez mai napon is ugyan azon az,
 ki kegyelmes meg halgatoja azoknak, az kik
 az könyörgésre és hitre jó czelekedettel jönnek.
 Ez az hit, melyről Christus az Euangelistaka-
 nal, és az Apostolok is, sok helyen az írásoka-
 ban emlékeztetnek. Nem együgyűk-
 zen foluan amaz Apostoli Credóban nekünk
 adattatott históriai hitről mely az kegyedeneke-
 nel és az ördögöknel is vagyon, és meg ret-
 tennek; bizonyára minnyájan, kik az keres-
 tyéni nevet vallyak, hitik hogy Christus fűs-
 letet szenvedet, &c: meg lát dolgát és históri-
 at hallonak és tudgyak: de az hitnek erejét és
 hasznát nem tudgyak. Szükség annakokaért
 hinnünk, és magunkkal tekélcselesen elis hitet-
 nünk, hogy az Christus mi éretünk bűnétet
 szenvedet, &c: az mi alnokságinkat ő viselte,
 és ingyen való irgalmasságából, kén szenved-
 désenek általa, bűnünk bocsánatját meg sen-
 kelte (avagy meg engedte) az letettségnek tor-
 kából

kabul ki szabadítot, és az égekben helyhezte-
tett: és ez az, az mit Christus mond. Bizony
mondom ti nektek, az ki hisen én bennem ó-
rók élete vagyon, valami penigh ez hit kiűf-
lesén mind bűn az. Mint mikor ember az tőr- **Rom. 8**
vénytől, és az pokoltul való féltében jól cze-
lekedik, ez czelekedetek kepmutatásbul valók,
és semmi jó nincs benne: minden mi czele-
kedetünkben azért, az mi lelkünknek hiúból
kely hinnünk: mert ez az paranczolatoknak
meg tártása: és ha így munkalkodunk, les-
nek az czelekedetek az igaz hűnek gyümöle-
csei.

Abraham sok nemzetnek Attya, ez hűt
által igazult meg, mert hűt: és tulajdonira-
tot néki még igazulatra. Mondom hűt az I- **Gen. 12**
steni ígéreteknek, és az ígireteknek földére
mint idegen földre be ment. El hívén hogy
Isten mindent meg ad, valamellyeket meg í-
gért vala monduan, meg aldo lak téged, és
még sokasítom az te magod, mint az eghnek
csillagát, és mint az főenyert mely az Tenger
parton vagyon. Es bírta úgy mond az te ma-
god az ő ellenséginek kapuit, és megh alda-
nak az te magodban, az az, az Christusban
minden nemzetiségek, mert engedtel az én be-
fedimnek. Azónképpen Sara az Abraham
felesége hit, kinek mehe az vénség mia be zars-
lattól vala: de viszontak Isteni jelenésből vót,
által

által meg tiltatkozot: és idejének természet
ellen, aggh duha, kősa léuén meheben fogas
dot, és búlte fiat Ifakot: melyet annak utana
az Attya, Isteni paranczolatbul, alhatatos és
vidam léleekel, semmít sem kerülkeduen Isten
nek ígéreiben, aldozatra, az Oltara fel vitte
vala; el hitetvén tekélltetesen magatual, hogy
Isten igireti szerént maradékinakis meg tellyes
síti fogadasat, fiat immar binten meg akar
uan aldozni, kibén az ígéreteket el vőne va
la: mert Abrahamnak ez so mondatot vala:

Gen. 30 Ifakban hiuattatik te néked az mag.

Mikoron ez ígért az ícles vénember
nek csében jutot volna, hitte az ígérő Isten
ben, hogy az holtak közzülis magot tanafta
hat. Ezekről az Apostol és egyébokról is az

Hebr. 11 Sídoknak írt leueleben föl, auagy akár kiles
gyen annak az Epistolának autora, de az ál
tal az meg tantorodot, és gyarló lelki ésmere
tek meg erőssödhernek, és fel emeltethetnek,
az Istennék meg ígért kegyelmének és irgala
mailláganak velünk való egyvezéfére, és hog
az Isten mi nekünk bizonyossan, mindeneket

Ionx. 3. erciéuel; és azon hitben való könyörgésnek
által, az Niniuebelyek, kiknek az VR Ionas
Propheta által való veszedelmeket fenyegetés
fel meg üzente vala, és az VR paranczolat

tyabul

735
nyazbul romlásokat meg monda, siralmas könyörgéseikkel, bűntörléseikkel, imadkozásokkal az meg haragut Vrat meg engedtelek. Vgyan azon hitben amaz artatlan Susanna Ásáony, alnok és Istentelen hamis vadoloktul vadoltatnan, imadkozik és meg halgattatek: és az patuarkodoknak kezekbül az gyermek Daniél által meg szabadula. Így oluassuk Ionas Prophetarulis, ki az halnak remlőjében reskeztetuen, csak az hitben imadkozik vala, az Tengernek melységébül, és az kegyetlen feneallatnak gyomrából egesseggel meg szabadulást érdemle. Sok egyéb rendbeli, és ehhez hasonló több példakis samlaltatnak elő az Örveinben, mellyek nem bűkségesek hogy itt mind elő samlaltatlonak.

Tonabba ugyan azon hitben Cornelius Aeto. 10. az Olab Seregnek szabadosta, Isten felő seifiu, féluen az Istent, alazarossággal könyöröguen és tellyes bizodalommal imaduan az Istent, és az Evangeliumi paranczolatokban még semmit sem tuduan, tífra fényes nappal, az Istennek Angyalának bauat latni és hallani érdemle, kinek így boluan: Cornelij: Az te hitbül lőt alafminaid; és könyörgesid fel mentenek emlekezerben az VR eleiben: az mint sépen az Apostoli czelekedetről iri könyben elő samlaltatik: mert a mint az Apostol mona gya, az hitbül lőt könyörgések hamar fel mēnek

Mat. 20

Matt. 10

Luc. 13.

Luc. 8.

Eccl. 32.

Matt. 5.

nek az Istennek eleiben, mellyeket az mi eze-
lekederinknek érdemei Istenre tartsanak: Így
amaz egy vak, és az malik vak ember alha-
ratos hittel, egy szeris másor is kiáltván. Iesus
Dávidnak fia könyörölly ráitám, Iasast véuen
hallotta az VRul Néz. Így amaz VR labais
hoz borult bűnös Ásonfallat, síralmasson kös-
nyörögvén, érdemle azt hallani, hogy ő né-
ki sok bűnei bocsátának meg. Így amaz tis-
zenket ezentéig vérforságban beitegeskedő
Ásonyallatis, hallotta az VRul, az te hited
téged megtartot. Végezetre így amaz Public-
canus (az az niluan valo bűnös) alazarossan
és bizodalmassan imadkozván: Isten légy
Irgalmas nékem bűnösnek: Inkab meg igas-
zuluan mene el, hogy sem amaz kevély Pha-
risens, kiből be tellyesedet az mint meg va-
gyon írva; Az alazaros könyörges által hat-
rya az egeket, fel hatván az Istenhez ki kegyes
léuén, az könyörgőknek meg halgattyá imat-
sagit. Mely példakbül niluan ki teezik, melly
nagy haszna és ereie legyen az könyörgésnek,
az mely súuból és hibból vagyon, az az, az
mit az VR mond. Nem jöttem az törvénnel
el törlesére, de sörbe tellyesítésére. Meri az I-
sten az törvénnel dolgai, és külfő ezelekede-
si nélkül az természet szerént valo indulatot és
akaratot kiuannya meg. Ez hitet gyakorol-
gye késte az Satan az embereknek szívéből kü-

gyom-

gyomlálni és elűzni. De velünk lévén az mi Atyánk és Istenünk, minden igyekezeti hiában lőt.

Antióchus Epiphanes által is semmit se gyebet nem czelekedik vala, hanem, hogy az Istennek igireinek, melyet Abrahamnak tót vala, csak emlékezeti és uarakozása se maradjon meg, melyről ez eleb szólunk: Epíté Antióchus az Sarannak solgája, pusztulásnak viallatos baluanit az Istennek oltarara, és mind az egész Iudának országában való varafokkan, az kegyetlen pogan fejedelem kedvéért, oltars építenek, és minden hazaknak aytal előt, és vezakon temient égetnek vala és aldoznak vala, az törvénnök könyveit elvagdaluan mek égetik vala, és valakjénel az VRnak Testamentomának könyveit talaltatának, és valakjék az Istennek törvényeit valalyak vala, az kegyetlen pogannak paranczolatya berént le vagatnak vala.

Illyen módon akarta, hitetlen és Istentelen, solgalaia által, amaz veszedelmes kigyó, az mi Atyainknak meg czalatkozattatya: mi tőlünk el gatlani, az Istennek kegyelmében és Irgalmaflagában való reménseget, és amaz jó gyümölcsz termő fat, az igaz hitet gyökere stül ki irtani, hogy abbul jó gyümölcsz ne teremhessen: és hogy ez környöl merelt, nemzetiség telly effeggel el veszen: hogy az Abraham

hamnak től minden ígéreti hiában való legyen. De meg oltalmaztatot az gyöker, melyek termő faibul ilyen, és oly nagy gyümölcs, az Iesus Christus, az mi reménységünk és vdvösségünk sületet, hogy az Istennek igazsága, mely meg nem tud czalni be tellyes sedgyek, és hogy tekélletesek lehessünk Istennek az Christusban lőt ígéreti felől.

Mely dolgokra nézue amaz Machabeus nemzetiségbül való férfiak, el nem bennedhezvén, az VRnak törvénye ellen való kegyetlenséget Anthiochusnak, szabad akarattyaibul az halalt valastuan magoknak, az kegyetlen pogany ellen fegyüért foguan, meg gőzzhetetlen léleckel az Istennek törvényejért megholtanak, és nagy híres nemes nevezetek vagyon az Istennek Ecclesiában, és az Szent Martyromodnak győzedelmes feir ruhájokban, fejedelmhez illendő helyet bírnak. Haszonlo dolgot oluafunk egy neminemű Nemes és meg győzhetetlen biuű és elmejű vitezrű; ki mikor Nicomediában, Diocletianus Imperatornak kegyetlenséget és üldözést az keresztényenek ellen, és hamis Istentelen paranczolatit, az Euangellumban fel benneltetett Atyafiak ellen az piacson ki hirdetni latna, az hitnek és igazságnak buzgoságában fel gersieduén, mind az egész kősségnek lattara, az Istentelen parantsolatnak könyuet mind apros
ra baa

137
ra faggata: és az Euangeliomnak igazságait,
alhatatos hűtellel kegyetlen börtnyű kínokat
senuede, és az hoharoknak, kők az ő testen
kegyetlenkedenek, csak egy kőröm feketén
sem kedueze. (nagy nem könyörge) Illyen
nagy ereje vagyon az hűnek, és az Christus
Euangeliomanak, mellyek mindeneket meg
győznek.

De ne talam azt mondgyatok houa tar
toznak ezek? Mindezek édes polgar tarsaim
arra igazgatnak, hogy meg értsetek azt, hogy
semmi erősebb és hathatob nem lehet az hűt
nel az mi üdüösségünkre, és a mi ellenséggünke
nek erejének meg rontására; mely hűben ha
az mi könyörgésünket kiualtképpen ez rő
vid Christus által ki hirdetett imadságban,
gyakorta tífra sível léleekkel Isten eleiben ta
masztjuk az mellyeket kérünk, az mint ennek
előtte immar meg mondtuk, mindeneket
meg nyerünk. Mert az rövid és gyakorlatos
könyörgéseket Christus, és Pal Apostol gya
korta az Epistoláiban (az ő el kezdet dolga
irul, az diczéreire és imarkozásra térűen,) pa
ranczoltak. Touabba, ha hosszú beűddel
kellene élnünk, gyakorta sunyalságban esvén,
az mi ellenséggünknek, alattomba valo be ma
sásra, sok szabadságot adunk; és az mi gon
dolatunkot, mind azokra az mellyek meg
mondanak el vonatni és meriük.

Q

Annaka

Annakokaért Christus ez rövid, és gyűs
 mőlcz teremő imakozásnak formáját miné-
 künk előnkben írta, és az embernek lelkének
 és testének űduősségére való sűksűges hűet
 kereseket, az minth ennek kezdetiben megh
 mondottuk, előnkben atta: mellyekben szabad
 akarattya szerént megis halgat, csak bizzunk
 ő benne. Minekokaért az igazságnak amaz
 Doctora, ennek az Imadságnak végére, ez
 szoczkat rendelte, Amen; mely azt jelenti,
 hogy az mi könyörgésünk meg halgattatott:
 ha (az mint feiünkben verték) hűtel tudgyuk
 kérni: De ha erőtlének vagyunk, és az Isten-
 nek kegyelmessége felől semmi bizodalunk
 nem leend, és könyörgésünkön nem hisűk
 meg halgattatni, az Istennek ígírati felől ra-
 lam ugyan velekedűnk: tehát akkor amaz őv
 dögűl meg szállasztatott gyermeknek Atyának
 példala szerént, halgassuk az mi formalo Chris-
 tofunkot, ki így szól, ha híheted, mindenek
 lehetőségessé az hűőknek: és mingyarást fel-
 kialczunk: hísek VRam, s: legy segítséggel
 az én hitetlenségemnek. Es ő az Vralködő I-
 sten, irgalmas és kegyelmes, engedelmes és
 sok könyörületességű, és igaz, ki meg őrzí le-
 galmasságot, ki el veszi alnokságinkot, és la-
 torfagos bűneinket, könyörűly raitunk, és
 meg őregbiti mi bennünk az hűet, Miért?
 Mert az VRnak ereie leűen ő velek, az

kik ötet siubeli indulattal kerélek, Keresztessek
mikor meg találhatók: Segítségül hívattassék
mikor közel vagyon. Hadgya el annakoka
ért az hitelen az ő vait, és az Istentelen férfit
az ő gonosz gondolatit és térien az VRhoz,
és könyörülly az meg terőn. Ha pedig el nem
hadgyuk az latorfágnak vait, meg nem hal-
gattatunk: és Isten sem halgatty meg mi éres-
tünk bűnösökért könyörgő Aryankfiát, ha
bűneinket meghánni banni nem akaryuk.
Mert azt mondgya az VR, ha Noe, Iob, és
Daniel allonakis előmbé, meg nem szabadis-
tyak az ő fiokot és leányokot: mert igen meg-
erőssödöt az ő gonosságot. Minden felől mi-
nekünk meg terőknek az Istennek kegyelme,
és Irgalmassági ígéretnek, csak az bűntől
szűnyünk meg (avagy bűn teteltől) és tellyes
siubeli indulatbul imatkozunk. Mert ha sina-
ten térdeinket meghaltjukis, és mellyünköt
sem verjük, sem kezeinket az egben fel nem
emellyük, ha csak elmenket Istenhez emellyük
is fel meg halgattatunk, és tekéllertesse tesük í-
mátságinkot. Mert siugt lelket, és nem csak
besédeket, sem valami sem hideg sem meleg
könyörgéseket kíván az mi Aryánk és Iste-
nünk: kinek neue mind öröcke legyen áldot
Amen,

Esd. 2.

Esa. 55.

Ezcc. 14

Q :

KöN.

K Ö N Y Ö R G E S .

O Mennyei Atyánk, minden mi reménységünknek és bizodalomunknak autora és megadoia, ki az te benned bizokot, és minékünk tőte kegyelmed és irgalmasságod felől való ígéretedben reménlőköt, soha elnem hagyod: de mindenecket, valamellyeket az mi Imádságinkban tellyes fiuból való hűttel kiuanunk, irgalmason megadod: legy segítséggel az mi hitetlenségünknek; és azt az hűtet, mellyet az te fiad az mi Vrunk Iesus Christus, az Apostoloknak borsalmakérefekre, és az Euangeliomba benteltetett egyéb rendbeli benteknek meg engedet mi bennünk is te fiaidban örögbiczed: hogy azokot, mellyeket túled engedelmes

Atyánk

Atyanktul hiedelmessen kérünk,
ketseg nélkül meghis nyerheffük:
ugyan azon te fiadnak, és mi V-
runk Iesus Christusnak általa, ki
veled egyetembe az bent léleknek
eggyességekben, amaz mennyei és
minden örömmel és vigassággal
tellyes Ierusalembe, amaz nagy
diczösséges és fölséges Király bek-
ben, Király és Isten: feiedelemhez
illendő főb helt foglalt ma-
ganak kiben vralkodik
mind öröckön örök-
ke Amen.

Q 3

IMAD.

IMADSAG.
MELY BEN RÖ-
VIDEDEN ES SVMMA
SZERENT, IGEN SZEPEN BE

foglaltanak, az VRint szerzettet min-
dennapi imatlagban valo hét kérés-
sek, igaz magyarázattal.

Mi Attyánk ki vagy mennyeg-
ben.

Eőrök mindenható Isten, ki semély va-
logatas nélkül mindeneknek közönsegessen,
hogy mi mennyei fiaid lehessünk, magadot
mennyei Atyának nevezni méltoztattad.

Szenteltessék te neved!

Enged meg az te szentseges nevedet mi-
bennünk tiszta és arratlan életnek peldaiuval
meg szenteltetni, hogy mindenek mi általunk,
és az mi jossagos czelekedeink által, mellyes-
ker mi bennünk csak egyedül munkalkosol,

téger

140
Engedet bontelhesse nek és dicsőíthesse nek.

Iőjön te országod

Enged meg VRam, hogy az te kegyelmednek és irgalmasságodnak orsága sályon az mi belső részeinkben, és hogy annak az dicsőítesse és felleves orságnak, mőha lehessünk részei.

Legyen te akaratod, miképen mennyegben azonképpen itt ez földönis.

Adgyad VRam hogy halálunk oraiaig az te Isteni akaratodot követthesse, és az meszei polgariságnak példaiával egyesek és isen defekléven, egy sivei lélecek, meg oltuán mi bennünk az testnek ereiet és indulatit, ez világnak és az őrdőgnak meg győzuén hiezelkedésit, az te sent akaratod ellen, soha ne tusakodhasssunk, de sőr annak mindenekben engedhesse.

Mi kenyérünköt mindennapit adgyad nekünk ma.

Enged meg VRam az mi testi szükségseinkre való életetés, hogy te néked szabadlágosban szolgálhasssunk. O Atyánk kérünk,

Q 4

ad

adgyad azt az mennyei kenyerezis, az te benn
fiadnak az Iesus Christusnak testet, az mi lel-
künknek meg gyogito oruossagat. Adgyad
VRam az te Isteni paranczola idban valo tes-
kélletei czelekedesünknek kenyerezis, hogy es-
zekben tellyes indulattal járhatunk, és ma-
gunkot gyakorolhatunk. Mindezeknek után-
na adgyad VRam az te Isteni befidnek ke-
nyeret, melly az mi lelkünknek allattat (az
nagy termeszet) gyamolliczva: hogy ezekkel
az eledellel meg elegenduen, amaz mennyei e-
légsségre és tellyességre, az hol semmi ehez és
mínch, melto be menerelünk lehessen.

Es boczasd meg nekünk az mi
véteinket, miképpen mijs megh
boczattunk az mi ellenünk véte-
teknek.

Adgyad efris, hogy az mi ellenségink
hez kîk minket meg bannottanak engedelme-
sek lehessünk, és az mi ellenünk vétetienek,
arrul szabad akaratumkbul boczanatot adha-
sunk: hogy mijs régedet az mi bûneinknek
meg borsarafaban engedelmesnek és kegye-
mesnek találhatunk.

Es ne vigy minket az kîsirtetben.

Enged meg az is VRam, hogy minnyas
jan,

141
jan az kísértetben ne vitéssünk, hogy minnyas-
jan el se vessünk; de sőt minden veszedelmes
kísértetekben, és az nyomoruságoknak haba-
jainak közepiben is, Atyai oltalmazást jelen-
lenni érezhessük: hogy az kísértőnek alnok
mesterfegyével meg győzettertűn, öröcke va-
ló veszedelemre ne vonattassunk. De mine-
gy is fazekas által czínaltattat meg próbala-
edények, és az kísértetnek tűzével mek tisztí-
tattak, az mi pallya futásunkot el végezhes-
sük, és vitézséget vitézkedhes-
sünk, és te veled, a-
maz minden rendbeli kísérteteket meg győ-
ző varasban, örökön öröcke egygút élhes-
sünk.

De szabadicz meg minket az
gonosztul.

Mind ezeknek utanna kegyelmes Szent
Atyánk, adgyad hogy minden testi és lelki,
felen való és jóuendő gonosztul, az te is vol-
toddul meg szabadulhasunk, és amaz tisztí-
tan régi ördög Atyának igáját, az te fiadnak
az Iesus Christusnak általa el rontuan, és ve-
gyan azon te fiadnak vére hullásának nekünk
te fiadnak ugyan meg szerzet mennyei bo-
doglágnak örökséget engedgyed öröcke bir-
hatunk, és hogy az mennyei Angyaloknak
seregével, az bodog lelkek között, azokkal az

mennyei gyönyörűlegeckél, öröcke örüens-
dezhessünk. Az mi vduózió VRunk Iesus
Christusnak jó volta és kegyelmes gondvi-
sésele raitunk lévén, az kinek, és néked Aty-
ánknek, az bent léleckel egyetembe, biros-
dalom, diczőség, és tisztesség adassék most és
öröckön öröcke Amen.

Az mi Atyánknek más értelem-
mel való rövid tanúságos megh-
magyarázása.

O kegyelmes Atyánk, bizonyára nekünk
mennyaiunknak, kiki te benned hisünk kös-
zönleges Atyánk. Ki az egekben mi tölünk
te fadul olyan méssé lakozol, adgyad ke-
rünk hogy az mely indulatot mi bennünk his-
yó fadban vagyon, az berént az te neuedis
meg benteltessék, hogy valamit mondandunk
tsékefünk, gondolunk, hallunk, az te dis-
tsősségedre fordullyonak hogy az te neued
mi bennünk legyen bentleges.

Ragadgy kú minker; kérünk az Satana-
nak orsagabul, az minden vétkeknek orsag-
gabul, és vigy által az te orsagodban, min-
den, osszágos dolgoknak orsagaban.

Legyen mi bennünk az te akaratod,
mer az mi akaratunk igen meg fertőzietet,
ugyannyira hogy semmit sem kereshet (az
uagy

vagy kérhet) hanem az miben velekedik: mi-
nekokaért legyen te akaratom, te mi velünk
cselekedtesd azt, a mi te fölsegédnel kellemetes,
ha minket nyomorultakat akarod hogy meg-
küzdagullyunk; Legyen az te akaratom, nem
külömben mi velünk itt ez földön, hanem
mint az egekben az te mennyei lakosiddal.

Az mi mindennapi kenyerünköt, az Eu-
vangeliomi tudomannak kényeret, az Chris-
tus testnek kényeret adgyad nekünk, mely ez
latorságnak háilekaban, ennyi sok nyomor-
ruságnak kereszti közöt, az te kenyered nél-
kül állandok nem lehetünk. Adgyad tehát
naponként, mert naponként immar mi az tes-
töt, az halaltul és az ördögöt el farsátatunk;
el és meg annakokaért minket naponként az
Euangeliumnak tisztaságos kenyereivel a Chris-
tus testének kenyereivel, mely csak ő magas-
val tegyen hiedelmesecke.

O Atyánk mint hogy niluan vagyon
nalad, hoy senki közülünk nincz ki sok bűn-
ben réses nem volna; boczasd meg az mi bűn-
neinket, miképpen mijs megh boczatunk az
zonkak ^{ruk} mi ellenünk vétetek.

Es ne vigy minket az kísértetben: az az
ne engedgy minket meg győzni az kísértetek-
nek alnok mestersegitül.

De szabadicz meg minket az gonosztul:
attul az minden gonosztul, az melybül né-
künk

nékünk gonos kövekezherik, A MEN.

M A S.

Rövid értelmes meg magyaráza-
sa az mi Attyanknak.

Semmi nincz nagyobb, sem hathatob an-
nal az miről az Christus bizonságot tör: va-
lamit úgy mond kérenderek az Attyatul, az
én neuembe mindeneket meg ad ti néktek.

Touabba, az imarkozoknak szükség ilyen
késülettel és indulattal lenni.

Előben az ígérettel úgy fel geriedgyen
(kerierék és meg adatik,) hogy azt valoban el-
hídgye, hogy az Istennek akarattya az, ki az
meg halgataással akar maga felől bizonságot
tetetni mi közöttünk, és az mi hitünkötis meg-
erősíteni. Ez igazan, mi hozzánk való aka-
ratyat meg próbálni az Attyanak.

Nem férkezherik ide ez vilagnak igazsá-
ga, auagy az éin mutató czelekedet, mellyen
ez vilagnak eselése kegyességnak magya-
raz.

Masodszor, szükséges az éiunek meg late-
ni és gondolni hogy sükölködik, amaz mon-
da szerint: az chezőköt minden jockal be-
tölte &c. Mert mit kér ha magadot sükölkö-
dönnek nem élmered? merő kép mutatas: az

143
könyörgést tettezni, és meg utalni, auagy ma-
gadol meg elegedeinek lenni, és meg vialni,
az Istennek aiandekát a mellyet kérendő va-
merő kép mutatás.

Mi Atyánk.

Mikor Atyadnak hívod, te kélltetessen el-
kely hinned, hogy read uigyz, és gondgya
is vagyon read.

Ki vagy mennyekben.

Az egekben lenni, az az mindeneket be-
tölteni, orságotni, ráplálni, gubernálni, és
mindeneket meg erősíteni.

Ez hely auagy czickelke, az teremtésnek
meg észmerésire tartozik. De az teremtésnek
meg észmeresi ez, igazan érteni, s'nem valami
tettetést hamis latot lataással lenni jelen, az segis-
tő raplalo és meg tartó Istent.

Mikor az fiu ezeket meg érzi, annak us-
tanna oktan meg érted, miczoda közben ve-
tés legyen, az Isten felől valo emberi velekes-
des közti és hűt között.

Szenteltessék te neved.

Mint az első paranczolatban meg ki-
vanratik, hogy Istent meg észmeryük, itt is el-
főben azon könyörgünk, hogy meg észme-
rjük. Es hogy az ő neve meg szenteltessék, az

jelentő

jelenti, hogy az is meg ismertették. Miképpen?
Mi az mi ítéletünk és okoskodásunknak szabadsága szerint, azt foggyuk Istentre (auagy költyük) hogy nem igazan ítélő, auagy kegyetlen bossú allo, sem nem oly közel az segítségre. (noha bizonyára közel) Így gondolkodik az emberi okosság. Nem oly kegyetlen bossú allo, az mint rea fograk: nem segít minket oly kegyessen, az mint lattatnak az bent írásokban ígérteini. Kérünk annakozkaért, hogy magat mutassa meg nekünk, igazan minemű kemény biro legyen, miképpen karhosszasson, az mienket el vesse, és minemű közel valo meg tartó legyen, és segítő. Ide tartoznak az Psalmusokban valo könyörgeések; holot azt kériük, hogy tericsse kü ráisunk az ő orszaiat, az az mutassa meg nekünk.

Iőion te országod.

Az az, te bíry minket, felette tudatlanok, az kijk arrul gondolkoznak, hogy az Christus orszaga csak az meg holtakra tartozzon: mikor Pal azt mondgya, hogy Christus az ítélet után Attyanak megadgya az orszagot. Azért azonközben orszagol, (auagy vralkodik) az az, az előnkken, az mint az Prophetais int, hogy az Christus űl az Dauid Király fekeiben, az az, hogy immar az jelen valokor bírja

biria is. Kőnyörgünk annakokaért, mint
hogy az Satan ez vilagnak fejedelme, hol ez
mert, hol amaft háitya birodalma ala, és meg
vakitya &c. Christus minker az Satannak or
szágabul kű ragattakot, bírjon, igazgasson,
vezérellyen, gondolatlanul hogy el ne essünk,
és ne tevelyedgyünk: az mint Pal az Ephe
sumbelieknek bol, hogy mi az sérteűgnék or
szágabul, az Isten fíának országaban vitetünk.

Legyen te akaratod mikeppen
mennyegeben; azonkeppen itt ez
földön is.

Az az, legyen, hogy te néked engedhes
sünk, mikeppen az egben az Angyalok is en
gednek. Christus rouabba sent lanosnak va
tolso réűében azt adgya előnkben, mas ő
vedz be réged, és oda vissen az houa nem az
karod: mi penig az mi itéletünk és jókossá
gunk sérént, egyűer egy, mas or mas életnek
és dolognak rendit vesűk előnkben. Kőnyör
günk penig, hogy inkább legyen az Istennek
akarattya mi raytunk, hogy sem az mienk.
Mert semmi nincz nyomorusagosb, minden
dolognak czelekederiben és el inditálában,
mint ez testnek tanaczaua elni.

Legyűnk azért oly edenyek, az mellyek
ben Isten ő maga munkalkodgyek, és az mi
tanac

tanaczunkal az ő akarattól ne vegyük.
Igy Christus sem áll botor magáé t, de A-
tya akarattjára hadgya. Igy Pal sem megyen
az Macedoniabeliekhez, hanem hiuattatuant
halálra sem adgya magat, nŕg Istennek akas-
rattiat nem lattya. Iofias hadat indit, iollehet
ŕ. királj vala, az Isten akarattjat meg bans-
tya, melly dologert gonosŕ ŕerengetie leŕen,
és erről ad tanusagot Pal. Valami hitböl ninta
mind bűn az: az az semmi dologhoz nem
kel kezdeni, ha nem hiszed Istentől iauallatatni.
Io az puztaban lakni, ha bizonyos vagy bē-
ne, hogy Istennel kedves legyen;

Az mi minden napi kenyerün-
köt adgyad nekünk ma.

Az az, valamellyek az mi testiunkre ŕűke-
segek, tudomant, io hirt nevet, ruhazatot,
egesseget &c: mellyről, Matt: 6. vagyon em-
lekezet, mellyek mind ide tartoznak. De itt
jolt meg kel latnunk, minemű hiet kiuan, hog
legyen bennünk, tudni illik, hogy olly le-
gyen, melly igazan vgyan meg erezze, hogy
azok mind Istentől adattatnak. vgyan azon
ŕ. Mattheirasa ŕerent, és az ŕ. David soltara
ŕerent: Te adz azoknak eledelt, alkalmatos
időben.

De itt igen meg probald lelked ismeres

145
tű, ha ugyan ezt mutattya a Sivedís, hogy ez
zek talán csak történetből lesznek, auagy em-
beri forgalmazottságbul mennnek végben.

Ezt az Istentelenséget karhoztattya, és is-
tély meg az Evangelium; minekokaért csak
héaban imatkozol, ha hited nem léhen, és ha
Sived nem mutattya, hogy azok Istentől adás-
sonak.

Es boczald meg az mi vétke-
inket, miképpen mijs meg bocza-
tunk ellenünk véteteknek.

Mikoron bűneinknek boczanattyaat kér-
jük, meg kely értenünk, hogy Isten igazan
megakaria mi nekünk boczatani. Itt ész-
teged meg intelek Istentelenségedről: mert Sive-
deddel semit keduesbe el nem hithetecz, mint
ha Istent csak trefaban veled az bűnt meg bo-
czatani. Ez végre adot é melle jelt, mellyel I-
sten bizonyossa teszen az ő akarattya, mely-
ben meg erősíti az mi erőtlenségünköt és hi-
setlenségünköt. Mely jel ez: az meg boczat-
nak meg boczattatik.

Es ne vigy minket az kifirtetben.

Itt jusson esedben az S. Peter mondasa, 1. Pet. 4.
hogy az ördög mint az Siuo Oroslan, körül-
jár, keresuén az kit be nyelleyen. Annakokaért
R ha it-

ha ilyen lefelkedéseikkel vagy olalkodásokkal
sanczolatunk meg. könyörgyünk hogy
minket az mi Atyánk ne hadgyon el élnünk.
Könyörgyünk pedig, nem hogy meg ne kis
sírtesünk, de hogy az kísértetben meg ne has
nyatolyunk; az miképpen lob meg tartatot.

De szabadicz meg minket az
gonosztul.

Könyörgyünk azon, hogy minden ez vil
lági gonosoktul meg szabadulyunk: és hogy
ez világi nyomorúságokban foroggyon alás
patunk, vallyuk meg.

(Miel penig rouab ennél nem volt az
Deak textus, hogy ilyen ezonkanak, és ke
ves értelemmel való végnek, ne iatassék az
olvasatul, ezzel ez alab meg irt igeikkel akas
ram ez lép drága magyarázat a mi Atyánk
nak, mind ez violsó magyarázatot mind
az előtte valokot be peczeileni, ha kinck let
szik mondgya utanna, sa az kinck nem, men
nyen el mellőle ha meg buria kemet.)

Es mongyuk utanna: hogy az kinck bí
rodalma vagyon mind mennyen földön, la
hatokon és lathatatlanokon. legyen ugyan a
zoné, mind mennyen, földön való orbas
golas, hatalommal való vialkodas
és az diczőség örökön örök

ke Amen.

A Z K E

Az Keresztsegrül.

AZ KERESZTSEGBEN

Istenhez, ezeckel az fogada-
sokkal köteleztettünk.

En az ördögnek s annak minden munda-
kainak, ellene mondok.

1. Hísek Istenben, mindenható Atya-
ban, menynek és földnek teremőjében.

2. Hísek az Iesus Christusban ő egyet-
len egy fiaban.

3. Hísek s. lélekben, kereszttyén Annya
s. egy hazat, s enteknek egyességer, bűnünk-
nek meg boczanattyat, restünknek fel tamar-
dasat, és ez élet után az örök életet.

Ezek az czikkelek auagy agazatok azt
kiuannyak, hogy rövideden az iffuságoka-
nak, az Apostoli jelt, auagy Credot, és az Vrs-
tul sereztetet imadságot meg magyarázzam:
hogy az, mit, és kinek hidgyen jól meg tuda-
gya: az penig, miért és miről imarkozzek ab-
ban bizonyos legyen.

R 2

A Z

AZ CREDONAK Rövid és tanulósgos meg magya- rázása.

Hísek egy Istenben, abban az kegyel-
mes Atyyában, az egyben és ez földön levő
minden allatoknak teremőjében.

Hísek az Iesus Ch istusban, az ő egy fia-
ában, mert mi születetünk haragnak fia. fia
a ka fogadatunk penig az Istennek fia köz-
beni hűt által mely vagyon az Christusban,
ki az mi nevünkel, férfindula nélkül, az
lélektől, az tisztaságos búznak méhében fos-
gortator, szazonbúztól születet, Ember fia
való az Christus, hogy minket Isten fiaiva
tegyen. Születetünk az tisztaságos búztól, hogy
az mi ruságinkot el mossa. Szennede Pontius
Pilatus alat, az mi latorfaginkért. Meg fefites
k, el törölvén az mi adós leuelünköt, a mely
ellenünk vala az végezes által, (az az, az I-
stennek paranczolatya férént fac & vivés,
czelekedgyed széle) és az ki vőtte közzölünk.
Felfüggetvén az kereszt fara, meg hal, hogy
halalanak általa és az halhatatlaniágot az E-
vangeliium által, az vilagosságra elő hozzá:
El temetetik, hogy mijs vele eggyütt el

temet

emetterven az keresztség által az halálban, az életnek világában járhatunk.

Szalia a poklokra, hogy az pokolnak kinnyaiat, avagy kegyetlenégit leme tegie.

Harmad napon halottáibul, az halalt poklot az ördögöt meg győzven, az mi meg igazulatunkért győzedelemmel fel tamad, hogy az kik ő benne hisünk, el ne vessünk, de iót örök életünk legyen, hogy mijs abban győzzük meg az halalt poklot, és az ördögöt.

Mene mennyegben, hogy or az Anyanál az mi bűne nkért közben jaro legyen: mert egy az közben jaro; Isten közöt, és ember közöt, mely az Iesus Christus.

Mene az Anyához, hogy az emberek nek ajandekot örögasson. Mene az Anyához, hogy mijs ő benne fel mennyünk.

Mene menyegken vele Anya Istennek joba jara, Anyával egyenlő, mindenható Anyával mindenható Fiu aldando Isten mind örökön örökke. Amen.

Ki vövel, az mikor ő néki terzik mind az eleveneknek itelő birata jelen lésen, kiket az ő hertelen való eljöveteli itt talál, s mind pedig az holtaknak.

Hűsek s. Lélekben, igaz Istenben, az Anyatul és fiutul szarmazóban, ki mindenes ket meg bentsel: és kinek kivólóte nincz lema mi bent, avagy bentséges.

K s

Hűsek

Hűsek egy keresztényi Anyaszentegyházat, mely az Christusban hívő Szenteknek egygyeessége, avagy közönséges egygyesületek, ki az Szenteknek feje. Hűsem pedig azt az Anyaszentegyházat, mely az Ű. Lélektől bírattatik. Hűsem hogy ez ilyen Anyaszentegyház vőte el az Christustul az kulczokat, az bűnöknek meg kötésere, és meg oldására való hatalmat. Hűsem hogy ebben az Anyaszentegyházban vagyon az bűnöknek meg boczanatya: mely vagyon az Christus vére, hullásának valtsága által, ki minékünk adatot Istentől, valtsagul, igazsagul, és meg Szenteltetésül.

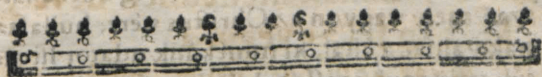
Hűsem testnek fel tamadását. Hűsem hogy minden emberek ezen testben, az melyben élnek, el temettetven, az földi fergektől meg tagattatvan avagy akár mi moddal meg romolvan, ésmet az életre fel tamadnak.

Hűsem ez élet után, (az mely függő peccetiezeknek) az örök életet, mely vagyon az Christus által. Ki az Atya Istennel, és az Szent Léleckel, egyenlő Isten mind öröckön, örökké, Amen.

Szükség minden keresztény embernek, elsőben is kiváltképen az Iffuságnak, ezt az Apostoloktul egyben fedegetet hűnek agazatit, (mellyet Déakul *Symbolum Apostolicum*nak, hinak, az az Apostolok hűtinek jelenek. Magyarul *Credonak*:) süntelen elmejekben forgatni, és az czikkelenként, hozzá tarto-

20 értelmivel egyetembe meg érteni: 'Mind az Virtus
előnkben adott mindennapi Imadságnak az Mi At-
tyának meg magyarázásával egyetembe, hogy azt
minden keresztyen ember jól meg tanullya, és meg-
raggya, mit: es ki nek, araggy kihen biggyen, ezt pe-
nigh, miért es mirul' imadkozzék abban bizonyos le-
gyen, s-ne tantogyon, hogy ha valamikor az proba-
ra rea ké', ruggyon barorságossan hozzákez-
dem az bal viadalhoz.

148

AZ TIZPARAN- CZOLATNAK Rö- vid Magyarazattya.

Ad Romanos 3.

Az bűnnek észmereti az törvény, Exodi. 20.

I.

Ne legyenek tenéked idegen Iste-
nid en előttem.

Az az, Egy Istenben hidgy, Egy Istent
keresd, egy Istent felly.

II.

Ne czinaly magadnak faragot ké-
pet. R 4 Eb-

Ebben Isten meg tiltja, mint hogy fene-
soba tenki nem lata, hogy az ő képerc és ha-
sonlatosságára, és semmi teremtet allatnak as-
braziyara, mellyek fene az Egben, avagy ez-
földön, és az föld álat az vizekben vadnak,
se aranyból, se ezüsből, se kőből, se fábul, és
egyéb álatokból faragot, avagy őnrő képer-
ne csinállyunk: az mely utalatosság ő előtté.

III.

Az te Vradnak Istenednek nevért,
héaban fel ne vegyed.

Az az, az Istennek nevért, mind io se-
renczednek samind gonoz serenczednek ide-
ten, dicziretel magosald: és ha veszedel-
menben forgas, efsel és folyamodgy az ő ne-
vhez, mint egy erős kőfalhoz.

III.

Meghemlekezzel arrul, hogy az
bombatot meg benteld.

Az az, az Istent had szabadságossan, hogy
az mint az ő akarása, munkalkodhassék az
kerént te benned. Következnek az második
Tablan való Paranczolatok, mellyek arra ra-
mítanak, mire vagyunk kötelesek felebará-
tinkhoz.

V.

Tisztellyed az te Atyadot és Anya-
dot

148
dot, hogy' hoſſu életű legy ez földön,
mellyet az I E H O V A, az te
lſtened ad te néked.

Az az, az te ſűleidnek, ſejedelmeknek,
biraknak, és az kik ſellyeb ualok náladnal,
engedelmes legy, azokat bóczülettel ſellyed:
az te ſűleidet mikor ſűkölködni látod, etela
lel és itallal raplald,

VI.

Ne öliy.

Az az, ne legy ketős nyelvű, hazug, vas
lakinek magadot baráttyanak ſinnel ne tars
czad, és ſívédben az ſinmutataſt ne raplald
neveld, ha ſereted ſívűl ſerelled. Felebarat
rodra ne irigikeggyel ha előmenetelit avagy
marhaianak ſaporodafat látod: Felebaratod
nak híret nevet, rut irkafafodtat, avagy egyéb
titkon való dologgal meg ne rutis, ravul let
tében hata mege meg ne ſidalmazd, haragos
és ſinmutataſt vele ne tars, és ne is gyakor
roid.

VII.

Ne Paraznalkodgyal.

Az az, ſemeidnek ſaitalanſágit meg zas
bolazd, vndokſágos beſédektől magadot
meg tartoztaſd, ſertelmellegre indito magad
vileléſeuek, ſe Affonyállatot ſe leanzot ſerete

K s

meſe

meekedetre ne indicz. Oczman gondolatod
kai ne geriedezz.

VIII.

Ne lopy (auagy) ne orozz.

Az az, az te felebaratod, értékeddel,
segítsegeddel, tanaczoddal, tudományoddal,
és hogy rőuidebben meg mondgyam, min-
den dolgokban az miben lehefsegiczed: Mine-
den te tőled kölczőnt kerőknek adgy, oly re-
ményeg kívül penig, hogy azt mint ha soha
meg nem kellene varnod.

IX.

**Ne foly az te felebaratod ellen
hamis tanusagot.**

Az az, ne forion kü az hazugsag az te
szadbul: az te befédeded legyen, így, így, nem,
nem, kicckel majaskodol, auagy tarsolkodol,
azokhoz kegyesnek, és mindenkor keőnek
mutasd magadot.

X.

**Ne kiuanypad fele barátodnak
hazat, se feleséget, se bolgaiat, se
bolgaio leanyat, se ökrét, se bama-
rat, és semminemű marhaiat, az
mi fele barátodé.**

**Az az, az mi ez világi, arra forgalmatos
ne legy**

ne légy, az mellyek oda fel vadnak, arra vís-
selli gondot.

Meg tanulhattya az Iffiusag ezekből az
paranczolatokbul, miuel tartozzek Istennel:
tartozik penig Istennek hűttel, diczêrettel, és
az ő munkaianak, auagy czelekedetinek bé-
keleggel valo el senuedéséuel.

Meg tanulhattya fele barattyanakis mi-
vel tartozzek, tudni illik szeretettel, mellyet ha
ki meg tart, be töltötte az tőruént: Mert no-
ha azok az paranczolatok, ne oly, ne paraza-
nalkodgyal, hamis tanu ne légy, és ne kiuand
felebaratodnak hazat &c. és valamik ezekben
az paranczolatokban be foglaltnak. Sum-
ma szerént ez: szeressed felebaratodot mint tene-
nen magadot.

Az szeretet az mi felebaratunkot nem il-
leti gonosszal, Rom. 13.

Summaia penig ez vtolso paranczolatnak ez
s'erre tanit hogy az mi sorfunckal és allapa-
tunckal meg elegendgyünk, valamiuel Isten
meg latogatot bennünköt, vagy jo, vagy gon-
nos: s-az mi felebaratinknak Istentől adatot
javaira irigy semmel ne nézzünk, és gonos-
sul semmi rendbeli marhaiat ne kiuanyuk, se
titkon se nílvan tisztességében ne practica-
lyunk, és semminemű marhaiaban valo kar-
tetélre ne igyekezzünk.

Mivel penig ez vtolso paranczolatbul
az Pa-

az Papista Doctorok kettőt magyaráznak, és
az másodikot elhatározzák úgy mint: Ne csinálj
magadnak faragot auzgy öntőre képet és ez
vitából tettezték nekik, hogy az ebből kettő
legyen, és így is Tíz paranczolatnak tettek az
vagy hármat tettek Ebben az Deak könyve
kétszer az érte volt: En ezeket kétszer
véve, az második paranczolatot, melyet
az Papas Vra m, és ez autoris ki hagyott volt
mind magyarázatyaival egyetemben, közben
írtam, az vitó paranczolatot nem kettő
nek hanem egynek írtam, az ki tulajdon helyben,
ha pedig valakinek gyomrát
fel emeltem, arról én semmit sem tehetek, ke-
resse fel az Bibliában is így találja.

Elolvasván pedig ez könyveczkét én be-
foglamat képzetem magyarázatokat, és ne-
ha nehol nehol homályos igeeked is vagyon,
az mint az Deak könyvnek nemely betűi, ma-
gyar nyelvre nehezen engedik hogy oly érte-
léssel melki magyarázathassanak, az mint
kiutaltatott volna, de nemem hogy azoknak
meghértésére az el olvasó keresztény ember
könnyen végére mehet, ha pedig fogya-
zatot találás benne, meg gondolván azt hogy
énis ember voltam, mondgyan jött utannam
sőt ez egész munkaczkát elolvasván, monda-
gya el ez utanna való könyörgés.

151
Örök mindenható Attya Vr Istén,
ki minden biueknek által látója
vagy, és veseknek meg vizsgálója
Te vagy ki az embereknek gyar-
ló voltokot az te b: lelked erejé-
nek általa megh erőssited. Mind
mennyen földön és ezekben lévő
allatokon hatalmason uralkod-
van, tölcz be az te jó akaratedet
míraitunk, és az mi bennünk v-
ralkodo gonof kiuanfagokot, az
te Irgalmaffagodnak menyei har-
mattyau al oltas meg. Erőssits meg
Vram, kérünk: nekünk te b:olgaid-
nak gyarlo voltunkot, hogy az te
bent nevednek igaz tífueletiben,
végig maradhasunk meg. Es hog
minket kegyelmessen, minden ez
vilaghi gyönyörűsegektül, gonof
kiuanfagoktul, lelki, és testi veße-
delmektül meg oltalmaz: könyör-
günk

günk te bent felszegednek: Es hal-
gald meg az mi könyörgésünköt
az te aldor b. fiadert az VR Iesus
Christusért, ki te veled, ély és vral-
kodik az b. lélecken egyetem-
be, egyenlő meltoſagban,
és hatalomba mind ö-
röckön öröcke A-
men.

V E G E.

